

**T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
ZAMAN ALGILARI İLE SPORDAKİ BAŞARI DÜZEYLERİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Nihal AKOĞUZ YAZICI

**Beden Eğitimi ve Spor Programı
DOKTORA TEZİ**

**KÜTAHYA
2016**

T.C
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SPOR EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
ZAMAN ALGILARI İLE SPORDAKİ BAŞARI DÜZEYLERİNİN
ARAŞTIRILMASI

Nihal AKOĞUZ YAZICI

Beden Eğitimi ve Spor Programı
DOKTORA TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Çetin ÖZDİLEK

KÜTAHYA
2016

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Programında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

11.04.2016

İmzalar

Jüri Başkanı:

Dumlupınar Üniversitesi

Danışman:

Dumlupınar Üniversitesi

Üye:

Dumlupınar Üniversitesi

Üye:

Dumlupınar Üniversitesi

Üye:

..... Üniversitesi

ONAY:

Bu tez Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Muhammet DÖNMEZ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimimin her aşamasında rehberliği, özverisi ve yapıcı eleştirileriyle benden desteğini son ana kadar esirgemeyen, ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile örnek edindiğim, danışmanım olma lütfunu gösteren, öğrencisi olmaktan onur duyduğum, tecrübelerinden yararlanırken göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı değerli hocam Sayın Doç. Dr. Çetin ÖZDİLEK'e en içten şükranlarımı sunarım. Yine doktora öğrenimimde öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, ufkumu genişleten, kendimi geliştirmeme ve bilimsel bakış açıma çok büyük katkı sağlayan, model aldığım, çalışmamın şekillenmesinde ve bilimsel verilerin analizi ve yorumlanması kısmında büyük katkıda bulunan, yapıcı eleştiri ve önerileriyle beni daima ileriye taşıyan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Arslan KALKAVAN'a bilim dünyasına ve tezime kattığı değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim. Emeklerinize layık olabilmek dileğiyle...

Ayrıca Çalışma sürecimin her anında yanımda olan güzel insanlara sahip olduğum için çok şanslıyım. Bana yol gösteren ve yardımlarını esirgemeyen, elinden gelen özveriyi fazlasıyla gösteren, Yrd. Doç. Dr. Nimet PIRASA'ya, Çalışmam için beni motive eden kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Cengiz BAYRAKTAR'a, beni hiçbir zaman yalnız hissettirmeyen ve sundukları önerilerle çalışmama katkı sağlayan arkadaşlarım Arş. Grv. Sümeyye ERENLER'e ve Arş. Grv. Neslihan UZUN'a teşekkür ederim

Bilime ve bilim insanına her zaman destek olan TÜBİTAK'a doktora eğitimim boyunca sağladığı burs desteği için teşekkür ederim.

Bugün var olduğum kişi olmamda çok büyük emekleri olan, canım annem ve babama, her ihtiyacım olduğunda yanımda olacaklarını hissettirerek hayatta adımlar atmamı kolaylaştıran ablalarımın teşekkür ederim.

Gözlerinin içine tüm dünyamı sığdırdığım, varlığı ile hayatıma renk ve güzellik katan biricik kızım Ilgın'a ve bu zorlu süreçte her türlü fedakarlığı yaparak benden desteğini eksik etmeyen, bana güvenen ve verdiği maddi manevi destekle bugün bu başarıyı elde etmemi sağlayan eşim Koray YAZICI'ya minnettarım.

ÖZET

Akoğuz Yazıcı, N. Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Algıları İle Spordaki Başarı Düzeylerinin Araştırılması, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Kütahya. 2016. Bu çalışma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinin zaman perspektifleri ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmanın örneklemini, 2015 yılında Türkiye’deki bazı üniversitelerde (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) eğitim öğretim gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (Zimbardo ve Boyd, 1999) kullanılmıştır. Elde edilen veriler katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için frekans (f) ve yüzde (%), verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Shapiro-Willk testi ve hipotezleri test etmek için Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, ve korelasyon testi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda geçmiş-olumlu dışındaki zaman perspektif boyutları ile sınıf düzeyi arasında ve Geçmiş-olumsuz dışındaki zaman perspektif boyutları ile eğitim alınan üniversiteler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak zaman perspektif boyutları ile cinsiyet, bölüm, gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sportif başarı düzeylerinde Amatör sporcularda aynı yönde “orta”, “zayıf” ve “çok zayıf” düzeyde; Profesyonel sporcularda aynı yönde “orta”, “zayıf” ve “çok zayıf” düzeyde; Milli sporcularda aynı yönde “yüksek”, “orta” ve “zayıf” düzeyde; Diğer sporcularda aynı yönde “orta” ve “zayıf” düzeyde zaman perspektifi alt boyutları arasında ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sportif başarı düzeyleri olan Profesyonel, Amatör, Milli ve Diğer ile zaman perspektifi alt boyutları arasında aynı yönde “orta”, “zayıf” ve “çok zayıf” düzeyde; ters yönde ise “çok zayıf” düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zaman Perspektifi, Sportif Başarı Düzeyi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri, Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri.

ABSTRACT

Akoğuz Yazıcı, N. The Investigation of the Relationship between the Time Perception of Sports Training University Students and Their Level of Sportive Success, Dumlupınar University Faculty of Health Sciences, Physical Training and Sports Program, Phd Thesis, Kütahya. 2016. This study was conducted to investigate the relationship between the time perception of the students from School of Physical Education and Sports and some of their demographical variables. The sample group consists of the students from the School of Physical Education and Sports at Erzincan University, Atatürk University, Dumlupınar University, and Karadeniz Technical University in 2015. To collect data, Zimbardo Time Perspective Inventory (Zimbardo and Boyd, 1999) were used. Frequency (f) and percentage (%) were used to demonstrate the participators' demographic distribution, and Shapiro-Willk test was applied to determine whether the data had a normal distribution. In order to test the hypotheses, Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, and correlation test were performed.

According to the research result, a significant difference between time perception dimensions and gender, department, and level of income was not found. There is a significant difference between time perception dimensions except Past-positive and class level, also between time perception dimensions except Past Negative and universities. Among the university students training sports, “middle”, “low, and “very low” correlations in the same direction among time perception sub-dimensions for Amateur athletes; “middle”, “low”, and “very low” correlations in the same direction for Professional athletes; “high”, “middle”, and “low” correlations in the same direction for National athletes; and “middle” and “low” correlations in the same directions for the Other athletes were determined. Besides, a “middle, “low”, and “very low” correlation in the same direction and a “very low” correlation in the converse direction between the levels of sportive success of the university students receiving sport education- Professional, Amateur, National and Others- and time perception sub-dimensions were found.

Key Words: Time perception, Level of Sportive Success, Students of the School of Physical Education and Sports, Zimbardo Time Perspective Inventory.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
TABLolar DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	2
1.3.1. Alt Problemler.....	2
1.4. HİPOTEZLER	5
1.5. ARAŞTIRMADA VARSAYIMLAR.....	7
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	8
2. GENEL BİLGİLER.....	9
2.1. ZAMAN KAVRAMI.....	9
2.1.1. Zaman Tanımları.....	9
2.1.1.1. Felsefe’de Zaman Kavramı	11
2.1.1.2. Psikoloji’de Zaman Kavramı	13
2.1.2. Zaman Türleri	15
2.1.2.1. Objektif Zaman	16
2.1.2.2. Subjektif Zaman	17
2.1.2.3. Biyolojik (İçgüdüsel) Zaman	17
2.1.2.4. Örgütsel Zaman	18
2.1.2.5. Yönetimsel Zaman	18
2.1.2.6. İktisadi Zaman.....	19
2.1.2.7. Sosyolojik Zaman.....	19
2.1.3. Zaman ve Pareto İlkesi	19
2.1.4. Boş Zaman Kavramı	22
2.1.5. Boş Zaman Temel Fonksiyonları.....	24
2.1.5.1. Dinlenme Fonksiyonu	26

2.1.5.2. Eğlenme Fonksiyonu.....	26
2.1.5.3. Gelişim Fonksiyonu	27
2.1.6. Boş Zamanı Olumlu Değerlendirmenin Yararları	27
2.1.6.1. Fiziksel Yararları.....	28
2.1.6.2. Psikolojik Yararları	29
2.1.6.3. Sosyal Yararları.....	29
2.1.7. Boş Zaman Etkinliklerine Katılımı Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler.....	30
2.1.7.1. Toplumsal Faktörler	31
2.1.7.2. Ekonomik Faktörler.....	32
2.1.7.3. Demografik Faktörler	32
2.2. ALGI.....	34
2.2.1. Zaman Algısı.....	36
2.2.2. Zaman Perspektifi	39
2.2.3. Zimbardo'nun Zaman Perspektifi Araştırmaları.....	41
2.2.4. Zaman Perspektifinin Alt Boyutları.....	43
2.2.4.1. Geçmiş/ Olumlu	43
2.2.4.2. Geçmiş/Olumsuz	43
2.2.4.3. Şimdi/Kaderci.....	44
2.2.4.4. Şimdi/Hazcı	45
2.2.4.5. Gelecek.....	46
2.2.5. Geçmiş, Gelecek ve Şimdi'nin Birbirleriyle Etkileşimi	47
2.2.6. Farklı Kültürlerde Zaman Perspektifi	48
2.2.7. Zaman Perspektifinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	49
2.3. KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR	52
3. GEREÇ VE YÖNTEM	53
3.1. ÇALIŞMA MODELİ	53
3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ	53
3.2.1. Araştırma Grubu	53
3.3. ARAŞTIRMA TEKNİĞİ VE PROTOKOL	54
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	54
3.3.2. Veri Toplama Aracı	55
3.3.2.1. Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri	55
3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI	59

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI	60
4. BULGULAR	62
4.1. KATILIMCILARIN GENEL ÖZELLİKLERİ	62
4.1.1. Cinsiyet ve Medeni Durum.....	62
4.1.2. Cinsiyet ve Bölüm	63
4.1.3. Cinsiyet ve Sınıf.....	64
4.1.4. Bölüm ve Sınıf.....	64
4.1.5. Cinsiyet ve Büyüdüğü Yer.....	66
4.1.6. Cinsiyet ve Kardeş Sayısı	66
4.1.7. Cinsiyet ve Babanın Eğitim Düzeyi.....	67
4.1.8. Cinsiyet ve Annenin Eğitim Düzeyi	68
4.1.9. Cinsiyet ve Eğitim Aldığı Üniversite.....	69
4.1.10. Cinsiyet ve Sportif Başarı Düzeyi	70
4.1.11. Spor Dalı	71
4.1.12. Cinsiyet ve Spor Yapma Yılı.....	72
4.1.13. Cinsiyet ve Ailedeki Sporcu Durumu	73
4.1.14. Cinsiyet ve Boş Zaman Saati	74
4.1.15. Cinsiyet ve Gelir Düzeyi.....	75
4.1.16. Cinsiyet ve Burs Alma Durumu	76
4.1.17. Cinsiyet ve Burs Miktarı.....	77
4.1.18. Cinsiyet ve Lise Türü.....	78
4.1.19. Cinsiyet ve Lise Mezuniyet Notu	79
4.1.20. Cinsiyet ve Alkol Kullanma Durumu	80
4.1.21. Cinsiyet ve Alkol Kullanma Sebebi	81
4.1.22. Cinsiyet ve Sigara Kullanma Durumu	82
4.2. NORMALLİK TESTLERİ	83
4.3. ZİMBARDO ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİNE AİT BULGULAR.....	84
4.3.1. Hipotez-1: Cinsiyete Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları	85
4.3.2. Hipotez-2: Sınıfa Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları	86
4.3.3. Hipotez-3: Bölüme Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları	87

4.3.4. Hipotez-4: Üniversiteye Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları	88
4.3.5. Hipotez-5: Gelir Düzeyine Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları	90
4.3.6. Hipotez-6a: Amatör Sporcuların Test Puanları İlişkisi.....	92
4.3.7. Hipotez-6b: Profesyonel Sporcuların Test Puanları İlişkisi	93
4.3.8. Hipotez-6c: Milli Sporcuların Test Puanları İlişkisi.....	94
4.3.9. Hipotez-6d: Diğer Sporcuların Zaman Perspektifi Alt Boyut Puanları İlişkisi	95
4.6.10. Hipotez-6e: Tüm Sporcuların Zaman Perspektifi Alt Boyut Puanları İlişkisi	96
5.TARTIŞMA	98
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	104
6.1. SONUÇ	104
6.2. ÖNERİLER.....	108
KAYNAKLAR	110
EKLER.....	125
ÖZGEÇMİŞ.....	156

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
ZZPE	: Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri
AÜ	: Atatürk Üniversitesi
EÜ	: Erzincan Üniversitesi
DPÜ	: Dumlupınar Üniversitesi
KTÜ	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin
CPM	: Critical Path Method
PERT	: Program Evaluation and Review Technique
TDK	: Türk Dil Kurumu
f	: Frekans
Ss	: Standart Sapma
P	: Anlamlılık Derecesi
Min	: Minimum Değer
Max	: Maksimum Değer
Bkz	: Bakınız
Vd	: Ve Diğerleri

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1: Zaman türleri	16
Şekil 2.2: Temel Pareto etkisi.....	20
Şekil 2.3: Pareto ilkesi ve zaman.....	21
Şekil 2.4: Boş zamanın çağdaş anlayış biçimi.....	24
Şekil 2.5: Analiz Sentez Süreci.....	35
Şekil 4.1: Cinsiyet ve medeni hale göre katılımcıların dağılımı	62
Şekil 4.2: Cinsiyet ve bölüme göre katılımcıların dağılımı.....	63
Şekil 4.3: Cinsiyet ve sınıfa göre katılımcıların dağılımı.....	64
Şekil 4.4: Bölüm ve sınıfa göre katılımcıların dağılımı	65
Şekil 4.5: Cinsiyet ve büyüdüğü yere göre katılımcıların dağılımı.....	66
Şekil 4.6: Cinsiyet ve kardeş sayısına göre katılımcıların dağılımı	67
Şekil 4.7: Cinsiyet ve babanın eğitim düzeyine göre katılımcıların dağılımı	68
Şekil 4.8: Cinsiyet ve annenin eğitim düzeyine göre katılımcıların dağılımı	69
Şekil 4.9: Cinsiyet ve eğitim aldığı üniversiteye göre katılımcıların dağılımı.....	70
Şekil 4.10: Cinsiyet ve sportif başarı düzeyine göre katılımcıların dağılımı	71
Şekil 4.11: Cinsiyet ve spor dalına göre katılımcıların dağılımı	72
Şekil 4.12: Cinsiyet ve spor yapma yılına göre katılımcıların dağılımı	73
Şekil 4.13: Cinsiyet ve ailedeki sporcu olma durumuna göre katılımcıların dağılımı.....	74
Şekil 4.14: Cinsiyet ve boş zamana göre katılımcıların dağılımı	75
Şekil 4.15: Cinsiyet ve gelir düzeyine göre katılımcıların dağılımı	76
Şekil 4.16: Cinsiyet ve burs alma durumuna göre katılımcıların dağılımı	77
Şekil 4.17: Cinsiyet ve burs miktarına göre katılımcıların dağılımı.....	78
Şekil 4.18: Cinsiyet ve lise alanına göre katılımcıların dağılımı.....	79
Şekil 4.19: Cinsiyet ve lise mezuniyet notuna göre katılımcıların dağılımı.....	80
Şekil 4.20: Cinsiyet ve alkol kullanma durumuna göre katılımcıların dağılımı.....	81
Şekil 4.21: Cinsiyet ve alkol kullanma sebebine göre katılımcıların dağılımı	82
Şekil 4.22: Cinsiyet ve sigara kullanma durumuna göre katılımcıların dağılımı	83
Şekil 4.23: Amatör sporcuların test puanları ilişkisi	92
Şekil 4.24: Profesyonel sporcuların test puanları ilişkisi	93
Şekil 4.25: Milli sporcuların test puanları ilişkisi.....	94
Şekil 4.26: Diğer sporcuların test puanları ilişkisi	95
Şekil 4.27: Tüm sporcuların test puanları ilişkisi	97

TABLOLAR DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 2.1: Boş zamanın değişen tanımları	23
Tablo 2.2: Ükelere göre çeşitli boş zaman faaliyetleri	25
Tablo 3.1: Çalışma grubunun dağılımı	54
Tablo 3.2: Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE)'nin boyutları ve özellikleri.....	57
Tablo 3.3: Envanterin boyutlarına göre dağılımı ve yüzdeleri	58
Tablo 4.1: Shapiro-Wilk Testi sonuçları	83
Tablo 4.2: Zimbardo zaman perspektifi envanterinin alt boyutlarının tanımlayıcı istatistikleri	84
Tablo 4.3: Zaman perspektifi alt boyut puanlarının cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları.....	85
Tablo 4.4: Zaman perspektifi alt boyutlarının sınıfa göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	86
Tablo 4.5: Zaman perspektifi alt boyutlarının bölüme göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	87
Tablo 4.6: Zaman perspektifi alt boyutlarının üniversiteye göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	89
Tablo 4.7: Zaman perspektifi alt boyutlarının gelir düzeyine göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	90

1. GİRİŞ

“Bugünün değerini anlamadan yarını bekleyen bu insanlar, dünün geçtiğini ve yarının belki de hiç gelmeyeceğini düşünemiyorlar ”

Dede Korkut

1.1. Araştırmanın Önemi

Zaman insanoğlunun sahip olduğu en değerli olgudur. Zamanı etkili kullanmak kişinin hayatını da etkiler. Zamanını etkili kullanamayan birey kendini ve çevresini olumsuz etkiler (1). Dede Korkut da *“Bugünün değerini anlamadan yarını bekleyen bu insanlar, dünün geçtiğini ve yarının belki de hiç gelmeyeceğini düşünemiyorlar ”* diyerek bu konuya dikkat çekmiştir.

Zaman kavramının felsefede uzun geçmişi olmasına karşın psikoloji çalışmalarında yer alması ilk olarak James’in psikolojinin ilkeleri kitabı (1870) aracılığıyla gerçekleşmiştir. Literatür incelendiğinde, “zaman” ile ilgili çalışmaların oldukça popüler olduğu görülmektedir.

Son yıllarda bu çalışmalar arasında geçmişe, şimdije veya geleceğe yoğunlaşma eğilimi olarak tanımlanan zaman perspektifi üzerine yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir. Sağlık, psikoloji gibi birçok alanda yaygın bir şekilde çalışılmıştır. Ancak spor alanında sportif başarıda önemli bir yeri olduğu düşünülen zaman perspektifi üzerine çalışmalara rastlanılmaması, bu alandaki ihtiyacı gözler önüne sermiştir.

Öte yandan Spor alanında zaman ile ilgili yapılan ulusal çalışmalara bakıldığında üniversite öğrencilerinin zaman yönetimleri (2, 3, 4), serbest zaman faaliyetleri (5, 6, 7, 8, 9) konulu çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir. Ancak spor alanında zaman perspektifi konusuna ulusal literatürde henüz rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın literatüre sağlayacağı katkı önem arz etmektedir.

Ayrıca sportif başarı düzeyinin zihinsel ve fiziksel birçok değişken tarafından etkilendiği bilinmektedir (198). Öğrencilerin sahip oldukları zaman perspektifi sportif başarı düzeylerini etkileyen olası değişkenlerden biri olabilir. Dolayısıyla spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sportif başarı düzeylerini etkileyen faktörlerin

belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma, sportif başarı düzeylerini etkileyen olası değişkenlerin belirlendiği çalışmalara katkıda bulunması açısından da önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektiflerinin bazı değişkenler açısından incelemektir.

1.3. Problem Cümlesi

Zaman perspektifi, geçmişe, şimdiye veya geleceğe yoğunlaşma eğilimi olarak tanımlanmış (10), bireyin mevcut davranış, duygu ve düşünceleri üzerinde güçlü bir etki yarattığı ileri sürülmüştür (11). Dahası, zaman perspektifinin (zaman algısının) “küçük yaşlardan itibaren belli bilişsel becerilerle gelişip, sosyokültürel faktörlerle şekillenerek kişiliğe büyük bir etkide” bulunduğu ifade edilmiştir. Dünyada ve ülkemizde, farklı sportif başarı seviyelerinde spor yapan birçok sporcunun zamanı nasıl algıladıkları, bu sporcuların fiziksel, ruhsal, duygusal, zihinsel ve sosyal olarak gelişimlerini etkiler. Bu amaçla bu çalışmada “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifleri ile bazı değişkenler arasında ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

1.3.1. Alt Problemler

1. Cinsiyete göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektif alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - a. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - b. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - c. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- d. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- e. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-kaderci zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Sınıfa göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektif alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- a. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- b. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- c. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- d. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- e. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-kaderci zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Bölüme göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- a. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- b. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- c. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- d. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- a. Üniversiteye göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- b. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- c. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - d. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - e. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- a. Gelir Düzeyine göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - b. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - c. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - d. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - e. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- a. Amatör Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - b. Profesyonel Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - c. Milli Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - d. Diğer Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

- e. Tüm sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Hipotezler

1. Cinsiyete göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - f. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - g. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - h. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - i. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - j. Cinsiyete Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-kaderci zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
2. Sınıfa göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - a. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - b. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - c. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - d. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - e. Sınıfa Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-kaderci zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
3. Bölüme göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- a. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - b. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - c. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - d. Bölüme Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
4. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - a. Üniversiteye göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - b. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - c. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - d. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - e. Üniversiteye Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
5. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - a. Gelir Düzeyine göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - b. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş Olumsuz zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - c. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Şimdi-hazcı zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - d. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.
 - e. Gelir Düzeyine Göre Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş-olumlu zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

6. Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
 - a. Amatör Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
 - b. Profesyonel Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
 - c. Milli Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
 - d. Diğer Sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
 - e. Tüm sporcuların Zaman Perspektifi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

1.5. Araştırmada Varsayımlar

1. Seçilen çalışma grubunun araştırmanın evreninin temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.
2. Bu çalışmada uygulanan yöntemin amaca uygun olduğu varsayılmıştır.
3. Çalışmada kullanılan ölçeğin bu çalışmaya uygun olduğu varsayılmıştır,
4. Seçilen çalışma grubundaki katılımcıların anket maddelerini doğru anlayarak cevaplandıkları varsayılmıştır.
5. Araştırmaya katılan spor eğitimi alan öğrencilerin çalışmanın önem ve ciddiyetini anlayarak buna göre davrandıkları varsayılmıştır.
6. Araştırmaya katılan spor eğitimi alan öğrencilerin yapılan açıklamalara uydukları varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi bünyesindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokunda eğitim-öğretim gören (365 kadın ve 859 erkek) öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen sonuçlar, uygulanan anketlerden elde edilen sonuçlar ile sınırlıdır.
3. Bu araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde Genel Bilgiler başlığı altında “zaman kavramı”, “algı” ve “konuyla ilgili yapılan çalışmalar” yer almaktadır. Zaman kavramında; zaman tanımları, zaman türleri, zaman ve pareto ilkesi, boş zamanın temel fonksiyonları, boş zamanı olumlu değerlendirmenin yararları ve boş zaman etkinliklerine katılımı etkileyen sosyo-ekonomik faktörlere değinilmiştir. Algıda; zaman algısı, zaman perspektifi, Zimbardo’nun zaman perspektifi araştırmaları, zaman perspektifinin alt boyutları, geçmiş, gelecek ve şimdinin birbirleriyle etkileşimi ve farklı kültürlerde zaman perspektifinin çeşitli değişkenlerle ilişkisinden bahsedilmiştir.

2.1. Zaman Kavramı

2.1.1. Zaman Tanımları

Zaman kavramı varoluşla ilgili temel bir unsur olduğu için din, felsefe, bilim ve sanat dallarınca tarih boyunca tartışılmış, yine de zaman kavramının muğlaklığı tam manasıyla giderilememiştir. İlgili literatür incelendiğinde, üzerinde fikir birliğine varılmış tek bir “zaman” tanımının olmadığı gözlenmektedir. Bu durumu, yüzyıllar önce Saint Augustine, şu şekilde ifade etmiştir: “Zaman nedir? Kim, bu kavramı kolayca tanımlayabilir? Kim, onu, düşüncede de olsa kavrayabilir? Konuşma sırasında, zamandan daha tanıdık ve daha bilinir bir şeyden bahsedebilir miyiz? Zamandan bağımsız olmayan konuşmaları anlayabiliyoruz; ancak, zaman nedir denildiği vakit hiçbirimiz bunun cevabını bilmiyoruz” (12).

Zamanın tanımı konusunda farklılaşan bakış açılarına sahip olunmaktadır. dolayısıyla zihinlerde zaman farklı anlamlar ifade eder. Buna rağmen günlük yaşantıda pek çok kez kullanılır. Zaman tekrarı olmayan eşsiz bir kaynaktır. Belirli bir ritimle devam eder. Herkes 7 gün 24 saate sahiptir (13). Zaman her dakika altmış saniyelik bir oranda harcanmak zorundadır. Zamanın devamlı ilerleyen bir şey olduğu hissi sadece insanlara özgüdür (14). Zaman hayattır ve zamanı boşa geçirmek hayatı boşa geçirmektir, zamanı yerine koymak ve telafi etmekten söz edilemez (15, 16). Bu nedenle zaman, “bir insanın yaşadığı ömür” olarak nitelendirilmiştir. O

yüzdendir ki zaman tanımları daha çok insanın günlük hayatını tanımlama noktaları olarak ifade edilmiştir: bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit; bu sürenin belirli bir parçası; belirlenmiş olan an; fiillerin belirttikleri geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman kavramı olarak tanımlanmıştır (17). TDK bu tanımlamayı yaparken yine zaman kavramıyla eş anlamlı sayılan süre, vakit kelimelerini kullanmıştır (18). Burada zaman; süre, vakit kelimeleri, kısa veya uzun vakit, az ya da çok süren bölünebilir müddet gibi anlamlara gelir. Örfte ise altı ayı aşmayan bir durumdur. Ayrıca, zamanın 2-6 ay arasındaki bir kısmı; bir yılın çeşitli dönemleri ve mevsimleri, bir kimsenin yönetimde kaldığı süre gibi farklı dönemleri ifade etmektedir (19).

Ayrıca zaman, sürekli bütün olayların birbirini izlediği sonsuz bir ortam olarak düşünülür ve şimdinin geçmiş olmasına yol açan (ve genellikle süre olduğu düşünülen) kesintisiz değişme, hareket, geçmiş, şimdi veya gelecek gibi zaman dilimlerini içerir (20). Başka bir deyişle, zaman, olayların geçmişten bugüne gelip geleceğe doğru birbirini takip ettiği zincirleme ve devamlılık içeren bir süreci ifade etmektedir (21).

Literatürde ise zaman, “kıt, eşsiz ve esnekliği olmayan bir kaynak, yaşamın temel kaynağı olarak belirtilmiştir (14). Zaman paha biçilemez bir kaynak olarak gören Martin Scoot de, Zaman Yönetimi adlı kitabında bu kaynağı “Zaman belirli bir ritimle amansızca akıp giden zaman geri döndürülemez. Ne kadar zengin olduğu önemli değildir, daha fazla zaman satın alınamaz, çalınamaz ve değiştirilemez. Tek yapılabilecek şey sahip olunan zamanın en iyi şekilde değerlendirilmesidir. Sahip olunan kaynaklar arasında zaman en az anlaşılan ve en kötü kullanılan kaynaktır.” şeklinde açıklamıştır (14).

Tarih boyunca felsefe, psikoloji, eğitim, fizik, yönetim gibi pek çok farklı bilim dalının ilgi alanına giren zamanı yüzyıllardır filozoflar ve bilgeler açıklamak için büyük çaba sarf etmişlerdir. Sir Isaac Newton, zamanın mutlak olduğunu, evren var olsa da olmasa da oluştuğunu söyler. Leibnitz ise “Zaman, kendi başına bir varlık değil, yalnızca olayların sırasındır.” diyerek Newton’un tanımını altüst etmiştir. Albert Einstein da Leibnitz gibi “Zamanı, olayların sıralanışına göre ölçeriz, bu olayların dışında, bağımsız bir varlığı yoktur.” demiştir. Napoleon Bonaparte ise zamanın önemini şu sözlerle vurgulamaktadır: “Bir yeri tekrar ele geçirebiliriz, ama zamanı

asla.” (23). Benjamin Franklin “Sevmek, zamanı sevmek demektir. Zaman, hayatın yapıldığı malzemedir.” diyerek zamanın hayatın kendisi olduğunu vurgulamaktadır. Augustinus (24) “Ondan söz edince kesinlikle onu anlıyoruz, bir başkası ondan söz edince gene onu anlıyoruz. Öyleyse zaman ne? Eğer hiç kimse benden bunu sormasa biliyorum; ama soran kişiye açıklamak istesem bilmiyorum.” demiştir. Ayrıca ona göre geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman diye üç zaman dilimi yoktur. Geçmiştekilere ilişkin şimdiki zaman, şimdikilere ilişkin şimdiki zaman ve gelecektekilere ilişkin şimdiki zaman vardır. Çünkü bu üç zaman zihinde vardır. Geçmiş yaşanmış, gelecek ise daha yaşanacak zamandır. Yani içinde bulunmadığımız zamanlardır. Önemli olan şimdiki zamandır. Sürekli olarak hayatımızın her anında olmaya devam etmektedir.

Yukarıda kısaca değinilen filozoflar ve bilgelerin zaman tanımları aşağıda bilim dallarına göre zaman başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

2.1.1.1. Felsefe’de Zaman Kavramı

Felsefi anlamda, zaman kavramına dair düşünceler, bilgiye dayandırılmış özne ile dış dünyanın ilişkisi ile gelişmiştir. Antik Çağ’da kavram olarak zaman, “nesnel doğa zamanı” ve “öznel insani zaman” olmak üzere iki temel bakışla değerlendirilmiştir. Çeşitli filozoflar bu konuda görüş bildirmişlerdir. Örneğin, Parmenides’e göre, önemli olan, öznel zaman deneyimidir ve “geçmiş ya da gelecek” değil, sadece “şimdi” gerçektir. Nesnel doğa zamanı ise ölçme ve saymaya dayalıdır ve değişimin bir ölçütü olarak ele alınmıştır (25). Antik Çağ’da klasik zaman modeli üç ayrı formda ortaya çıkmıştır. Parmenides tarafından savunulan 1. modelde, zaman, insanın algılama tarzına hizmet eden bir yanılsama olarak ifade edilmiştir. Platon tarafından savunulan 2. modelde, zamanın, gerçek dışı bir olgu olmadığı, değişmeyen şeylerin hareketli bir örneği olduğu ifade edilmiştir. Aristoteles tarafından savunulan 3. modelde ise zamanın, sayılabilen hareketin, sayılabilir bir parçası olduğu kabul edilmiştir (26). Zamanın “anların” toplamından başka bir şey olmadığını, gerçek olanın sadece “şimdi” olduğunu söyleyen Aristoteles, zamanı hareketin ölçüsü olarak betimlemiştir (27). Aristoteles, düşüncelerimiz değişmedikçe ya da bunların değiştiğini fark etmedikçe, zamanın da farkına varamayız diyerek, zamanı, hareketle doğrudan bağlantılı olarak görmüştür.

Aristoteles, zamanı, hareketin sayılabilen kısmı olarak ifade etmiştir. Dolayısıyla zaman, ölçülebilen bir olgudur ve sayan için gerçektir. Aristoteles, “zamanın içinde ve zamanın dışında olanlar” şeklinde varlıkları, ikiye ayırmıştır ve insanın dışındaki varlıklar için zaman diye bir şey olmadığı görüşünü savunmuştur (24). Ortaçağ’da, Antik Çağ’dan farklı olarak, “nesnel doğa zamanı” ile “öznel insani zaman” arasında bir ayırım yapılmamış olup, her iki zaman türünü de tanrının yarattığı düşünülmüştür. Hatta Antik Çağ’daki çoktanrıcılık fikri ve dolayısıyla çok merkezilik bırakılınca, zamanın evrensel olduğu düşüncesi ortaya çıkmaya başlamıştır (28). Zamanın, toplumsal açıdan yavaş yavaş değerlendirilmesi, insanın kavrayışındaki değişmelerle mümkün olmuştur. Rönesans ile birlikte insanın, “birey” olarak potansiyel yaratıcı bir güce sahip olduğu, başka bir deyişle, kendi yaşamını kendi eylemleriyle kurma yeteneğine sahip bir varlık olduğu fikri gelişmiş, bunun bir sonucu olarak da, zamanın, insanın kendi deneyimlerine bağımlı olduğu görüşü yerleşmiştir (29). Zamanın, fenomenlerle bağlantısı olmayan, kendi başına var olan, mutlak bir olgu olduğu fikri ise, Newton’un görüşlerinde ortaya çıkmıştır. Newton, mutlak zaman anlayışını, mekanik kanunlarını temellendirmekte de kullanmıştır. “Newton’a göre, zaman, öncesi ve sonrası olmayan bir akıştır ve hep ilerler” (30). Başka bir deyişle, zaman, evren ve maddeden bağımsız bir şekilde akışını sürdüren bir kavramdır (30). Newton, zamanı, evrensel olarak geçmişten geleceğe doğru düzenli biçimde akan mutlak bir olgu olarak görürken; Einstein, zamanın, alınacak referans noktalarına göre değişebileceğini ileri sürmüştür. Einstein’a göre, “zaman izafi yani görecelidir ve dolayısıyla kişiden kişiye değişir” (31). Nesnel doğa zamanın fizikteki anlamı, Einstein’ın düşüncelerinde belirgin bir netlik kazanmıştır (31). Elias (32) ise, Newton’un tersine, zamanın yaratılmış bir nesne olmadığını savunmuştur. Elias’a göre, insanın dışında zaman diye bir nesne yoktur. Kant, Newton’un fiziksel zaman perspektifinden farklı olarak, zamanı, “uzayla birlikte duyusal görüyü olanaklı kılan bir iç duyum” şeklinde tanımlamıştır. Kant, Aristoteles’in zaman anlayışından etkilenmiş ve deneyimlerin gerçekliğine vurgu yapmıştır. Ayrıca zamanın kendi başına varlığının söz konusu olmadığı görüşünü savunmuştur. Böylece, zamanı, düşünen varlıktan ayrılmayan içgüdüsel alışkanlıklar olarak açıklamıştır (33). Einstein’ın “Görecelik Kuramı” ve diğer bilimsel gelişmeler sonucunda, nesnel doğa zamana verilen önem gittikçe artmıştır. Öznel insani zaman

kavramı ise, daha çok Heidegger felsefesinde anlam bulmuştur. Heidegger, geliştirdiği temel ontolojisinde “Varlık ve Zaman” kavramlarını birarada kullanmış; “varlık, zamandır” görüşünü savunmuştur (34). Heidegger, zamansallık kavramını (geçicilik ve sonluluk), geleneksel zaman anlayışının (şimdilerin, serilerin sayımı) yerine; zamanı “geçmiş-şimdi-geleceğin birleştirici özelliği” olarak ifade etmiştir (34). Heidegger’e göre (24), “geçici olan varlık tüm zamanları kendi varoluşsal zamansallığında birleştirir ve zamansallığı kendi ontolojik yapısının temeli görür.” İnsan, gelecek projelerinde kendi olanak ve durumunu anlayabilmek için geçmişe döner ve geçmişle birlikte şimdiiyi de tecrübe eder. Dolayısıyla, zaman dilimini “şimdi”de yaşar. “Şimdi değimiz şey, geçmiş açısından baktığımızda bitmiştir. Gelecek açısından baktığımızda ise, henüz olmamıştır. O halde, ‘şu an’ dediğimiz, iki ucu da olmayan bir zaman mıdır? sorusuna Heidegger (24), iki ucu olmayan şimdilerin sayımı da sonsuzdur; o halde zaman, günlük anlamıyla sonsuzdur diye yanıt verir. Zamansallığı ise, geçmişin sürekliliği içinde, şimdinin geleceği olarak adlandırır.” Kısaca, Heidegger’in bakış açısına göre, “şimdide olmanın” bireyin kendi varoluşunu gerçekleştirmesine imkân veren bir gereklilik olduğu; geçmişi ve geleceği şimdide yaşamanın ise, bireyin kendi varoluşunu gerçekleştirmesini olanaksızlaştıran bir zorluk olarak bireyin karşısına çıktığı ifade edilebilir.

2.1.1.2. Psikoloji’de Zaman Kavramı

Zaman kavramına yönelik ilgi ve tartışmalar, Felsefenin yanısıra zamanla Psikoloji Alanı’nda da ortaya çıkmıştır. Einstein’in görecelik kuramından sonra, psikologlar ve bilim adamları da bu göreceli fenomeni psikolojik açıdan yorumlamaya başlamışlardır (10). Özellikle psikolojik incelemelerle, zaman kavramının çocuklarda nasıl bir gelişim gösterdiği açıklanmaya çalışılmıştır.

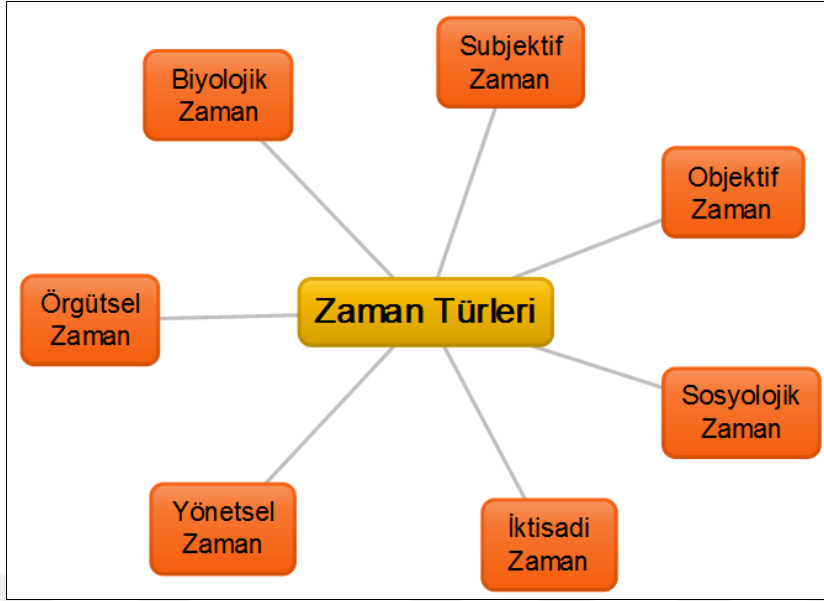
Piaget, çocuklarda zaman kavramının ilkel bir sezgiye bağlı olarak gelişim göstermediğini, mantıksal ve matematiksel düşünüşteki ardışık işlemlere dayanan düşünsel bir kurulumun neticesi olduğunu ileri sürmüştür. Piaget hafıza ve deneyimlerin artması ve genişlemesi ile çocuklarda zaman anlayışının gelişimini ilişkilendirmiştir (35). Piaget’e göre hafıza, zamanın doğrudan sezgilerini içerir ve zaman kavramının tüm psikolojik analizlerini temel almasının şart olduğu kesin bir

referans sistemi ile meydana gelir. Hafıza, geçmişin yeniden yapılandırılması şeklinde ifade edilebilir. Bunun nedeni zamana ait bilgi sürecinin, özel zihinsel bir çaba gerektirmesinden dolayıdır (36). Bentley (37), bu zihinsel çabalar ve algılanan olayların zihinde sürekli yapılandırılmasının sonucu olarak, soyut işlemler basamağına ilişkin bir zaman algısının oluşmaya başladığını söylemiştir. Güven (38) de, zaman kavramının, mekân ve nicelik kavramları gibi kendiliğinden ortaya çıkmadığını ve belirli bir öğrenme süreci sonrasında kazanıldığı görüşünü ileri sürmüştür. Bazı araştırmalarda, yetişkinlerle çocukların zaman anlayışları karşılaştırılmış ve Piaget’i doğrular nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmalar, 1-5 yaşları arasındaki bir çocuğun, zaman perspektiflerinin yetişkinlerdeki gibi olabilmesi için, ilk önce, zihninde tasarladığı zamansal yapıların sayı ve büyüklüğünde bir artış olması gerektiğini ortaya koymuştur (38). Bu gelişmenin devamında ise, çocuğun, zamanın ölçülebilir olduğu fikri ile zaman dilimlerinin, ölçmede kullanılan aletlerin duyarlılığından bağımsız bir biçimliliğe sahip olduğu anlayışını edinmesi gerektiği ifade edilmiştir (39). Bradley (40), çocuğun zamanın birimlerini anlamlandırabilmesi açısından, hem tümevarım hem de tümdengelim becerilerinin gelişmesi gerektiğine vurgu yapmış, çocukta “saat zamanı” becerisinin büyükten küçüğe doğru (saat, dakika, saniye şeklinde), “takvim zaman becerisi”nin ise, küçükten büyüğe doğru (gün, hafta, ay, yıl şeklinde) geliştiğini söylemiştir. Küçük çocuklarla yapılan araştırmalar, zaman kavramının kazanılmasında somut düşüncenin oldukça önemli bir yeri olduğunu göstermiştir. Güven (38), çocukluktaki zaman kavramı gelişiminin başlangıcını, zamanın somut temsilcisi olarak ilişkilendirmiş; takvim ve kronolojik bilgi kazanımlarının saat kavramının edinilmesinden daha sonra edinildiğini savunmuştur. Özellikle 2-4 yaşları arasındaki çocukların, zaman kavramını, “ne zaman yemek yenileceği” ya da “ne zaman yatılacağı” gibi somut etkinliklerle bağdaştırmaya çalıştıklarını ifade etmiştir (38). Aynı şekilde, Miller (41) da, küçük çocukların, somut ifadelerden yararlanarak zamanı anlatmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Miller’e göre, çocuklar, zaman kavramıyla ilgili somut fikirleri 6-8 yaşlarından önce algılayabilir ve zamanı ölçmek için takvim ve saat kullanabilir. Yani 3 yaşındaki bir çocuk, zamanı anlatabilmek için saati kullanabilir. Diğer taraftan, Freeman (42) ise, 6 yaşındaki çocukların saat kavramının farkında olduklarını; ancak, zamanı saate bağlı olarak

anlatmakta zorlandıklarını ifade etmiştir. Naylor ve Diem (43), yaptıkları çalışmalar sonucunda, çocukların, soyut bir kavram olan “zaman”ı, yetişkinlik dönemine kadar kavramakta zorluk çektiklerini gözlemlemiş ve zaman algısını, kişinin doğuştan getirdiği bazı özelliklerini, sosyal etkileşimle geliştirmesine dayalı bir öğrenme süreci olarak açıklamışlardır. Bentley (37) ise, çocuklarda zaman algısının belli bir süreci gerektirmesini, zamana ait olmayan kavramların zamana ait kavramlardan önce kazanılmasına bağlamıştır. “Geçmiş, şimdi ve geleceğe” dair zaman algısının çok küçük yaşlarda başladığına ilişkin araştırmalar vardır. Zaman kavramının ve algısının özümsebilmesi için, çocuğun belli bir zihinsel yeterliliğe ve yaşantısal birikime sahip olması gerekir (36). Friedman’a göre, kişisel zamanın farkına varılması, ilk olarak 4-7 yaşları arasına denk gelir. Bu yaşlardaki çocuklar, “önce, sonra, şimdi” gibi kelimeler aracılığı ile zamanı belirtir ve bu kelimeler aracılığıyla “geçmiş, şimdi ve gelecek” ile ilgili kavramları ayırt edebilirler (40). 4 yaşındaki çocukların “gelecek zaman” ile ilgili ifadeleri ayırt etmede başarısız olduklarını; ancak, 5 yaşındaki çocukların, sonraki hafta ve ayda olacak olayları, aylarca gerçekleşmeyecek olaylardan ayırt edebilmede başarı gösterdiklerini gösteren bazı araştırmalar vardır. Dahası, 6-8 yaşlar arasındaki çocukların, geleceğe ilişkin daha net yargılarda bulunabilmelerine rağmen; birkaç ay sonra gerçekleşecek olayların mesafesini saptamakta yetersiz oldukları görülmüştür (44).

2.1.2. Zaman Türleri

Zaman anlam ve türleri farklı ortam ve varlıklara göre değişmektedir. Zaman türleri **Şekil 2.1**’de görüldüğü gibi 7 başlıkta toplanmaktadır (45).

Şekil 2.1: Zaman türleri

2.1.2.1. Objektif Zaman

Objektif zaman, saate bağlı olan, takip edilebilen, gerçek bir ölçüme dayanan zamandır (46). Kaynağı dünyanın güneş etrafındaki hareketleridir (45). Objektif zaman gerçek zaman olduğundan her insan tarafından aynı şekilde algılanır (47). Örneğin işe geliş-gidiş saati, randevuların ayarlanması, toplantılarda geçirilen süre, projelerin bitişine kadar harcanan süre gibi ifadeleri her insan aynı şekilde algılar. O yüzden objektif zaman “gerçek zaman” olarak da adlandırılır.

Objektif zamanın en belirgin özelliği kişiye hissettirdiği strestir. Örneğin, sporcuların müsabaka tarihi yaklaştıkça stresleri artar; müsabakalarda zamanla yarışılır; skoru belirlemede etkili olabileceğinden strese sebep olabilir. Kısaca, objektif zaman birçok etkinliğin planının yapıldığı zaman türüdür denilebilir. O halde yönetilmesi gereken zaman, gerçek zamandır. Faaliyetleri etkileyen plan, program, iş akışı, çalışma ritmi, koordinasyon, işe başlama ve ayrılma, tecrübe gibi rasyonel ve planlanabilir etkinlikler, gerçek zaman içinde gerçekleşir (47).

2.1.2.2. Subjektif Zaman

Subjektif zaman, hissedilebilen ya da algılanan zamandır. Subjektif zamanı kesin birimlerle ölçmek objektif zamanda olduğu gibi mümkün değildir (48). Subjektif zaman, aynı zaman diliminin bireylere göre farklılık gösterdiği zamandır. Bu farklılık kişileri etkileyen olaylardan ya da zamanı algılama biçimlerinden dolayı ortaya çıkmaktadır. Birey saatin neyi gösterdiğine bakmadan olayda geçen süreyi kısa veya uzun olarak hissetmekte ve buna göre kısa veya uzun olduğuna karar vermektedir. Subjektif zaman kişiye göre daha hızlı ya da daha yavaş geçebilir. Örneğin 5 salise kısa mesafe koşucusu için çok uzun bir zaman dilimini ifade ederken, maraton koşucusu için de önemli olmasına rağmen daha kısa bir zaman dilimini ifade eder. Ayrıca subjektif zaman gerçek zamanın insanlar üzerindeki fiziksel etkilerine bağlı olarak farklı şekilde algılanmasıyla ortaya çıkar. Örneğin, maraton koşusunda, sporcu için çok hızlı geçen zaman bu spora ilgi duymayan izleyici için oldukça yavaş görünebilir. Bu bağlamda subjektif zaman “hissedilen ya da psikolojik olan zaman” olarak da adlandırılır. Ayrıca bireyin içinde bulunduğu olumlu durumlarda psikolojik zaman algısı, gerçek zamandan daha kısa; olumsuz durumlarda ise psikolojik zaman algısı, gerçek zamandan daha uzun olmaktadır (47). O halde psikolojik zaman, psikolojik anların ayrı ayrı birleşimiyle oluşan ve sürekli olmayan, dolayısıyla kronolojik bir kural içermeyen bilinç tarafından duyularımızın alınıp algısal deneyimlere dönüştürmesiyle yaşanır (49).

2.1.2.3. Biyolojik (İçgüdüsel) Zaman

Biyolojik zaman, kişinin iç dengesini sağlayan ve doğuştan gelen özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Gün ışığı, sıcaklık, nem, hava basıncı ve iklim vb. şartlar biyolojik zaman ile ilişkilendirilebilmesine rağmen, saatte ölçtüğümüz mekanik ve kronolojik zaman ile ilişkisi yoktur (50).

Yaşayan tüm varlıklar biyolojik bir zamana sahiptir. Mesela bir saat çalmadan önce kişi kendiliğinden uyanır veya uçuş sonrasında kişi yaşadığı ilk günü 24 saatten kısa olarak algılar (jet lag sendromu). Bu durumlar biyolojik ritimle alakalıdır. Bir diğer örnek, sporcuların biyolojik ritimlerini saat ve takvim süreçlerine uydurmak

için özel bir disiplinden geçmeleridir. Biyolojik ritim düzgün işliyorsa vücutta çok etkili maddeler üretilmekte ve sağlığı desteklemektedir. O halde alışkanlıklarımızın getirmiş olduğu bu durumlar biyolojik saatle açıklanabilir. Biyolojik saat alışkanlıklara göre kurulur (48).

İnsanların biyolojik ritmi öznedir. Biyolojik ritmin düzgün işlemesi, vücut için etkili maddeler üreterek sağlığı olumlu etkilemektedir. Özellikle gece vardiyalı çalışan insanların ruhsal çöküntü yaşamaları, biyolojik ritimlerinin bozulması ve strese girmeleri ile açıklanabilir (50).

2.1.2.4. Örgütsel Zaman

Örgütsel zaman, örgütün belirlemiş olduğu amaç ve hedeflere ulaşmak için harcadığı zamandır. Örgütün mal ve hizmet üretebilmesi için belirli bir süre içerisinde gerçekleştirilebilmesi gereken eylemlere, iş görenler ve makineler tarafından harcanan sürelerin toplamıdır (51).

Örgütün belirlenen amaca ulaşma süresi farklılık gösterebildiğinden örgütsel zaman standart değildir. Örgütsel zaman çok önemli olmakla birlikte verimlilik ölçüsüdür. Ayrıca örgütlerde zaman, organizasyonel düzenlemeler için de bir araçtır. Örneğin, terfiler, günlük veya yıllık izinler, işe devamlılık oranının hesaplanması, vardiya düzeni, PERT ve CPM teknikleri, bireysel verimlilik analizleri, zaman kullanılarak hesaplanmaktadır.

Örgütsel zaman diğer kıt kaynaklardan farklı özelliktedir. Bu farklılık; satın alınamaz, satılamaz, kiralanamaz, depolanamaz, biriktirilemez, arttırılamaz, üretilemez ve değiştirilemez olmasından kaynaklanır (52).

2.1.2.5. Yönetimsel Zaman

Yönetim açısından zaman işçilik zamanı ve yönetsel zaman olarak ikiye ayrılır. İşçilik zamanı, çalışanların üretimde harcadıkları zaman (53) iken, yönetsel zaman, yöneticilerin yönetimde harcadıkları zaman olarak tanımlanmaktadır (54). Yönetimsel zaman işletmelerde verimliliği ve dolayısıyla etkinliği belirleme gücü olan tek kaynaktır (51). Ayrıca yönetsel zaman, birden çok insanı bir araya getirebilecek

nitelikteki bir amaç belirlemesi ile bu amaca ulaşmak için yerine getirilen planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon, denetim ve yönetici eğitimi faaliyetlerinin gerektirdiği iş gören ve makine zaman toplamıdır (45, 47, 55).

2.1.2.6. İktisadi Zaman

Zaman iktisat açısından önemli bir kavramdır ve sıkça kullanılan bir ölçü birimidir. Emeğin karşılığı olarak ödenen ücret saat, gün, hafta veya ay üzerinden hesaplanır (56). Sermayeye ödenen faiz, doğal kaynaklara ödenen rant, gayrimenkullerin kirası belirlenen zaman dilimlerine göre ödenir (47).

2.1.2.7. Sosyolojik Zaman

Bireylerin kişisel takvimine bağlı olarak yaptıkları eylemler için bir araçtır. Ayrıca bireylerde bir gruba ait olma mutluluğunu, üzüntüyü ve bir arada yaşama duygusunu yaşatır. Bunun yanı sıra bireyler arasındaki birlik ve beraberlik duygusunu da güçlendirir. Örneğin, tören, bayram, yıl dönümü ve anma günleri bireyleri bir araya getiren birer toplumsal eylemi ifade etmektedir (57).

2.1.3. Zaman ve Pareto İlkesi

İnsanların sahip olduğu en önemli kaynaklardan biri zamandır. Zaman başarı ve mutluluğu da beraberinde getirir. Ancak insan ilişkilerinde, mutluluğun büyük bir bölümünü iletişime geçilenlerin çok az bir kısmı oluşturduğundan zaman ve enerjinin yeterli kısmı harcanmaz. O halde mutluluğun büyük bir bölümünü ilişki kurulanların çok az bir kısmı oluşturmaktadır. Bu durum, bir gruptaki önemli birimlerin, o gruptaki toplam birimlerin sadece küçük bir bölümünü kapsadığını belirten Pareto ilkesi ile açıklanmaktadır. Pareto ilkesinin temeli, elde edilen başarıların %80'inin harcanan zamanın %20'sinden geldiğini ifade etmektedir (58).

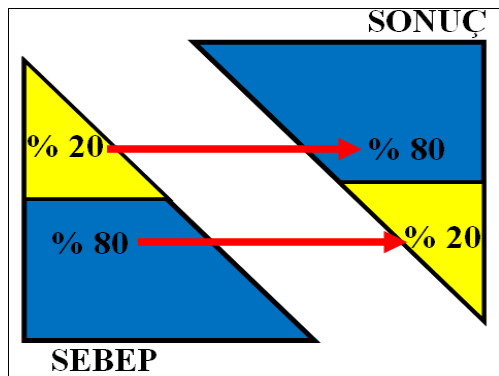
Pareto ilkesi, İtalyan ekonomist Vilfredo Pareto tarafından 1897 yılında, çıktılarının %80'inin, girdilerin %20'sinden; sonuçların %80'inin nedenlerinin %20'sinden kaynaklanacağı fikri ile başlamıştır (59). Pareto, 19. yüzyıl

İngiltere'sinin servet ve gelir dağılımlarını incelemiştir. Bulgularına göre, en fazla gelir ve servet azınlık bir kesime gitmekteydi. Pareto şaşırtıcı olarak görünmeyen bu durumla ilgili çok önemli olduğunu düşündüğü iki gerçek keşfetti. Bunlardan bir tanesi, (ilgili topluluğun tamamının bir yüzdesi olarak) insanların oranı ile sahip oldukları gelir ve servet arasında istikrarlı bir matematiksel ilişkinin varlığıydı. Bir başka deyişle, eğer insanların % 20'si, servetin % 80'ine sahipse, % 10'unun % 65'ine ve % 5'inin de % 50'sine sahip olduğu güvenilir bir biçimde tahmin edilebilir. Burada püf noktası oranlar değil, servetin nüfus içindeki dağılımında görülen tamir edilebilir dengesizliktir. Pareto'yu gerçekten heyecanlandıran, diğer bir bulgu ise, bu dengesizlik modelinin başka dönemlere ya da ülkelere ait verilerde de tekrarlanmasıydı (59).

Günümüzde “Pareto Yasası”, “80/20 Kuralı”, “Asgari Çaba ilkesi” ve “Dengesizlik ilkesi” gibi birçok adla ifade edilen pareto ilkesi ile; nedenler, girdiler veya çabaların azınlıkta kalan bir bölümünün, sonuçlar, çıktılar veya ödüllerin çoğunluğuna yol açtığı ileri sürülmektedir. Pareto ilkesi, zamanı kullanmaya uygulandığında;

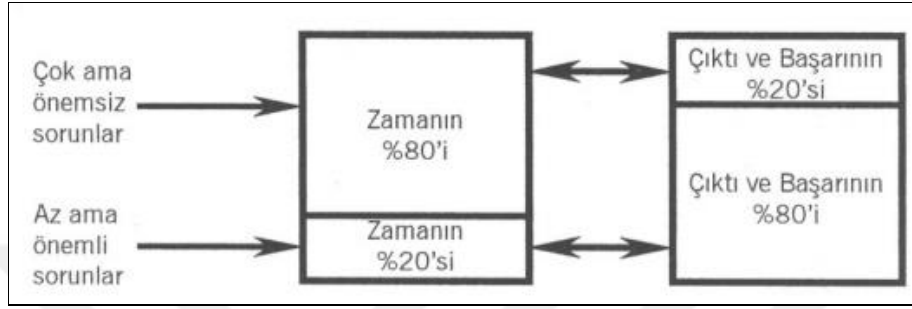
- Bireyin büyük başarılarından çoğu, küçük bir zaman bölümünde oluşur.
- Başarının % 80'i kullanılan zamanın % 20'sinde üretilirken, harcanan zamanın % 80'i çıktı değerinin sadece % 20'sini oluşturur. Yani, işte harcanılan zamanın % 20'si, sonuçların % 80'ini oluşturur ve harcanan zamanın % 80'i sonuçların % 20'sini oluşturur.

Şeklindeki sonuçlar oluşur (59). Bu durum **Şekil 2.2**'deki görselleştirilebilir (60, 61).

Şekil 2.2: Temel Pareto etkisi

Pareto ilkesine göre, zamanı etkin yönetememekten kaynaklanan sorunlar şöyledir: Zaman yetersiz değildir. Aslında, zamana boğulmuş haldeyiz. Zamanının sadece % 20'sini iyi kullanıyoruz ve en yetenekli bireyler için, bütün farkı yaratan çoğu kez küçük zaman dilimleridir (59). Pareto İlkesi ve Zaman ilişkisini **Şekil 2.3**'teki gibi gösterilebilir.

Şekil 2.3: Pareto ilkesi ve zaman.

Koch (59)'dan alınmıştır

Pareto ilkesi, etkinliklerimizin en başta gelen % 20'sine ayırdığımız zamanı iki katına çıkardığımızda, haftada iki günlük çalışmayla şu andakinden % 60 fazlasını başarabileceğimizi söyler. Pareto ilkesi, zamana bir düşman gibi değil, bir dost gibi yaklaşır. Geçen zaman, kaybedilen zaman değildir. Zaman daima dönüp gelecektir. Bunun içindir ki, bir haftada yedi gün, yılda on iki ay vardır ve mevsimler dönüp yine gelirler. İçgöçü kazanmamız ve değer üretmemiz, kendimizi zaman karşısında rahat, sakin ve işbirlikçi bir konuma getirmemizle olasıdır. Düşmanımız olan, zamanın kendisi değil, onu kullanımımızdır. Pareto ilkesi daha az eylemde bulunmamız gerektiğini söyler. Eylem, düşünceyi kovar. Zamanı çarçur etmemiz, çok fazlasına sahip olmamızdır. Bir proje yürütülürken en verimli olunan zaman, projeye verilen sürenin son % 20'sidir, çünkü işin teslim tarihinden önce bitirilmesi gerekir. Çoğu projede verilen zamanı yarıya indirerek üretkenlik ikiye katlanabilir. Bu da zamanın yetersiz olduğu anlamına gelmez (59).

2.1.4. Boş Zaman Kavramı

İngilizcede “leisure” Latince “izin verilmiş olmak” ya da “özgür olmak” anlamına gelen “licere” kelimesinden türeyen Boş zaman, Hümanist felsefenin ileri sürdüğü ve insanların gerçek ihtiyacı olan recreation (yeniden yaratılış, yaratılmak) fikrinin benimsenmesiyle ortaya çıkmıştır (62). Bunun yanı sıra, Fransızca “boş zaman” anlamına gelen “loisir”, lisans ve özgürlük kelimelerinin İngilizce karşılığı “licence” ve “liberty” de “licere” kelimesinden türetilmiştir. Genel olarak boş zaman “baskıdan kurtulmak”, “kısıtlamalardan özgürlüğe geçmek”, “seçme özgürlüğü”, “işten sonra (bireye) arta kalan zaman”, “yükümlülükler yerine getirildikten sonra kalan zaman” şeklinde tanımlanmaktadır (63).

Boş zamanın tanımı; “bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ve bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır” (64). Boş zaman, “baskıdan kurtulmak”, “kısıtlamalardan özgürlüğe geçmek”, “seçme özgürlüğü”, “işten sonra (bireye) arta kalan zaman”, “zorunlu sosyal yükümlülükler yerine getirildikten sonra kalan zaman” anlamları da taşımaktadır (63). Broadhurst (65), boş zamanı “artık bir zaman olarak görülemeyeceğini, aksine yaşamın temel bir parçası” olarak tanımlamış, Müftigil (66), kişinin işe, işle ilgili sorumluluklarına, kendisinin ve ailesinin bakımına ayırdığı zamanın dışında kalan, dolayısıyla zorunlulukların olmadığı özgür bir zaman birimi demiştir. Harris (7)’e göre, boş zaman, bir özgürlük alanıdır, bireyin seçme hakkını ve kendini ifade etmesini ya da zevk alma veya memnuniyet durumunu açıklarken, Parr ve Lashua (7) ise, boş zamanı, temelde bireyin özgür olduğu ve yapmak istediklerini özgürce seçebileceği zaman olarak tanımlamıştır. Meyer (67) ise boş zamanı; zorlama duygusunun en az olduğu, kişinin kendi yargı ve seçimine göre kullanıldığı, isteğe bağlı bir zaman parçası olarak tanımlamıştır.

Tablo 2.1: Boş zamanın değişen tanımları

Yazar	Tanım
Godbey (1994)	Boş zamanın tek bir önemli kriteri vardır. Bu kriter algılanan özgürlüktür. Sadece serbestçe yapılan ve kısıtlamalardan arınmış aktiviteler boş zaman olarak görülebilir.
Veal (1992)	Boş zaman iş ve görevlerden arta kalan zamandır. Özgürlük içeren aktivitelerden oluşmaktadır.
Torkildsen (1999)	Boş zaman, zaman seçimi özgürlüğü ve kısıtlamalarda özgürlük konuları ile tanımlanan görev ve işlerden arta kalan zamanlardır.
Horner ve Swarbroke (2005)	Kişilerin işte bulunmadığı zamanşar boş zamanlar olmaktadır.
Edginton ve Chen (2008)	Boş zaman; bilim, kültür ve sanat alanlarında paylaşımları içermekte kişilerin dinlenme hakkını göstermekte, işlerden arta kalan limitli zamanı belirtmekte ve yaşam kalitesini artırma fırsatı yaratmaktadır.
Godbey (2008)	Boş zaman süresi, boş zaman alanı ve boş zaman aktivite unsurları boş zaman amacı ve boş zaman özgürlüğü değişkenleri ile birlikte boş zamanın tanımlanmasında önemli olan faktörlerdir.
Page ve Connell (2010)	Boş zaman fiziksel dinlenme, kendini anlama, zihinsel denge ve çevre koşullarını kapsamaktadır. Boş zaman işten, sorumluluktan farklı olmakta çalışmanın tam tersi seçim fırsatına dayanan bir olgudur.

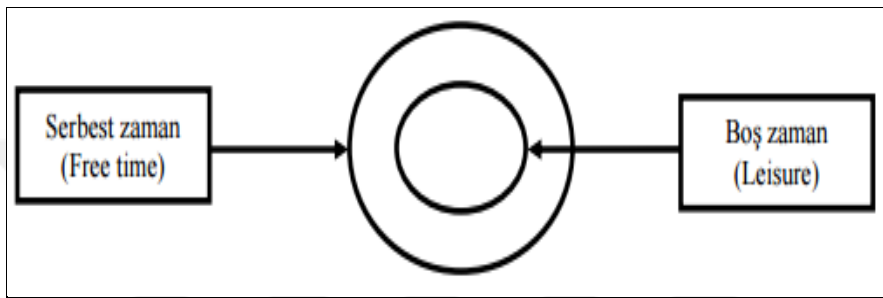
Langiviniene (68) den alınmıştır

Literatür ışığında boş zaman ile ilgili yapılan tanımlara bakıldığında boş zaman kişinin tamamıyla bütün zorunluluk ve bağlantılardan kurtulduğu, kendi özgür iradesiyle dolu olmayan zaman diliminde kendinin seçtiği aktivite ile uğraştığı zaman olarak karşımıza çıkmaktadır (69).

Sanayileşmenin zaman kavramına getirdiği yeni açılımlar içinde “çalışma dışı zaman” anlayışı, insanların diledikleri gibi değerlendirebilecekleri “informal alan” olarak meydana gelmiştir (70). Bu alan, literatürde “boş zaman”, “serbest zaman” ya da “özgür zaman” olarak ifade edilmektedir (71, 72, 73).

Boş zaman, denilince algılanan hiçbir şey yapılmayan zaman olabilir fakat boş zaman, tamamen boş bir zaman dilimi olmayıp, bireyin bir şeyler yapması gereken zamandır ve boş zamanların değerlendirilmesi denilince zamanın dolu dolu geçileceği kastedilmektedir (22). Zaman dilimi içerisinde bir şey yapılıyorsa o zaman boş zaman değildir (74).

Ülkemizde “boş zaman” ve “serbest zaman” ifadeleri birbirinin yerine kullanılabilir fakat zamanın boş olmayacağından yola çıkarak ‘boş zaman’ yerine ‘serbest zaman’ ifadesi tercih edilir (70). Serbest zaman boş zamana göre daha kapsamlıdır. Yani, boş zaman faaliyetleri, serbest zaman sırasında meydana gelir ancak bütün serbest zaman faaliyetleri boş zamandır denilemez, aksine boş zaman faaliyetleri serbest zamanın en çok belirli bir periyodunda gerçekleştirilen faaliyetlerdir (75, 76).

Şekil 2.4: Boş zamanın çağdaş anlayış biçimi.

Mieczkowski (77)’den alınmıştır.

Şekil 2. 4. de görüldüğü gibi serbest zaman daha geniş bir anlam evreni ifade ederken, boş zaman ise serbest zamanın içinde daha sınırlı bir anlamı ifade eder.

Boş zamanlarda, bireyin karar, davranış ve tercihlerini kendi özgür iradesiyle verir. Ancak bu şekilde boş zaman etkinliklerini planlarken kararlarını da doğru ve sağlıklı alabilir (78).

2.1.5. Boş Zaman Temel Fonksiyonları

Boş zaman, aile yapısı, kültürel yapı, meslek, gelir düzeyi, yaşanılan yerleşim birimi, yaş cinsiyet, sosyo-ekonomik faktörler gibi demografik özelliklere bağlı olarak değişebilir. Aşağıdaki tabloda ülkelere göre gençlerin boş zaman faaliyetleri yer almaktadır (79).

Tablo 2.2: Ülkelere göre çeşitli boş zaman faaliyetleri

Ülke	Boş Zaman Faaliyetleri
Brezilya	Gençler arasında dalış, trekking, deniz seyahatleri, Aileler arasında şehir turları, kayak, balık tutma, deniz seyahatleri, Emekliler arasında; deniz-kum-güneş turizmi, kültür ve sağlık turizmi
Kanada	Gençler ve aileler arasında aktivite tatilleri, kültür ve özel ilgi turizmi. Emekliler arasında sağlık turizmi ve deniz seyahatleri
ABD	Gençler arasında eğlence ve kısa süreli seyahatler. Aileler arasında gemi seyahatleri, tema parkları, bahçe işleri, kağıt oyunları. Emekliler arasında jogging, açık hava aktiviteleri.
Avustralya	Deniz seyahatleri ve kısa süreli tatiller
Japonya	Gençler arasında dalış, kayak, tema park gezileri, aktivite tatilleri. Aileler arasında aktivite tatilleri, yürüyüş, otobüs turları. Emekliler arasında özel ilgi, sağlık, kültür turizmi, yürüyüş.
Güney Kore	Gençler arasında parklara yönelik ilgi, şehir turları. Aileler arasında aktivite tatilleri, kültür turizmi. Emekliler arasında trekking, golf, sağlık turizmi
Malezya	Gençler arasında eğitim tema parkları, tekking, şehir turları. Aileler arasında kültür turizmi, tema parklarına ilgi, şehir turları. Emekliler arasında şehir turları, deniz seyahatleri, yürüyüş.
Singapur	Gençler aktivite tatilleri, trekking, şehir turları. Aileler arasında aktivite tatilleri, eğlence faaliyetleri. Emekliler arasında deniz seyahatleri, şehir turları, tema park faaliyetleri.
Avusturya	Gençler arasında kumsal, kış turizmi, dalış, tekking, özel ilgi turizmi. Aileler arasında tema parkları, spor, kültür turizmi. Emekliler arasında deniz seyahatleri, yürüyüş, şehir turları, kültür, sağlık turizmi.
Almanya	Gençler arasında deniz-kum-güneş, aktivite tatilleri, eko turizm, tema parkları. Aileler arasında yürüyüş, spor, deniz-kum-güneş, özel ilgi turizmi. Emekliler arasında deniz-kum-güneş.
İtalya	Gençler arasında deniz-kum-güneş, kayak sporu, aktivite tatilleri. Aileler arasında deniz-kum-güneş, deniz seyahatleri. Emekliler arasında deniz-kum-güneş, sağlık turizmi.
İsviçre	Gençler arasında deniz-kum-güneş, dalış, yürüyüş. Aileler arasında deniz-kum-güneş, golf, otobüs turları. Emekliler arasında deniz-kum-güneş, sağlık turizmi.
İngiltere	Gençler arasında deniz seyahatleri, sportif faaliyetler. Aileler arasında tema parkları, deniz seyahatleri. Emekliler arasında deniz seyahatleri, kültür turizmi, eko turizm.

WTO (79)'den alınmıştır

Dumazadier boş zamanın üç temel fonksiyonundan bahsetmektedir (80). 3D olarak da adlandırılan bu fonksiyonlar; dinlenme veya kendini bırakma (delessement), eğlenme (divertissement), kendini geliştirme veya gelişim (development) dir.

2.1.5.1. Dinlenme Fonksiyonu

Dinlenme fonksiyonu, boş zamanı en fazla karakterize eden ve çalışma hayatı tarihi boyunca farklı algılamalarla, değerlendirilen temel fonksiyondur. Dinlenme, yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini ortadan kaldıran misyona sahiptir. Sanayi devriminin ilk dönemlerinde, dinlenme fonksiyonu çalışma saatlerinin 12-15 saat olduğu işçiler tarafından boş zamanlarında sadece fiziksel gücü yeniden elde etmek için kullanılmıştır. Çalışan için boş zaman, fiziksel olarak bir sonraki çalışma gününe hazırlanma anlamı taşımıştır (81). Dinlenme fonksiyonu, İş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini ortadan kaldırır.

Dinlenme fonksiyonu ile vücudun enerji kaynakları yenilenir ve tekrar eski çalışma öncesi duruma gelme sağlanır. Çalışma zorunluluğu olduğu zamanlarda, verimi artırmak için belirli aralıklarla bir miktar dinlenme zamanı çalışma performansını etkiler. Tam olarak verimli zaman, toplam dinlenme zamanı ile ilgilidir, denilerek boş zamanlarda dinlenme fonksiyonunun önemini vurgulanır (82). Özellikle çalışma hayatında bedensel olarak tüketici bir ortam içinde olmayan pek çok kişi için artık dinlenmek, “sırtüstü yatmak ve hiçbir şey yapmamak” anlamını taşımamaktadır. İş dışı zamanlarda, bedensel ya da zihinsel olarak zorlu birtakım uğraşlarla dinlenme yolunu seçen insanların sayısı hiçte az sayılmaz. Çağdaş dünyanın her geçen gün yenilerini keşfettiği “boş zaman uğraşları/hobiler” bunun en büyük ispatıdır (83).

2.1.5.2. Eğlenme Fonksiyonu

Boş zaman olgusunun temel taşlarından bir diğeri, eğlenme fonksiyonudur. Eğlenmek, sadece güzel zaman geçirmek ve bunu bazen can sıkıntısından kurtulmak için değil, tasayı ve merakı gidermek için yapmak anlamına da gelmektedir (84). Eğlence, neşeli ve hoş vakit geçirme olmanın yanı sıra Rekreasyon ve animasyonun temel amaçlarından biri olma özelliği de taşımaktadır. Eğlence demografik özelliklere ve ihtiyaçlara yönelik olarak farklı şekillerde algılanabilir. Örneğin; gençlere çok hoş gelen müzikler, orta yaşlılar için gürültü niteliği taşıyabilir (85).

Torkildsen (86), eğlenmenin içten gelen bir istek olduğunu ve boş zamanlarda bireyleri mutlu edecek anlara ihtiyaç duyulduğunu söylemiştir (86). 20. yüzyılın başlarında spora ve eğlenceye olan ilgi giderek artmasıyla, sağlığa, duygusal, fiziksel ve psikolojik ruh hallerine verilen önemde artmıştır. Günümüzde de bireyler birçok spor ve eğlence aktivitelerinde yoğun olarak yer almaktadır (87).

2.1.5.3. Gelişim Fonksiyonu

Gelişim fonksiyonu, insan düşüncelerini, günlük eylemlerin otomatizminden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma zemin hazırlayan, insanın kişiliğini geliştirmesine ve göstermesine eğilimli, aynı zamanda çıkarıcı olmayan faaliyetleri kapsar (81). Bu tür faaliyetler, insanların bedensel ve ruhsal yorgunluklarını giderir ve fiziksel ve ruhsal açıdan yaratıcı bir güç verir (88). Spor, turizm ve daha çok etkinlikler aracılığıyla insana kaybettiği bütünlüğü yeniden verebilmesi, insanı mutlu edebilmesi geliştirilebilmesi ve yeni yaşam biçimlerine zemin hazırlayabilmesi bir bakıma boş zamanın görevidir (89). Boş zamanın iyi veya kötü kullanımlarında ortaya bazı değerler çıkabilir. Buna göre, boş zaman iyi kullanıldığında insana, dinlenmek, eğlenmek, kendisini yetiştirmek, geliştirmek, yaratıcılık, dernekleşmek, toplumsallaşmak, olgunlaşmak, görüş ve düşünce alanını ve bilgisini genişleterek, kendi sorumluluğunu ve özgürlüğünü yaşamak, vaktini kullanmada ve iş yapmada, kendi isteğine göre bir seçim yapmak ve böylece kendi kendini bulma imkânı sağlar. Kötü kullanıldığında ise, gençlerde ve yetişkinlerde zararlı alışkanlıklar, durgunluk, gevşeklik, tembellik, dikkatsizlik, bencillik, başıbozukluk, serserilik, düşünce, görüş ve duygu darlığı, can sıkıntısı, hoşnutsuzluk, bıkkınlık, sinirlilik vb. gibi davranışlara neden olabilir (90).

2.1.6. Boş Zamanı Olumlu Değerlendirmenin Yararları

İnsan hayatının önemli bir kısmı, boş zamanla geçer. Bu nedenle boş zamanı olumlu değerlendirmek kişisel gelişim açısından önem arz etmektedir. Boş zamanın etkin değerlendirilmesi, bedensel, ruhsal ve sosyal gelişime olumlu katkı sağlar (91).

Bu katkı, çevrenin, toplumun gelişmesini de etkiler. Bu zincirleme durum gelecek nesillerin kişiliği ve yaşantısını etkiler.

Boş zamanlarını olumlu değerlendiremeyen bireyin psikolojisi de bu durumdan olumsuz etkilenir ve içinde bulunduğu topluma da zarar verir (92).

Boş zamanları değerlendirmenin yararlarını temel olarak fiziksel, psikolojik ve sosyal yararlar olarak üç ana başlıkta toplayabiliriz (93).

2.1.6.1. Fiziksel Yararları

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte artan makineleşme ve bu makinelerin kullanımında giderek artış meydana gelmiştir. Bu aletlerin insan gücü yerine kullanılması az insan gücüyle çok iş yapılmasını sağlamış ve bu insanların fiziksel hareketlerinin de azalması sonucunu doğurmuştur. Bu hareketsizlik beraberinde birçok hastalığı da getirmektedir. Fiziksel aktiviteler bu hastalıklardan kurtulmanın en etkili yoludur (94).

Boş zamanlarda yapılan sportif etkinlikler bireyin bedenini güçlenmesine yardımcı olur. Boş zamanları değerlendirmenin sağlık alanına temel katkısı, hastalıkların önlenmesi ve sağlıklı, mutlu insanlar yaratılması açısından önemlidir (95). Spor, dans, açık ve kapalı alan eğlenceleri gibi boş zaman etkinlikleri insanların fiziksel sağlıkları için önemli ve ihmal edilemeyecek unsurlardandır. İnsanın doğumuyla birlikte vücut organları ve sistemleri gelişir ve büyümeye başlar. Yaşamın devamlılığı için yemek yeme, yürüme, çeşitli hareketlerde bulunma gibi harekete ihtiyaç vardır. Uygun bir fiziksel yapı ve fiziksel aktivite ile sağlıklı büyüme, gelişme ve yaşam devam ettirilir. Araştırmalar düzenli fiziksel aktivitenin, şişmanlık, kalp ve dolaşım sistemi hastalıkları, yüksek tansiyon, kolesterol, çeşitli kas ve eklem rahatsızlıkları vb. gibi hastalıkları önlediğini göstermiştir. Egzersizle sağlığı korumak bilimsel bir gerçekliktir (96, 97, 98). Boş zamanları olumlu etkinliklerle değerlendirme, fiziksel gelişimin yanı sıra sağlıklı bir kişilik gelişimi de sağlar, ayrıca eğlenme ve dinlenme gereksinimlerinin de bu yolla karşılanarak bireylerin yaşam bağları güçlenir ve bireyler mutlu olurlar (95).

2.1.6.2. Psikolojik Yararları

Psikolojik yarar, insanın ruh sağlığını ifade etmektedir. Ruh sağlığı kişinin kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olma durumudur. Ruhsal açıdan sağlıklı bir insanda aranan özellikler aynı zamanda olgun bir insanda aranan özelliklerdir. Ruhsal bakımdan sağlıklı, olgun insan, seven ve sevilen, davranışları tutarlı, gerçekçi, özgür, çevresiyle uyumlu ilişkiler geliştiren insan, toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincinde olan insandır. Yeteneklerini belirli bir amaç doğrultusunda doğru ve verimli bir şekilde kullanır, kendine güvenir, umutsuzluğa kapılmaz, esnektir, hoşgörülüdür (99).

Değerlendirilmeyen ya da olumsuz değerlendirilen boş zamanlar bireye sıkıntı yaratmaktadır. Boş zamanı olumsuz değerlendirmek, zararlı arkadaş grupları içine girmesi, alkol, uyuşturucu madde kullanımı, ruhsal bozukluklar, hastalıklara ve türlü suçlara sebep olabilir (91). Bireylerin boş zamanlarını etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmesi, kötü alışkanlık edinmemeleri açısından büyük önem taşır. Birey boş zamanlarını olumlu şekilde değerlendirerek fiziksel, zihinsel ve toplumsal faktörlerin bütünleşmesinden doğan bir kişilik kazanır. Boş zamanların değerlendirilmesiyle bireylerin saldırganlık eğilimleri azalabilir ve cinsel gerginlikler giderilebilir. Boş zaman faaliyetleri bireyin bir gruba, takıma veya organizasyona katılmasını ve bunun sonucunda yalnızlık hissi yaşamamasını sağlar ve bireyin bu etkinliklere katılması, dışa dönük kişilik geliştirmesine imkân sağlar (100). Birçok psikiyatrist boş zamanları değerlendirmeyi dengenin ve mutluluğun yakalanması açısından önemli görmüştür. Boş zamanları değerlendirme sadece hastalıkların önlenmesi için değil aynı zamanda psikolojik sağlığın oluşması açısından da önemlidir. Psikiyatristler, boş zamanları değerlendirmenin zihinsel ve duygusal hastalıkları önlediğine inanır (101).

2.1.6.3. Sosyal Yararları

Boş zamanlarını olumlu etkinliklerle değerlendiren bireyler, eğlenme ve dinlenme gereksinimlerini de aynı şekilde karşılayarak hayat bağlarını güçlendirir ve

bunun sonucu olarak da mutlu olurlar. Boş zaman etkinliklerine katılım sosyal ihtiyaçlarında giderilmesi nedeniyle sosyal anlamda da oldukça önemlidir (95).

İnsanlar doğal özellikleri itibarı ile sosyal özellikleri ile beraber yaratılmışlardır. İnsanlar birbiriyle olan ilişkileriyle temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra katılım, kabullenme, yakınlık gibi sosyal ihtiyaçlarını da giderirler. Sosyalleşme uzun bir süreci kapsar. Boş zaman aktiviteleri, sosyalleşme için bir hizmet sürecidir. Özellikle boş zamanlarda kazanılan davranışlar bütün yaşamı etkiler. Birey Sosyalleşme sürecinde içinde yaşadığı toplumun rol beklentilerini ve değerlerini öğrenir (102). Aile ve arkadaş grupları bireyin sosyalleşme sürecinde çok önemlidir. Katılımcılar grup faaliyetleri ile sosyal ihtiyaçlarını karşılar veya karşılayacakları ortamları hazırlar. Bu bireyde kendini tanımasına yardımcı olacak bir tatmin sağlar. Kişi boş zaman faaliyetleriyle kendisi için ikinci bir kimlik oluşturma sürecine de girebilir. Boş zaman etkinliklerine katılmak birçok insanın sosyal statüsünü yükseltir (103). Sonuç olarak, boş zamanların değerlendirilmesinin birey üzerindeki olumlu etkileri topluma doğrudan veya dolaylı olarak yansiyabileceği için, boş zaman değerlendirmesinin toplumsal bir yönünün olduğu söylenebilir (94).

2.1.7. Boş Zaman Etkinliklerine Katılımı Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler

Sanayi toplumlarında fiziki güce dayanan çalışmanın yavaş yavaş azalması, erkek ve kadınların boş zamanlarının artmasına ve boş zamanlarında bedenlerini kullanmaya yönelmiştir. Dolayısıyla boş zamanı değerlendirmeye yönelik aktiviteler gitgide yaygınlaşmıştır. Ayrıca boş zaman etkinliklerini arttıran ve değerlendirme biçimlerini etkileyen başka etkenlerde olmuştur. Bireyin boş zamanını değerlendirmeyi etkileyen bu faktörler toplumsal, ekonomik ve demografik faktörler olarak üç grupta incelenir (104).

2.1.7.1. Toplumsal Faktörler

Toplum insanın doğayla ve kendisiyle etkileşimi doğrultusunda oluşur ve şekillenir. Sosyo-kültürel bir olay olarak ele alınan Toplum, belli bir anlam, değer ve kurallara sahip belli bir çevrede, bu anlam değer ve kuralları birbiri ile yaptıkları etkileşimde kullanan bilinçli kişi ve gruplardan oluşur. Genel olarak toplum, manevi kültür (anlamlar, değerler, kurallar), maddi kültür (biyofiziksel araçlar) ve toplumsal ilişkilerin bütünüdür (105). İnsan toplumun temel ögesidir. İnsan toplum içinde rastgele hareket etmez. İnsanın eylemlerinin büyük bir kısmı toplumsaldır. Eylemin toplumsal olması, yapılan eylemin toplumun işleyişine uymasındadır (106).

Toplumsal açıdan boş zaman değerlendirme, toplumsal bağların, kişisel ilgilerin ve deneyimlerin açıklandığı bir yol, temel bir durumdur (104).Toplumda, birey ile toplum yapısı, kültürün maddi ve manevi üyeleri arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. Bireyin içinde bulunduğu doğal çevre daha sonrada anne babanın tutumu, eğitim kuruluşu ya da yaşanan yerin özellikleri, kırsal bölge, küçük ya da büyük kent yaşamı gibi faktörler bireyin değişik davranış biçimleri ve tutumları sergilemesinin nedenlerindedir. Birey içinde yaşadığı kültürel ortamdandır, doğrudan veya dolaylı olarak etkilenip, kişiliğini oluşturmaktadır (107).

Bireylerin boş zamanlarını değerlendirecekleri alanlar, sınıfsal farklılıklarıyla dikkat çekmektedir. Sınıfsal farklılık, sportif aktivitelerde ve fiziksel uygulamalı alanlarda görülmezken; sanatsal, entelektüel ve sosyal alanlarda oldukça yaygındır (108). Aile bireylerin boş zaman değerlendirme davranışlarının oluşmasında ve çevre ile iletişimin sağlanarak, toplumsallaşma sürecinin yaşanmasında önemli bir faktördür. Birey ilk olarak ailede boş zaman değerlendirmeyi öğrenir. Yani bireyin aile içi etkileşim yoluyla edindiği değer ve normlarla, onun boş zaman değerlendirme konusunda sahip olduğu tutum ve davranışlarla belirlenmektedir. Bu değer ve normlar, ailenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerine, kırsal ve kentsel aile yapısına ve kompozisyonuna göre değişir (109).

2.1.7.2. Ekonomik Faktörler

Gelişmiş toplumlarda, ulusal gelirdeki hızlı artış, yaşam standartlarını yükseltmiş boş zaman ise maddi açıdan bu durumdan etkilenmiştir (95), Bir tüketici konumundaki insanın boş zamanı değerlendirme ile ilgili seçiminde, sosyo-kültürel faktörlerin yanı sıra sosyo-ekonomik faktörlerin de çok önemli etkisi vardır (110). Boş zaman değerlendirme eğiliminin davranışa dönüşemeyişi, “zaman ve para” kaynakları denilen, “ Bireysel Faktörler” içinde yer alan meslek ve gelir ile doğrudan bağlantılı olan kaynaklarının sınırlılığındandır (109). Bireylerin gelir düzeyleri ile boş zaman değerlendirme etkinliklerine harcadıkları para orantılıdır. Bunun yanı sıra, boş zaman değerlendirme etkinliklerinin çeşitliliği ve seviyesi meslek seçimi, sosyal statü, eğitim ve gelir düzeyi ile birlikte cinsiyet ve yaş farklılığına bağlıdır (111). Ekonomik gelir, boş zaman türününün yanı sıra boş zaman aktivitelerine katılma sıklığını da etkilemektedir (112). Çalışmalar, yüksek gelire sahip bireylerin yeni ve pahalı olarak nitelendirilen, kitle sporu olarak adlandırılan boş zaman etkinliklerine (golf, tenis, dış turizm veya seyahat gibi) daha fazla katılma eğiliminde olduklarını göstermiştir (112).

2.1.7.3. Demografik Faktörler

Bireylerin yaşı, cinsiyeti, yaşadığı yerleşim birimi ve eğitim düzeyleri gibi demografik özellikleri boş zamanlarını değerlendirmelerini etkiler. Yaş, boş zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyen faaliyetlerden en önemlilerindedir. Örneğin, Genç yaşlarda olan bireyler, yaşlı bireylere göre daha fazla fiziksel ve sportif faaliyetlere katılma eğilimi gösterirler. Her yaş grubunun katılmış olduğu boş zaman etkinliklerinin türü ve katılma sıklığı da farklılaşır. Yaş basamaklarına göre boş zaman aktiviteleri incelendiğinde, 12 yaşın altındaki bireylerin boş zamanlarını oyun oynama, parka gitme gibi etkinliklerle geçirdikleri; 12-18 yaş arasındaki bireylerin ağırlıklı olarak sportif etkinlikler yapıları; 18-24 yaşları arasındaki bireylerin sosyal ve kültürel içerikli boş zaman aktiviteleriyle ilgilendikleri; ileri yaşlardaki bireylerin ise, pasif boş zaman etkinliklere katılım sağladıkları görülmüştür (113).

Cinsiyet, bireylerin boş zaman etkinliklerine katılmalarını etkileyen önemli faktörlerden bir diğeridir. Yapılan birçok çalışma bu durumu desteklemektedir (112). Cinsiyet, toplumsal tutum ve davranışlarda önemli farklılıklar yaratmaktadır. Toplumun kız ve erkeklere yüklediği belirli roller vardır. Bu roller, geleneksel toplumlarda çok kesin çizgilerle belirtilmiş, örf ve adetlerle de kısıtlandırılmıştır. Çalışan bayanlar ile çalışmayan bayanların günlük boş zaman süreleri de farklılıklar göstermektedir. Günlük boş zaman süresi hem çalışan hem de çocuğu olanlar için daha az boş zaman anlamına gelir (108). Modern kent alanlarında cinsiyet farklılığı değişen toplumsal yapı içerisinde tutum ve davranışlara daha az yansımaktadır. Bu tutum ve davranışlar, boş zaman etkinliklerine de yansımaktadır. Erkekler, boş zamanlarını sportif aktiviteler, kahvehane, kafe ve pub gibi eğlence ağırlıklı mekânlarda değerlendirmeyi tercih ederken, kadınlar boş zamanlarını daha çok ev merkezli ve genellikle pasif etkinliklerle (sinema-tiyatro, komşu akrabalara ev ziyaretleri) geçirmeyi tercih eder. Yani kadınlar erkeklere oranla dış merkezli aktivitelerde daha az sayıda yer almaktadırlar. Bunun yanısıra erkek ve kadın'ın aynı oranda katılım sağladığı aktivitelerde vardır. Bu aktiviteler: televizyon izleme, müzik dinleme, komşu- akrabalara ziyarette bulunma şeklinde sıralanabilir (110).

Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını ve katılma sıklıklarını etkileyen faktörler arasında medeni durumda önem arz etmektedir (112). Medeni durum aile içindeki bireylerin boş zaman sürelerini ve seçilen aktivite türlerini etkileyebilir (110). Bireylerin sadece evli ya da bekar oluşları boş zaman etkinliklerini belirlemede yeterli değildir. Evli bireylerin çocuk sayıları ve çocukların yaşları da boş zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyen faktörlerdendir (110).

Bireyin eğitim düzeyi ile boş zaman etkinliklerine katılma faaliyetleri arasında da önemli bir ilişki vardır (112). Bireyin eğitim düzeyi arttıkça, boş zaman etkinliklerine katılımları da artar. Etkinliklerinin seçimi ve tercihi bireyin eğitim düzeyiyle bağlantılıdır (114). Bireyin eğitim seviyesinin yükselmesiyle birlikte ekonomik geliri de artar. Bu artış boş zamanı daha iyi kullanabilme imkânı sağlar. Eğitimle beraber sosyal statüde bir değişim gerçekleşir. Statünün eğitim yoluyla elde edilmesi, kişiyi topluma açık hale getirmeye ve sosyal hayat içerisindeki yerini almasını sağlar (115).

Yerleşim yeri, yaşanılan yer ve ortam gerek fiziki ve gerekse çevre özellikleri açısından, bireyin boş zaman etkinliklerine katılımında ve sıklıklarında önemli olabilecek faktörlerdendir (110). Büyük kentlerde yaşayan bireyin boş zaman değerlendirme konusundaki tercihleri ve eğilimleri, kırsal yerleşim biriminde yaşayan bireylerinkinden son derece çeşitli iken, kırsal kesim özelliği gösteren köy-kasaba ve ilçelerde boş zaman değerlendirme etkinlikleri yok denecek kadar azdır. Bu durum, bireyin boş zaman etkinliklerine katılımını sınırlandırmaktadır (116).

2.2. Algı

Algı, beş duyu organımızın sınırlar aracılığıyla beynimize ilettiği bildirimlerin yorumlanması ve anlatımlı duruma geliş süreci olarak tanımlanır. Yani algı, duyu organlarıyla alınan uyarıcıların nesnel gerçeklik ve öznel yaşantı ile etkileşimi ve organizmayı harekete geçiren anlamlı uyaranlar haline dönüştürülmesidir (117). Algılama ise, “duyu” ve “bellek” in ortak bir eylemdir. (118). Duyularımız çevremizi tanımlamamızı sağlarken, belleğimiz geçmiş deneyimlerimiz sayesinde algı farklılıkları yaratır (119). Diğer bir tanıma göre ise algı, belirli uyarıcıların bir arada gruplanması, şekillenmesi ve yorumlanması kısaca bir örgütlenmedir (120).

Algı nesnelere nicelik ve nitelikleriyle sınırlandırılmaz. İnsanın içinde bulunduğu dikkat, beklenti, gereksinimler gibi bağlamsal koşullar ve öznel varoluş biçimi gibi değişkenler zihinsel süreçlerin kurulumunda etkilidir. Önyavaşantılara bağlı deneyimler, güdülenme, hazırbulunuşluk seviyesi gibi psikolojik faktörler, bireyin zihinsel kurulumunu etkiler. Yani, bilginin bellekte sınıflanması, salt nesnel gerçekliği tanımlayan dış uyaranlarla açıklanamaz. Bu bakımdan işleyen bellekteki bilgi, “nesnel gerçek”ten çok “algılanan gerçek”tir (117). Örneğin “geçmişteki keder” denilince bireyin “keder” kavramına ilişkin algı ve değerlendirmeleri farklılaşabilir. Bu durum kişinin algıdaki seçiciliği ile alakalıdır.

Algıda seçicilik, bireyin öznel yaşantılarına uygun bir seçme ve sınıflama işlemidir. İnsanlar sadece ilgisini çeken olayları algılar ve bu olayları bir bütün içinde anlamlandırarak bir figür oluşturur (121). Seçici algı uyaranlar arasında seçme ve ayırt etme, eleme ve değerlendirme işlemi olarak tanımlanabilir. Uyaranların fiziksel

özellikleri ile psikolojik faktörler seçme işlemini etkileyen etmenlerdir. Seçici algısızlık ise, organizmanın ilgi, beklenti ve gereksinimlerine dönük olmayan uyaranlara, duyarsız kalma durumudur. Örneğin taraftarı olunan bir takıma karşı kendi görüşüne benzer görüşlerle ilgili haberleri takip etmesi seçici algıya örnek iken, ilgi duymadığı bir bransa ait haberlere kayıtsız kalma seçici algısızlık'a örnektir (117).

Şekil 2.5: Analiz Sentez Süreci.

Athkinson (122)'den alınmıştır.

Şekil 2.5'de belirtildiği üzere, bir uyaranla karşılaşan organizma, belleğinde depoladığı bilgiye yönelerek, tahminde bulunmaya çalışır. Sonrasında uyaranla ilgili şema bellekten geri çağırılır. Bu arada birey yeni bilgi ve algılanan şemanın eşleşmesini yapmaya çalışır. Şema ile uyaranın eşleşmesi ile süreç tamamlanır ve uyaran uzun süreli belleğe kodlanır fakat eşleşmez ise, birey yeni çıkarımlarda bulunur ve süreç yeni baştan başlar. Belleğe kodlanmak istenen uyaranı doğrulayan hipotez kodlanıncaya kadar süreç süregider (117).

Görüldüğü gibi algı, sadece fiziksel özelliklerin duyuşal aktarımından oluşmamaktadır. Yani uyarana anlam veren, uyaran değil; onu algılayan organizmanın yaşantısal deneyimleridir. Bu nedenle algı, bireye anlam ifade eden

etkileşimlerdir (117). Yani algılama, nesnel özelliklere ve önceki deneyimlere dayanır. Örneğin renk görünümünde, sarı tenis topuna bakan herkes onu sarı bir nesne olarak tanır, fakat tenise ilgisi olan kişiler onun bir tenis topu olduğunu bilir. Bu insanların edindiği bilgi türlerinin nesnelere verdikleri farklı anlamlara göre değiştiğiyle açıklanabilir. Gelecekteki beklentiler de algılamayı etkiler. Beklenen bir durum algılanırken, beklenmeyen bir durum algılanmayabilir (123).

2.2.1. Zaman Algısı

Zaman hesaplanabilir olarak düşünülür ancak, duruma göre algılanışı değişir (124). Zaman, arkaya arkaya dizilmiş olayların ve olguların algılanması veya olayların ölçülebildiği bir süreçtir (125).

“Zaman algısı, zamanın farkında olma yetisi ile aynı anlamda olup, zaman aralıklarını hesaplama, güneşin konumuna bakarak yaklaşık zamanı söyleme, zamanın geçiş hızını değerlendirebilme durumudur. Yaşamımızı zaman değil zaman algısı tarafından yönetilir. “Zamanın farkında değil” diye suçladığımız insanlar aslında zaman ölçümünü biliyordur. Sorun zaman algısındaki farktır” (126).

Zaman algısı ve zaman kavramının gelişimi ilk çocukluk yıllarında gelişmeye başlayıp, ergenlik yıllarında tamamlanmaktadır. Bu nedenle, zamanı etkili bir şekilde kullanabilmek adına Çocukluk ve ergenlik yıllarında bu algının geliştirilmesi gerekir. Özellikle ergenler hayata dair bir takım görevleri (kimlik gelişimi, sosyal gelişim, akademik başarı, ileride sahip olacakları mesleğe hazırlanma, geleceği planlama) başarmak zorundadır. Tüm bu karmaşık gelişimsel görevler esnasında ergenlerin zamanın önemini kavramaları, zamanı kullanma ile ilgili alışkanlıklarını fark edebilmeleri, eğer yanlış alışkanlıklar geliştirmişlerse bunları değiştirmeleri başarılı olmaları açısından önemlidir. Çünkü zaman bilinci olmayan ortamlarda yaşam kontrolü de kaybolup, gelişme, başarı tesadüf ve kader ile açıklanmaktadır (127).

Zaman algısının sözlük anlamı; “ruhsal bir sürecin hızı, zaman içindeki yeri, görünüş düzeyi açılarından süresini kavramak”tır (128, 129). Ancak zaman algısı kavramını bu sözlük tanımı ile anlamak yetersizdir. Farklı ruhsal durum ve olaylarda zaman algısı ve akışı farklı algılanabilir. Örneğin, zorla yapılan iş, gerçekte olduğundan daha uzun süreli algılanabilmektedir. Einstein (130)’ın deyimi ile

“kızgın bir sobanın üstünde geçen iki dakika ile sevgilinin yanında geçen iki saat aynı değildir”. Uyanıklık durumuna göre, uyku ve anestezi altında zaman daha kısa algılanırken Uyarıların azalması durumunda yaşanan olaylardaki değişiklik düzeyi son derece düşük olduğundan zaman duygusu ve algısı baskılanır. Yani zaman akışı, algısı ve hızı kişiden kişiye değişmektedir. Zaman algısı, yaşantı, duygu ve deneyimlerin sayı ve süresinin bireysel tahminidir (131).

Zaman algıdan ibarettir, yani Tamamen algılayana bağlı, Einstein A.’nın da izafiyet teorisinde de bahsettiği gibi izafi/göreceli bir kavramdır. Zamanın göreceliğini rüyalarımızla açıklayabiliriz. Saatlerce anlatabileceğimiz uzunlukta sandığımız rüyalarımız, aslında birkaç dakika ya da birkaç saniyedir (132). Aslında Einstein zamanı, fiziksel gerçekliğin ötesinde sosyal ve psikolojik bir yapı olarak tarif edebileceğinin bilincindeydi (133). Zaman kavramı geçmiş ve gelecek anlamlarını da taşıyabilir.

Zaman algısı Bebeklikte anlardan oluşmuş olup olaylar birbirine bağlı değildir ve hemen unutulur. Çocuğun büyümesiyle birlikte gelişen hafıza çocuğun olaylar arasında bağlantı kurmasını sağlar. Çocuk olayların seri halinde gelişmeye başladığını anlar ve böylece çocuğun zaman matrisi gelişmiş olur. Erken çocukluk yıllarında kazanılan Geçmiş, gelecek ve şu an bilincinin oluşmasında ön koşul olan hatırlama kabiliyetidir. Bu dönemde zamanın anlar bütünü olarak yaşandığı varsayılır. Bu nedenle küçük çocuk tümüyle şu andan oluşan bir dünyada yaşamaktadır. Geçmiş, gelecek ve şu an arasındaki farkları çocuk ancak beş yaşından sonra derinlemesine anlayabilir. Ergenlik çağında 14- 18 yaşlarında ise Zaman, tüm boyutları ile tarihsel zamanda dâhil, algılanmaya başlanır (127).

Saatın içindeki hareketi insan tarafından değiştirilemez. Akrep ve yelkovan durmaksızın hareket eder ve birey ne yaparsa yapsın, zaman önceden kararlaştırılmış bir hızla devam eder. İnsanlar çoğunlukla kendi öznel zamanlarının yetersizliğinden şikâyet eder. Oysa ki sorun saatin akışını yönetmek değil, bireyin kendisini zaman içinde yönetebilmesidir (134). İnsanlar akıp giden Zaman akışı içerisinde, kendilerini yönetmeye çalışırlar ve gösterdikleri çaba zamanın en doğru, gerekli ve anlamlı bir şekilde değerlendirilmesiyle gerçekleşir. Bu süreçte her insan doğru yaptığına inanarak davranır ve akıp geçen zamanı o andaki ruh hali, geçmiş deneyimleri, değer yargıları, evren ve dünya anlayışı ile yorumlar. “Zaman algısı, zaman aralıklarını

hesaplama, güneşin konumuna bakarak yaklaşık zamanı söyleme, zamanın geçiş hızını değerlendirebilme, yani zamanın farkında olma yetisidir. Yaşamımızı zaman değil, aslında zaman algısı yönetir. “Zamanın farkında değil” diye suçladığımız her yaştan insan aslında zaman ölçümünü biliyordur. Sorun zaman algısındaki farktır” (126). Zaman algısının bir yönü kurgusallık ve tarihselliktir. Her dönem ve her kültür kendine ait bir zaman anlayışına sahiptir. Günümüzde evrensel bir niteliğe kavuşmuş olan, miladi takvim de diğer zaman kurguları gibi izafi ve tarihseldir. Her kültür kendi zamanını yaşar. Dolayısıyla herhangi bir tarihi dönemde insanların tarihi olaylara bakışını doğru bir biçimde anlayabilmek için öncelikle zaman kavramını anlamayı gerektirir (135).

Kişide bireysel olarak kazanılmış ortak bir zaman algısı toplumda işlerin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için gereklidir. Çünkü insanlar, zamana bağlı olarak günlük yaşantılarını düzenler ve zaman dağılımını yaparlar. Kişinin ilişkilerini ve işlerini düzenleyen zaman yönetimi becerisi, sahip olunan zaman perspektifleri çerçevesinde gerçekleşir (136).

Zaman algısı, zihinsel ve sosyal bir olgudur. İnsan, gün ışığı periyoduna bağlı olarak kazandığı, vücuduna ait pek çok etkinliği düzenleyen biyolojik saati yanında, bir de yaşanan olayları kronolojik bir sıralayan ‘zihin saati’ne sahip olduğu için “zihinsel” olgudur.

Zihin saati; saliselerden, saatlere ve yüzyıllara kadar uzanan zaman süreçlerini önce kendi içinde düzenleyip, sonra da bu süreçlerin beyinde bir sıraya göre yerleştirilmesini sağlar. Yaşanan her olay, bu zihin saatinin içinde belirli bir yere kaydedilir. Bu durum bir olayın yaşandığı anı ve bu olayın ne kadar süre olduğu gibi pek çok verinin hatırlanabilmesini sağlar (137).

Diğer yandan, zaman algısı insanlar arası ilişkileri düzenlediği gibi, sosyal bir kurum olarak çocukluktan başlayarak öğrenilmesi gerektiği için “sosyal” bir olgudur (32).

Zaman algısı filozofların yoğun çalıştıkları bir kavramdır. “Varlığın içinde ya da varlığın dışında bir şey olmadığı için zaman, ancak varlığın kendi hakikatidir” (34). Einstein ve Leibnitz, zamanın kendi başına bir varlık olmadığını belirtirler. Onlara göre mutlak doğru, niceliksel zaman kendi başına var olan fenomenlerle

bağlantısı olmadan akıp giden, insanların, kültürlerin ve diğer faktörlerin etkisiyle değişmeyen zamandır.

Newton, zamanın evrene bağlı ve mutlak olduğunu söyler. Onun bu mutlak zaman anlayışına karşı olan Leibnitz ise zamanın kendi başına bir varlığı olamayacağını belirtir. Newton zamanı, sebep ve sonuç olarak birbirlerine bağlı olanların iç içe girdikleri düzen olarak tanımlarken; Mutlak zaman kavramına karşı çıkan Einstein zamanı, eş zamanlı olaylar hakkında ortaya konan önermeler olarak adlandırır (138). Zaman yaşanır ve görünmez (139).

İnsanlar kalıcı ve geçici olmak üzere iki tip zaman algısına sahiptir. Bunlardan insanın kendisine ait olan 'ben algısı' kalıcıdır, ancak Ben'in içinde bulunduğu dış dünyaya ait zaman geçicidir. Ben algısı kişinin kendine yönelik kalıcı olarak var olması durumunda bile değişkendir. Ancak burada sensori-motor zaman, sosyal zaman, düzgün ve ölçülebilir zaman ile sosyal çevre içinden doğan otistik zaman da bulunup bunlar birbirleriyle ilişkili olarak algılanabilir (140).

Zaman algısını; pek çok düşünür, bilim adamı ve yazar sürekli değişen ve kişiden kişiye farklılıklar gösteren bir kavram olarak açıklamış, ele alınan diğer özelliklerinin ise, elde edilen fayda, anlamlılık, geçmiş ve gelecek kavramlarını içerdiğini belirtmiştir (130)

Son yıllarda yapılan çalışmalarda, zamanın farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Bu da araştırmacıların zamana ilişkin yeni yaklaşımlar ileri sürmesine neden olmuştur. Bireylerin zamana yönelik algılarını inceleyen çalışmalar literatürde zaman uyumu (time orientation), zaman yönelimi (time perspective), gelecek zaman yönelimi (Future time perspective), Zaman tercihi (time preference), dengeli zaman yönelimi (balanced time perspective), Yaşam hızı (pace of life), zaman yönetimi (time management) gibi farklı kavramlar ile ele alınmıştır (10, 141, 142, 143, 144, 145).

2.2.2. Zaman Perspektifi

Zaman kavramına olan ilginin artmasıyla birlikte, zamanın çeşitli yönleri üzerinde durulmuştur. Bu da, zamana dair terminolojinin çeşitlenmesine neden olmuştur (146). Literatüre bakıldığında, "zaman perspektifi", "zaman algısı," "zaman

yönelimi,” “zamansal uyum” ve “zaman tutumu” gibi kavramlar benzer anlamda kullanılmıştır (147).

Zaman perspektifi kavramı çeşitli yazarlar tarafından tarif edilmiştir. Lewin (148), zaman perspektifine, bireyin belirli bir zamanda var olan, geçmişi ve geleceğine ait psikolojik bakışı demiştir. Bir diğer tanımda ise, zaman perspektifleri (geçmiş, şimdi veya gelecek yönelimi), bilinçli olmayan bir yapı olarak, bireysel ve sosyal deneyimlere dayanan, olaylara anlam vermeye ve tutarlı davranmaya yardım eden “zaman kategorileri ya da dilimleri” şeklinde ifade edilmiştir (149). Bu konuda önemli araştırmalar yapan Zimbardo ve Boyd (10), zaman perspektifini, insanın düşüncesine sunulan zamanın, her bir bireysel parçasının, zaman yönelimi ya da bölümleri halinde oluşan zihinsel temsilleri şeklinde ifade etmiştir. Henson, Carey ve Maisto (150) ise, zaman perspektifine, bireyin tipik eylem ve hedeflerini motive eden göreceli bir zamansal yönelim (geçmiş, şimdi ya da geleceğe yoğunlaşma) demiştir .

Zaman kavramına ilk dikkati çeken psikologlardan William James (151), “Psikoloji’nin İlkeleri” adlı eserinde zaman algısı kavramından söz etmiş, zamanı, sadece fiziksel değil psikolojik açıdan da açıklayıp yorumlamanın, bu kavramın anlaşılmasında önemli olduğunu vurgulamış ve bu düşünceleriyle “öznel zaman” anlayışının gelişimine önemli katkı sağlamıştır. Ona göre her birey, farklı bir psikolojik yapıya sahiptir ve geçen zamanı kendisine özgü yorumlayıp değerlendirir. Örneğin, kaygılı bir birey, daha az kaygılı bir bireye göre, geçen zamanı daha yavaş ilerliyormuş gibi hissedebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, mutlak fiziksel zaman, bireylerin, içinde buldukları duygusal duruma bağlı olarak öznelleşir. Pierre Janet Zaman algısı ve insan davranışları arasındaki ilişkiyi ilk inceleyen psikologlardandır ve zaman algısını, bireyin sosyalleşme süreci içerisinde değerlendirerek, sosyal rollerin, içselleştirilmiş evrensel zamanın oluşumuna yardım ettiğini söylemiştir. Janet, bireyin, yakın aile üyeleri ve diğer sosyal çevresiyle olan etkileşimi sonucunda, zaman içerisinde bir sosyal rol kazandığını; zaman perspektifinin (geçmiş, şimdi ya da geleceğe yöneliminin) de, bu sosyal rolüne uygun olarak şekillendiğini ifade etmiştir. Janet’e göre, bu zaman yönelimi, sosyal rolün baskınlığına ve bu rolün, ilişkilerdeki gücüne bağlı olarak içselleştirilir ve giderek kişinin zaman perspektifi haline gelir (152).

Lewin (148) de, zaman perspektifinin psikolojik koşullardan, toplumsal yapı ve onun motivasyonel süreçlerinden etkilendiğini savunmuştur. Ona göre, bireyin psikolojik dünyası ile içinde bulunduğu toplumsal yapı, bireyde bir takım kişisel ve sosyal beklentilerin oluşmasına neden olur. Böylece birey, bu beklentilere vereceği cevabı, kendi zaman perspektifinde aramaya başlar (10). Böylelikle zaman perspektifi, dikkat, algı, karar ve davranışları etkilediği düşünülen, örgütsel bir ilke olarak değerlendirilmiştir (11, 153). Carstensen ve diğerleri gibi, zaman perspektifinin bilişsel süreçlerle ilişkisine dikkati çeken Holman ve Zimbardo (154) ise, insanların psikolojik ve sosyal dünyalarını anlamada geçmiş, şimdi ve gelecek zaman yönelimlerinin, önemli belirleyici olduğunu belirtmişlerdir.

2.2.3. Zimbardo'nun Zaman Perspektifi Araştırmaları

Philip Zimbardo, son yıllarda, zaman perspektifi araştırmalarının önde gelen isimlerinden biri olmuş ve bu konuda yaptığı çalışmalardan elde ettiği verilere dayanarak bir “Zaman Perspektifi Envanteri” (Time Perspective Inventory) geliştirmiştir (10). Zimbardo'nun, zaman perspektifi çalışmalarına olan ilgisi ve zamanın algılanışına dair bireysel farklılıkları lme isteği, çocukluğunda geçirdiği yaşantılar ve uzun zaman boyunca devam eden “Stanford Hapishane Deneyi” sırasında, kendi zaman perspektifinin dramatik bir şekilde değiştiğini gözlemlemesi sonucunda oluşmuştur (155). Stanford Hapishane Deneyi, mahkûm ve gardiyan olmanın psikolojik etkilerini ölçmeyi amaçlamıştır. Yirmi dört lisans ğrencisi, mahkûm ya da gardiyan rolünü oynamak üzere Deney öncesinde belirlenmiştir. Philip Zimbardo tarafından gerçekleştirilen ve Stanford psikoloji binasının bodrum katının sahte hapishaneye dönüştürüldüğü deneyde, mahkûm ve 13 gardiyanların, rollerine çok çabuk adapte oldukları görülmüştür. Deney, zamanla, öngörülen sınırların dışına çıkıp, tehlikeli ve psikolojik açıdan hasar verecek bir duruma gelmiştir. Deney sonrasında birçok mahkûm duygusal travma geçirmiş, gardiyanların üçte biri ise sadistik eğilimler sergileme nedeniyle yargılanmıştır (156).

Zimbardo ve diğerleri (10) tarafından, Deney sonunda, mahkûm rolünü oynayan katılımcıların, geleceğe bir ilgi duymadıkları ve “şimdide kaderci (yazgıcı)” bir tavır sergiledikleri gözlemlenmiştir. Zimbardo da, çocukluğunu yoksulluk içinde

geçirdiğini ve hayatının başlarında, tıpkı bu mahkûm rolünü oynayan katılımcılar gibi, şimdide kadere bir tavır geliştirdiğini; ancak, eğitim aldıkça gelecek yönelimli davranmaya başladığının farkına varmıştır.

Zimbardo, zaman perspektifi araştırmalarına, Stanford ve Fresno State Üniversiteleri'ndeki bir kısım öğrenci ve personel ile üniversiteli olmayan bir popülasyon üzerinde grup çalışmaları yaparak başlamış, bu çalışmalar sonucunda özel deneyimlere bağlı olarak gelişen kişisel farklılıkların ve inanç tercihlerinin, zaman perspektifi üzerinde etkili olduğu görüşünü destekleyen bulgular elde etmeyi hedeflemiştir (157). Zaman perspektifi ölçümüne yönelik keşif araştırmaları, Zimbardo'nun önderliğindeki bir heyet tarafından, 12.000'den fazla katılımcının izlenmesiyle başlamıştır (157). Bu çalışmanın başlatıldığı dönemlerde, psikolojik yapıların, belli davranışlara olan etkisini araştıran çalışmalarda, daha çok "gelecek" ya da "şimdi"ye yönelimin önemi üzerinde durulmakta, "geçmiş" yönelimin etkisine ise daha az değinilmekteydi. Bu nedenle, Zimbardo ve diğerleri, çalışmalarında, sadece "şimdi yönelimli" ile "gelecek yönelimli" bireyler arasındaki bireysel farklılıkları ortaya çıkarmayı amaçlamış, "geçmiş yönelimli" kavramı içerisine nüfuz etmiş öğeleri araştırmayı temel hedef olarak görmemişlerdir. Ancak, toplanan veriler üzerinde yapılan korelasyon analizleri, "şimdi" ve "gelecek" dışındaki farklı 14 zamansal faktörlerin de zaman perspektifi üzerinde etkili olabileceğini ortaya koymuştur (10). 12.000 katılımcıdan toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda oluşturulan ilk ölçek, "Zaman Perspektifi Envanteri"nin çekirdeğini oluşturmuştur. Envanter, daha sonra, bu konuda deneysel araştırma projelerine dâhil edilen farklı farklı katılımcılara da uygulanmıştır. Toplanan pek çok veri üzerinde yapılan faktör analizi sonucunda, 5 ayrı zaman perspektifi belirlenmiştir (geçmiş/olumlu, geçmiş/olumsuz, şimdikadereci, şimdi/hazcı, gelecek) (10).

2.2.4. Zaman Perspektifinin Alt Boyutları

2.2.4.1. Geçmiş/ Olumlu

Bu boyutta yer alan bireyler geçmişte yaşanan olumlu olaylardan etkilenirler ve daha duygusal olma eğilimindedirler. Bu boyut, geçmişin keyifli ve duygusal anılarına özlem duyma ve nostaljik değerlere önem verme eğilimlerini içerir. Geçmişini olumlu değerlendiren bir birey, geçmişe yönelik pişmanlık duymaz. Aksine, geçmişini mutlulukla hatırlar (10).

Bu zaman yönelimindeki bireyler, aile ve arkadaşlık ilişkilerine çok önem verir. Kişilerarası ilişkilerinde duygusal açıdan genellikle içe dönük bir kişiliğe sahip olup, çatışmaktan kaçınma eğilimi gösterirler, en az çatışmayı da aile bireyleriyle yaşarlar (158). Ayrıca aile ve arkadaşlık ilişkilerini sürdürmek ve ailelerinin birlik ve bütünlüğünü korumak onlar için çok önemlidir, çünkü bu bireylerin sosyal ağlarının büyük bir bölümü aile üyeleri ve akrabalarından oluşmaktadır (154, 159).

Bu bireylerin ortak özellikleri; yaşama olumlu bir bakış açısıyla yaklaşma, davranışlarında samimi olma, yüksek öz saygı, geçmişe duygusal ve nostaljik bir bakış açısına sahip olma, yüksek eğitim ve gelir düzeyi, mutlu, uyumlu, enerjik olma, yüksek farkındalık düzeyidir (146, 159, 160, 161). Ayrıca bu bireyler geçmişteki reddedilme deneyimlerini ya da yaşadıkları olumsuz olayları genellikle anımsamama eğilimi sergilerler (161).

2.2.4.2. Geçmiş/Olumsuz

Geçmişe yönelik olumsuz düşünme eğilimini yansıtan ve tatsız anılara odaklanan zaman perspektifidir (10). Zimbardo ve Boyd (10)'a göre, "geçmiş/ olumsuz" perspektifi, geçmişe yönelik negatif ve itici bir tavrı içerir. Geçmişini olumsuz değerlendirme eğiliminde olan bir birey, geçmişte başına gelen olumsuz olaylara takılı kalmıştır ve hayatını daha farklı şekillendiremediğinden dolayı bir pişmanlık içindedir. Geçmişteki deneyimler ya da geçmişin yarım kalmış işleri üzerine sürekli akıl yoran kişilerin bugün ve gelecekleri, geçmişlerinin etkisi altındadır (10).

Bazı çalışmalar Geçmiş/olumsuz zaman perspektifine sahip olan bireylerin muhafazakâr, tedbirli, değişime kapalı, yeni deneyimlerden kaçınan, kendi yararına olmasa da var olan durumu sürdürme de ısrarcı ve rahatsız edici deneyimlere odaklanma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur (159, 160, 161). Yazarlar bu bireylerin geçmişteki olumsuz olaylara çok odaklandıkları için şimdiki zamanı da o olayların etkisiyle yaşadıklarını ifade etmiştir. Mesela, Shores ve Scott'a (161) göre, bu bireyler boş zamanlarında yeni şeyler öğrenmekle de çok az ilgilenirler. Ayrıca, yaşam doyumu açısından değerlendirildiğinde yaşam doyumlarının çok düşük olan bireylerin geçmiş/olumsuz perspektiflerinin baskın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu boyutta yer alan bireyler kişiler arası ilişkilerde sorun yaşarlar ve kumar oynama eğilimleri de yüksektir(158).

Shores ve Scott (161), bu boyutta yer alan bireylerin rahatsız edici geçmiş deneyimlere sahip olduğunu ve olayları kolay kolay unutmadıklarını ve yaşamlarının genelinde mutsuz olduklarını belirtmiştir. Drake ve diğerleri de (146), benzer şekilde bu bireylerin mutluluk düzeylerinin düşük olduğunu vurgulamıştır. Petkoska ve Earl, (160) da, geçmiş/olumsuz zaman perspektifine sahip olanların diğer zaman perspektiflerine sahip olan bireylerden daha kaçınmacı olduklarını gözlemlemişlerdir. Buna ek olarak, Zimbardo ve Boyd (10) da bu bireylerin düşük ego kontrollü, mutsuz ve düşük benlik saygılarının olma olasılığının yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

2.2.4.3. Şimdi/Kaderci

“Yaşamım benim etkimin olmadığı başka güçler tarafından kontrol edilmektedir” düşüncesi kadercilik eğilimi yüksek olan bireylerin hayata bakış açılarının temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle, şimdi/kaderci bireyler, davranışlarını kendi arzu ve beklentilerinden daha çok dışsal etmenlerle ilişkilendirirler. Bu nedenle karamsar kişiliğe sahiptirler ve kendilerine zarar verme davranışında bulunabilirler. Bu boyut Zimbardo ve Boyd (10) tarafından bir çeşit öğrenilmiş çaresizlik durumu olarak tanımlanmış olup, bu bireyler, gelecekleri ve yaşamları üzerindeki kontrolün kendi ellerinde olmadığı inancındadırlar (10). Zorluklar karşısında yardıma ihtiyaç duyan ve hayata karşı umutsuz bir bakış açısına sahip olan bu bireyler, şansa ve

kadere daha çok inanma eğilimindedirler (10). Ayrıca, geleceğe yatırım yapmaktansa şimdiki zamana daha çok odaklanma eğilimi gösterirler (162).

2.2.4.4. Şimdi/Hazcı

Şimdi/hazcı boyutunda yer alan bireyler yaşamlarını “haz alma” temelinde dayandırır ve geleceğe yönelik pek fazla endişe duymazlar. “İçinde buldukları an”dan, maksimum düzeyde keyif almak isterler (10). Şimdi/hazcı boyutu, genel olarak, acil ihtiyaçları karşılayan davranışlarda ve yakın hedeflerde kendisini gösterir. Şimdi yönelimli insanlar “şimdinin somut gerçeği” ile ilgilendikleri için, bir karar anında, gelecekte bu karardan nasıl etkilenebileceklerine dair yordama yapmazlar (11).

Zimbardo, Keough ve Boyd (11), şimdiki zaman yönelimindeki bireyleri kısaca “hızlı yaşa, genç öl ve cesedin güzel görünsün” ifadesiyle tanımlamıştır. Yaşamlarının önceliği anı yaşamak olduğu için, bu kişilerin davranışlarında geçmiş deneyimlerin ve gelecek amaçların kontrolü çok azdır. Bu nedenle, bu bireyler yüksek oranda riskli davranışlar (örn; güvensiz cinsellik, kendine zarar verme, suç işleme, alkol, madde ve sigara kullanımı) sergileyebilirler (10). Bu bilgiler ışığında, şimdi/hazcı perspektifine sahip bireylerin gelecek amaçlarının olmaması, riskli davranışlarının nedeni olarak düşünülebilmektedir.

Tüm bunlara ek olarak, şimdi/hazcı zaman yönelimi olanlar çocukluk dönemlerinde sahip oldukları özellikleri yetişkinlik dönemlerinde de sürdürme eğilimi gösterirler. Bu bireylerin yaşamlarını, fiziksel gereksinimler, duygular, güçlü duygusal uyaranlar ve sosyal ilişkiler yönlendirir (159). Ayrıca şimdi/hazcı perspektifine sahip bireylerin en belirgin özelliklerinden biri de anlık isteklerinin karşılanması konusundaki ısrarcı tavırlarıdır (160). Bu bireyler dürtüsel davranışlarda bulduklarından dolayı “şimdi” yaşayacakları haz, her koşulda “gelecek” zamanda elde edecekleri başarılarından daha önemlidir (161).

2.2.4.5. Gelecek

Bonivell ve Zimbardo (159) bu boyutu, “hedeflere ulaşmak için çaba sarf etme eğilimi” olarak tanımlamışlardır. Zihinsel süreçler aracılığıyla gelecek zamana yönelik değerlendirmelerde bulunulabilir. Gelecek zaman perspektifi bireylerin en temel özellikleri; Umutlar, inançlar, beklentiler ve istekler doğrultusunda gelecek zamanı planlayarak, şu anki davranışlarını yönlendirmektir (10). ”Gelecek” zaman perspektifine sahip bireylerin, gelecekte ulaşmak istedikleri hedefleri vardır ve bu hedeflere ulaşmak için hiç yılmadan, istikrarlı bir şekilde çalışırlar. Aynı zamanda, gelecek zaman perspektifi, uzun vadeli ödülleri elde etmek için, haz veren anlık yaşantıları erteleyen bir eğilimi de ifade eder. Gelecek odaklı bir kişi, geleceğe yönelik bir karar alırken, bu kararın gelecekte kendisine getireceği zarar ve kazançları hesaplar. Böylelikle, gelecek için daha az kaygı duyarlar (163). Zaman perspektiflerinin oluşumunda daha çok gelecek zaman diliminin etkili olduğunu belirten Fong ve Hall (164), zaman perspektiflerinin, kişinin, kendi davranışlarının gelecekteki sonuçlarını dikkate almasıyla şekil aldıklarını belirtmişlerdir. Benzer olarak, Strathman ve diğerleri de (163) zaman perspektiflerini, “geleceğin öznel tanımları” olarak ifade etmişlerdir. Başka bir deyişle, gelecek zaman boyutunu, bireyin “öznel gelecek algısı” ile oluştuğunu ileri sürmüşlerdir.

Gelecek zaman yönelimini açıklayan yaklaşımlardan biri olan dinamik bakış açısına göre, gelecek zaman perspektifine sahip bireyler şimdiki zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için çok güdülenirler, çünkü bu etkinlikler gelecek amaçları gerçekleştirmek için birer basamaktır. Ayrıca bu bireyler, gelecek amaçlarının beklentilerine uygun biçimde gerçekleşmesini isterler, bunun için de onlar için bugünün eksiksiz ve doğru bir biçimde ilerlemesi gerekir. Bu nedenle, gelecek zaman yönelimli bireylerin problem çözme becerilerinin oldukça geliştiği söylenebilir (159). Gelecek zaman yönelimli bireyler, stresli durumlarda daha az kızgınlık hissettiklerden kontrollerini yitirmezler (165). Bu bilgiler ışığında, gelecek zaman perspektifine sahip bireylerin stresli durumlar karşısında kontrollerini kaybetmemelerinin, sorunların çözümüne yönelik davranışlarını olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir.

2.2.5. Geçmiş, Gelecek ve Şimdi'nin Birbirleriyle Etkileşimi

Zimbardo ve Boyd'a (10) göre, farklı zaman kategorilerini içinde barındıran bir zaman perspektifi, bireyin, zamanla ilgili olan tutum, inanç ve değerlerini gösterir. Her birey, bir zaman perspektifi geliştirir ve varoluş sürecinde edinilen zaman kategorileri, yaşama anlam, tutarlık ve düzen verir. Zaman perspektifini, kişinin, geçmişe, şimdije ya da geleceğe yoğunlaşma eğilimi olarak tanımlayan Zimbardo ve Boyd (10), bireylerin, geçmişte yaşadıkları olayları da göz önüne alarak gelecekle ilgili hayaller kurduklarını ve hayattan beklentiler oluşturduklarını ifade etmişlerdir. "Geçmişin" soyut psikolojik yapıları ile "geleceğin" beklenen olayları, "şimdinin" somut temsilinde buluşur. Dolayısıyla, her bireyin zaman perspektifi, farklı biçimde şekillenir. Lewin (148) de, Zimbardo ve Boyd gibi, "şimdi" ve "burada"da gerçekleşen davranışların, geçmiş ve geleceğin etkilerini taşıdığını, zaman perspektifinin farklı durumlara göre şekillenebileceğini belirtmiştir.

Zimbardo ve Boyd (10), bireyin önemli karar ve eylemlerinde zaman perspektiflerinin, dinamik bir etkiye sahip olduklarını öne sürmüştür. Yan bireyin, bir eyleme yönelik karar alırken, yaşadığı tecrübeleri gözönüne alarak davranması, dolayısıyla, "geçmişin" etkisi altında kalması oldukça normaldir. Geçmiş yaşantıları hatırlamak, kişide nostaljik, olumlu duygular uyandırabileceği gibi, kişinin olumsuz ya da daha kötüsü travmatik duygular yaşamasına da neden olabilir. Bazen, geçmişte yaşanmış olaylar, aynen olduğu gibi hatırlanırken bazen de yaşananın tersi, yani olumsuz hatırlanabilir. Dolayısıyla, geçmişte yaşananlar, kişinin karar ve davranışlarını güçlü bir içsel uyarıcı haline gelerek etkiler. Diğer taraftan, bireyin hayalleri ve hayattan beklentileri de, kararlarının şekillenmesinde önemli bir faktördür. "Şimdi"de alınan bir karar, ileride ya kişiyi zor durumda bırakacak ya da o kişiyi mükâfatlandıracaktır. Bu nedenle, "gelecek" de tıpkı "geçmiş" gibi, "şimdi"de yapılan eylemler üzerinde önemli derecede etkilidir (166).

Zaman perspektifi, esnek bir yapıya sahip olduğundan dolayı, kişinin, sürekli değişen yaşam koşulları ve geçmişte yaşadığı tecrübeleri gözönünde tutarak kararlar alabilmesine ve istenmeyen sonuçlarla karşılaşmamak için kendisine haz veren olayları erteleyebilmesini sağlar (152).

Zimbardo ve Boyd'a (10) göre, zaman perspektiflerinden herhangi birinin baskın hale gelmesi, bireyin hayatını olumsuz etkileyip, sağlıksız kararlar almasına sebebiyet verir. Önemli olan, bu üç zaman dilimini de dengeli bir biçimde benimsemektir. Bu doğrultuda Boniwell ve Zimbardo (159) da, yaşamdaki optimal performansın ve mutluluğun, geçmiş, şimdi ve geleceğe “dengeli bir zihinsel odaklanma” ile sağlanabileceğini belirtmiştir.

2.2.6. Farklı Kültürlerde Zaman Perspektifi

Günümüzde, farklı kültürlerin zaman perspektifi açısından kıyaslandığı araştırmalar, giderek artmaya başlamıştır. Bu bağlamda Zimbardo ve Boyd (10) tarafından 24 ülkede eşzamanlı yapılan zaman perspektifi çalışması aynı zamanda ülkelerin zaman algısındaki benzerlik ve farklılıkları da ortaya çıkarabilir.

Farklı kültürlerin, zamanı nasıl algıladıkları ile ilgili olarak yapılan bir çalışmada Trompenaars (169), “ardışık ve eş zamanlı algı” anlayışlarından söz etmiştir. Ardışık zaman anlayışına göre, “geçmiş, şimdi ve gelecek,” birbirlerinden ayrı zaman dilimleridir. Eşzamanlı zaman anlayışına göre ise, geçmişteki anılar ile geleceğe yönelik tasarıların, şimdiki zamanda yapılan davranışları şekillendirdiğine inanılır. Dolayısıyla, geçmiş, şimdi ve geleceğin birbirleri ile etkileşim halinde olduğu düşünülür. Trompenaars (169), farklı kültürlerin, bu üç zaman dilimine farklı oranlarda önem verdiklerini ve kimi kültürlerin, bu zaman dilimlerini, birbirlerinden ayrı ve birbirlerini takip eden dönemler olarak gördüklerini; kimi kültürlerin ise, bu zaman dilimlerini içiçe geçmiş ve birbirleri ile etkileşim halinde olan dönemler olarak algıladıklarını ifade etmiştir. Örneğin, Rusya’da yapılan bir araştırmada, bu kültürden olan kişilerin, geçmiş, şimdi ve gelecek arasında hiçbir bağlantı kurmadıklarını yani zamanı ardışık algıladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Ruslar zaman dilimlerini önemine göre sıraladıklarında en az “şimdiki zaman,” biraz “geçmiş zaman” ve en çok, “gelecek zaman” dilimine önem verdikleri tespit edilmiştir. Belçikalıların yaptığı bir çalışmada ise, her üç zaman dilimine de eşit oranda önem verildiği gözlemlenmiştir. Dahası, “geçmiş ve şimdi” zaman dilimleri arasında çok az bir bağlantı kurdukları; “şimdi ile gelecek” zaman dilimlerini ise, birbiri ile bitişik tanımladıkları görülmüştür. İngilizlerin ve Belçikalıların zamanı

algılayış biçimleri birbirine benzer özellikler göstermiştir; ancak, İngilizlerin, Belçikalılara göre “geçmiş ve gelecek” zaman dilimlerini birbirleriyle daha ilişkili buldukları ve “geçmiş” zaman dilimine, “şimdi ve gelecek” zaman dilimlerinden daha az önem verdikleri görülmüştür. Hollanda ve İsveç halklarına yapılan bir başka çalışmada ise, bu milletlerin geçmiş, şimdi ve gelecek zaman dilimlerini birbirlerinden tamamen ayrı dönemler olarak algıladıklarını göstermiştir. Buna ek olarak, her iki ülke halklarının, “şimdi ve gelecek” zaman dilimlerini, geçmiş zaman diliminden daha önemli buldukları görülmüştür. Amerikan halkının ise, “geçmiş” zaman dilimini, “şimdi ve gelecek” zaman dilimlerinden ayrı bir zaman dilimi olarak algıladıkları bulunmuştur. Dahası, “şimdi ve gelecek” zaman dilimlerini birbirlerine yakın buldukları ve özellikle geleceğe çok büyük bir önem verdikleri saptanmıştır (167). Japonya, Güney Kore ve Almanya’nın ise, zaman dilimlerini eşzamanlı algıladıkları gözlenmiş ve geçmiş, şimdi ve geleceği birbirleriyle oldukça ilişkili tanımladıkları bulunmuştur. Ayrıca, üç ülke halkının da en çok “gelecek” zaman dilimine önem verdiği saptanmıştır. Fransa’nın da Japonya, Güney Kore ve Almanya gibi, zaman dilimlerini eşzamanlı olarak algıladığı; ancak, bu ülkelerden farklı olarak en fazla önemi “geçmiş” zaman dilimine verdiği gözlenmiştir (167). Uzak Doğu’da yapılan bir kısım çalışmalar, inanç sisteminin, zaman perspektifi üzerinde etkili olabileceğine dair ipuçları vermiştir. Örneğin, Tayvan’da yapılan bir çalışmada, Tayvanlıların “şimdide kaderci” bir tavır sergiledikleri gözlenmiştir (168). Gao (168), bu durumun, Tayvan kültür ve inanç sisteminden kaynaklandığını savunmuştur. Tayvanlılar, genel olarak yaşamlarının, karmanın etkisi altında olduğuna, dolayısıyla, hayatlarındaki olayların kendi kontrolleri dışında geliştiğine inanırlar. Bu durumun, büyük ölçüde “gelecek yönelimli” olan ya da “dengeli bir şimdi ve gelecek yönelimi” gösteren Batı kültürüneters düştüğü söylenebilir (10).

2.2.7. Zaman Perspektifinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

Zaman Perspektifiyle İlgili Modeller, gelecek zaman perspektifinin kuramsal temeli atan Atkinson’un başarı motivasyon teorisi ile Wigfield ve Eccles’in beklenti-değer teorisine dayanmaktadır. Atkinson (175)’a göre bireylerin belirli görevlere yönelik motivasyonu görevin sonucunda elde edilecek ürüne yönelik olarak atfedilen

değer ve beklenen başarı düzeyi aracılığıyla açıklanabilir. Buna göre, söz konusu görevin sonucunda elde edilecek ürün birey tarafından değerli bulunduğu takdirde bireyin o göreve yönelik motivasyonu da yüksek olmaktadır. Nitekim gelecek zaman perspektifi bireylerin mevcut eylemlerini kişisel gelecekleri için belirledikleri hedeflerle ilişkilendirme düzeylerini ifade eden bir kavramdır Simons (171)'un da daha önce de vurgulandığı gibi, 1930'lu yıllarda insan motivasyonunu anlamada hayal edilen geleceğin önemini düşünen ilk modern psikologlar Frank ve Lewin'dir. Frank (172) zaman perspektifini geleceğe yönelik bir uyum olarak ele almış ve gelişimin önemli bir fonksiyonunun, davranışın ertelenen çıktı veya sonuçlarını hesaba katabilme becerisi olduğunu öne sürmüştür. Benzer şekilde Lewin (173) hayal edilen geleceğin insan davranışı üzerindeki etkisinin dikkate alınmasının psikologlar için önemli olduğunu vurgulamıştır. Her iki araştırmacının ortak noktası bireyin amaç-odaklı mevcut davranışlarının gelecekte elde etmeyi umduğu ya da beklediği sonuçlara göre şekillenmekte olduğuna yönelik vurgularıdır (174). Bu vurgu Wigfield ve Eccles (170) tarafından geliştirilen beklenti değer teorisinde mevcut görevin gelecekteki sonuçlarına ilişkin beklentiler ve o göreve atfedilen değerle birlikte ele alınmak suretiyle daha kapsamlı ve belirgin hale getirilmiştir. Wigfield ve Eccles (170) beklenti değer teorisinde, motivasyonun bireyin seçenek, kararlılık ve performansını nasıl etkilediğine dair birçok faktörün mevcut olduğunu ifade etmektedir. Beklenti değer teorisinde bireylerin seçim, kararlılık ve performanslarının onların bir aktiviteyi ne derece iyi yapabileceklerine ilişkin beklentileri ve bu aktivite sonucunda elde edilecek sonuca ne ölçüde değer verdikleriyle açıklanabileceği öngörülmektedir (175, 176, 177). Bireyin bir göreve yönelik kendi becerisine ilişkin inançları mevcut beceri düzeyinin ne olduğuna ilişkin algısını oluştururken, bireyin beklentileri sahip olduğuna inandığı beceri düzeyinin bu görevin gerçekleştirilmesine olan etkilerinin gelecekteki olası görünümüleri tarafından oluşturulmaktadır. Buna göre, bireyin herhangi bir görevin yerine getirilmesi sonucunda elde edeceğine inandığı fayda, performansı ve seçimiyle ilgili belirleyici bir özelliğe sahiptir. Örneğin, Wigfield ve Eccles (170) öğrencilerin İngilizce ve matematik derslerine ilişkin başarı inançları ve bu dersleri değerli olarak algılama düzeylerinin yaş değişkeni ile olan ilişkilerini incelemiştir. Araştırmada farklı yaş aralığındaki üç grup katılımcıdan iki yılı aşkın bir zaman

dilimi içerisinde yılda bir kez veri toplanmış; sonuç olarak da katılımcı öğrencilerin akademik dersler, spor ve sosyal aktivitelere ilişkin inanç ve değerlerinin nasıl etkilendiğine ilişkin önemi bulgular ortaya konmuştur. Buna göre, öğrenciler yaş düzeyleri arttıkça söz konusu aktiviteler için çok az beceriye sahip olduklarını düşünmekte ve dolayısıyla aktiviteye daha az değer vermektedirler. Wigfield ve Eccles (170) bu başarısızlığın iki önemli nedeni olabileceğini düşünmektedir. Birincisi, yaşları arttıkça öğrenciler değerlendirici dönütleri daha iyi anlamaya ve yorumlamaya başlamakta ve yaşlılarıyla daha çok sosyal karşılaştırmaya girmektedirler. Bunun sonucu olarak da çoğu öğrenci kişisel değerlendirmelerinde daha gerçekçi olmakta, böylelikle yetenekle ilgili inançları olumsuz yönde değişmektedir. İkincisi, öğrencilerin yaş düzeyleri yükseldikçe okul çevresini daha rekabetçi bir çevre olarak algılamaktadırlar. Bu durum ise öğrencilerin başarı inançlarını olumsuz yönde etkilemektedir (170). Gelecek zaman perspektifiyle ilgili araştırmalarda incelenen bir başka önemli konu ise gelecek zaman perspektifinin faktöriyel yapısıdır. Bu bağlamda gerçekleştirilen çalışmalar, gelecek zaman perspektifinin tek boyutlu bir süreklilik üzerinde ve iki kutuplu bir yapıdan değil, birbiriyle ilişkili boyutlardan oluştuğunu göstermektedir (10, 178, 179). Daha öncede ifade edildiği gibi, bireylerin gelecek zaman perspektiflerinin değer (value), ilgililik (connectedness), genişlik (extension) ve hız (speed) boyutları aracılığıyla ifade edildiği bulgulanmıştır (141, 180). İlgililik bireyin şimdiki eylemlerini gelecekteki amaçlarıyla ilgili görme derecesini ifade etmektedir (181). Bu ilgi ne kadar fazlaysa mevcut eylemlerin gelecek amaçlar açısından araçsal olarak algılanma düzeyi de o kadar yüksektir (171). Değer, bireylerin gelecek için belirledikleri amaçlarına atfettikleri önemi ifade etmektedir (180). Genişlik, bireyin elde etmek istediği amaçları kendi zaman ufku içinde ne oranda ileride gördüğüyle ilgilidir. Buna göre, bireyin kendi zaman ufku içerisinde bulunan amaçlar daha yakın ve erişilebilir olarak görünürken, zaman ufku içinde bulunmayan amaçlar daha uzak ve erişilemez olarak algılanmaktadır. Hız ise bireylerin kendi zaman ufukları içerisinde belirledikleri gelecek amaçlarına ilişkin olarak zamanın ne kadar hızlı geçtiğine yönelik algılamalarıdır. Buna göre ise, gelecek amaçlarına sahip olan ve zaman ufku daha geniş olan bireyler için zaman daha hızlı geçiyormuş gibi algılanmaktadır (141).

2.3. Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Literatür incelendiğinde, geçmiş/olumsuz zaman perspektifinde en çok ilişkisi araştırılan değişkenlerden birinin cinsiyet olduğu görülmektedir. Brezilya’da yapılan bir çalışmada, kadınların deneyimledikleri olumsuz olayların etkisinde kalma oranının erkeklerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (186). Buna karşın, Athowole (158) tarafından yapılan kültürler arası bir çalışmada ise zaman yönelimi ve cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Benzer olarak, Boyacıoğlu ve Sümer (187) tarafından ülkemizde yapılan bir çalışmada da geçmiş kabul etme ve cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar olmadığı bulunmuştur (182, 201, 202, 203, 204, 205, 206).

Horstmanshof ve Zimitat (182) üniversite öğrencilerinin akademik uğraşları ile gelecek zaman perspektifleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında Zimbardo ve Boyd (10)’un zaman perspektifi ölçeğini kullanmışlardır. Horstmanshof ve Zimitat (182) üniversite öğrencileri için akademik uğraşların üniversite ortamı içerisindeki istekler ile başarılı bir akademik ve sosyal bütünleşmenin sonucunda gözlemlenebileceğini sonucuna ulaşmıştır.

Ülkemizde, zaman perspektifi üzerine yeni yeni ilgi geliştiğinden dolayı, bu konuda yapılan çalışmalar son derece kısıtlıdır. Öner (183), yaptığı araştırmada, kendini ayarlama düzeyi düşük bireylerin, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerinin yüksek olduğunu, başka bir deyişle, ilişkinin geleceğine yönelik planlar yapmaya daha meyilli ve ilişki yaşadıkları kişiye bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Öner (184), gelecek zaman yönelimi yüksek bireylerin, birlikte oldukları kişilerle aralarında çıkan düşünce ve davranış farklılıkları karşısında daha hoşgörüsüz bir tavır sergilediklerini gözlemlemiştir; bunun da, bu tür kişilerin daha mükemmeliyetçi bir kişilik yapısına sahip olmalarından kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Diğer bir çalışmada ise İmamoğlu ve Güler (185), benlik yönelimleri, geleceğe bakış ve yeni hedeflere bağlanma ile psikolojik açıdan iyi hissetme arasında ilişki tespit etmiştir. Spesifik olarak, gençlik ve orta yaşlılıkta, gelecek yönelimli olmanın ve yeni hedeflere bağlanmanın, öznel iyiliğe kayda değer bir katkıda bulunduğunu gözlemiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Yapılan bu çalışmada Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektiflerini bazı demografik değişkenler açısından incelemek amaçlanmaktadır. Bu bölümde çalışmanın modeli, evreni, araştırma tekniği ve protokolü ile istatistik yönetime yönelik bilgiler yer almıştır.

3.1. Çalışma Modeli

Bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu modelde, var olan durumun tanımlanması, var olan durum ile tanımlanan standartların karşılaştırılması ya da belirli olaylar arasındaki ilişkilerin ortaya konulması amaçlanmaktadır (188, 196). Bu tez çalışmasında, araştırmaya dâhil edilen spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifleri ve sportif başarı düzeyleri değişkenleri arasındaki ilişkinin varlığını ve derecesini saptamak amaçlandığı için, “betimsel tarama modeli” kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Evreni

Bu araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki bazı üniversitelerin (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda eğitim öğretim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

3.2.1. Araştırma Grubu

Araştırma grubunun belirlenmesinde “Kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır. Bu yöntemde, araştırmacı kendine ulaşılması yakın durumu seçer. Bu nedenle, araştırmacı kendilerinin kolay ulaşabildiği Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarını seçmiştir (189).

Envanter, evreni oluşturan üniversitelerin (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) Beden

Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda eğitim oğretim gören oğrencilere uygulanmıştır. Oğrencilerin niversitelere ve cinsiyete göre dağıllımları **Tablo 3.1**'te verilmiştir.

Tablo 3.1: Çalışma grubunun dağılımları

Üniversiteler	Erzincan Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi	Dumlupınar Üniversitesi	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Kadın	13	98	95	159
Erkek	62	224	273	300
Toplam	75	322	368	459
Genel Toplam: 1224				

Tablo3.1'den görüldüğü üzere, Envanter, evreni oluşturan niversitelerin (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda eğitim oğretim gören bu oğrenciler arasından rastgele seçilmiş 1224 (365 kadın, 859 erkek) oğrenciye uygulanmıştır. Bu oğrencilerin genel zellikleri "**4.1. Bulgular**" başlığında yer almaktadır (Bkz. s.60.).

3.3. Araştırma Tekniği ve Protokol

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Bu formda bölümlere geçilmeden önce oğrencilere bilgi vermek amacıyla giriş kısmı oluşturulmuş ve burada oğrencilere çalışma tanıtılarak onlardan alınacak görüşlerin tamamen bilimsel amaçla kullanılacağı ve gizli tutularak araştırmacı dışında herhangi bir değerlendirmede bulunulmayacağı teahd verilmiştir. Formun devamında ise ilk bölümde kişisel bilgi formu yer alırken, son bölümde Zimbardo Zaman Perspektifi Envanterine yer verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, "Sosyo-demografik özellikler" başlığı altında verilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, bölüm, bynlen yer, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, eğitim alınan niversite, spordaki başarı düzeyi, spor branşı, spor yapma yılı, ailede sporcu olma durumu, günlük boş vakit, aylık

gelir, mezun olunan ortaöğretim, ortaöğretim mezuniyet derecesi, alkol kullanma durumu, sigara kullanma durumu olmak üzere toplam 20 maddeyi içermektedir.

3.3.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama araçları bölümünde, Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE) tanıtılmıştır.

3.3.2.1. Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri

Bu araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinin zamana yönelik farklılaşan algılarını değerlendirmek ve bu farklılaşmanın araştırmada ele alınan değişkenler üzerindeki etkisini incelemek amacıyla Zimbardo ve Boyd (10) tarafından geliştirilen “Zaman Perspektifi Envanteri” (ZZPE) kullanılmıştır.

Ölçekte 5’li Likert tipi bir ölçeklendirme kullanılarak katılımcılardan her bir maddenin kendilerine uygunluk derecesini ((1) benim için hiç doğru değil (2) benim için doğru değil (3) kararsızım (4) benim için doğru (5) benim için çok doğru) belirlemeleri istenmiştir.

Zimbardo ve Boyd (10) tarafından geliştirilen ölçek 56 maddeden oluşmaktadır. 606 katılımcıdan elde edilen bulgulara göre, verilerin faktör analizine uygunluğunu incelemek amacıyla yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı .83 bulunmuştur. Faktörler, toplam varyansın %36’sını açıklamıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilere varimax rotasyon yöntemi kullanılarak temel bileşenler analizi (Principle component analysis) uygulanmıştır. Bu araştırmada faktör analizi sonucunda özdeğeri 1’den büyük 5 faktörün olduğu belirlenmiştir. Ayrıca temel bileşenler faktör analizi sonucunda faktör yük değeri 0.30’un altında olan maddeler elenmiştir. Ancak 9. madde -.26 ve 30. madde .29 değerlerine sahip olmasına rağmen bu iki madde envanterdeki faktörlere teorik açıdan katkı sağladığından ve bu maddelerin ölçekten çıkarılması ölçeğin faktöriyel yapısını önemli ölçüde etkilemediğinden, ölçekten çıkarılmamıştır.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktör yapısının toplanan verilerle ne derece uyum gösterdiğini incelemek amacıyla verilere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizleri DFA’da en yüksek olabilirlik (Maximum Likelihood) yöntemi (N=361) kullanılmıştır. χ^2 (Ki-Kare) uyum indeksine bakıldığında ise beklenen değerler ile gözlemlenen değerler arasında iyi bir uyum olduğu bulunmuştur ($\chi^2/df=2.30$ (3398.73/1480))

606 katılımcıdan elde edilen bulgulara göre, faktörler, toplam varyansın %36’sını açıklamıştır. Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE) analiz sonuçları incelenmiş; yapılan faktör analizi sonucunda 5 ayrı faktör yani 5 ayrı zaman perspektifi faktörler sırasıyla aşağıdaki gibi isimlendirilmiştir:

“Geçmiş/olumsuz” (Past/negative) olarak belirlenen ilk faktörün özdeğeri 6.86’dir. Bu faktör toplam varyansın %12.3’ünü açıklamış ve cronbach alfa değeri 0.82 olarak saptanmış (n=10, $\bar{x}=2.98$, , SD= 0.72). Bu faktör “Eski acı deneyimler kafamda durmadan tekrarlanır durur.”, “Geçmişte bugün silebilmeyi istediğim hatalar yaptırım.” gibi maddeleri içeren 10 tane (%17,86) cümleden oluşmuştur. Geçmişteki deneyimler ya da geçmişin yarım kalmış işleri üzerine sürekli akıl yoran kişilerin bugün ve gelecekleri, geçmişlerinin etkisi altındadır.

“Şimdi/hazcı” (Present/hedonistic) olarak adlandırılan ikinci faktörün özdeğeri 5.01’dir. Bu faktör toplam varyansın %8.9’unu açıklamış ve cronbach alfa değeri 0.79 olarak saptanmış (n=15, $\bar{x}=3.44$, , SD= 0.51). Bu faktör “İçimden geldiği gibi davranırım.”, “Yaşama heyecan katmak çok önemlidir.” gibi maddeleri içeren 15 tane (%26,79) cümleden oluşmuştur. Şimdi yönelimli insanlar “şimdinin somut gerçeği” ile ilgilendikleri için, bir karar anında, gelecekte bu karardan nasıl etkilenebileceklerine dair akıl yürütmezler.

Ölçekte üçüncü faktör olan “Gelecek” (Future) faktörünün özdeğeri 3.54’tür. Bu faktör toplam varyansın %6.3’ünü açıklamış ve cronbach alfa değeri 0.77 olarak saptanmış (n=13, $\bar{x}=3.47$, , SD= 0.54). Bu faktör “Planlamaktansa hergünü olduğu gibi yaşarım.”, “Bir karar vermeden önce artılarla eksileri tartarım.” gibi maddeleri içeren 13 tane (%23,21) cümleden oluşmuştur. Gelecek odaklı bir kişi, geleceğe yönelik bir karar alırken, bu kararın gelecekte kendisine getireceği zarar ve kazançları hesap eder. Böylelikle, gelecek, onlar için daha az kaygı verici bir hal alır.

Envanterin dördüncü faktörü olan “Geçmiş/olumlu” (Past/Positive) faktörünün özdeğeri 2.50’dir. Bu faktör toplam varyansın %4.5’ünü açıklamış ve cronbach alfa değeri 0.80 olarak saptanmış (n=9, \bar{x} =3.71, , SD= 0.64). Bu faktör “Geçmişim hakkında düşünmek beni mutlu eder.”, “çocukluğuma özlem duyarım.” gibi maddeleri içeren 9 tane (%16,07) cümleden oluşmuştur. Geçmişini olumlu değerlendiren bir bireyin, geçmişe yönelik pişmanlıkları yoktur, aksine, geçmişini tebessümle hatırlar.

Son olarak “Şimdikadercı” (Present/Fatalistic) faktörünün özdeğeri 2.21’dir. Bu faktör toplam varyansın %3.9’unu açıklamış ve cronbach alfa değeri 0.74 olarak saptanmış (n=9, \bar{x} =3.47, SD= 0.54). Bu faktör “Genellikle şans sıkı çalışmaktan daha çok kazandırır.”, “Kader yaşamımdaki pek çok şeyi belirler.” gibi maddeleri içeren 9 tane (%16,07) cümleden oluşmuştur. Birey, hayatının kendi kontrolünde olmadığına ve dış faktörler tarafından şekillendirildiğine inandığından çok karamsar bir kişiliğe sahiptir ve kendine zarar verme davranışları gösterir.

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE) nin faktör analizi sonucunda ulaşılan boyutları ve özellikleri **Tablo 3.2**’de verilmiştir.

Tablo 3.2: Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE)’nin boyutları ve özellikleri

Boyutlar	Özellik	Örnek Madde
Geçmiş/olumsuz (Past Negative)	Geçmişteki deneyimler ya da geçmişin yarım kalmış işleri üzerine sürekli akıl yormakta. Bugün ve geleceği, geçmişinin etkisi altında	Eski acı deneyimler kafamda durmadan tekrarlanır durur.
Şimdi/hazcı (Present/hedonistic)	Karar anında, gelecekte nasıl etkilenebileceğini düşünmez.	İçimden geldiği gibi davranırım.
Gelecek (Future)	Geleceğe yönelik bir karar alırken, getireceği zarar ve kazançları hesaplamakta. Gelecek, daha az kaygı vericidir.	Planlamaktansa hergünü olduğu gibi yaşarım.
Geçmiş/olumlu (Past Positive)	Geçmişe yönelik pişmanlıkları yok.	Geçmişim hakkında düşünmek beni mutlu eder.
Şimdi/kadercı (Present Fatalistic)	Hayatı kendi kontrolünde değil. Dış faktörler tarafından şekillendirilmekte. Çok karamsar Kendine zarar verme davranışları göstermekte.	Genellikle şans sıkı çalışmaktan daha çok kazandırır.

ZZPE'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda 0.74 ile 0.82 arasında bulunmuştur. Güvenirlik katsayıları “gelecek zaman perspektifi” için $r=.79$; “geçmiş-olumsuz zaman perspektifi” için $r=.78$; “geçmiş-olumlu zaman perspektifi” için $r=.70$; “şimdi-kaderci zaman perspektifi” için $r=.59$ ve “şimdi-hazcı zaman perspektifi” için $r=.81$ olarak hesaplanmıştır.

Testin güvenilirliğini ölçmek amacıyla, Test tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Envanter, 58 öğrenciye 4 hafta boyunca belli aralıklarla tekrar tekrar uygulanmış ve bu uygulama sonucunda güvenilirlik katsayılarının 0.70 ile 0.80 arasında değiştiği saptanmıştır (192). En yüksek güvenilirlik katsayısı Gelecek zaman perspektifi (.80) iken, bunu Şimdi-kaderci zaman perspektifi (.76), Geçmiş-olumlu zaman perspektifi (.76), Şimdi-hazcı zaman perspektifi (.72), Geçmiş-olumsuz zaman perspektifi (.70) takip etmiştir (192).

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE) 56 maddeden oluşmakta olup bu envanterden alınabilecek en yüksek puan 280 iken, en düşük puan 56'dır. ZZPE'nin alt boyutlarında yer alan madde sayısı ve yüzde dağılımı **Tablo 3.3**'te verilmiştir.

Tablo 3.3: Envanterin boyutlarına göre dağılımı ve yüzdeleri

Boyutlar	Maddeler	Madde sayısı	Madde Yüzdesi (%)
Geçmiş-olumsuz (Past Negative)	4, 16, 22, 25, 27, 33, 34, 36, 50, 54	10	17,86
Şimdi-hazcı (Present-hedonistic)	1, 8, 12, 17, 19, 23, 26, 28, 31, 32, 42, 44, 46, 48, 55	15	26,79
Gelecek (Future)	6, 9*, 10, 13, 18, 21, 24*, 30, 40, 43, 45, 51, 56	13	23,21
Geçmiş-olumlu (Past Positive)	2, 5, 7, 11*, 15, 20, 29, 41*, 49	9	16,07
Şimdi-kaderci (Present Fatalistic)	3, 14, 35, 37, 38, 39, 47, 52, 53	9	16,07
Toplam		56	100

*: Envanterde yer alan olumsuz maddeleri ifade eder.

Zimbardo ve diğerleri (192) tarafından ZZPE nin 24 ülkede eşzamanlı geçerlik güvenilirlik çalışması yapılarak eşdeğerliliği yapılmıştır. Ölçek toplamda 12200 kişiye uygulanmıştır.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Kışlalı (190) tarafından yapılmıştır. Erginbilgiç çalışmayı Üniversite öğrencilerine (yayınlanmamış araştırma raporu) uygulamıştır (191). Türkçe'ye uyarlanma sürecinde, 56 maddeden oluşan özgün ölçekteki 9 madde çıkarılmış ve toplam 47 madde ile ZZPE'nin Türkçe formunu oluşturulmuştur. Geçmiş/olumsuz (10 cümle), geçmiş/olumlu (6 cümle), şimdi/hazcı (12 cümle), şimdi/kaderci (7 cümle) ve gelecek (12 cümle) için ayrı skorlar hesaplanmış. Envanterin kullanımı için Altınay Kışlalı Erginbilgiç ile görüşülerek, kaynak gösterilmesi koşuluyla kullanım için gerekli izinler elektronik posta yoluyla alınmıştır (Bkz EK 4). Zaman Perspektifi Envanteri, 475 kişiden oluşan bir Türk örneklem grubu üzerindeki çalışmalar sonucunda, Erginbilgiç (191) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış ve aynı çalışmada, 5 zaman faktörünün, envantere ait toplam varyansın %32.34'ünü açıkladığı ortaya çıkmıştır.

Kışlalı Erginbilgiç'in ölçeği, Yaşın (193) tarafından "Çalışanlarda zaman yönelimine bağlı olarak iş ve ilişki doyumsuzluğuna verilen tepkiler" adlı tezde ve Cihandide (194) tarafından "Kanser hastalarında zaman perspektifi ve sosyal destek algısının sosyodemeografik değişkenler eşliğinde incelenmesi" adlı tezde kullanılmıştır. "Zaman Perspektifi Envanteri"ni Yaşın (193) çeşitli özel ya da kamu kuruluşlarında çalışan ve duygusal bir ilişkisi olan bireylere uygularken Cihandide (194) Avrupa Florence Nightingale Hastanesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Bedii Gorbun Kanser Merkezinde kemoterapi görmekte olup araştırmaya katılmayı kabul eden kanser hastasına uygulamıştır.

3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Envanterin çalışma grubunda belirtilen üniversitelerin (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında uygulanabilmesi için üniversitelerdeki BESYO müdürlükleri ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmış ve kurumun öğretim elemanları yardımı ile uygulama gerçekleştirilmiştir.

2014-2015 eğitim öğretim yılı bahar döneminde derslerin bitimine son 4 hafta kala (Mayıs ayı içerisinde) çalışma uygulanmıştır. Anketler bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama aşamasında öncelikle yardım alınacak öğretim

elemanına çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Sonrasında öğrencilerin tanıdıkları kişilere daha samimi cevaplar verebileceği düşünülerek öğretim elemanı ile birlikte sınıfa gidilmiştir. Devamında öğrencilere araştırma kapsamı hakkında detaylı bilgi verilerek gönüllük esasına dayalı olarak formu doldurmaları talep edilmiştir. Tüm öğrencilere çalışmayla ilgili bilgilendirme formu dağıtılmıştır. Ölçekler gönüllülük esasına dayalı olarak cevaplandırılmış olup sorulan sorulara detaylı bir şekilde sözlü açıklamalarda bulunulmuş ve cevaplamaları için 35 dakikalık süre verilmiştir.

Çalışma üniversitelerin BESYO'daki mevcut öğrenci sayısına uygulamak hedeflenmiştir. Ancak uygulama yapıldığı zamanda sınıfta bulunmamalarından ve bazı öğrencilerin ankete katılmak istememelerinden dolayı anket 1421 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programına girilirken bazı öğrencilerin anketleri tam olarak doldurmadıkları gözlenmiştir. Kayıp verilerde çıkarıldıktan sonra bu çalışmanın bulgular kısmında yer alan “katılımcıların genel özellikleri” başlığında verilen 1224 öğrenci çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Veriler SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizinde frekans dağılımlarına, tanımlayıcı istatistikere ve bağımsız değişkenlerin anlamlılık değerlerine bakılmıştır.

Tanımlayıcı istatistikte öğrencilerin Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE)nden aldıkları puanların ortalama, standart sapma, min değer ve max değerlerine bakılmıştır. Ortalama puanları değerlendirilirken aşağıdaki ölçüt dikkate alınmıştır:

- 1.00-1.80: Benim için hiç doğru değil,
- 1.81-2.60: Benim için doğru değil,
- 2.61-3.40: Kararsızım,
- 3.41-4.20: Benim için doğru,
- 4.21-5.00: Benim için çok doğru.

Bağımsız değişkenlerin anlamlılık değerlerine bakılırken Mann Whitney-U Testi ve Kruskal Wallis H-testi istatistikî işlemleri yapılmıştır. Araştırmadaki bağımlı

değişkenler “zaman perspektifi” alt boyutları olan “Geçmiş/olumsuz zaman perspektifi” (Past Negative), “Şimdi/hazcı zaman perspektifi” (Present/hedonistic), “Gelecek zaman perspektifi” (Future), “Geçmiş/olumlu zaman perspektifi” (Past Positive) ve “Şimdi/kaderci zaman perspektifi” (Present Fatalistic)dir. Bağımsız değişkenler ise “cinsiyet”, “yaş”, “medeni durum”, “bölüm”, “büyünülen yer”, “kardeş sayısı”, “anne eğitim düzeyi”, “baba eğitim düzeyi”, “eğitim alınan üniversite”, “spordaki başarı düzeyi”, “spor branşı”, “spor yapma yılı”, “ailede sporcu olma durumu”, “günlük boş vakti”, “aylık gelir”, “mezun olunan ortaöğretim”, “ortaöğretim mezuniyet derecesi”, “alkol kullanma durumu”, “sigara kullanma durumu”dur. Katılımcılara ilişkin demografik özelliklere göre zaman perspektifi puanları hesaplanarak, bu puanların normal dağılıma sahip olup olmadığına ilişkin inceleme yapılmıştır. Verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığını belirlemek için histogram grafikleri incelendi ve Shapiro-Willk testi uygulandı ($n < 2000$) (195). Verilerin normallik varsayımını sağlamadığı görüldüğünden (Bkz EK 5) non-parametrik testler uygulandı (195). Bu doğrultuda cinsiyet açısından zaman perspektifi boyutları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Sınıf, bölüm, üniversite ve gelir düzeyi açısından zaman perspektifi boyutları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ise Kruskal Wallis H-testi ile bakılmıştır. ZZPE alt boyutları arasındaki ilişkinin derecesini ve yönünü belirlemek için sporculuk düzeyleri ve zaman perspektifi alt boyutları puanları arasında Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayıları (Pearson’s r) hesaplanmıştır.

4. BULGULAR

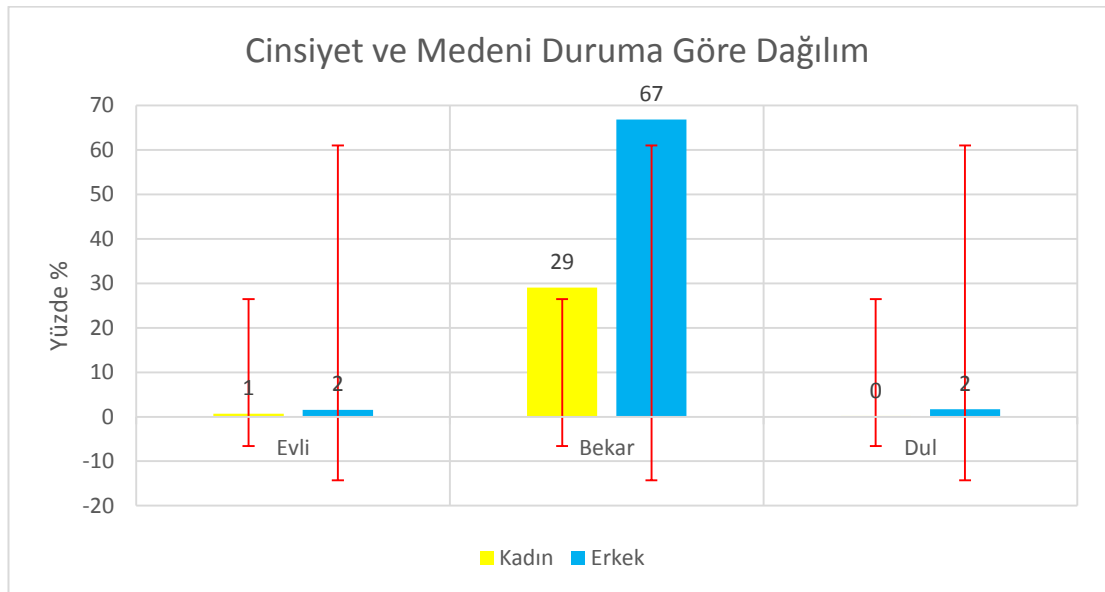
Bu bölümde, çalışmaya katılan BESYO'da eğitim gören öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin veriler, katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ile ZZPEne verdikleri yanıtlar arasındaki ilişkiyi gösteren veriler ve bu verilerin istatistiksel analizine ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

4.1. Katılımcıların Genel Özellikleri

4.1.1. Cinsiyet ve Medeni Durum

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %95.3'ü (n=819) bekar, %2.5'i (n=21) dul ve %2.2'si (n=19) evlidir. Kadınların ise %97.3'ü (n=355) bekar, %2.2'si (n=8) evli ve %0.5'i (n=2) evlidir (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre medeni durumlarına bakıldığında, katılımcıların %67'si bekar, %2'si evli, %2'si dul erkek öğrencilerinden, %29'u bekar, %1'i evli kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.1).

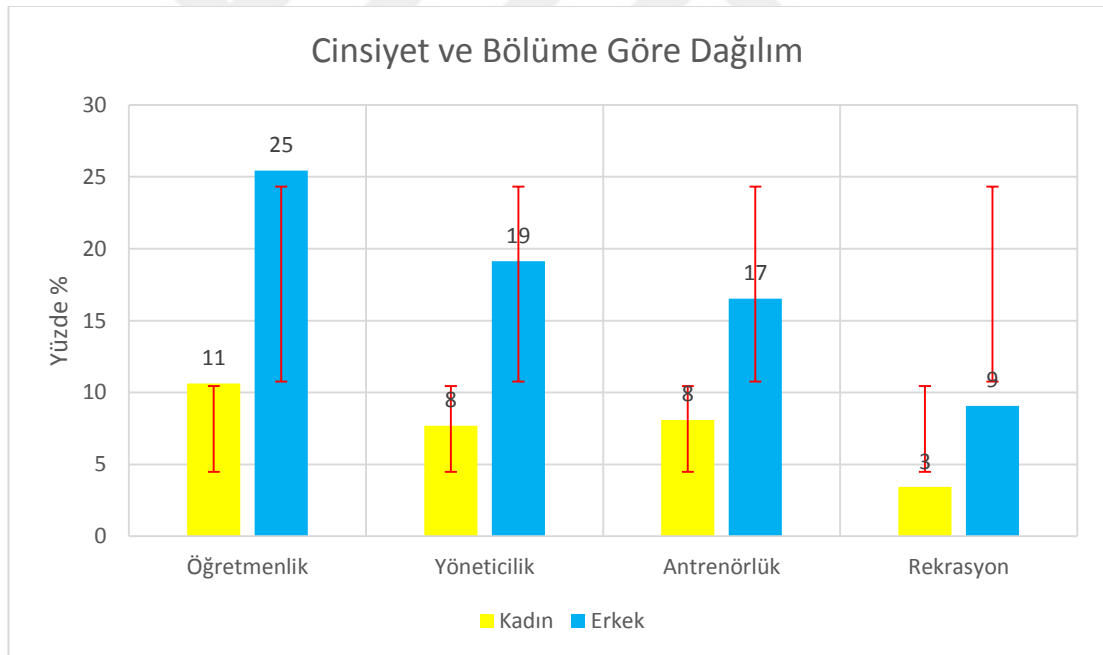

Şekil 4.1: Cinsiyet ve medeni hale göre katılımcıların dağılımı

4.1.2. Cinsiyet ve Bölüm

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %36.2'si (n=311) Öğretmenlik, %27.3'ü (n=235) Yöneticilik, %23.5'i (n=202) Antrenörlük ve %12.9'u (n=111) Rekreasyon bölümündendir. Kadınların ise %35.6'sı (n=130) Öğretmenlik, %25.8'i (n=94) Yöneticilik, %27.1'i (n=99) Antrenörlük ve %11.5'i (n=42) Rekreasyon bölümündendir. (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre bölümüne bakıldığında, katılımcıların %25'i Öğretmenlik, %19'u Yöneticilik, %17'si Antrenörlük, %9'u Rekreasyon Bölümündeki erkek öğrencilerden; %11'i Öğretmenlik, %8'i Yöneticilik, %8'i Antrenörlük, %3'ü Rekreasyon Bölümündeki kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.2).

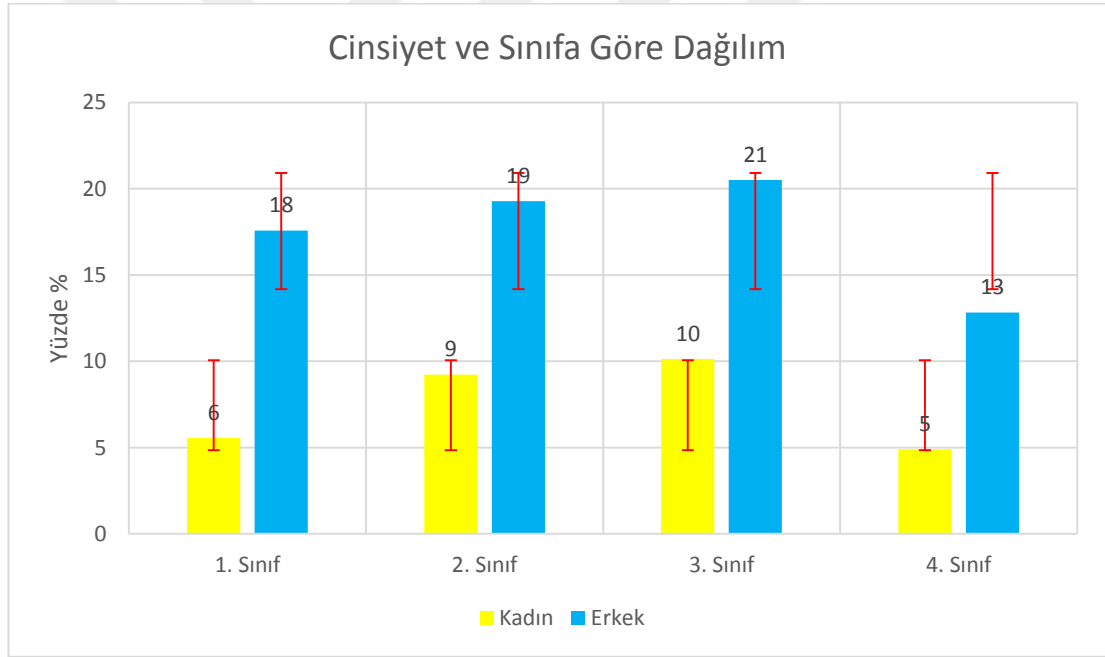

Şekil 4.2: Cinsiyet ve bölüme göre katılımcıların dağılımı

4.1.3. Cinsiyet ve Sınıf

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %29.2'si (n=251) 3.sınıf, %27.5'i (n=236) 2.sınıf, %25'i (n=215) 1.sınıf ve %18.3'ü (n=157) 4.sınıftandır. Kadınların ise %34'ü (n=124) 3.sınıf, %31'i (n=113) 2.sınıf, %18.6'sı (n=68) 1.sınıf ve %16.4'ü (n=60) 4.sınıftandır. (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre sınıf dağılımına bakıldığında, katılımcıların %21'i 3. sınıf, %19'u 2.sınıf, %18'i 1.sınıf ve %13'ü 4. sınıftaki erkek öğrencilerden; %10'u 3. sınıf, %9'u 2.sınıf, %6'sı 1.sınıf, ve %5'i 4. sınıftaki kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.3).

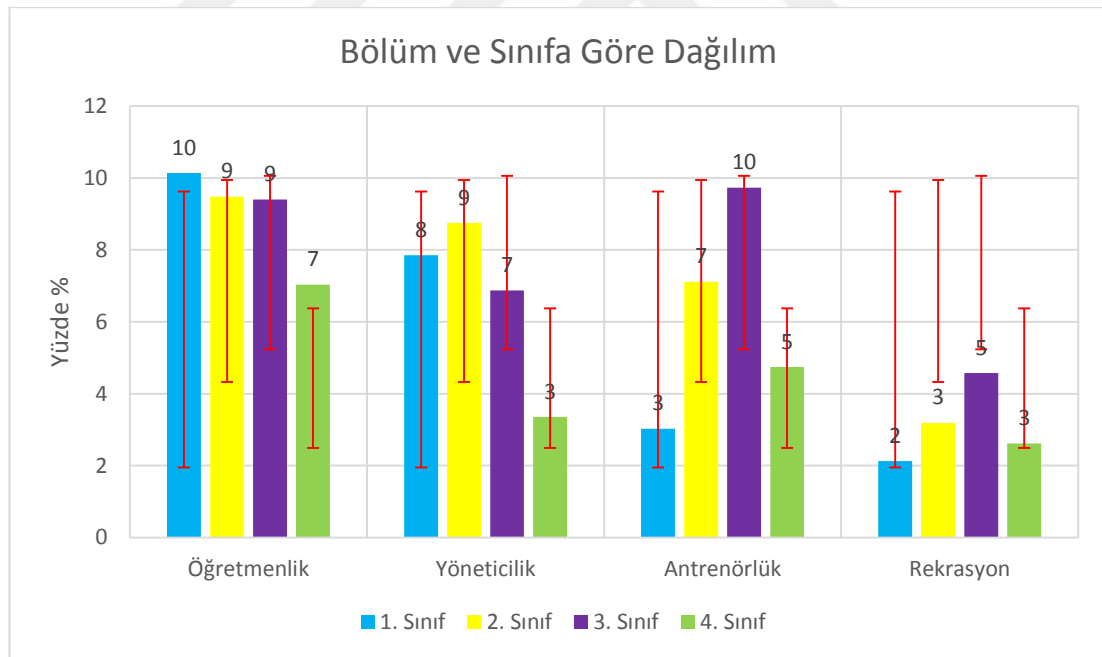
Şekil 4.3: Cinsiyet ve sınıfa göre katılımcıların dağılımı

4.1.4. Bölüm ve Sınıf

Çalışmaya 441'i (%36.1) Öğretmenlik Bölümünde, 328'i (%29.9) Yöneticilik Bölümünde, 301'i (%29.9) Antrenörlük Bölümünde ve 154'ü (%29.9) Rekreasyon Bölümünde olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Öğretmenlik Bölümündeki öğrencilerin %28.1'i (n=124) 1.sınıf, %26.3'ü

(n=116) 2.sınıf, %26.1'i (n=115) 3.sınıf ve %19.5'i (n=86) 4.sınıftandır. Yöneticilik Bölümündeki öğrencilerin %32.6'sı (n=107) 2.sınıf, %29.3'ü (n=96) 1.sınıf, %25.6'sı (n=84) 3.sınıf ve %12.5'i (n=41) 4.sınıftandır. Antrenörlük Bölümündeki öğrencilerin %39.5'i (n=119) 3.sınıf, %28.9'u (n=87) 2.sınıf, %19.3'ü (n=58) 4.sınıf ve %12.3'ü (n=37) 1.sınıftandır. Rekreasyon Bölümündeki öğrencilerin %36.6'sı (n=57) 3.sınıf, %25.5'i (n=39) 2.sınıf, %20.9'u (n=32) 4.sınıf ve %17'si (n=26) 1. sınıftandır. (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin okudukları bölüme göre sınıf dağılımına bakıldığında, katılımcıların %10'u 1. sınıf, %9'u 2. sınıf, %9'u 3. sınıf ve %7'si 4. sınıf Öğretmenlik Bölümü, %9'u 2. sınıf, %8'i 1. sınıf, %7'si 3. sınıf ve %3'ü 4. sınıf Yöneticilik Bölümü, %10'u 3. sınıf, %7'si 2. Sınıf, %5'i 4. Sınıf ve %3'ü 1. Sınıf Antrenörlük Bölümü, %5'i 3. sınıf, %3'ü 2. Sınıf, %3'ü 4. sınıf ve %2'si 1. sınıf Rekreasyon Bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. (Bkz Şekil 4.4).

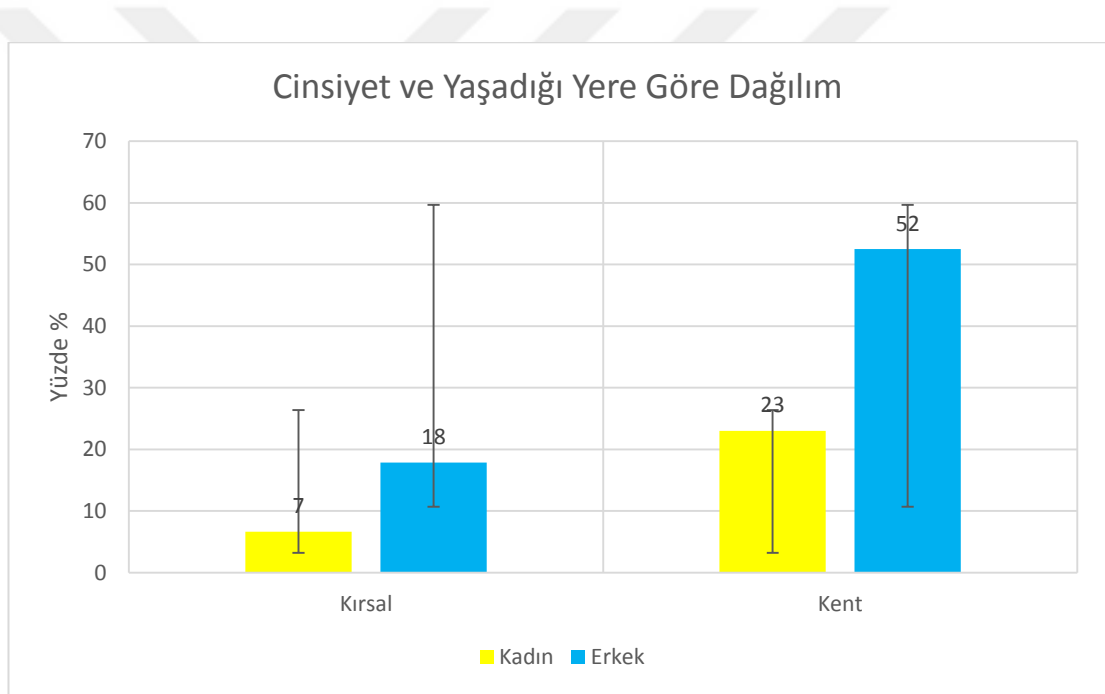

Şekil 4.4: Bölüm ve sınıfa göre katılımcıların dağılımı

4.1.5. Cinsiyet ve Büyüdüğü Yer

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %74.6'sı (n=641) kent ve %25.4'ü (n=218) kırsal yerleşimdedir. Kadınların ise %77.6'sı (n=284) kent yerleşimde büyümüşken, %22.4'ü (n=81) kırsal kesimde büyümüşür (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre büyüdüğü yer dağılımına bakıldığında, katılımcıların %23'ü kent ve %7'si kırsal kesimde büyüyen kadın öğrencilerden, %52'si kent ve %18'i kırsal kesimde büyüyen erkek öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.5).

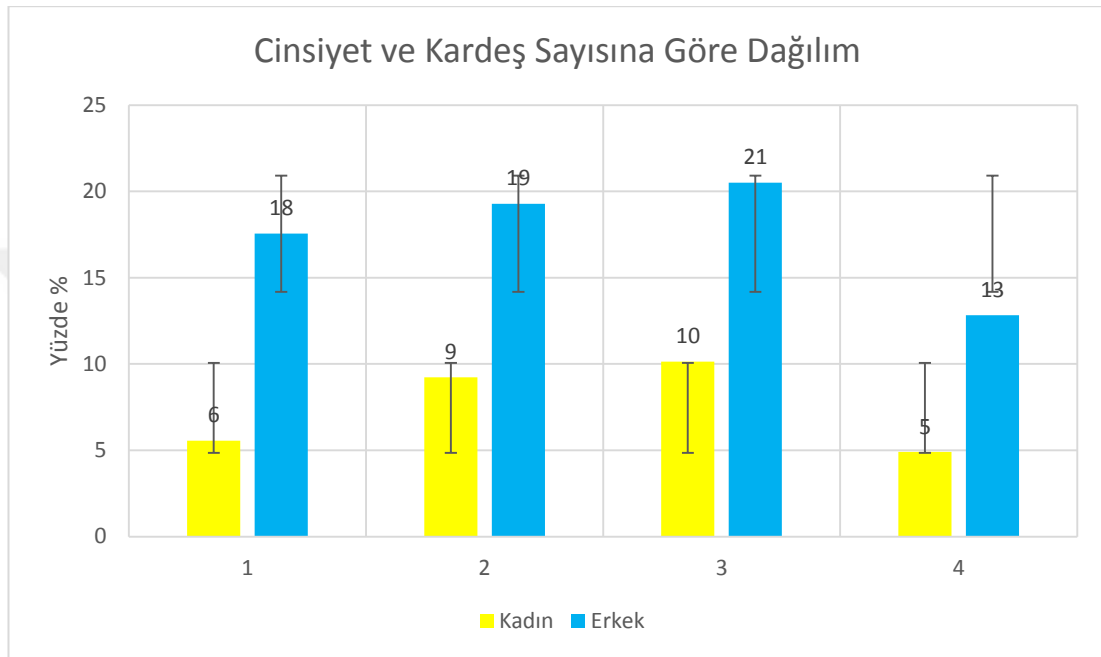

Şekil 4.5: Cinsiyet ve büyüdüğü yere göre katılımcıların dağılımı

4.1.6. Cinsiyet ve Kardeş Sayısı

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %36.9'u (n=319) 4.sınıf, %28.5'i (n=244) 3.sınıf, %29.6'sı (n=253) 2.sınıf ve %5'i (n=43) 1.sınıftandır. Kadınların ise %39.6'sı (n=145) 4.sınıf, %29.7'si (n=108) 3.sınıf, %24.2'si (n=88) 2.sınıf ve %6.6'sı (n=24) 1.sınıftandır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre kardeş sayısı dağılımına bakıldığında, katılımcıların %21'i 3 kardeş, %19'u 2 kardeş, %18'i 1 kardeş ve %13'ü 4 kardeşe sahip erkek öğrencilerden; %10'u 3 kardeş, %9'u 2 kardeş, %6'sı 1 kardeş ve %5'i 4 kardeşe sahip kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.6).

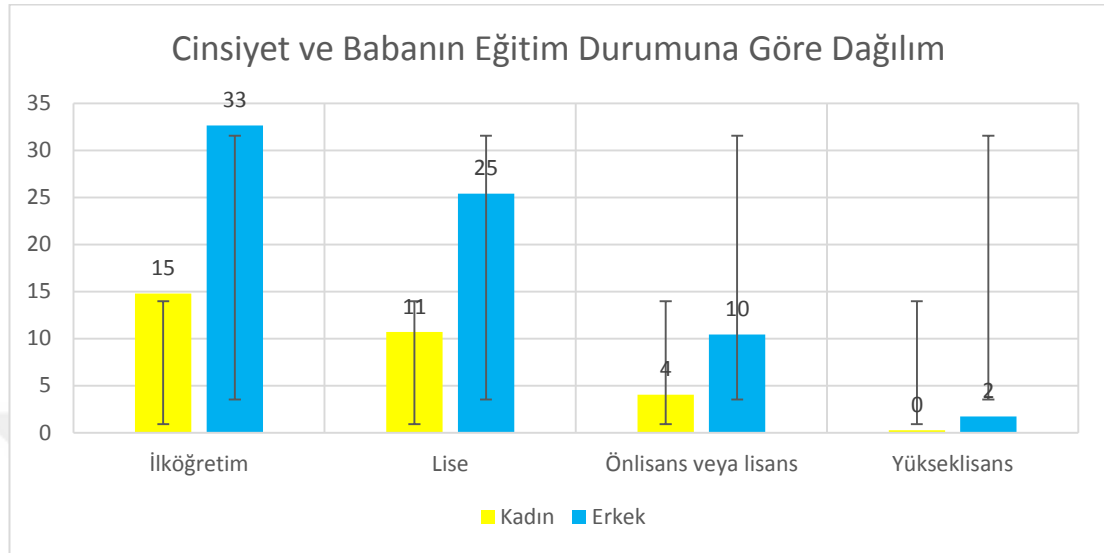
Şekil 4.6: Cinsiyet ve kardeş sayısına göre katılımcıların dağılımı

4.1.7. Cinsiyet ve Babanın Eğitim Düzeyi

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %46.5'i (n=397) ilköğretim, %36.2'si (n=314) lise, %14.9'u (n=127) yüksekokul veya üniversite ve %2.5'i (n=21) yüksek lisans mezunudur. Kadınların ise %49.7'si (n=183) ilköğretim, %35.9'u (n=130) lise, %13.5'i (n=49) yüksekokul veya üniversite ve %0.8'i (n=3) yüksek lisans mezunudur (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre babanın eğitim durumu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %33'ü ilköğretim, %25'i lise, %10'u önlisans veya lisans ve %2'si yüksek lisans mezunu babaya sahip

erkek öğrencilerden; %15'i ilköğretim, %11'i lise ve %4'ü önlisans veya lisans mezunu babaya sahip kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.7).

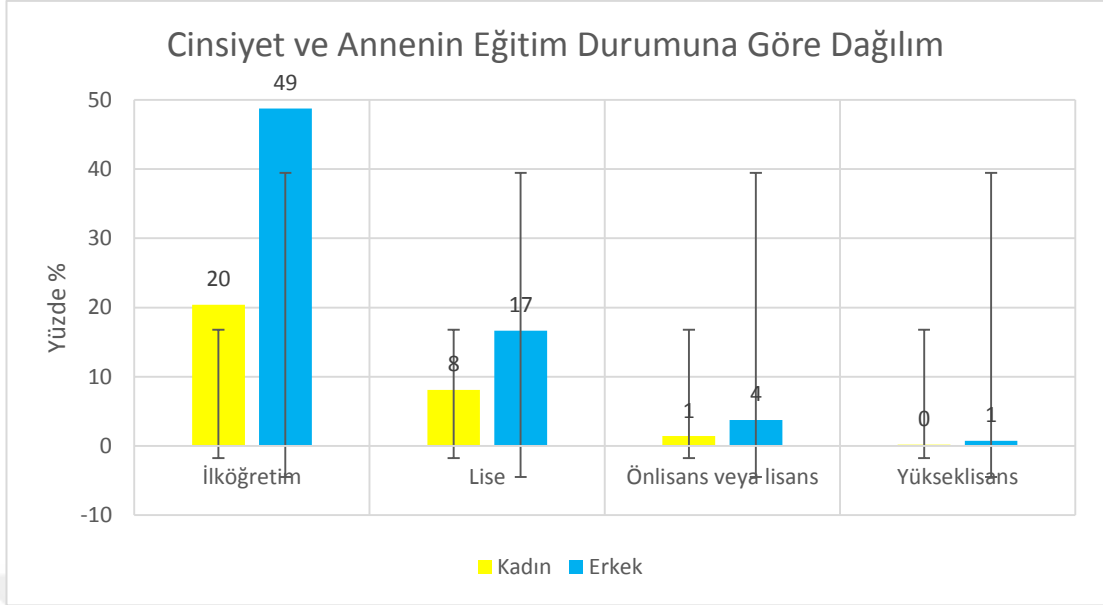

Şekil 4.7: Cinsiyet ve babanın eğitim düzeyine göre katılımcıların dağılımı

4.1.8. Cinsiyet ve Annenin Eğitim Düzeyi

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %69.7'si (n=606) ilköğretim, %23.8'i (n=199) lise, %5.4'ü (n=45) yüksekokul veya üniversite ve %1.1'i (n=9) yüksek lisans mezunudur. Kadınların ise %67.8'i (n=249) ilköğretim, %26.9'u (n=97) lise, %4.7'si (n=17) yüksekokul veya üniversite ve %0.6'sı (n=2) yüksek lisans mezunudur (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre annenin eğitim durumu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %49'u ilköğretim, %17'sii lise, %4'ü önlisans veya lisans ve %1'si yüksek lisans mezunu anneye sahip erkek öğrencilerden; %20'si ilköğretim, %8'i lise, %1'i önlisans veya lisans mezunu anneye sahip kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.8).

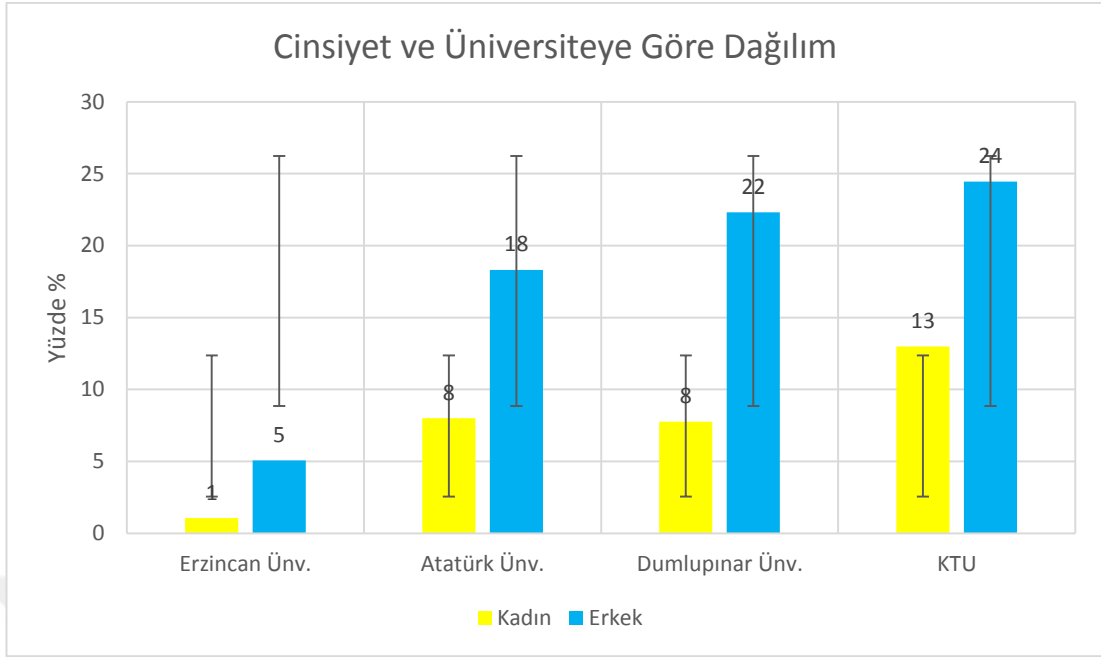

Şekil 4.8: Cinsiyet ve annenin eğitim düzeyine göre katılımcıların dağılımı

4.1.9. Cinsiyet ve Eğitim Aldığı Üniversite

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %34.8'i (n=300) KTÜ, %31.8'i (n=273) Dumlupınar Üniversitesi, %26.1'i (n=224) Atatürk Üniversitesi ve %7.2'si (n=62) Erzincan Üniversitesi'nde eğitim almaktadır. Kadınların ise %43.6'sı (n=159) KTÜ, %26.8'i (n=98) Atatürk Üniversitesi, %26'sı (n=95) Dumlupınar Üniversitesi ve %3.6'sı (n=13) Erzincan Üniversitesi'nde eğitim almaktadır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre eğitim aldığı üniversitelerin dağılımına bakıldığında, katılımcıların %24'ü KTÜ, %22'si Dumlupınar Üniversitesi, %18'i Atatürk Üniversitesi ve %5'i Erzincan Üniversitesinde eğitim alan erkek öğrencilerden; %13'ü KTÜ, %8'i Dumlupınar Üniversitesi, %8'i Atatürk Üniversitesi ve %1'i Erzincan Üniversitesinde eğitim alan kadın öğrencilerden; oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.9).

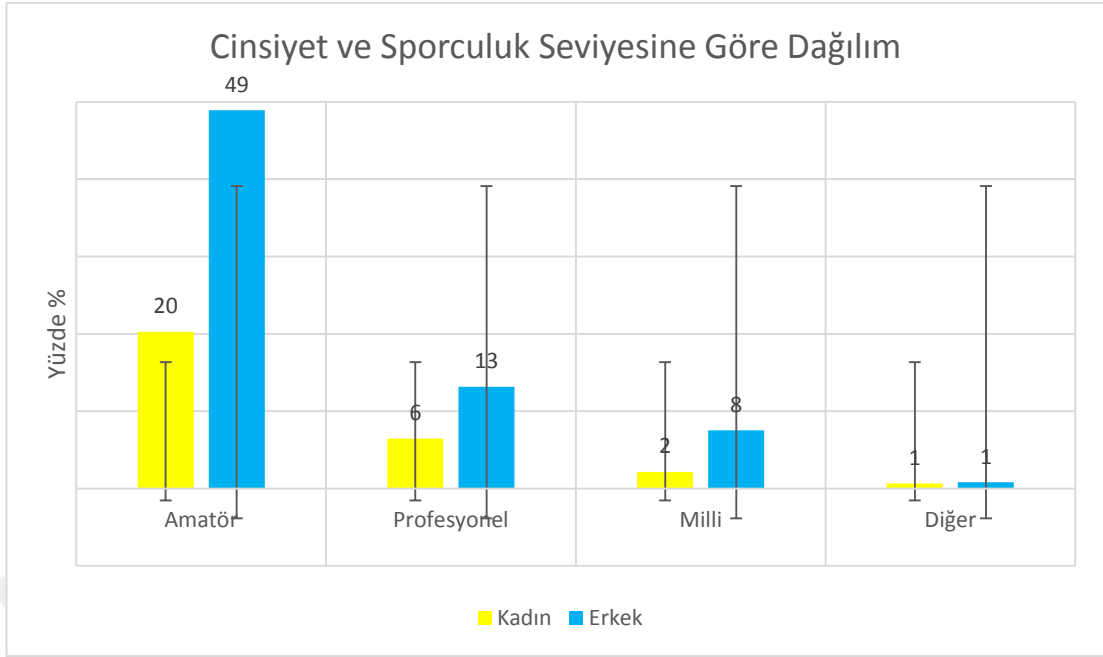

Şekil 4.9: Cinsiyet ve eğitim aldığı üniversiteye göre katılımcıların dağılımı

4.1.10. Cinsiyet ve Sportif Başarı Düzeyi

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %69.4'ü (n=599) amatör , %18.7'si (n=159) profesyonel, %10.7'si (n=91) Milli ve %1.2'si (n=10) diğer sporculuk seviyesinde olanlardır. Kadınların ise %68.6'sı (n=253) amatör , %21.8'i (n=78) profesyonel, %7.3'ü (n=26) Milli ve %2.2'si (n=8) diğer sporculuk seviyesinde olanlardır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre sporculuk seviyesi dağılımına bakıldığında, katılımcıların %49'u amatör, %13'ü profesyonel, %8'i Milli ve %1'i diğer sporculuk durumuna sahip erkek öğrencilerden; %20'si amatör, %6'sı profesyonel, %2'si Milli ve %1'i diğer sporculuk durumuna sahip kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.10).

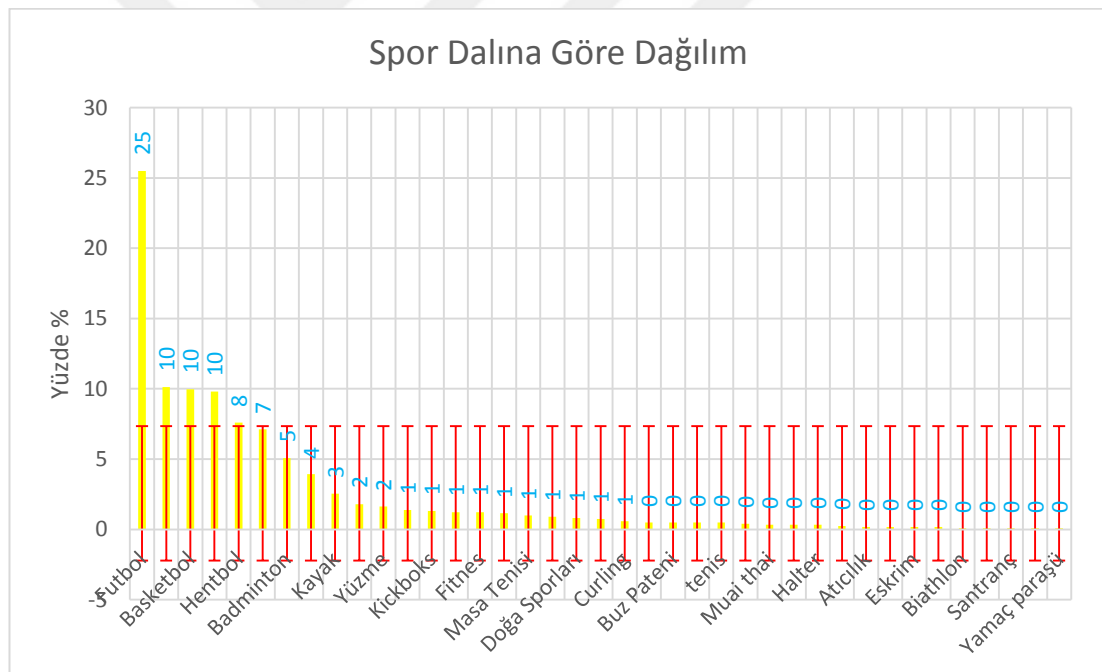
Şekil 4.10: Cinsiyet ve sportif başarı düzeyine göre katılımcıların dağılımı

4.1.11. Spor Dalı

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %33.5'i (n=288) futbol, %10.5'i (n=90) basketbol, %7.2'si (n=62) voleybol, %5.7'si (n=49) hentbol, %5.6'sı (n=48) güreş, %0.3'ü (n=48) halter, %5.5'i (n=47) atletizm, %3.1'i (n=27) badminton, %2.3'ü (n=20) boks, %2.0'ı (n=17) kayak, %1.7'si (n=15) kickboks, %1.6'sı (n=14) kort tenisi, %1.5'i (n=13) fitnes, %1.4'ü (n=12) yüzme, %1.3'ü (n=11) karate, %1.2'si (n=10) masa tenisi, %1.0'ı (n=9) buz hokeyi, %0.8'i (n=7) doğa sporları, %0.8'i (n=7) taekwando, %0.5'i (n=4) buz pateni, %0.5'i (n=4) jimnastik, %0.5'i (n=4) kano, %0.3'ü (n=3) judo, %0.3'ü (n=3) curting, %0.3'ü (n=3) okçuluk, %0.2'si (n=2) muai thai, %0.2'si (n=2) rafting, %0.2'si (n=2) dağcılık, %0.2'si (n=2) eskrim, %0.2'si (n=2) snowboard, %0.2'si (n=2) vücut geliştirme, %0.1'i (n=1) biathlon, %0.1'i (n=1) hokey, %0.1'i (n=1) santraç, %0.1'i (n=1) wushu sanda ve %0.1'i (n=1) yamaç paraşütü spor dallarını yapmaktadır. Kadınların %17.0'si (n=62) voleybol, %12.1'i (n=44) hentbol, %11.0'ı (n=40) atletizm, %9.6'sı (n=35) badminton, %8.8'i (n=32) basketbol, %6.6'sı (n=24) futbol, %3.8'si (n=14) kayak, %2.5'i (n=9) kort tenisi, %2.2'si (n=8) yüzme spor, %1.9'u

(n=7) taekwando, %1.4'ü (n=5) kano, %1.1'i (n=4) karate, %1.1'i (n=4) curting, %0.8'i (n=3) okçuluk, %0.8'i (n=3) doğa sporları, %0.5'i (n=2) fitness, %0.5'i (n=2) snowboard, %0.5'i (n=2) judo, %0.5'i (n=2) boks, %0.5'i (n=2) buz hokeyi, %0.5'i (n=2) buz pateni, %0.5'i (n=2) jimnastik, %0.5'i (n=2) masa tenisi, %0.5'i (n=2) muai thai, %0.5'i (n=2) atıcılık, %0.3'ü (n=1) rafting, %0.3'ü (n=1) halter ve %0.3'ü (n=1) kickboks, dallarını yapmaktadır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin spor dalı dağılımına bakıldığında, katılımcıların %25 futbol, %10 voleybol, %10 basketbol, %10 diğer, %8 hentbol, %7 atletizm, %5 badminton, %4 güreş, %3 kayak, %2 boks, %2 yüzme, %1 tenis, %1 kickboks, %1 karate, %1 fitness, %1 taekwando, %1 masa tenisi, %1 buz hokeyi, %1 doğa sporları, %1 kano ve %1 curling dalında spor yapan öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.11).

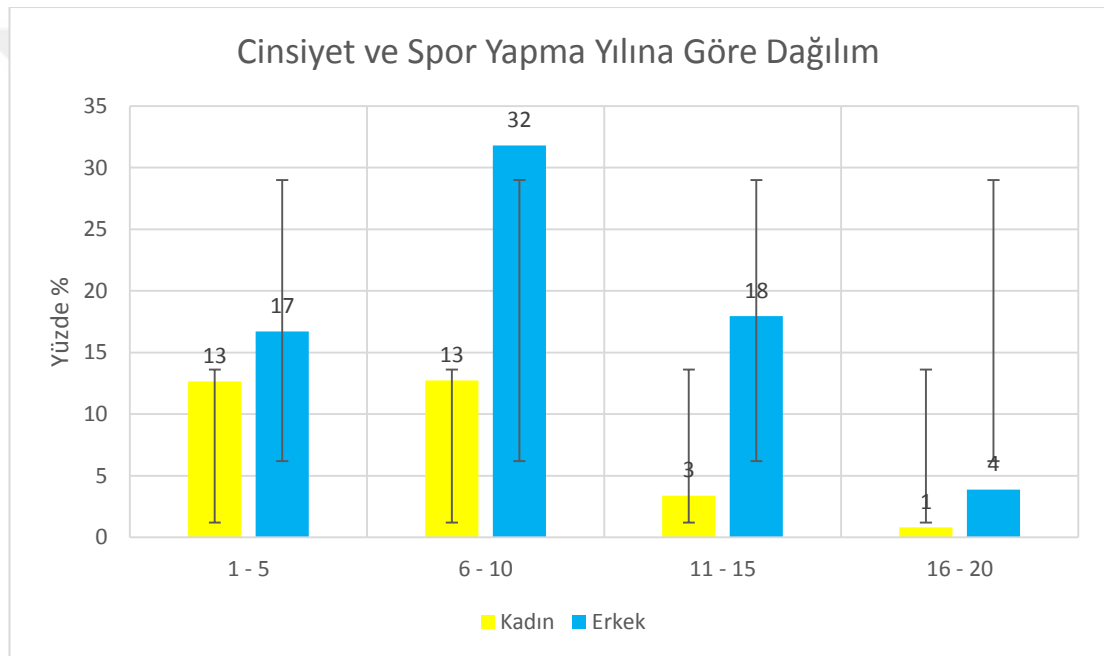
Şekil 4.11: Cinsiyet ve spor dalına göre katılımcıların dağılımı

4.1.12. Cinsiyet ve Spor Yapma Yılı

Çalışmaya 858'i (%70.4) erkek, 364'ü (%29.6) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %45.2'si (n=388) 6 ila 10 yıl arasında, %25.5'i (n=217) 11 ila 15 yıl arasında, %23.8'i (n=206) 1 ila 5 yıl

arasında ve %5.5'i (n=47) 16 ila 20 yıl arasında spor yaptığını belirtmiştir. Kadınların ise %43.0'ı (n=158) 6 ila 10 yıl arasında, %42.7'si (n=157) 1 ila 5 yıl arasında, %11.5'i (n=41) 11 ila 15 yıl arasında ve %2.8'i (n=10) 16 ila 20 yıl arasında spor yaptığını belirtmiştir (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre spor yapma yılı dağılımına bakıldığında, katılımcıların %32'si 6-10 yıl, %18'i 11-15 yıl, %17'si 1-5 yıl ve %4'ü 16-20 yıl spor yapan erkek öğrencilerden; %13'ü 1-5 yıl, %13'ü 6-10 yıl, %3'ü 11-15 yıl ve %1'i 16-20 yıl spor yapan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.12).

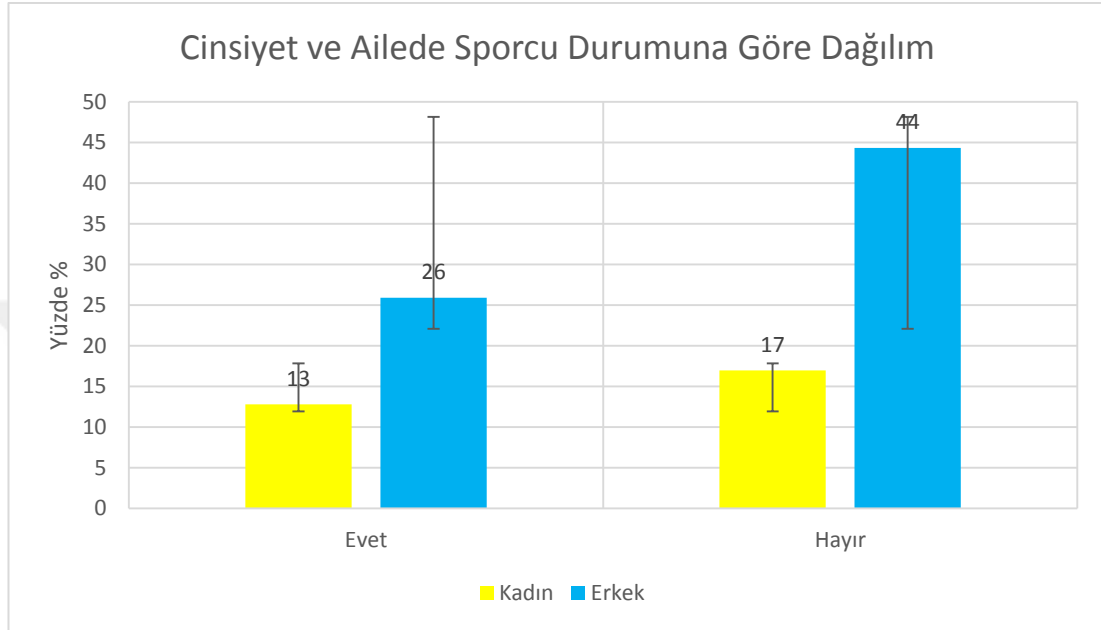

Şekil 4.12: Cinsiyet ve spor yapma yılına göre katılımcıların dağılımı

4.1.13. Cinsiyet ve Ailedeki Sporcu Durumu

Çalışmaya 861'i (%70.1) erkek, 363'ü (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %63.1'inin (n=545) ailesinde sporcu mevcut değil iken, %36.9'unun (n=316) ailesinde sporcu mevcuttur. Kadınların ise %57.0'ının (n=207) ailesinde sporcu mevcut değil iken, %43.0'ının (n=156) ailesinde sporcu mevcuttur (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre ailede sporcu olma durumu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %44'ü ailesinde sporcu olmayan ve %26'sı sporcu olan erkek öğrencilerden; %17'si sporcu olmayan ve %13'ü sporcu olan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.13).

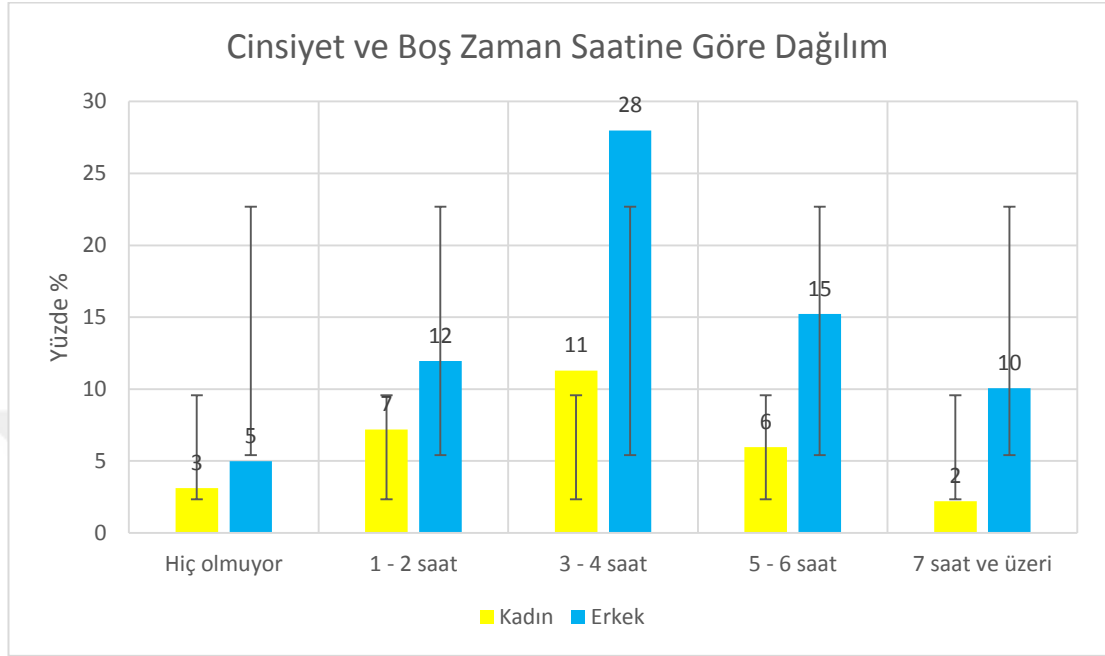
Şekil 4.13: Cinsiyet ve ailedeki sporcu olma durumuna göre katılımcıların dağılımı

4.1.14. Cinsiyet ve Boş Zaman Saati

Çalışmaya 860'ı (%70.2) erkek, 364'ü (%29.8) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %39.9'unun (n=344) 3-4 saat, %21.7'sinin (n=186) 5-6 saat, %17.0'ının (n=146) 1-2 saat, %14.3'ünün (n=123) 7 ve üzeri saat boş zamanları bulunmakta iken, %7.1'inin (n=61) boş zamanı hiç olmadığını belirtmiştir. Kadınların ise %37.9'unun (n=138) 3-4 saat, %24.2'sinin (n=88) 1-2 saat, %20.1'inin (n=73) 5-6 saat, %7.4'ünün (n=27) 7 ve üzeri saat boş zamanları bulunmakta iken, %10.4'ünün (n=38) boş zamanı hiç bulunmamaktadır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre boş zaman saati dağılımına bakıldığında, katılımcıların %28'i 3-4 saat, %15'i 5-6 saat, %12'si 1-2 saat, %10'u 7 saat ve üzeri ve %5'i boş zamanı olmayan erkek

öğrencilerden; %11'i 3-4 saat, %7'si 1-2 saat, %6'sı 5-6 saat, %3'ü boş zamanı olmayan ve %2'si 7 saat ve üzeri kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.14).

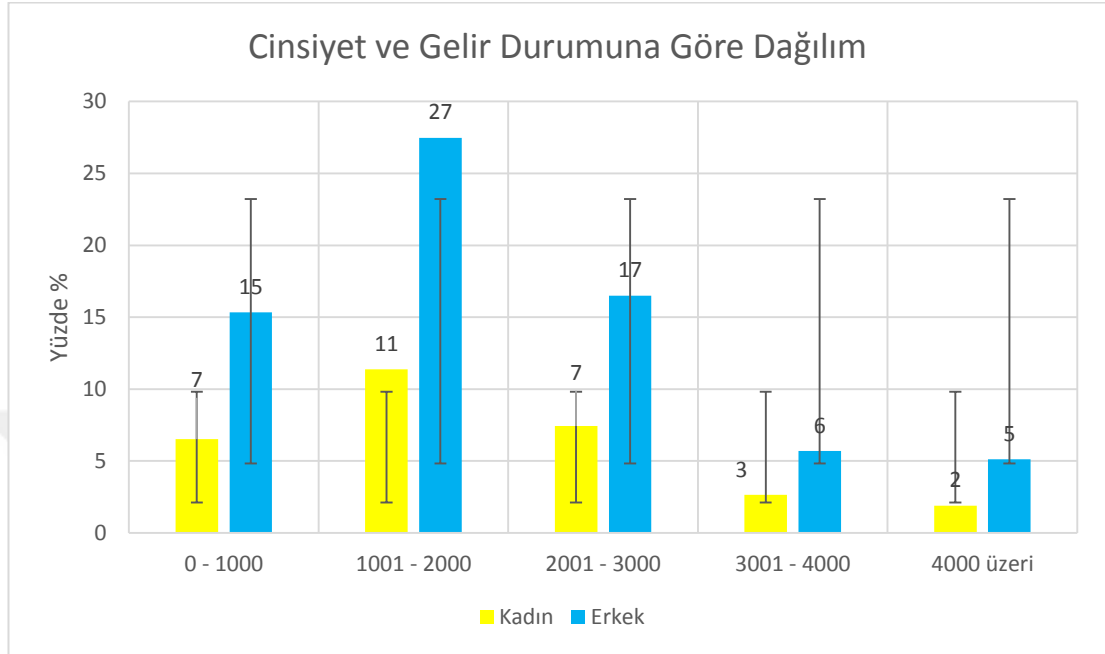
Şekil 4.14: Cinsiyet ve boş zamana göre katılımcıların dağılımı

4.1.15. Cinsiyet ve Gelir Düzeyi

Çalışmaya 860'ı (%70.1) erkek, 364'ü (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %39.2'sinin (n=338) gelir düzeyi 1001 ila 2000 arasında iken, %23.5'inin (n=205) 2001 ila 3000 arası, %21.9'unun (n=186) 0 ila 1000 arası, %8.1'inin (n=69) 3001 ila 4000 arası ve %7.3'ünün (n=62) 4000 ve üzeridir. Kadınların ise %8.1'inin (n=140) 1001 ila 2000 arasında iken, %24.9'unun (n=90) 2001 ila 3000 arası, %21.8'inin (n=79) gelir düzeyi 0 ila 1000 arası, %8.8'inin (n=32) 3001 ila 4000 arası ve %6.4'ünün (n=23) 4000 ve üzeridir (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre gelir durumu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %27'si 1001 ila 2000 arası, %17'si 2001 ila 3000 arası, %15'i 0 ila 1000 arası, %6'sı 3001 ila 4000 arası ve %5'i 4000 ve üzeri gelir düzeyi olan erkek öğrencilerden; %11'i 1001 ila 2000 arası, %7'si

2001 ila 3000 arası, %7'si 0 ila 1000 arası, %3'ü 3001 ila 4000 arası ve %2'si 4000 ve üzeri gelir düzeyi olan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.15).

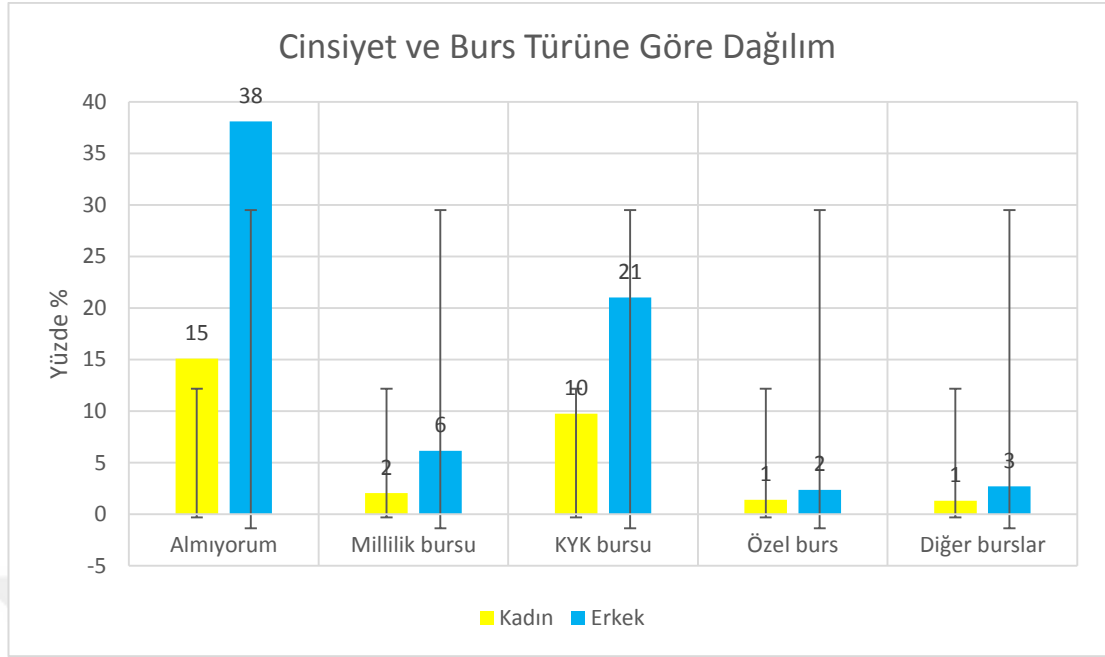

Şekil 4.15: Cinsiyet ve gelir düzeyine göre katılımcıların dağılımı

4.1.16. Cinsiyet ve Burs Alma Durumu

Çalışmaya 863'ü (%70.4) erkek, 361'i (%29.6) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %54.1'i (n=470) burs almıyor iken, %29.9'u (n=256) KYK bursu, %8.8'i (n=75) Millilik bursu, %3.9'u (n=33) diğer burs ve %3.4'ü (n=29) özel burs imkanlarından yararlanmaktadır. Kadınların ise %51.0'ı (n=184) burs almıyor iken, %33.0'ı (n=119) KYK bursu, %6.9'u (n=25) Millilik bursu, %4.7'si (n=17) özel burs ve %4.4'ü (n=16) diğer burs imkanlarından yararlanmaktadır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre burs türü dağılımına bakıldığında, katılımcıların %38'i burs almayan, %21'i KYK bursu, %6'sı Millilik bursu, %3'ü diğer burslar ve %2'si özel burs alan erkek öğrencilerden; %15'i burs almayan, %10'u KYK bursu, %2'si Millilik bursu, %1'i diğer burslar ve %1'i özel burs alan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.16).

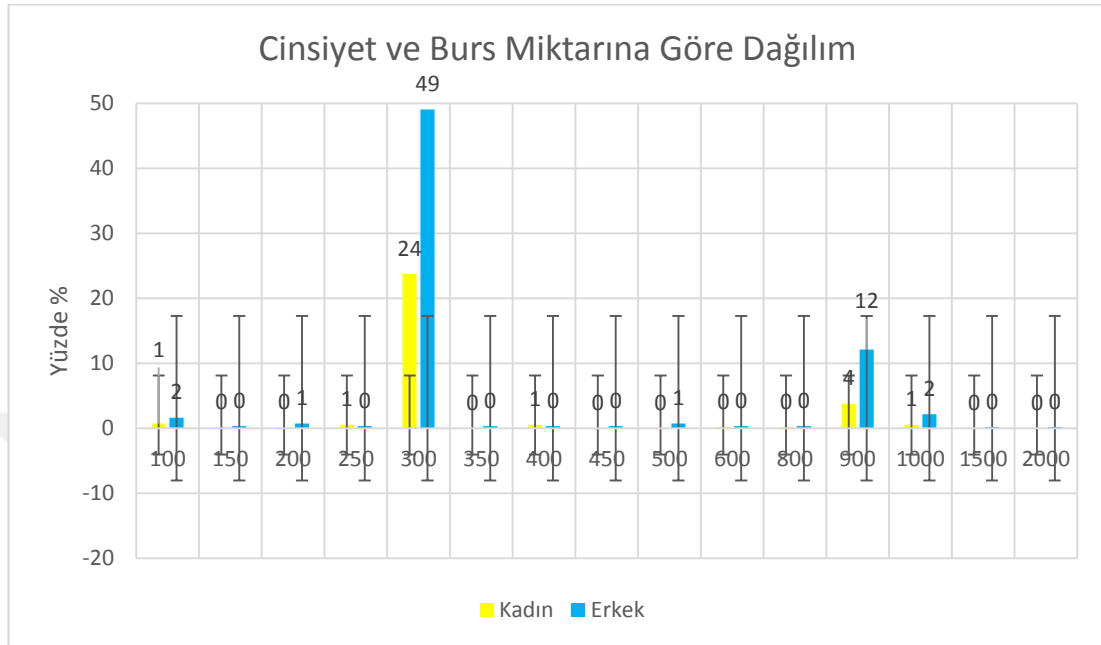
Şekil 4.16: Cinsiyet ve burs alma durumuna göre katılımcıların dağılımı

4.1.17. Cinsiyet ve Burs Miktarı

Çalışmaya 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Bunların 672'si burs miktarını belirtmemişken, 383'ü (%69.4) erkek, 169'u (%30.6) kadın olmak üzere toplam 552 öğrenci burs miktarını belirtmiştir. Burs miktarını belirten erkeklerin %70.8'i (n=271) 300 TL, %17.5'i (n=67) 900 TL, %3.1'i (n=12) 1000 TL, %2.3'ü (n=9) 100 TL, %1.0'ı (n=4) 200 TL, %1.0'ı (n=4) 500 TL, %0.5'i (n=2) 150 TL, %0.5'i (n=2) 250 TL, %0.5'i (n=2) 350 TL, %0.5'i (n=2) 400 TL, %0.5'i (n=2) 450 TL, %0.5'i (n=2) 600 TL, %0.5'i (n=2) 800 TL, %0.3'ü (n=1) 1500 TL ve %0.3'ü (n=1) 2000 TL burs aldıkları belirlenmiştir. Burs miktarını belirten kadınların ise %77.5'i (n=131) 300 TL, %12.4'ü (n=21) 900 TL, %2.4'ü (n=4) 100 TL, %1.8'i (n=3) 400 TL, %1.8'i (n=3) 1000 TL, %1.8'i (n=3) 250 TL, %0.6'sı (n=1) 150 TL, %0.6'sı (n=1) 200 TL, %0.6'sı (n=1) 600 TL ve %0.6'sı (n=1) 800 TL burs aldıkları belirlenmiştir (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre burs miktarı dağılımına bakıldığında, katılımcıların %24'ü 300 TL, %12'si 900 TL, %2'si 100 TL, %2'si 1000 TL ve %1'i 200 TL burs alan erkek öğrencilerden; %49'u 300

TL, %4'ü 900 TL, %1'i 100 TL, %1'i 250 TL %1'i 400 TL ve %1'i 1000 TL burs alan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.17).

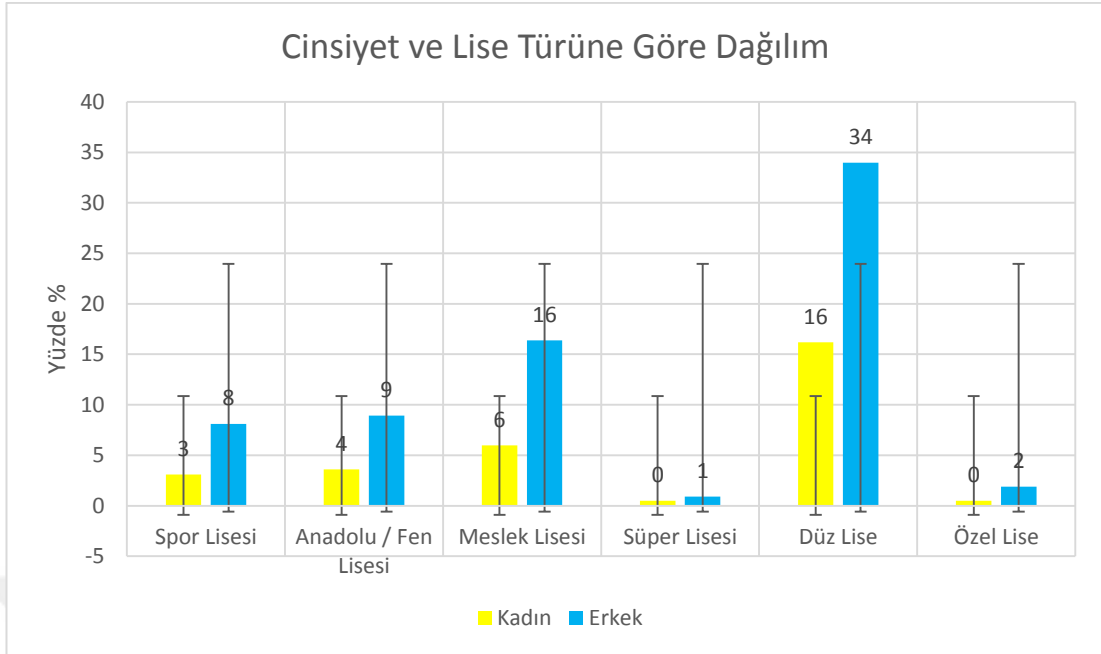

Şekil 4.17: Cinsiyet ve burs miktarına göre katılımcıların dağılımı

4.1.18. Cinsiyet ve Lise Türü

Çalışmaya 859'u (%70.1) erkek, 365'i (%29.9) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %48.4'ü (n=417) düz lise, %23.3'ü (n=200) meslek lisesi, %12.7'si (n=109), anadolu/fen lisesi, %11.6'sı (n=99) spor lisesi, %2.7'si (n=23) özel lise ve %1.3'ü (n=11) süper lise mezunudur. Kadınların ise %54.2'si (n=198) düz lise, %20.0'ı (n=73) meslek lisesi, %12.1'i (n=44) anadolu/fen lisesi, %10.4'ü (n=38) spor lisesi, %1.6'sı (n=6) süper lise ve %1.6'sı (n=6) özel lise mezunudur (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre lise türü dağılımına bakıldığında, katılımcıların %34'ü düz lise, %16'sı meslek lisesi, %9'u Anadolu/Fen lisesi, %8'i spor lisesi, %2'si özel lise ve %1'i süper lise mezunu erkek öğrencilerden; %16'sı düz lise, %6'sı meslek lisesi, %4'ü Anadolu/Fen lisesi ve %3'ü spor lisesi mezunu kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.18).

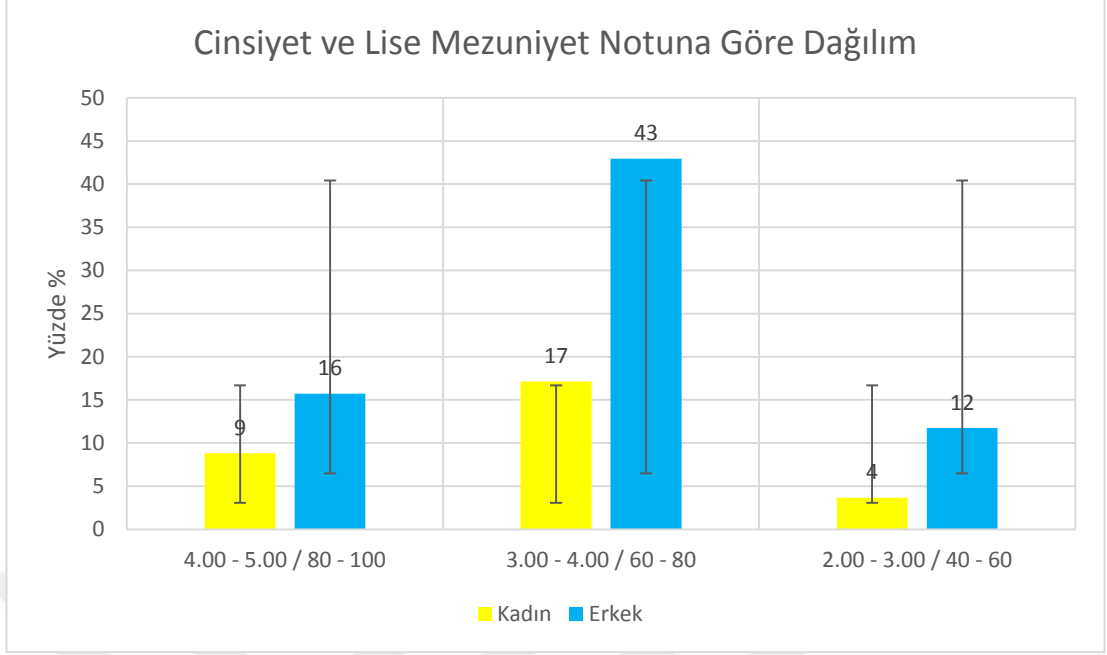

Şekil 4.18: Cinsiyet ve lise alanına göre katılımcıların dağılımı

4.1.19. Cinsiyet ve Lise Mezuniyet Notu

Çalışmaya 861'i (%70.4) erkek, 363'ü (%29.6) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Mezuniyet notu 5.00'lık sisteme göre (100'lük sisteme göre) hesaplanan erkeklerin %61.0'ı (n=531) 3.00-4.00 (60-80) arasında, %22.3'ü (n=189) 4.00-5.00 (80-100) arasında ve %16.7'si (n=141) 2.00-3.00 (40-60) arasında mezuniyet notuna sahiptirler. Kadınların ise %57.9'u (n=213) 3.00-4.00 (60-80) arasında, %29.8'i (n=106) 4.00-5.00 (80-100) arasında ve %12.4'ü (n=44) 2.00-3.00 (40-60) arasında mezuniyet notuna sahiptirler (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre lise mezuniyet notu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %43'ü 3.00-4.00 (60-80) arasında, %16'sı 4.00-5.00 (80-100) arasında ve %12'si 2.00-3.00 (40-60) arasında mezuniyet notuna sahip erkek öğrencilerden; %17'si 3.00-4.00 (60-80) arasında, %9'u 4.00-5.00 (80-100) arasında ve %4'ü 2.00-3.00 (40-60) arasında mezuniyet notuna sahip kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.19).

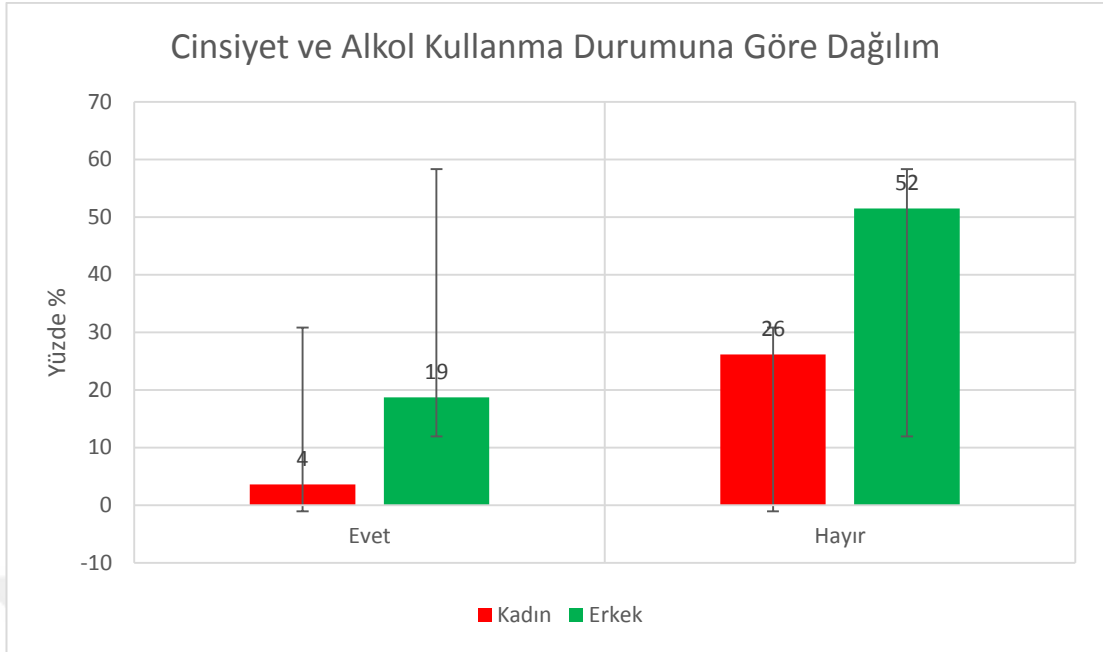

Şekil 4.19: Cinsiyet ve lise mezuniyet notuna göre katılımcıların dağılımı

4.1.20. Cinsiyet ve Alkol Kullanma Durumu

Çalışmaya 860'ı (%70.2) erkek, 364'ü (%29.8) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %73.3'ü (n=631) alkol kullanmaz iken, %26.7'si (n=229) alkol kullanmaktadır. Kadınların ise %87.9'u (n=320) alkol kullanmaz iken, %12.1'i (n=44) alkol kullanmaktadır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre alkol kullanma durumu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %52'si alkol kullanmayan ve %19'u alkol kullanan erkek öğrencilerden; %26'sı alkol kullanmayan ve %4'ü alkol kullanan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.20).

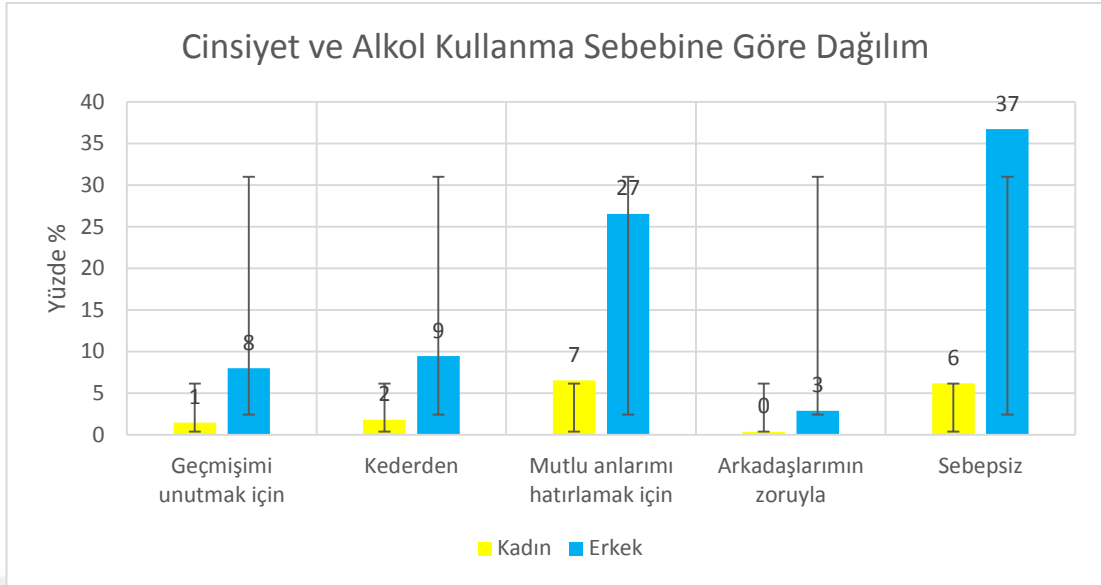

Şekil 4.20: Cinsiyet ve alkol kullanma durumuna göre katılımcıların dağılımı

4.1.21. Cinsiyet ve Alkol Kullanma Sebebi

Çalışmaya 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Bunların 949'u alkol kullanma sebebini belirtmezken, 230'u (%83.6) erkek, 45'i (%16.4) kadın olmak üzere toplam 275 öğrenci alkol kullanma sebebini belirtmiştir. Çalışmaya 855'i (%70.1) erkek, 364'ü (%29.9) kadın olmak üzere toplam 275 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Alkol kullanma sebebi olarak erkeklerin %11.7'si (n=73) mutlu anlarını hatırlamak, %11.3'ü (n=26) keder, %9.6'sı (n=22) geçmişini unutmak, %3.5'i (n=8) arkadaş ısrarını belirtirken %43.9'u (n=101) sebebi olmadığını belirtmiştir. Kadınların ise %40.0'ı (n=18) mutlu anlarını hatırlamak, %11.1'i (n=5) keder, %8.9'u (n=4) geçmişini unutmak, %2.2'si (n=1) arkadaş ısrarını belirtirken %37.8'i (n=17) sebebi olmadığını belirtmiştir (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre alkol kullanma sebebi dağılımına bakıldığında, katılımcıların %37'si sebepsiz, %27'si mutlu anlarını hatırlamak, %9'u keder, %8'i geçmişini unutmak ve %3'ü arkadaş ısrarı ile alkol kullanan erkek öğrencilerden; %7'si mutlu anlarını hatırlamak, %6'sı sebepsiz, %2'si keder ve %1'i geçmişini unutmak için alkol kullanan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.21).

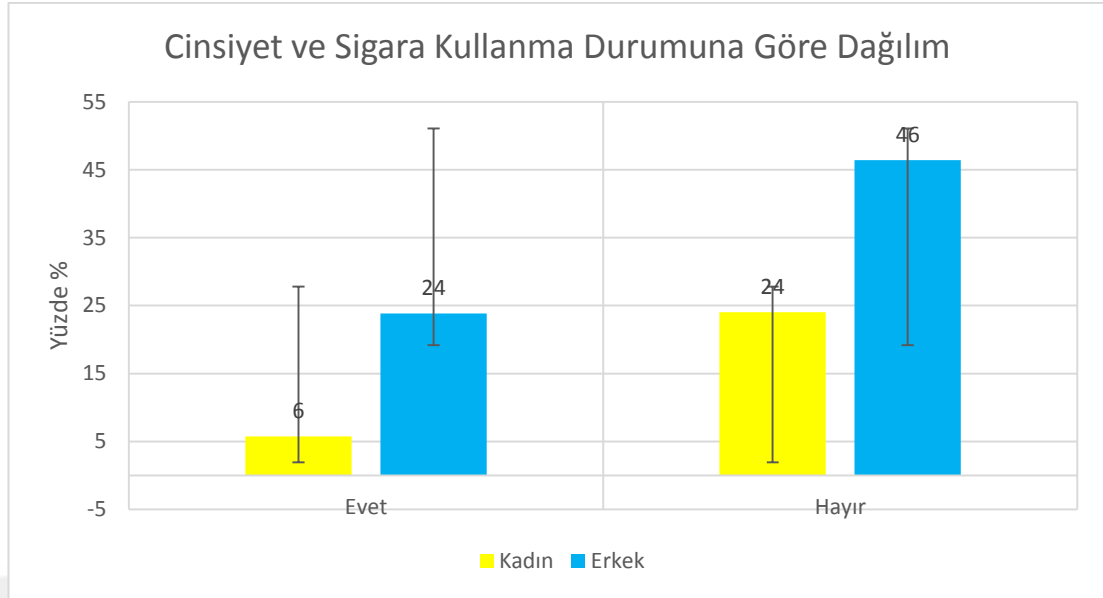

Şekil 4.21: Cinsiyet ve alkol kullanma sebebine göre katılımcıların dağılımı

4.1.22. Cinsiyet ve Sigara Kullanma Durumu

Çalışmaya 861'i (%70.2) erkek, 363'ü (%29.8) kadın olmak üzere toplam 1224 spor eğitimi alan üniversite öğrencisi katılmıştır. Erkeklerin %66.0'ı (n=570) sigara kullanmaz iken, %34.0'ı (n=291) sigara kullanmaktadır. Kadınların ise %80.7'si (n=293) sigara kullanmaz iken, %19.3'ü (n=70) sigara kullanmaktadır (Bkz Ek 5).

Genel olarak spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre sigara kullanma durumu dağılımına bakıldığında, katılımcıların %46'sı sigara kullanmayan ve %24'ü sigara kullanan erkek öğrencilerden; %24'ü alkol kullanmayan ve %6'sı alkol kullanan kadın öğrencilerden oluşmaktadır (Bkz Şekil 4.22).

Şekil 4.22: Cinsiyet ve sigara kullanma durumuna göre katılımcıların dağılımı

4.2. Normallik Testleri

Katılımcılara ilişkin demografik özellikler ve zaman perspektif puanları hesaplanarak, bu puanların normal dağılıma sahip olup olmadığına ilişkin inceleme yapılmıştır. Verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için histogram grafikleri incelenmiş ve Shapiro-Wilk testi uygulandı ($n < 2000$). (199). Histogramlarda normal dağılım göstermediği görülmektedir (Bkz Ek 5). Yapılan Shapiro-Wilk Testi sonucunda verilerin her alt boyutta (Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci) normallik varsayımını sağladığı görülmektedir ($p > 0.05$). Yapılan Shapiro-Wilk Testi sonuçları Tablo 4.1’de verilmiştir (Bkz Ek 5).

Tablo 4.1: Shapiro-Wilk Testi sonuçları

Boyutlar		Kolmogorov-Smirnov İstatistik	Sd	p	Shapiro-Wilk İstatistik	Sd	p
Geçmiş-olumsuz	Kadın	.053	365	.014	.983	365	.000
	Erkek	.080	859	.000	.960	859	.000
Şimdi-hazcı	Kadın	.086	365	.000	.958	365	.000
	Erkek	.093	859	.000	.936	859	.000

Tablo 4.1'in devamı

Gelecek	Kadın	.080	365	.000	.956	365	.000
	Erkek	.094	859	.000	.933	859	.000
Geçmiş-olumlu	Kadın	.127	365	.000	.957	365	.000
	Erkek	.108	859	.000	.949	859	.000
Şimdi-kaderci	Kadın	.072	365	.000	.983	365	.000
	Erkek	.050	859	.000	.992	859	.000

Tablo 4.1 incelendiğinde verilerin normallik varsayımını sağlamadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Sonuç olarak non-parametrik testler uygulanabilir. Bu doğrultuda cinsiyet açısından zaman perspektifi boyutları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına karar verebilmek için Mann Whitney U testi ve sınıf, bölüm, üniversite ve gelir düzeyi açısından zaman perspektifi boyutları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına karar verebilmek için Kruskal Wallis H-testi uygulanmasına karar verilmiştir.

4.3. Zimbardo Zaman Perspektifi Envanterine Ait Bulgular

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarından aldıkları puanların tanımlayıcı istatistikleri (ortalama, standart sapma, min değer, max değer) **Tablo 4.2**'de verilmiştir.

Tablo 4.2: Zimbardo zaman perspektifi envanterinin alt boyutlarının tanımlayıcı istatistikleri

Zaman Perspektifi alt boyutları	\bar{x}	Ss	Min	Max
Geçmiş-olumsuz	3.17	.71	.00	4.80
Şimdi-hazcı	3.58	.74	.00	5.00
Gelecek	3.46	.64	.00	5.00
Geçmiş-olumlu	3.49	.71	.00	5.00
Şimdi-kaderci	3.01	.78	.00	5.00

Tablo 4.2'ye göre Geçmiş-olumsuz zaman perpektifinde ortalama $\bar{x} = 3.17 \pm 0.71$ puan almıştır. Bu ortalama öğrencilerin “Kararsızım” görüşüne sahip olduklarını göstermektedir. Şimdi-hazcı perpektifinde ortalama $\bar{x} = 3.58 \pm 0.74$ puan

almıştır. Bu ortalama öğrencilerin “Benim için doğru” görüşüne sahip olduklarını göstermektedir. Gelecek perpektifinde ortalama $\bar{x} = 3.46 \pm 0.64$ puan almıştır. Bu ortalama öğrencilerin “Benim için doğru” görüşüne sahip olduklarını göstermektedir. Geçmiş-olumlu perpektifinde ortalama $\bar{x} = 3.49 \pm 0.71$ puan almıştır. Bu ortalama öğrencilerin “Benim için doğru” görüşüne sahip olduklarını göstermektedir. Şimdi-kaderci perpektifinde ortalama $\bar{x} = 3.01 \pm 0.78$ puan almıştır. Bu ortalama öğrencilerin “Kararsızım” görüşüne sahip olduklarını göstermektedir.

4.3.1. Hipotez-1: Cinsiyete Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları

Yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, cinsiyet değişkenine göre spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutları Tablo 4.3’de incelenmiştir (Bkz Ek 5).

Tablo 4.3: Zaman perspektifi alt boyut puanlarının cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları

Zaman Perspektifi alt boyutları	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
Geçmiş-olumsuz	Kadın	365	612.05	223397.00	156602.000	-.029	.977
	Erkek	859	612.69	526303.00			
Şimdi-hazcı	Kadın	365	617.60	225423.50	154906.500	-.329	.742
	Erkek	859	610.33	524276.50			
Gelecek	Kadın	365	632.95	231027.00	149303.000	-1.321	.187
	Erkek	859	603.81	518673.00			
Geçmiş-olumlu	Kadın	365	619.68	226182.00	154148.000	-.465	.642
	Erkek	859	609.45	523518.00			
Şimdi-kaderci	Kadın	365	622.87	227348.00	152982.000	-.670	.503
	Erkek	859	608.09	522352.00			

Öğrencilerin zaman perspektifi alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmesi için yapılan Mann Whitney-U Testi sonucunda Envanterin alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz ($U=156602.000$, $p>0.05$), Şimdi-hazcı ($U=154906.500$, $p>0.05$). Gelecek ($U=149303.000$, $p>0.05$) Geçmiş-olumlu ($U=154148.000$, $p>0.05$), Şimdi-kaderci ($U=152982.000$, $p>0.05$)’den alınan

puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Ancak sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadınların erkeklere göre Geçmiş-olumsuz dışındaki zaman perspektifi alt boyutlarından (Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci) aldıkları puanların daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, zaman perspektifi boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

4.3.2. Hipotez-2: Sınıfa Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının sınıf değişkenine göre değerlendirilmesi için yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir (Bkz Ek 5).

Tablo 4.4: Zaman perspektifi alt boyutlarının sınıfa göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları

Zaman Perspektifi	Gruplar	n	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P	Anlamlı Fark
Geçmiş-olumsuz	1.sınıf	283	584.01	8.865	3	.031*	3-1, 3-2
	2.sınıf	349	586.24				
	3.sınıf	375	653.03				
	4.sınıf	217	621.85				
Şimdi-hazcı	1.sınıf	283	630.17	11.375	3	.010*	1-2, 3-2, 4-2
	2.sınıf	349	558.87				
	3.sınıf	375	638.63				
	4.sınıf	217	630.56				
Gelecek	1.sınıf	283	624.18	7.859	3	.049*	4-2
	2.sınıf	349	571.64				
	3.sınıf	375	618.67				
	4.sınıf	217	652.33				
Geçmiş-olumlu	1.sınıf	283	616.81	2.960	3	.398	
	2.sınıf	349	589.20				
	3.sınıf	375	614.70				
	4.sınıf	217	640.56				
Şimdi-kaderci	1.sınıf	283	538.78	21.977	3	.000*	2-1, 3-1, 4-1, 3-2
	2.sınıf	349	610.00				
	3.sınıf	375	668.97				
	4.sınıf	217	615.09				

Test sonucunda, Geçmiş-olumsuz ($\chi^2_{(3)}=8.865$, $p<0.05$), Şimdi-hazcı ($\chi^2_{(3)}=11.375$, $p<0.05$), Gelecek ($\chi^2_{(3)}=7.859$, $p<0.05$) ve Şimdi-kaderci ($\chi^2_{(3)}=21.977$, $p<0.05$) sınıf düzeyine göre farklılaşırken, geçmiş-olumlu ($\chi^2_{(3)}=2.960$, $p>0.05$) sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında, 3. sınıf öğrencilerinin 1. ve 2. sınıftakilere göre Geçmiş-olumsuz perspektifinin daha yüksek olduğu, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre ve 1. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre Şimdi-hazcı perspektifinin daha yüksek olduğu, 4. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre Gelecek perspektifinin daha yüksek olduğu, 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1. sınıftakilere ve 3. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre Şimdi-kaderci perspektifinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.3. Hipotez-3: Bölüme Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının bölüm değişkenine göre değerlendirilmesi için yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.5’de verilmiştir (Bkz Ek 5).

Tablo 4.5: Zaman perspektifi alt boyutlarının bölüme göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları

Zaman Perspektifi	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Geçmiş-olumsuz	Öğretmenlik	441	613.13	1.141	3	.767
	Yöneticilik	329	596.16			
	Antrenörlük	301	618.92			
	Rekreasyon	153	629.09			
Şimdi-hazcı	Öğretmenlik	441	582.27	6.176	3	.103
	Yöneticilik	329	643.27			
	Antrenörlük	301	611.52			
	Rekreasyon	153	631.58			
Gelecek	Öğretmenlik	441	620.06	.983	3	.805
	Yöneticilik	329	606.52			
	Antrenörlük	301	617.42			
	Rekreasyon	153	589.86			

Tablo 4.5'in devamı

Geçmiş-olumlu	Öğretmenlik	441	601.48	3.054	3	.383
	Yöneticilik	329	638.18			
	Antrenörlük	301	612.18			
	Rekreasyon	153	585.84			
Şimdi-kaderci	Öğretmenlik	441	609.16	6.381	3	.094
	Yöneticilik	329	581.02			
	Antrenörlük	301	622.64			
	Rekreasyon	153	665.68			

Test sonuçları tüm zaman perspektifi alt boyutları için alınan puanların bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur ($\chi^2_{(3)}=1.141$, $p>0.05$; $\chi^2_{(3)}=6.176$, $p>0.05$; $\chi^2_{(3)}=.983$, $p>0.05$; $\chi^2_{(3)}=3.054$, $p>0.05$; $\chi^2_{(3)}=6.381$, $p>0.05$). Her bir zaman perspektifi alt boyutu sıra ortalamaları dikkate alındığında ise, Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci algılarında en yüksek Rekreasyon Bölümü öğrencileri iken, bunu sırasıyla Antrenörlük Öğretmenlik ve Yöneticilik Bölümü öğrencilerinin takip ettiği; Şimdi-hazcı algısı en yüksek Yöneticilik Bölümü öğrencileri iken, bunu sırasıyla Rekreasyon, Antrenörlük ve Öğretmenlik Bölümü öğrencilerinin takip ettiği; Gelecek algısı en yüksek Öğretmenlik Bölümü öğrencileri iken, bunu sırasıyla Antrenörlük, Yöneticilik ve Rekreasyon Bölümü öğrencilerinin takip ettiği; Geçmiş-olumlu algısı en yüksek Yöneticilik Bölümü öğrencileri iken, bunu sırasıyla Antrenörlük, Öğretmenlik ve Rekreasyon Bölümü öğrencilerinin takip ettiği görülmektedir. Başka bir anlatımla, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin bölümleri, onların zaman alt boyut algılarının anlamlı bir belirleyicisi değildir.

4.3.4. Hipotez-4: Üniversiteye Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının eğitim aldığı üniversite değişkenine göre değerlendirilmesi için yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.6'da verilmiştir (Bkz Ek 5).

Tablo 4.6: Zaman perspektifi alt boyutlarının üniversiteye göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları

Zaman Perspektifi Alt Boyutları	Gruplar	n	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
Geçmiş-olumsuz	Erzincan Üniv.	75	513.70	6.430	3	.092	
	Atatürk Üniv.	322	611.29				
	Dumlupınar Üniv.	368	624.08				
	KTÜ	459	618.89				
Şimdi-hazcı	Erzincan Üniv.	75	685.06	27.400	3	.000*	EÜ-AÜ DPÜ-AÜ KTÜ-AÜ KTÜ-DPÜ
	Atatürk Üniv.	322	534.07				
	Dumlupınar Üniv.	368	605.91				
	KTÜ	459	659.72				
Gelecek	Erzincan Üniv.	75	701.92	32.158	3	.000*	EÜ-AÜ EÜ-DPÜ DPÜ-AÜ KTÜ-AÜ KTÜ-DPÜ
	Atatürk Üniv.	322	529.31				
	Dumlupınar Üniv.	368	603.23				
	KTÜ	459	662.45				
Geçmiş-olumlu	Erzincan Üniv.	75	739.89	49.334	3	.000*	EÜ-AÜ EÜ-DPÜ DPÜ-AÜ KTÜ-AÜ KTÜ-DPÜ
	Atatürk Üniv.	322	510.22				
	Dumlupınar Üniv.	368	603.24				
	KTÜ	459	669.65				
Şimdi-kaderci	Erzincan Üniv.	75	414.81	35.279	3	.000*	AÜ-EÜ AÜ-DPÜ AÜ-KTÜ DPÜ-EÜ KTÜ-EÜ
	Atatürk Üniv.	322	678.06				
	Dumlupınar Üniv.	368	608.78				
	KTÜ	459	600.43				

Test sonucunda, Şimdi-hazcı perspektif ($\chi^2_{(3)}=27.400$, $p<0.05$), Gelecek perspektif ($\chi^2_{(3)}=32.158$, $p<0.05$), Geçmiş-olumlu perspektif ($\chi^2_{(3)}=49.334$, $p<0.05$) ve Şimdi-kaderci perspektif ($\chi^2_{(3)}=35.279$, $p<0.05$) sınıf düzeyine göre farklılaşırken, Geçmiş-olumsuz perspektifin ($\chi^2_{(3)}=6.430$, $p>0.05$) sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Üniversitelerin sıra ortalamaları dikkate alındığında, Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk Üniversitesi'ndekilere göre, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre ve KTÜ öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre Şimdi-hazcı perspektifinin daha yüksek olduğu; Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, KTÜ öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar

Üniversitesi'ndekilere göre ve Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk Üniversitesi'ndekilere göre Gelecek ve Geçmiş-olumlu perspektifinin daha yüksek olduğu ve Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzincan, KTÜ ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, Dumlupınar ve KTÜ Üniversitesi öğrencilerinin Erzincan Üniversitesi'ndekilere göre Şimdi-kaderci perspektifinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.5. Hipotez-5: Gelir Düzeyine Göre Zaman Perspektifi Alt Boyutlarının Puanları

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının gelir düzeyi değişkenine göre değerlendirilmesi için yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.7'de verilmiştir (Bkz Ek 5).

Tablo 4.7: Zaman perspektifi alt boyutlarının gelir düzeyine göre Kruskal Wallis H-testi sonuçları

Zaman Perspektif Alt Boyutları	Gruplar	n	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Geçmiş-olumsuz	0 - 1000	265	568.44	4.624	4	.328
	1001 - 2000	478	615.37			
	2001 - 3000	295	617.21			
	3001 - 4000	101	603.91			
	4000 üzeri	85	642.54			
Şimdi-hazcı	0 - 1000	265	591.29	1.657	4	.799
	1001 - 2000	478	601.02			
	2001 - 3000	295	624.02			
	3001 - 4000	101	625.50			
	4000 üzeri	85	601.94			
Gelecek	0 - 1000	265	584.63	2.702	4	.609
	1001 - 2000	478	625.35			
	2001 - 3000	295	595.39			
	3001 - 4000	101	606.07			
	4000 üzeri	85	608.67			

Tablo 4.7'nin devamı

Geçmiş-olumlu	0 - 1000	265	597.77	.879	4	.928
	1001 - 2000	478	610.84			
	2001 - 3000	295	617.20			
	3001 - 4000	101	588.61			
	4000 üzeri	85	594.41			
Şimdi-kaderci	0 - 1000	265	571.89	5.817	4	.213
	1001 - 2000	478	611.44			
	2001 - 3000	295	603.49			
	3001 - 4000	101	664.27			
	4000 üzeri	85	628.66			

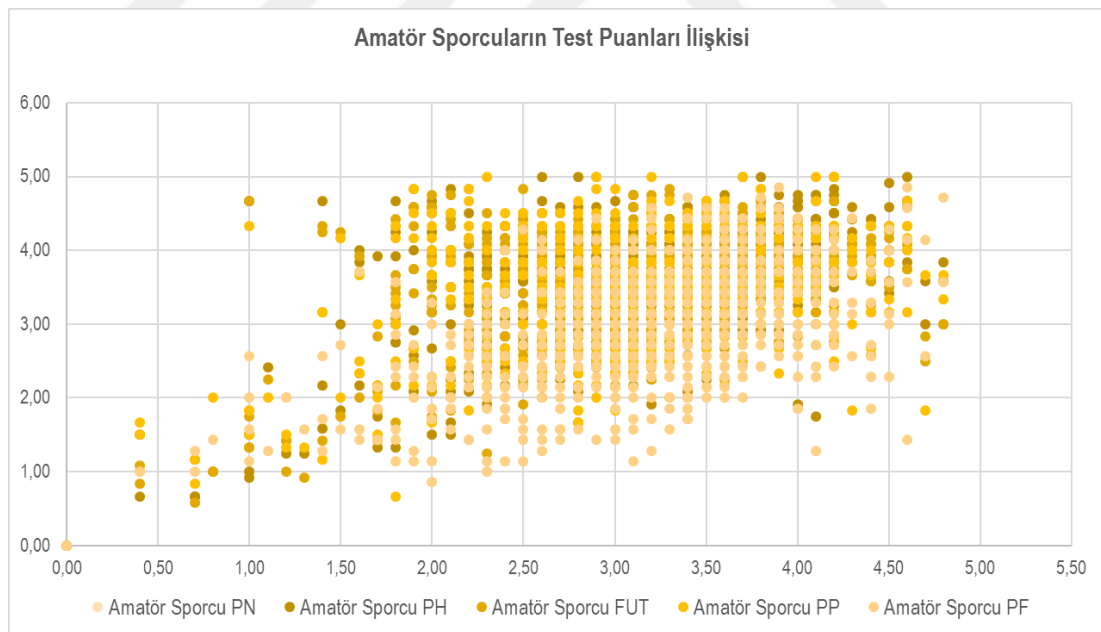
Test sonuçları tüm zaman perspektifi alt boyutları için alınan puanların gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur ($X^2=4.624$, $p>0.05$; $X^2=1.657$, $p>0.05$; $X^2=2.702$, $p>0.05$; $X^2=.879$, $p>0.05$; $X^2=5.817$, $p>0.05$).

Her bir zaman perspektifi alt boyutu sıra ortalamaları dikkate alındığında ise, en yüksek Geçmiş-olumsuz perspektifine gelir düzeyi 4000 üzeri olan öğrenciler sahip iken, bunu sırasıyla gelir düzeyi 2001-3000, 1001-2000, 3001-4000 ve 0-1000 olan öğrencilerin takip ettiği; en yüksek Şimdi-hazcı perspektifine gelir düzeyi 3001-4000 olan öğrenciler sahip iken, bunu sırasıyla gelir düzeyi 2001-3000, 4000 üzeri, 1001-2000 ve 0-1000 olan öğrencilerin takip ettiği; en yüksek Gelecek algısına gelir düzeyi 1001-2000 olan öğrenciler sahip iken, bunu sırasıyla gelir düzeyi 4000 üzeri, 3001-4000, 2001-3000 ve 0-1000 olan öğrencilerin takip ettiği; en yüksek Geçmiş-olumlu algısına gelir düzeyi 2001-3000 olan öğrenciler sahip iken, bunu sırasıyla gelir düzeyi 1001-2000, 0-1000, 4000 üzeri ve 3001-4000 olan öğrencilerin takip ettiği en yüksek Şimdi-kaderci perspektifine gelir düzeyi 3001-4000 olan öğrenciler sahip iken, bunu sırasıyla gelir düzeyi 4000 üzeri, 1001-2000, 2001-3000 ve 0-1000 olan öğrencilerin takip ettiği görülmektedir. Başka bir anlatımla, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin gelir düzeyleri, onların zaman alt boyut algılarının anlamlı bir belirleyicisi değildir.

4.3.6. Hipotez-6a: Amatör Sporcuların Test Puanları İlişkisi

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Amatör sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kadercı arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmak için korelasyon testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aynı yönde **“orta”** düzeyde bir ilişkinin Şimdi-hazcı ile Gelecek ($r=.609$; $p<0.01$), Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu ($r=.596$; $p<0.01$), Gelecek ile Geçmiş-olumlu ($r=.578$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kadercı ($r=.546$; $p<0.01$) ve Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı ($r=.502$; $p<0.01$) arasında olduğunu; aynı yönde **“zayıf”** düzeyde ilişkinin Şimdi-hazcı ile Şimdi-kadercı ($r=.393$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ($r=.381$; $P<0.01$) ve Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu ($r=.331$; $p<0.01$) arasında olduğunu; aynı yönde **“çok zayıf”** düzeyde ilişki Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kadercı ($r=.182$; $p<0.01$) ve Gelecek ile Şimdi-kadercı ($r=.162$; $p<0.01$) arasında olduğunu gösterdi (Bkz Şekil 4.23, Ek 5).

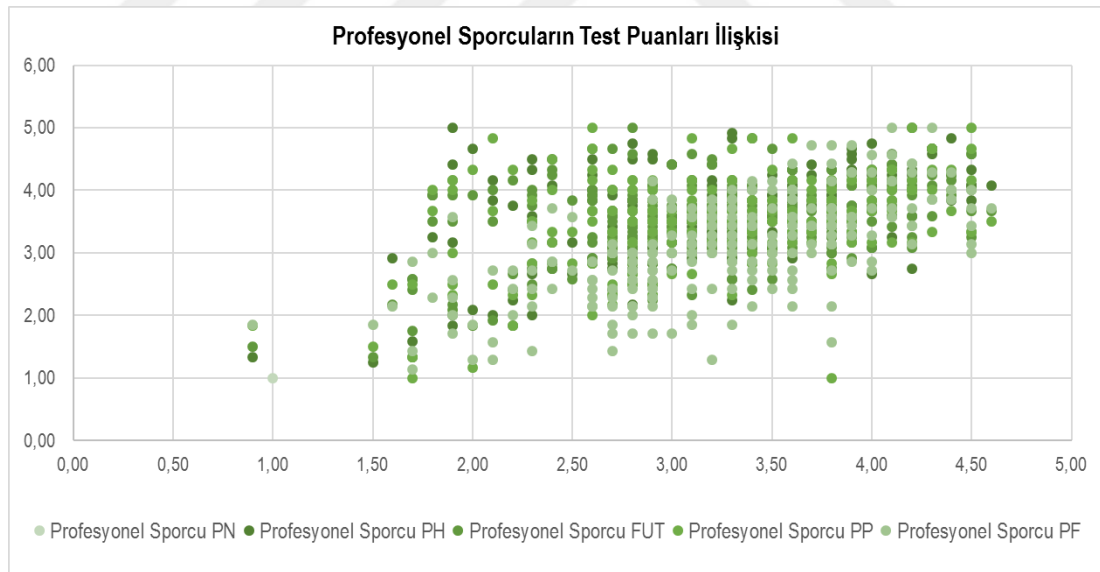

Şekil 4.23: Amatör sporcuların test puanları ilişkisi

4.3.7. Hipotez-6b: Profesyonel Sporcuların Test Puanları İlişkisi

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Profesyonel sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında önemli bir ilişki olup olmadığını araştırmak için korelasyon testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aynı yönde **“orta”** düzeyde bir ilişkinin Şimdi-hazcı ile Gelecek ($r=.678$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci ($r=.638$; $p<0.01$), Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu ($r=.621$; $p<0.01$) ve Gelecek ile Geçmiş-olumlu ($r=.591$; $p<0.01$) arasında olduğunu; aynı yönde **“zayıf”** düzeyde bir ilişkinin Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı ($r=.489$; $p<0.01$), Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci ($r=.431$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu ($r=.404$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ($r=.402$; $P<0.01$) ve Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kaderci ($r=.323$; $p<0.01$) arasında olduğunu ve aynı yönde **“çok zayıf”** düzeyde ilişkinin Gelecek ile Şimdi-kaderci ($r=.243$; $p<0.01$) arasında olduğunu gösterdi (Bkz Şekil 4.24, Ek 5).

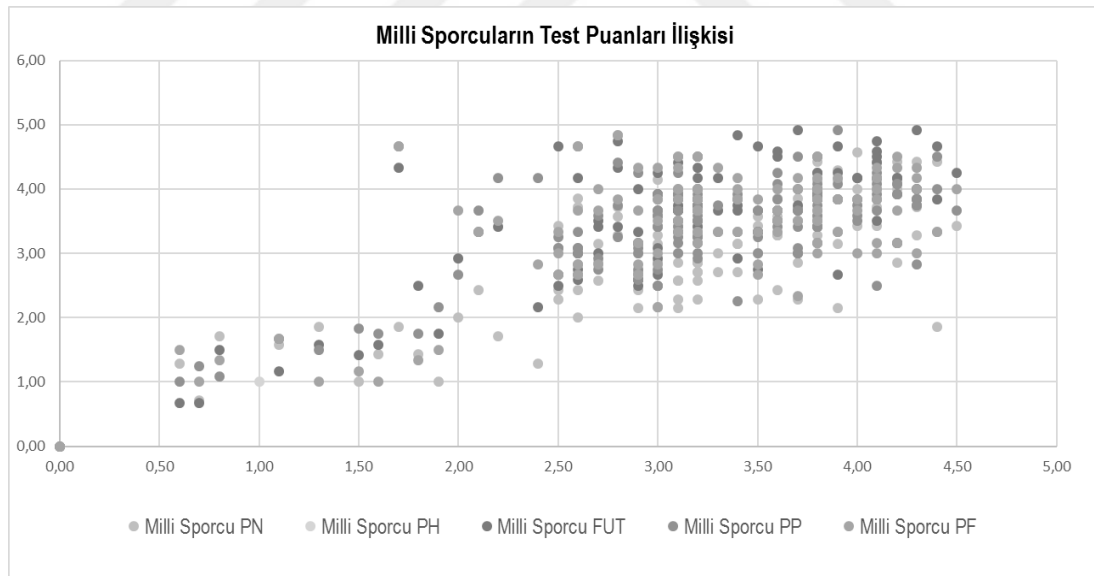

Şekil 4.24: Profesyonel sporcuların test puanları ilişkisi

4.3.8. Hipotez-6c: Milli Sporcuların Test Puanları İlişkisi

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Milli sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında önemli bir ilişki olup olmadığını araştırmak için korelasyon testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aynı yönde **“yüksek”** düzeyde bir ilişkinin Gelecek ile Geçmiş-olumlu ($r=.799$; $p<0.01$), Şimdi-hazcı ile Gelecek ($r=.780$; $p<0.01$), Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu ($r=.769$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı ($r=.760$; $p<0.01$) ve Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci ($r=.760$; $p<0.01$) arasında olduğunu; aynı yönde **“orta”** düzeyde bir ilişkinin Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ($r=.676$; $P<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu ($r=.628$; $p<0.01$), Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci ($r=.649$; $p<0.01$) ve Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kaderci ($r=.562$; $p<0.01$) olduğunu; aynı yönde **“zayıf”** düzeyde ilişkinin Gelecek ile Şimdi-kaderci ($r=.476$; $p<0.01$) arasında olduğunu gösterdi (Bkz Şekil 4.25, Ek 5).

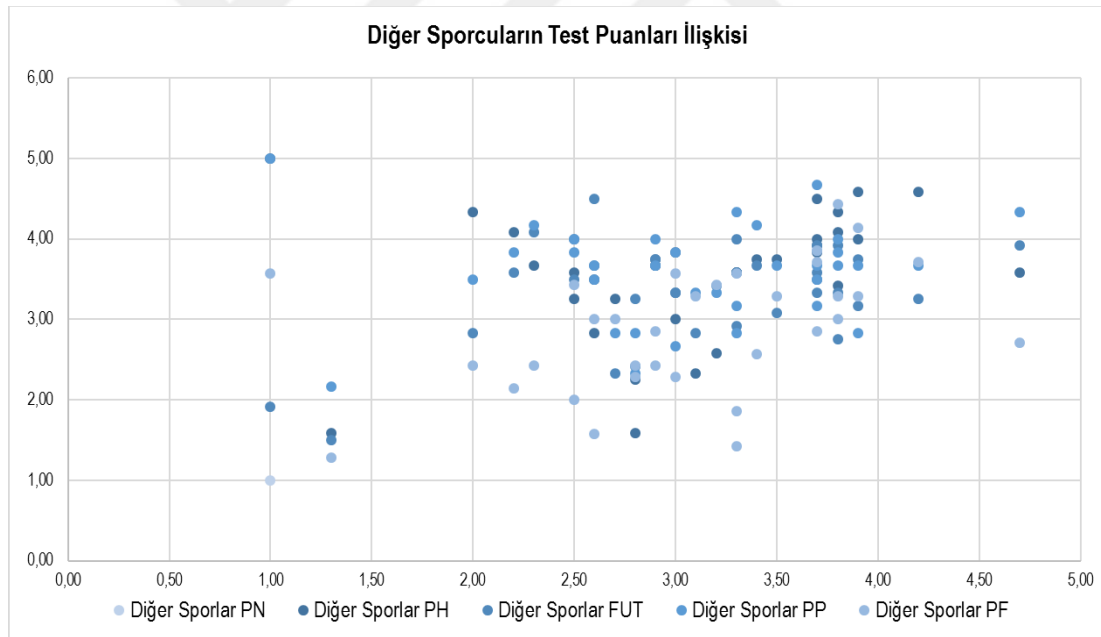

Şekil 4.25: Milli sporcuların test puanları ilişkisi

4.3.9. Hipotez-6d: Diğer Sporcuların Zaman Perspektifi Alt Boyut Puanları İlişkisi

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Diğer sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kadercî arasında önemli bir ilişki olup olmadığını araştırmak için korelasyon testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin aynı yönde “**orta**” düzeyde bir ilişkinin Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu ($r=.626$; $p<0.01$) arasında olduğunu; aynı yönde “**zayıf**” düzeyde bir ilişkinin Şimdi-hazcı ile Şimdi-kadercî ($r=.467$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kadercî ($r=.441$; $p<0.01$), Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ($r=.433$; $p<0.05$) ve Gelecek ile Geçmiş-olumlu ($r=.398$; $p<0.05$) arasında olduğunu gösterdi. (Bkz Şekil 4.26, Ek 5).

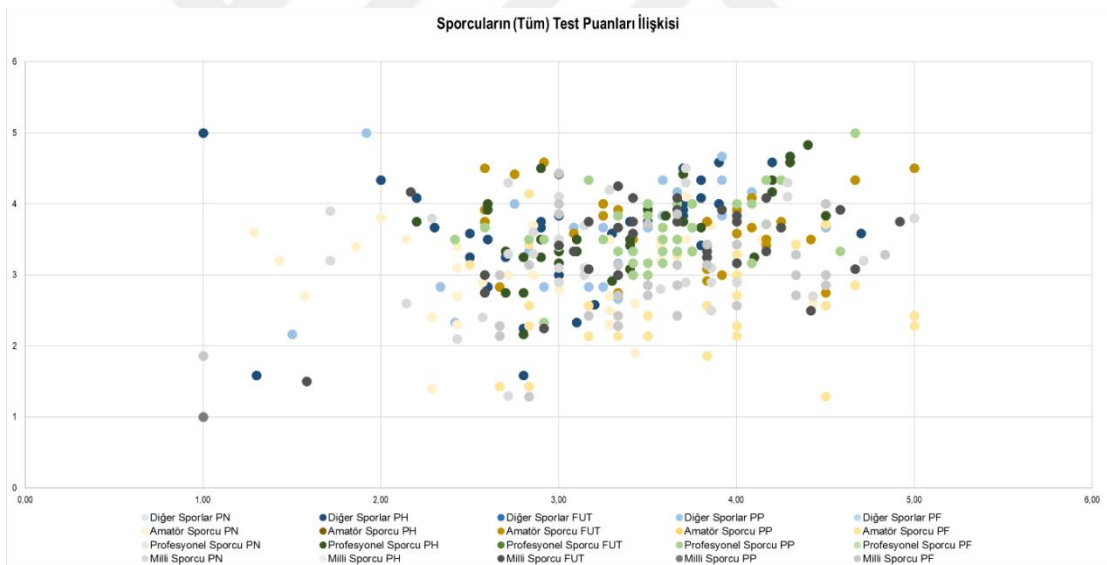
Şekil 4.26: Diğer sporcuların test puanları ilişkisi

4.6.10. Hipotez-6e: Tüm Sporcuların Zaman Perspektifi Alt Boyut Puanları İlişkisi

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sportif başarı düzeyleri olan Profesyonel, Amatör, Milli ve Diğer ile zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu ve Şimdi-kaderci arasında önemli bir ilişki olup olmadığını araştırmak için Kendall's tau b testi uygulandı.

Test sonuçları öğrencilerin **aynı** yönde “**orta**” düzeyde bir ilişkinin Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Şimdi-kaderci ($r=.503$; $p<0.01$), Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-kaderci ($r=.483$; $p<0.01$), Milli Şimdi-hazcı ile Milli Gelecek ($r=.474$; $p<0.01$), Milli Gelecek ile Milli Geçmiş-olumlu ($r=.464$; $p<0.01$), Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Şimdi-hazcı ($r=.457$; $p<0.01$) ve Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Gelecek ($r=.450$; $p<0.01$) arasında olduğunu; **aynı** yönde “**zayıf**” düzeyde bir ilişkinin Milli Şimdi-hazcı ile Milli Geçmiş-olumlu ($r=.434$; $p<0.01$), Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Geçmiş-olumlu ($r=.424$; $p<0.01$), Profesyonel Gelecek ile Profesyonel Geçmiş-olumlu ($r=.409$; $p<0.01$), Diğer Geçmiş-olumsuz ile Diğer Şimdi-kaderci ($r=.372$; $p<0.01$), Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Şimdi-kaderci ($r=.368$; $p<0.01$), Diğer Şimdi-kaderci ile Profesyonel Şimdi-kaderci ($r=.363$; $p<0.01$), Diğer Gelecek ile Diğer Geçmiş-olumlu ($r=.361$; $p<0.01$), Amatör Gelecek ile Amatör Geçmiş-olumlu ($r=.353$; $p<0.01$), Milli Şimdi-hazcı ile Milli Şimdi-kaderci ($r=.347$; $p<0.01$), Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Gelecek ($r=.344$; $p<0.01$), Diğer Şimdi-hazcı ile Profesyonel Şimdi-kaderci ($r=.337$; $p<0.01$), Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-hazcı ($r=.316$; $p<0.01$), Diğer Şimdi-hazcı ile Diğer Şimdi-kaderci ($r=.308$; $p<0.05$), Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Şimdi-hazcı ($r=.306$; $p<0.01$), Diğer Şimdi-hazcı ile Diğer Geçmiş-olumlu ($r=.297$; $p<0.05$), Diğer Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Gelecek ($r=.295$; $p<0.05$), Diğer Geçmiş-olumsuz ile Diğer Şimdi-hazcı ($r=.294$; $p<0.05$), Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Geçmiş-olumlu ($r=.269$; $p<0.01$), Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Şimdi-kaderci ($r=.264$; $p<0.01$), Diğer Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-hazcı ($r=.254$; $p<0.05$) ve Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Geçmiş-olumlu ($r=.250$; $p<0.01$) arasında olduğunu; **aynı** yönde “**çok zayıf**” düzeyde bir ilişkinin Diğer Şimdi-kaderci ile Amatör Gelecek ($r=.249$;

$p<0.05$), Milli Geçmiş-olumlu ile Milli Şimdi-kaderci ($r=.242$; $p<0.01$) Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Gelecek ($r=.218$; $p<0.01$), Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Gelecek ($r=.187$; $p<0.01$), Milli Gelecek ile Milli Şimdi-kaderci ($r=.182$; $p<0.01$), Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Geçmiş-olumlu ($r=.166$; $p<0.01$), Profesyonel Geçmiş-olumlu ile Profesyonel Şimdi-kaderci ($r=.159$; $p<0.01$), Profesyonel Gelecek ile Profesyonel Şimdi-kaderci ($r=.116$; $p<0.05$) ve Amatör Geçmiş-olumlu ile Amatör Şimdi-kaderci ($r=.065$; $p<0.01$), arasında olduğunu; **ters** yönde **“çok zayıf”** düzeyde bir ilişkinin Amatör Şimdi-kaderci ile Milli Gelecek ($r=-.175$; $p<0.05$), Profesyonel Şimdi-kaderci ile Milli Geçmiş-olumlu ($r=-.160$; $p<0.05$), Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Milli Gelecek ($r=-.144$; $p<0.01$), Amatör Geçmiş-olumsuz ile Milli Geçmiş-olumsuz ($r=-.135$; $p<0.05$) ve Amatör Şimdi-kaderci ile Profesyonel Şimdi-hazcı ($r=-.099$; $p<0.05$) arasında olduğunu gösterdi (Bkz Şekil 4.27, Ek 5).

Şekil 4.27: Tüm sporcuların test puanları ilişkisi

5.TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinin zaman perspektiflerini bazı demografik değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle seçilen 1224 katılımcıya kişisel bilgi, Zimbardo Zaman Perspektifi Ölçeği sunulmuş, elde edilen veriler aracılığıyla sportif başarı durumuna göre zaman perspektiflerinin farklılaşma durumları incelenmiş ve aralarındaki ilişki değerlendirilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve zaman perspektifi boyutları ile ilgili bulgular bu bölümde tartışılmıştır. Araştırma ile ilgili bulguların tartışılması inceleniş sırasına uygun yapılmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencileri Şimdi-hazcı, Gelecek ve Geçmiş-olumlu zaman perspektifi boyutlarında “Benim için doğru” görüşüne sahip iken, Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci zaman perspektifi boyutlarında “Kararsızım” görüşüne sahiptirler.

Franco-Lopez (2016) sağlık, iktisat, iletişim, hukuk, mühendislik ve eğitim gibi çeşitli fakültelerde öğrenim gören birinci sınıf üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmasında benzer bulgulara ulaşmıştır. Bu çalışmasında Şimdi-hazcı, Gelecek ve Geçmiş-olumlu zaman perspektifi boyutlarında “Benim için doğru” görüşüne sahip iken, Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci zaman perspektifi boyutlarında “Kararsızım” görüşüne sahip öğrencilerle çalışmıştır (200).

Zaman perspektifi boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak kadınların erkeklere göre Geçmiş-olumsuz dışındaki zaman perspektifi alt boyutlarından (Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci) aldıkları puanların daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde benzer sonuçlara rastlanmaktadır (10, 158, 186, 193).

Araştırma incelemeler, cinsiyet farklılıkları ve zaman perspektif boyutları arasında farklı bulgularla sonuçlanmıştır. Bazı araştırmalarda erkeklerin gelecek zaman perspektiflerinin kadınlardan daha fazla olduğunu belirtilirken (207, 208), bazı araştırmalarda ise, cinsiyet değişkeninin zaman perspektif boyutlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (209, 210).

Çalışmada kullanılan ölçeği geliştiren Zimbardo ve Boyd'un (10) araştırmalarında Gelecek ve Geçmiş-olumlu zaman perspektiflerinde kadınların erkeklerden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada da istatistiksel olarak anlamlı olmasa da her iki zaman perspektifinde kadınların ortalama puanlarının erkeklerinkinden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yaşın'ın (193) çalışan bireylerle yaptığı araştırmasında ise Şimdi-kaderci zaman perspektifi dışındaki diğer zaman perspektifi boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yalnızca kadınların erkeklere göre Şimdi-kaderci zaman perspektifinde anlamlı bir farklılık bulmuştur.

Geçmiş-olumlu dışındaki zaman perspektifi boyutları ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Geçmiş-olumsuz perspektifinin 3. sınıf öğrencilerinin 1. ve 2. sınıftakilere göre, Şimdi-hazcı perspektifinin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere ve 1. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre, Gelecek perspektifinin 4. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre, Şimdi-kaderci perspektifinin 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1. sınıftakilere ve 3. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin üniversiteye başladıkları 1. ve 2.sınıfta sahip oldukları ideallerini gerçekleştirme ümitlerinin onların olumlu zaman perspektiflerine sahip olmalarını, 3. sınıfta ise gelecek kaygılarının başlamasından ötürü geçmiş-olumsuz zaman perspektifine sahip olurlarken 4.sınıfta gelecek zaman perspektiflerinin diğer sınıflardan daha baskın olma nedeni gelecekte beklenenleri ile açıklanabilir.

Gelecek zaman perspektifini inceleyen Özçetin (197) meslek lisesi öğrencilerinin gelecek zaman perspektiflerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde değiştiğini belirterek bu çalışma ile benzer bulgulara ulaşmıştır.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin bölümleri, onların zaman alt boyut algılarının anlamlı bir belirleyicisi değildir. Ancak bölümlere göre zaman perspektifi boyutlarından alınan puanlar büyükten küçüğe göre sıralandığında, Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci 'de Rekreasyon, Antrenörlük Öğretmenlik ve Yöneticilik Bölümü; Şimdi-hazcı'da Yöneticilik, Rekreasyon, Antrenörlük ve Öğretmenlik Bölümü; Gelecek'te Öğretmenlik, Antrenörlük, Yöneticilik ve Rekreasyon Bölümü; Geçmiş-olumlu'da Yöneticilik, Antrenörlük, Öğretmenlik ve Rekreasyon Bölümü

görülmektedir. Kısaca Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci perspektifinde Rekreasyon Bölümü; Şimdi-hazcı ve Geçmiş-olumlu perspektifinde Yöneticilik Bölümü; Gelecek perspektifinde Öğretmenlik Bölümü öğrencileri diğerlerine göre daha baskındır. Bu durum öğrencilerin gelecekteki çalışma alanlarının kapsamının öğrencilerin zaman perspektiflerini etkilediği şeklinde açıklanabilir.

Geçmiş-olumsuz dışındaki zaman perspektifi boyutları ile eğitim alınan üniversiteler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Şimdi-hazcı perspektifinin Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk Üniversitesi'ndekilere göre, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre ve KTÜ öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre daha yüksek olduğu; Gelecek ve Geçmiş-olumlu perspektifinin Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, KTÜ öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre ve Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk Üniversitesi'ndekilere göre daha yüksek olduğu ve Şimdi-kaderci perspektifinin Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzincan, KTÜ ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, Dumlupınar ve KTÜ Üniversitesi öğrencilerinin Erzincan Üniversitesi'ndekilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin gelir düzeyleri, onların zaman alt boyut algılarının anlamlı bir belirleyicisi değildir. Ancak öğrencilerin gelir düzeylerine göre zaman perspektifi boyutlarından alınan puanlar büyükten küçüğe sıralandığında, Geçmiş-olumsuz perspektifine gelir düzeyi 4000 üzeri, 2001-3000, 1001-2000, 3001-4000 ve 0-1000 olan öğrenciler; Şimdi-hazcı perspektifine gelir düzeyi 3001-4000, 2001-3000, 4000 üzeri, 1001-2000 ve 0-1000 olan öğrenciler; Gelecek perspektifine gelir düzeyi 1001-2000, 4000 üzeri, 3001-4000, 2001-3000 ve 0-1000 olan öğrenciler; Geçmiş-olumlu perspektifine gelir düzeyi 2001-3000, 1001-2000, 0-1000, 4000 üzeri ve 3001-4000 olan öğrenciler; Şimdi-kaderci perspektifine gelir düzeyi 3001-4000, 4000 üzeri, 1001-2000, 2001-3000 ve 0-1000 olan öğrenciler takip etmektedir.

Lamm, Schmidt ve trommsdorf (211) 14-16 yaş aralığındaki gençlerle yaptıkları çalışmalarında sosyo ekonomik düzeyleri düşük olan erkeklerin gelecek perspektiflerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Amatör sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin Şimdi-hazcı ile Gelecek, Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu, Gelecek ile Geçmiş-olumlu, Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci ve Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı boyutları arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci, Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ve Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu boyutları arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde; Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kaderci ve Gelecek ile Şimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“çok zayıf”** düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Profesyonel sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin Şimdi-hazcı ile Gelecek, Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci, Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu ve Gelecek ile Geçmiş-olumlu boyutları arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı, Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci, Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu, Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ve Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde ve Gelecek ile Şimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“çok zayıf”** düzeyde ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Milli sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin Gelecek ile Geçmiş-olumlu, Şimdi-hazcı ile Gelecek, Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu, Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı ve Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci arasında aynı yönde **“yüksek”** düzeyde; Geçmiş-olumsuz ile Gelecek, Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci ve Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kaderci arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; Gelecek ile Şimdi-kaderci arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinden sportif başarı düzeylerinden Diğer sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında bir ilişki olup olmadığına

bakılmıştır. Öğrencilerin Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu arasında aynı yönde “orta” düzeyde; Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci, Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci, Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ve Gelecek ile Geçmiş-olumlu arasında aynı yönde “zayıf” düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sportif başarı düzeyleri olan Profesyonel, Amatör, Milli ve Diğer ile zaman perspektifi alt boyutları olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Şimdi-kaderci, Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Milli Şimdi-hazcı ile Milli Gelecek, Milli Gelecek ile Milli Geçmiş-olumlu, Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Şimdi-hazcı ve Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Gelecek arasında aynı yönde “orta” düzeyde; Milli Şimdi-hazcı ile Milli Geçmiş-olumlu, Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Geçmiş-olumlu, Profesyonel Gelecek ile Profesyonel Geçmiş-olumlu, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Diğer Şimdi-kaderci, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Şimdi-kaderci, Diğer Şimdi-kaderci ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Diğer Gelecek ile Diğer Geçmiş-olumlu, Amatör Gelecek ile Amatör Geçmiş-olumlu, Milli Şimdi-hazcı ile Milli Şimdi-kaderci, Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Gelecek, Diğer Şimdi-hazcı ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-hazcı, Diğer Şimdi-hazcı ile Diğer Şimdi-kaderci, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Şimdi-hazcı, Diğer Şimdi-hazcı ile Diğer Geçmiş-olumlu, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Gelecek, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Diğer Şimdi-hazcı, Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Geçmiş-olumlu, Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-hazcı ve Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Geçmiş-olumlu arasında aynı yönde “zayıf” düzeyde; Diğer Şimdi-kaderci ile Amatör Gelecek, Milli Geçmiş-olumlu ile Milli Şimdi-kaderci Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Gelecek, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Gelecek, Milli Gelecek ile Milli Şimdi-kaderci, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Geçmiş-olumlu, Profesyonel Geçmiş-olumlu ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Profesyonel Gelecek ile Profesyonel Şimdi-kaderci ve Amatör Geçmiş-olumlu ile Amatör Şimdi-kaderci, arasında olduğunu; ters yönde “çok zayıf” düzeyde bir ilişkinin Amatör Şimdi-kaderci ile Milli Gelecek, Profesyonel Şimdi-

kaderci ile Milli Geçmiş-olumlu, Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Milli Gelecek, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Milli Geçmiş-olumsuz ve Amatör Şimdi-kaderci ile Profesyonel Şimdi-hazcı arasında aynı yönde “çok zayıf” düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Zimbardo ve meslektaşları, zaman perspektiflerinin birbirleriyle olan ilişkilerini de incelemişlerdir. Analizler sonucunda, “şimdi-hazcı zaman perspektifi” ile “geçmiş-olumlu zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=.18$), “şimdi-hazcı zaman perspektifi” ile “geçmiş-olumsuz zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=.16$), “Geçmiş-olumlu zaman perspektifi” ile “gelecek zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=.12$) aynı yönde “çok zayıf” olduğu; “şimdi-hazcı zaman perspektifi” ile “şimdi-kaderci zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ve “geçmiş-olumsuz zaman perspektifi” ile “şimdi-kaderci zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=.38$) aynı yönde “zayıf” ($r=.32$) olduğunu bulmuşlardır. “Geçmiş-olumlu zaman perspektifi” ile “geçmiş-olumsuz zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=-.24$), “Gelecek zaman perspektifi” ile “geçmiş-olumsuz zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=-.13$) ters yönde “çok zayıf” olduğunu; “Şimdi-hazcı zaman perspektifi” ile “gelecek zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=-.29$), “geçmiş-olumlu zaman perspektifi” ile “şimdi-hazcı zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=-.26$), “gelecek zaman perspektifi” ile “şimdi-kaderci zaman perspektifi” arasındaki korelasyonun ($r=-.26$) ters yönde “zayıf” olduğunu tespit etmişlerdir (192).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışmada 4 üniversitenin (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda eğitim öğretim gören, 1224 (365 kadın, 859 erkek) öğrencinin zaman perspektifi boyutları incelenmiştir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre zaman perspektifleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığına ve öğrencilerin sportif başarı düzeylerine göre zaman perspektifi alt boyutları arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

1. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencileri Şimdi-hazcı, Gelecek ve Geçmiş-olumlu zaman perspektifi boyutlarında “Benim için doğru” görüşüne sahip iken, Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci zaman perspektifi boyutlarında “Kararsızım” görüşüne sahiptirler.
2. Cinsiyet, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının anlamlı bir belirleyicisi değildir. Ancak kadınlar erkeklere göre Geçmiş-olumsuz dışındaki zaman perspektifi alt boyutlarına (Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci) daha çok sahiptirler.
3. Sınıf düzeyi geçmiş-olumlu dışındaki zaman perspektifi boyutları için anlamlı bir belirleyicidir. Geçmiş-olumsuz perspektife sahip 3. sınıf öğrencileri 1. ve 2. sınıftakilere göre, Şimdi-hazcı perspektife sahip 3. ve 4. sınıf öğrencileri 2. sınıftakilere göre ve 1. sınıf öğrencilerinin 2. sınıftakilere göre, Gelecek perspektife sahip 4. sınıf öğrencileri 2. sınıftakilere göre, Şimdi-kaderci perspektife sahip 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri 1. sınıftakilere göre ve 3. sınıf öğrencileri 2. sınıftakilere göre daha çok sahiptirler.
4. Bölüm spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının anlamlı bir belirleyicisi değildir. Ancak Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci perspektifinde Rekreasyon Bölümü; Şimdi-hazcı perspektifinde Yöneticilik Bölümü; Gelecek perspektifinde Öğretmenlik

Bölümü; Geçmiş-olumlu perspektifinde Yöneticilik Bölümü öğrencileri daha baskındır.

5. Eğitim alınan üniversiteler, geçmiş-olumlu dışındaki zaman perspektifi boyutları için anlamlı bir belirleyicidir. Şimdi-hazcı perspektifinde Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk Üniversitesi'ndekilere göre, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre ve KTÜ öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre; Gelecek ve Geçmiş-olumlu perspektifinde Erzincan Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre. KTÜ öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre ve Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk Üniversitesi'ndekilere göre; Şimdi-kaderci perspektifinde Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzincan, KTÜ ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre; öğrencilerinin Atatürk ve Dumlupınar Üniversitesi'ndekilere göre, Dumlupınar ve KTÜ Üniversitesi öğrencilerinin Erzincan Üniversitesi'ndekilere göre daha çok sahiptirler.
6. Gelir düzeyleri, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektifi alt boyutlarının anlamlı bir belirleyicisi değildir. Geçmiş-olumsuz perspektife gelir düzeyi 4000 üzeri olan öğrenciler; Şimdi-hazcı perspektife gelir düzeyi 3001-4000 olan öğrenciler; Gelecek perspektife gelir düzeyi 1001-2000 olan öğrenciler; Geçmiş-olumlu perspektife gelir düzeyi 2001-3000 olan öğrenciler; Şimdi-kaderci perspektife gelir düzeyi 3001-4000 olan öğrenciler daha çok sahiptirler.
7. Amatör sporcularda zaman perspektifi alt boyutları arasında Şimdi-hazcı ile Gelecek, Şimdi-hazcı ile Geçmiş-olumlu, Gelecek ile Geçmiş-olumlu, Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-kaderci ve Geçmiş-olumsuz ile Şimdi-hazcı boyutları arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; Şimdi-hazcı ile Şimdi-kaderci, Geçmiş-olumsuz ile Gelecek ve Geçmiş-olumsuz ile Geçmiş-olumlu boyutları arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde; Geçmiş-olumlu ile Şimdi-kaderci ve Gelecek ile Şimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“çok zayıf”** düzeyde ilişki vardır. Aynı yönde **“orta”** düzeyde ilişkilerde genelleme yapılacak olunursa, herbir zaman diliminde olumlu

görüŖe sahip olanlar veya herbir zaman diliminde olumsuz görüŖe sahip olanlar arasında bu iliŖkinin olduğu söylenebilir.

8. Profesyonel sporcularda zaman perspektifi alt boyutları arasında Ŗimdi-hazcı ile Gelecek, Ŗimdi-hazcı ile GeçmiŖ-olumlu, Gelecek ile GeçmiŖ-olumlu ve GeçmiŖ-olumsuz ile Ŗimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; GeçmiŖ-olumsuz ile Ŗimdi-hazcı, Ŗimdi-hazcı ile Ŗimdi-kaderci, GeçmiŖ-olumsuz ile GeçmiŖ-olumlu, GeçmiŖ-olumsuz ile Gelecek ve GeçmiŖ-olumlu ile Ŗimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde ve Gelecek ile Ŗimdi-kaderci boyutları arasında aynı yönde **“çok zayıf”** düzeyde bir iliŖki vardır. Aynı yönde **“orta”** düzeyde iliŖkilerde genelleme yapılacak olunursa, herbir zaman diliminde olumlu görüŖe sahip olanlar veya herbir zaman diliminde olumsuz görüŖe sahip olanlar arasında bu iliŖkinin olduğu söylenebilir.
9. Milli sporcularda zaman perspektifi alt boyutları arasında Ŗimdi-hazcı ile Gelecek, Ŗimdi-hazcı ile GeçmiŖ-olumlu, Gelecek ile GeçmiŖ-olumlu, GeçmiŖ-olumsuz ile Ŗimdi-kaderci ve GeçmiŖ-olumsuz ile Ŗimdi-hazcı arasında aynı yönde **“yüksek”** düzeyde; GeçmiŖ-olumsuz ile Gelecek, GeçmiŖ-olumsuz ile GeçmiŖ-olumlu Ŗimdi-hazcı ile Ŗimdi-kaderci ve GeçmiŖ-olumlu ile Ŗimdi-kaderci arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; Gelecek ile Ŗimdi-kaderci arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde iliŖki vardır. Aynı yönde **“yüksek”** düzeyde iliŖkilerde genelleme yapılacak olunursa, herbir zaman diliminde olumlu görüŖe sahip olanlar veya herbir zaman diliminde olumsuz görüŖe sahip olanlar arasında bu iliŖkinin olduğu söylenebilir.
10. Diğer sporcularda zaman perspektifi alt boyutları olan GeçmiŖ-olumsuz, Ŗimdi-hazcı, Gelecek, GeçmiŖ-olumlu, Ŗimdi-kaderci arasında Ŗimdi-hazcı ile GeçmiŖ-olumlu arasında aynı yönde **“orta”** düzeyde; Ŗimdi-hazcı ile Ŗimdi-kaderci, GeçmiŖ-olumsuz ile Ŗimdi-kaderci, GeçmiŖ-olumsuz ile Gelecek ve Gelecek ile GeçmiŖ-olumlu arasında aynı yönde **“zayıf”** düzeyde bir iliŖki vardır.
11. Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sportif başarı düzeyleri olan Profesyonel, Amatör, Milli ve Diğer ile zaman perspektifi alt boyutları

olan Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu, Şimdi-kaderci arasında Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Şimdi-kaderci, Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Milli Şimdi-hazcı ile Milli Gelecek, Milli Gelecek ile Milli Geçmiş-olumlu, Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Şimdi-hazcı ve Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Gelecek arasında **aynı** yönde “**orta**” düzeyde; Milli Şimdi-hazcı ile Milli Geçmiş-olumlu, Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Geçmiş-olumlu, Profesyonel Gelecek ile Profesyonel Geçmiş-olumlu, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Diğer Şimdi-kaderci, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Şimdi-kaderci, Diğer Şimdi-kaderci ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Diğer Gelecek ile Diğer Geçmiş-olumlu, Amatör Gelecek ile Amatör Geçmiş-olumlu, Milli Şimdi-hazcı ile Milli Şimdi-kaderci, Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Gelecek, Diğer Şimdi-hazcı ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-hazcı, Diğer Şimdi-hazcı ile Diğer Şimdi-kaderci, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Şimdi-hazcı, Diğer Şimdi-hazcı ile Diğer Geçmiş-olumlu, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Gelecek, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Diğer Şimdi-hazcı, Milli Geçmiş-olumsuz ile Milli Geçmiş-olumlu, Profesyonel Şimdi-hazcı ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Diğer Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Şimdi-hazcı ve Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Geçmiş-olumlu arasında **aynı** yönde “**zayıf**” düzeyde; Diğer Şimdi-kaderci ile Amatör Gelecek, Milli Geçmiş-olumlu ile Milli Şimdi-kaderci Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Profesyonel Gelecek, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Gelecek, Milli Gelecek ile Milli Şimdi-kaderci, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Amatör Geçmiş-olumlu, Profesyonel Geçmiş-olumlu ile Profesyonel Şimdi-kaderci, Profesyonel Gelecek ile Profesyonel Şimdi-kaderci ve Amatör Geçmiş-olumlu ile Amatör Şimdi-kaderci, arasında olduğunu; **ters** yönde “**çok zayıf**” düzeyde bir ilişkinin Amatör Şimdi-kaderci ile Milli Gelecek, Profesyonel Şimdi-kaderci ile Milli Geçmiş-olumlu, Profesyonel Geçmiş-olumsuz ile Milli Gelecek, Amatör Geçmiş-olumsuz ile Milli Geçmiş-olumsuz ve Amatör Şimdi-kaderci ile

Profesyonel Şimdi-hazcı arasında aynı yönde “çok zayıf” düzeyde bir ilişki vardır.

6.2. Öneriler

Bu çalışma sonucunda konu ile ilgili gelecekte çalışma yapacak araştırmalara aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencileri Şimdi-hazcı, Gelecek ve Geçmiş-olumlu zaman perspektifi boyutlarında “Benim için doğru” görüşüne sahip iken, Geçmiş-olumsuz ve Şimdi-kaderci zaman perspektifi boyutlarında “Kararsızım” görüşüne sahip olduğu bulgusu dikkate alınarak spora yeni başlayacak bireylerde Şimdi-hazcı, Gelecek veya Geçmiş-olumlu zaman perspektifine sahip olup olmadıkları dikkate alınabilir.
- Zaman perspektifinde sınıf düzeyi ve eğitim alınan üniversite belirleyici bir değişken iken, cinsiyet, bölüm ve gelir düzeyi belirleyici bir değişken olmadığı bulgusu gözönünde bulundurularak, sonraki çalışmalarda bu çalışmanın örneklemiyle farklı değişkenlere veya farklı örneklerle bu değişkenlere bakılarak karşılaştırmalar yapılabilir.
- Sportif başarı düzeylerinde zaman perspektifi alt boyutları arasında Milli sporcularda aynı yönde “yüksek” düzeyde, Profesyonel ve Amatör sporcularda aynı yönde “orta” düzeyde bulunan ilişkilerde yapılan genelleme sonucunda, herbir zaman diliminde olumlu görüşe sahip olanlar veya herbir zaman diliminde olumsuz görüşe sahip olanlar arasında ilişkinin olduğu bulgusuna dayanarak, Profesyonel ve Amatör sporcuların yanısıra özellikle Milli sporcuların seçiminde zaman perspektifleri göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda sporculara ve onların antrenörlerine de zaman perspektifi ve önemi konusunda bilgi verilerek ulusal ve uluslararası sportif başarıya katkı sağlanabilir.
- Zaman perspektifi ile ilgili yapılan çalışmalar çok sınırlıdır. Yapılan bu çalışma ile literatüre katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Literatürde farklı alanlardaki öğrenci gruplarının zaman perspektiflerine yönelik yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca uluslararası yapılan çalışmalar gözönüne alındığında, öğrencilerin yanısıra öğretmen, idareci veya akademisyen gibi eğitim camiası gibi alanlarda farklı çalışma gruplarıyla da çalışılarak zaman perspektifi konusundaki ulusal literatür zenginleştirilmelidir.
- Uluslararası literatürde zaman perspektifi saldırganlık, depresyon, sorumluluk duygusu, ego kontrolü, özbildirim gibi birçok değişken ile ele alınmıştır. Ulusal literatürde de çeşitli değişkenler açısından yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Özellikle gelecek zaman yönelimli bireylerin iş hayatında oldukça başarılı oldukları belirlenmiştir (162). Bu nedenle spora başlayan bireylerin ve sporcuların zaman yönelimlerinin incelenmesinin, uygun adayın seçilmesine yardımcı olacağı ve böylece gelecekte daha başarılı sporcuların yetiştirilebileceği düşünülmektedir.
- Genel popülasyonda yapılan araştırmalar zaman perspektifleri boyutları ve akademik başarı arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir (212). Örneğin Lennings, Burns ve Cooney (213) yüksekokul ve üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin yüksek akademik başarıları ile gelecek perspektifleri arasında ilişki olduğunu bulmuştur. Buradan yola çıkarak Spor eğitimi veren bölümlerde sportif başarı düzeyinin yanı sıra akademik başarıyı da artırmak adına, öğrencilerin zaman perspektiflerini belirlemenin önemli olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Özkaptan E. (2007). *Okullardaki Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Rekreatif Açısından Değerlendirilmesi (Adapazarı Ortaöğretim Kurumları Örneği)*. Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
2. Alay, S., Koçak, S. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 9(3), 326-335.
3. Karaoğlu, B. (2015). *Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans tezi Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
4. Özsoy, D. (2016). *Edirne İl Merkezindeki Spor Organizasyonlarında Görev Yapan Bireylerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
5. Akoğuz N. (2012). *Özel Okullar ve Devlet Okulları Arasındaki Rekreatif Etkinliklerin Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans tezi Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
6. Erdem, B. (2011). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi ve Sportif Faaliyetlerin Bu Katılımdaki Yeri*, Yüksek Lisans tezi Gazi Üniversitesi, Ankara.
7. Mutlu, İ. (2008). *Egzersiz Yapan Kişilerin Boş Zamanlarına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma "Kayseri ili örneği"*. Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
8. Yetim, G. (2014). *Boş zaman ilgileniminin boş zaman tatmini ve sadakati üzerine etkisi: Eskişehir'deki fitness merkezleri üzerine araştırma*, Yüksek Lisans tezi Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
9. Lakot, K., 2015. *Beden eğitimi öğretmeni adaylarında serbest zaman algısı ve engelleri*, Yüksek Lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
10. Zimbardo, P.G., Boyd, J.N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77 (6), 1271-1288
11. Zimbardo, P.G., Keough, K.A., Boyd, J.N. (1997) 'Present Time Perspective as a Predictor of Risky Driving', *Personality and Individual Differences* 23, 1007–1023

12. St. Augustinus, The Confessions, (E. B. Pusey, Çev.), New York: Pocket Books, 1957, s. 224.
13. Scoot, J. W. (1999). *Gender and The Politics of History*, New York: Colombia University Press.
14. Tezcan, S. (1997). *Zaman hayattır zamanınızı ve hayatınızı nasıl kontrol edersiniz?*. İstanbul: Roto Yayınları.
15. Baltaş, A., Baltaş, Z. (1995). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
16. Canan İ. (1994). *Vakti En İyi Değerlendirme Esasları, İslam'da Zaman Tanzimi*. İstanbul: Işık Yayınevi
17. TDK Güncel Türkçe sözlük, 28.032016 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=ZAMAN
18. Bahadırlı N.B., Tutuğ C., Ceviz, H. ve Çalıyurt, O. (2013). Zaman Algısı ve Psikolojik Bozukluklar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(3), 355-377.
19. Kutluer, İ. (2013). *Zaman, TDV İslam Ansiklopedisi*. İstanbul, 44, 111-114.
20. Cevizci, A. (1999). *Paradigma felsefe sözlüğü*, İstanbul: Paradigma Yayınları
21. Encyclopedia Britannica 28.032016 <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/596034/time>
22. Tezcan, M. (1981). *Eğitim Sosyolojisine Giriş*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
23. Özdemir, A. (2006). *Farklı Örgüt Kültürü Olan İşletmelerde Zaman Yönetimi Üzerine Ampirik Bir Araştırma, Bursa İli Örneği*. Yüksek Lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
24. Babür, S. (1996). *Zaman Kavramı*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
25. Corish, D. (1986). The emergence of time: A study in the origins of Western thought. *Time, Science, Society in China and the West: The Study of Time*, 69-77.
26. Fraser, J. T. (1986). The problems of exporting Faust. *Time, Science, and Society in China and the West: The Study of Time V*, 1.
27. Topakkaya, A. (2008). “Geçmiş Zaman” Gerçekten “Geçmiş” midir?. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 566-573.

28. Borst, A. (1997). *Computus: Avrupa Tarihinde Zaman ve Sayı*, (Z. Aksu, Çev.). Ankara: Yılmaz, Dost Yayınları.
29. Köker, L., Ağaoğulları, M.A. (1997). *Tanrı Devletinden Kral Devletine*, Ankara: İmge Kitapevi.
30. Koç, Y. (1985). *Determinizm ve Mekân*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
31. Hawking, S., Mlodinov L. (2006). *Zamanın Daha Kısa Tarihi*, (Çev. S. Ögünç, Çev.). İstanbul: Doğan Kitap. (2015).
32. Elias, N. (1988). *Zaman üzerine*. (V. Atayman, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (2000).
33. Weber, A. (1993). *Felsefe Tarihi*. (H.V. Eralp, Çev.). İstanbul: Sosyal Yayınları. (1993).
34. Çüçen, A.K. (1997). *Heidegger'de Varlık ve Zaman*. Bursa: Asa Kitabevi.
35. Bage, G. (2000). *Thiking history 4–14, Primary directions series*. New York and London: Routledge Falmer.
36. Safran, M., Şimşek, A. (2009). Çocuklarda Zaman Algısı Gelişimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 542-548.
37. Bentley, A.M. (2001). Swazi children's understanding of time concept: a piagetian study. *Journal of Genetic Psychology*, 148(4), 443–453.
38. Güven, F. (1988). *Dört on yaş grubu çocuklarda zaman kavramının gelişimi ve bilişsel beceriler ile ilişkisinin incelenmesi*. Bilim uzmanlığı tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
39. Akman, B. (1995). *Anaokuluna devam eden 40-69 aylık çocukların kavram gelişimlerinde kavram eğitiminin etkisinin incelenmesi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
40. Simchowitz, C. (1995). The development of temporal concepts in children and its significace for history teaching in the senior primary school. *Teaching History*, 79, 15–16.
41. Miller, S. A. (2003). As time goes by. *Scholastic Parent and Child*, 11(1): 46– 47.
42. Freeman, E., Lehman, B.A., Scharer, P.L. (1999). The past informing the future. *Reading Teacher*, 2(5), 513–516.

43. Naylor, D. T. & Diem, R. (1987) *Elementary and middle school social studies*, New York: Random House.
44. Friedman, W. J. (2000). The development of children's knowledge of the times of future events. *Child Development*, 71(4), 913-932.
45. Akgemci, T., Çelik, A., Aydoğan, E., ve Akatay, A. (2003). *Zaman Yönetimi ve Yönetel Zamanda Etkinlik*. Ankara: Gazi Kitabevi.
46. Değirmenci, Y. (1998). *Zaman ve Değerlendirilmesi*. İstanbul: Bedir Yayınevi.
47. Tengilimoğlu, D., Tutar, H., Altınöz M., Başpınar Ö.N., Erdönmez, C. (2003). Zaman Yönetimi H. Tutar(Ed.) *Zaman Yönetimi*. Ankara: Nobel yayın Dağıtım.
48. Sabuncuoğlu, Z., Tüz, M. (1996). *Örgütsel Psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
49. Passig, D. (2004). Future-Time-Span As A Cognitive Skill In Future Studies. *Futures Research Quarterly*, 19(4), 27-42.
50. Abay, M. (2000). *Zamanı Değerlendirmek*. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.
51. Karakoç, N. (1990). İşletmelerde Etkinliği Belirleyen Bir Kaynak: 'Yönetel Zaman. *Verimlilik Dergisi*. 2, 33-44.
52. Douglas, M.E., Douglas, D.N. (1993). *Manage Your Time, Manage Your Work, Manage Yourself*. London: Amacom.
53. Erdem, R., Kaya S. (1998). Zaman Yönetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*. 7(2), 99-120.
54. Türkmen, D. (1996). *Yönetel Zaman ve Yetki Devri Açısından Yönetimde Verimlilik*. Ankara: MPM Yayınları.
55. Yoder-Wise S. P. (1995). *Leading and Manegement in Nursing*. United States Of America: By Mosby, St. Louise.
56. Özgen, H., Doğan S. (1997). Zaman Yönetiminde Yeni Yönetim ve Organizasyon Yaklaşımları. *Standard Dergisi*, 36, 425, 136-145
57. Bayramlı, Ü. (2006). *Zaman Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
58. Akgemci, T., Çelik, A., Aydoğan, E., Akatay, A. (2003). *Zaman Yönetimi ve Yönetel Zamanda Etkinlik*. Ankara: Kalkan Matbaacılık.

59. Koch, R. (1999). *80/20 İlkesi, Daha azıyla daha çoğu elde etmenin sırrı.* (K. Özdemir, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
60. Scoot, M. (1997). *Zaman Yönetimi.* (A. Çelik, Çev.). İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd.Şti.
61. Eren, E. (1996). *Yönetim ve Organizasyon.* İstanbul: Beta Basın Yayın.
62. Sayiner, Ü. (1973). *Gençlik Lideri El Kitabı,* Ankara: Kültür Bakanlığı.
63. Aytaç, Ö. (1994). Modern Toplumda Boş Zaman Olgusu. Dünya’da ve Türkiye’de Sosyolojik Gelişmeler. *Sosyoloji Derneği Yayınları,* 3.
64. Parker, S. (1971). *The Future of Work and Leisure,* U.S.A: The Socialist Party of Great Britain.
65. Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation.* London: GBR: Routledge.
66. Müftügil, S. (1993). *Seyahat Yönetimi.* İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
67. Meyer, D. H. ve Brightbill, H. C. (1964). *Community Recreation: A Guide to Its Organization.* U.S.A: Prentice-Hall.
68. Langiviniene, N. (2012). The development of leisure services industry in the context of improvement of quality of life. *Societal Innovations for Global Growth,* 1(1), 753.
69. Akyüz, H. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Bartın Üniversitesi Örneği* Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Bartın.
70. Doğan, İ. (2002). *Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar,* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
71. Henderson K. A., Bialeschki D. M., Shaw S. M., Freysinger V. J. (1996). *Both Gains And Gaps: Feminist Perspectives On Women’s Leisure.* State College: College Park, PA: Venture Publishing.
72. Abadan, N. (1961). *Üniversite Gençliğinin Serbest Zaman Faaliyetleri. Ankara Yükseköğrenim Gençliğinin Üzerinde Yapılan Bir Araştırma.* Ankara: A.Ü.S.F Yayınları.
73. Baud-Bovy, M. ve Lawson F. (1998). *Tourism and Recreation: Handbook of Planning and Design.* Oxford: Architectural Press.

74. Kelly, J. R. (1990) *Leisure*. Prentice Hall. Englewood Clieffs. New Jersey: 440.
75. Hills, P., Argyle, M. ve Reeves, R. (2000). Individual Differences in Leisure Satisfactions: An Investigation of Four Theories of Leisure Motivation. *Personality and Individual Differences*, 28, 763-779.
76. Dillard, J. E. ve Bates, D. L. (2011). Leisure Motivation Revisited: Why People Recreate. *Managing Leisure*, 16, 253–268.
77. Mieczkowski, Z. (1990). *World Trends in Tourism and Recreation*. New York: Peter Lang Publishing.
78. Tezcan, M. (1993). *Boş zamanlar sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
79. WTO. (2004). *Boş Zamanda Yaşanan Değişimler: Turizme Etkisi* (A.B. Ahıska, Çev.). İstanbul: Güçlü Eğitim.
80. Çubuk, M. (1984). *Turizmin dinleme, eğlenme ve BZD ile bütünleşmesi, yeniden tanım denemesi ve turizmin planlanmasında sistemli bir yaklaşım*, İstanbul: MSÜ Yayınları.
81. Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
82. Scott, D. (1993). *Zamanı İyi Değerlendirmek*. (N. Ağırlioğlu, Çev.). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. (1993).
83. Komili, H. (1997). Çalışmak Hastalık mıdır?. Şimşek I (Ed.). Cogito (Üç Aylık Düşünce Dergisi), (12, 79-81). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
84. Foulquie P. (1994). *Pedagoji Sözlüğü*. (C. Karakaya, Çev.). İstanbul: Sosyal Yayınlar. (1994).
85. Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayınları.
86. Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. London: Routledge.
87. Horner, S. ve Swarbrooke, J. (2005). *Leisure Marketing: A Global Perspective*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann, Linacre House, Jordan Hill.
88. Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*. İzmir: Cumhuriyet Baskıevi.

89. Bambarger, R. (1966). *Boş Zamanları Değerlendirmede Kitabın Rolü*. Boş Zamanları Değerlendirme Semineri. İstanbul: HSEK Yayını.
90. İnan, R. (1971). *Orta Avrupa'da Gelişmenin ve Demokrasinin Temeli Eğitim*. Ankara: TİB Yayıncılık.
91. Atmaca, H. (1997). Boş zaman-kütüphane bağlamında psikolojik ve sosyolojik açılardan birey. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(4), 326-336.
92. Köknel, Ö. (1981). *Cumhuriyet gençliği ve sorunları*. Ankara: Cem Yayınevi.
93. Curtis, J. E., (1979). *Recreation Theory and Practice*. Toronto, London: The C.V. Mosby Company, ST. Louis.
94. Samuk E, (2014). *Üniversitelerde Görev Yapan Akademik Ve İdari Personelin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarının Zaman Yönetimi Açısından İlişkisinin Araştırılması. Osmangazi Üniversitesi Örneği*. Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
95. Tezcan M. (1994). *Boş Zamanları Değerlendirme Sosyolojisi*. Ankara: Atilla Kitabevi.
96. Zülal, A. (01.08.2002). Sağlık İçin Hareket Edin. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 72.
97. Zorba, E., Kartal, R. (2000), Sağlıkımız ve Egzersiz.
98. Erkan, N. (1982), *Yaşam Boyu Spor*. Ankara: GSD.
99. Yörükoğlu, A. (1980). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları.
100. Gedik, N. (1985). Gençliğin Boş Zamanları Değerlendirme Sorunları. *Türk Hemşireler Dergisi*, 35, 2, 33-38.
101. Kraus, R.G. (1977), *Recreation Today, Program, Planing and Leadership*. Santa Monica, California: Goodyear Publishing Company.
102. Kılbaş, Ş. (1994). *Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme*. Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi.
103. Cordes, K.A., İbrahim, H.M. (1991), *Application In Recreation & Leisure For Today and Future*. London: Mosby Company.
104. Mc. Millen, J. (1983). The Social Organization Of Lesiure Among Mexican Americans. *Journal of Leisure Research*, 15, 164-173.

105. Kongar, E. (1979). *Toplumsal Değişme Kurumları ve Türkiye Gerçeği*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
106. Sayın, O. (1987). Toplumun İşleyişini ve Değişimini Belirleyen Toplumsal Eylemin Özü. *Sosyoloji Dergisi*, Ege Üniv. Edebiyat Fak. Yayınları. 1.
107. Köknel, Ö. (1970). *Toplumda Bugününün Gençliği*, İstanbul: Bozak Matbaası.
108. Dumazedier, J. (1991). (E. TOPBAŞ, Çev.). Aile ve Boş Zaman, Aile ve Toplum Dergisi, C:1, No:2.
109. Aslan, L.N. (1994). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi*. Doktora tezi, 9 Eylül Üniversitesi, İzmir.
110. Kaya, S. (2003). *Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi ve Etkinliklerin Sosyalleşmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
111. Seçkin, H. (1996). *Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları*. "İzmir Örneği", Doktora tezi, 9 Eylül Üniversitesi, İzmir.
112. Demir, C., Demir, N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 6, 1, 36-48
113. Ünver, O. (1986), *12-24 Yaş Gençleri Sosyo Ekonomik Sorunları*, M.E.G.S.B. Yayını, Ankara: G.Ü.B.Y. Matbaası.
114. Karaküçük, S. (1999), *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
115. Erkal, M. E. (1983). *Sosyoloji (Sociology)*. İstanbul: Filiz yayın.
116. Whittaker, D., Shelby, B. (1988), Types of Norms for Recreation Impacts: the Social Norms Concept. *Journal of leisure Research*. 20(4), 261.
117. Aydın, A. (2000). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, İstanbul: Alfa yayınları.
118. Özol, A. (2012). *Sanat Eğitimi ve Tasarımda Temel Değerler*, İstanbul: Pastel Yayıncılık.
119. Sırmalı Şirin, E. (2012). Sanat Eğitimi Kapsamında "Görsel Algı" ve Gestalt KEAB (Cyprus Education Research Association), 266-276.

120. Senemoğlu N. (1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya* Ankara: Spot Matbaacılık.
121. Daş, C. (2010). *Gestalt Terapi*. Ankara: HYB basım yayın.
122. Atkinson, R.C., Shiffrin, R.M. (1971). *The control processes of short-term memory*. Stanford: Stanford University.
123. Schunk, D.H. (2011). *Learning Theories An Educational Perspective*. M. şahin, (Ed.). *Eğitimsel Bir Bakışla Öğrenme Teorileri*. Ankara: Nobel yayın dağıtım.
124. Uzun, ř. (2015). Klasik Türk şiirinde şeb-i Yelda. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 34, 353-370.
125. Açıkalın, A. (1998). *Toplumsal, Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: Pegem yayıncılık.
126. Semerci, B. “Zaman Nedir?”, (2009). Erişim: 15.04.2016, http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/Yazarlar/bsemerci/2009/11/21/zaman_nedir
127. Eldeleklioğlu, J. (2008). Investigation of Adolescents’ Time Management Skills In Terms of Anxiety, Age and Gender Variables. *İlköğretim Online*, 7(3), 656-663. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
128. Hançerlioğlu, O. (1997). *Ruhbilim sözlüğü*. İstanbul: Remzi kitabevi.
129. Günaydın, H. (2011). *Zamanı Algılamak ve Yönetmek*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
130. Yahyaoğlu R. (2013). *Yaşlanma ve Zaman Algısı*, Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi İstanbul.
131. Bahadırlı N.B., Tutuğ C., Ceviz, H., Çalıyurt, O. (2013). Zaman Algısı ve Psikolojik Bozukluklar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(3), 355-377.
132. Yenimakale. (2010). Erişim: 25.03.2016, <http://www.yenimakale.com/zaman-algisi-nedir-nasil-olusur.html>
133. Jonas K.J., Huguet P., (2008). What Day Is Today? A Social–Psychological Investigation Into the Process of Time Orientation. *PSPB*, 34(3), 353-365.
134. Mackenzie, R.A., Güneri, Y. (1989). *Zaman tuzağı: zamanı nasıl denetlersiniz*. İstanbul: İlgı yayıncılık.

135. Öztürk, İ.H. (2011). Tarih Öğretiminde Anakronizm Sorunu: Sosyal Bilgiler ve Tarih Ders Kitaplarındaki Kurgusal Metinler Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), s. 37-58.
136. Safran, M., Şimşek, A. (2009). Çocuklarda Zaman Algısı Gelişimi. Development of Time Perception in Children, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 542-548.
137. Candaş, D. (2002). Belleğimizde sakladığımız zaman. *Bilim ve Teknik*, 418, 50-53
138. Öksüz, E. (2009). Türk Şiirinde Zaman Algısına Dönük Bir Okuma Denemesi. *Electronic Turkish Studies*, 4(8), 1913-1926.
139. Bergson, H. (1998). *Metafiziğe Giriş*. (B. Karacasu, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, (1903).
140. Koptagel-İlal, G. (2000). *Davranış Bilimleri Tıpsal Psikoloji*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
141. Gjesme, T. (1983). On the concept of future time orientation: Considerations of some functions' and measurements' implications. *International journal of psychology*, 18(1-4), 443-461.
142. Husman, J., Lens. W. (1999). The role of the future in student motivation. *Educational Psychologist*, 34, 113-125.
143. McInerney, D. (2004). A discussion of future time perspective. *Educational Psychology Review*, 16(2), 141-151.
144. Webster, J. D. (2011). A new measure of time perspective: Initial psychometric findings for the Balanced Time Perspective Scale (BTPS). *Canadian Journal of Behavioural Science*, 43(2), 111-118.
145. Boniwell, I. (2005). Beyond time management: how the latest research on time perspective and perceived time use can assist clients with time-related concerns. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 3(2), 61-74.
146. Drake, L., Duncan, E., Sutherland, F., Abernethy, C., Henry, C. (2008). Time perspective and correlates of well-being. *Time & Society*, 17(1), 47-61.
147. Hulbert, R. J. and Lens, W. (1988). Time and Self-identity in Later Life, *International Journal of Aging and Human Development*, 27: 293-303.
148. Lewin, K. (1951). *Field Theory in the Social Sciences: Selected Theoretical Papers*. New York: Harper & Brothers.

149. Hall, E.T. (1983). *The dance of Life: The other dimension life*. Garden City, NY: Anchor Press.
150. Henson, J.M., Carey P.M., Carey K.B., Maisto, S. (2006). Associations Among Health Behaviors and Time Perspective in Young Adults: Model Testing with Boot-Strapping Replication. *Journal of Behavioral Medicine*, 29(2), 127-137.
151. James, W. (1890). *The Principles of psychology*. New York: Henry Hold and Company.
152. Ricci Bitti P.E., Rossi, V. (1988). *Vivere e progettare il tempo*. Milano: Franco Angeli.
153. Lens, W. (1986). Future Time Perspective: A cognitive-motivational concept. *Frontiers of Motivational psychology*, 173-190.
154. Holman, E.A., Zimbardo, P. (2008). The social Language of Time: The Perspective –Social Network Connection. *Basic andapplied Social Psychology*, 31: 136–147.
155. Zimbardo, P. G., Haney, C., Banks, W. C. and Jatile, D. (1973) The mind is a formidable jailer : A Pirandellian prison. *The New York Times Magazine*, 6, 38-60.
156. Wikipedi. Erişim: 10.02.2016. https://tr.wikipedia.org/wiki/Stanford_hapishane_deneyi
157. Gonzalez A. and Zimbardo, P. G. (1985). Time in perspective: A Psychology Today Survey Report. *Psychology Today*, 19, 21–6.
158. Athawale, R. (2004). *Cultural, gender and socio-economic differences in time perspective among adolescents*. Doktora tezi, University of the Free State, South Africa.
159. Boniwell, I., Zimbardo, P. G. (2004). *Balancing time perspective in pursuit of optimal functioning*. Linley A.P. ve Joseph, S. (Ed.), *Positive psychology in practice*. New Jersey: John WileyveSons Inc.
160. Petkoska, J. ve Earl, J. K. (2009). Understanding the influence of demographic and psychological variables on retirement planning. *Psychology and aging*, 24(1), 245.
161. Shores, K. ve Scott, D. (2007). The relationship of individual time perspective and recreation experience preferences. *Journal of Leisure Research*, 39(1), 2859.

162. Horstmanshof, L., Zimitat, C. (2007). Future time orientation predicts academic engagement among first-year university students. *British Journal of Educational Psychology*, 77, 703–718.
163. Strathman, A., Gleicher, F., Boninger, D.S., Edwards, C.S. (1994). The consideration of future consequences: Weighing immediate and distant outcomes of behavior. *Journal of Personality and Abnormal Psychology*, 66, 742–752.
164. Hall, P.A., & Fong, G.T. (2003). The effects of a brief time perspective intervention for increasing physical activity among young adults. *Psychology and Health*, 18, 685–706.
165. Wills, T.A., Sandy, J.M., Yaeger, A.M. (2001). Time perspective and early-onset substance use: A model based on stress-coping theory. *Psychology of Addictive Behaviors*, 15(2), 118.
166. Alacatlı, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin zaman perspektifleri ile beş faktörlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
167. Trompenaars, F., Hampden, C. (1993). *Kapitalizmin yedi kültürü*. (F. Doruker, Çev.). İstanbul: Sabah Kitapları. (1995).
168. Gao, Y.J. (2011). Time Perspective and Life Satisfaction Among Young Adults In Taiwan, *Social Behavior and Personality an international Journal*, 39(6) 729-736.
169. Trompenaars, F. (1993). *Riding the waves of culture: understanding cultural diversity in business*. London: The Economist Books.
170. Wigfield, A., Eccles, J.S. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 68-81.
171. Simons, J., Vansteenkiste, M., Lens, W. ve Lacante, M. (2004). Placing motivation and future time perspective theory in a temporal perspective. *Educational Psychology Review*, 16(2), 121-139.
172. Frank, L.K. (1939). Projective methods for the study of personality. *The Journal of psychology*, 8(2), 389-413.
173. Lewin, K. (1948). *Resolving social conflicts*. Washington, DC: American Psychological Association.
174. Husman, J., McCann, E., Crowson, H.M. (2000). Volitional strategies and future time perspective: embracing the complexity of dynamic interactions. *International Journal of Educational Research*, 33(7), 777-799.

175. Atkinson, J. W. (1957). Motivational determinants of risk-taking behavior. *Psychological review*, 64(6p1), 359.
176. Eccles, J. S. (1983). Expectancies, values, and academic behaviors.
177. Wigfield, A. (1994). Expectancy-value theory of achievement motivation: A developmental perspective. *Educational Psychology Review*, 6(1), 49-78.
178. Eren, A. (2009). Exploring the effects of changes in future time perspective and perceived instrumentality on graded performance. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 7(3), 1217-1248.
179. Eren, A. (2007). Gelecek Zaman Perspektifi Ölçeği. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 6(12).
180. De Volder, M. L., Lens, W. (1982). Academic achievement and future time perspective as a cognitive-motivational concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(3), 566.
181. Husman, J., & Shell, D. F. (2008). Beliefs and perceptions about the future: A measurement of future time perspective. *Learning and Individual Differences*, 18(2), 166-175.
182. Horstmanshof, L., Zimitat, C. (2007). Future time orientation predicts academic engagement among first-year university students. *British Journal of Educational Psychology*, 77, 703-718.
183. Öner, B. (2002). Self-monitoring and future time orientation in romantic relationships. *The Journal of Psychology*, 136(4), 420-424.
184. Öner-Özkan, B. (2004). Future time orientation in romantic relationships and the minding theory relating. *Social Behavior and Personality*, 32 (8), 797-804.
185. İmamoğlu, E.O., Güler, A. (2007). Geleceğe İlişkin Yönelimlerde Benlik Tipine Bağlı Farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), 115-132.
186. Milfont T.L., Andrade, P.R., Pessoa, V.S., Belo, R.P. (2008). Testing Zimbardo time perspective inventory in a Brazilian sample, *Interamerican Journal of Psychology*, 42(1), 49-58.
187. Boyacıoğlu, I., Sümer, N. (2011). Bağlanma Boyutları, Otobiyografik Bellek ve Geçmişini Kabul Etme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 105.
188. Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. New York: Routledge.

189. Şimşek, H., Yıldırım, A. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Seçkin Yayınları.
190. Erginbilgiç, Kışlalı, A. (yayın aşamasında). The Reliability and Validity of Zimbardo Time Perspective Inventory Scores in Turkish University Students.
191. Sircova, A., Vijver, F.J., Osin, E., Milfont, T.L., Fieulaine, N., Kislali-Erginbilgiç, A., vd. (2014). A Global look at time. *Sage Open*, 4(1).
192. Zimbardo, P. G., ve Boyd, J. N. (2015). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. In Time Perspective Theory; Review, Research and Application. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77 (6), 1271–1288.
193. Yaşın F. (2013). *Çalışanlarda Zaman Yönelimine Bağlı Olarak İş Ve İlişki Doyumsuzluğuna Verilen Tepkiler*, Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
194. Cihandide, G. (2013). *Kanser hastalarında zaman perspektifi ve sosyal destek algısının sosyodemeografik değişkenler eşliğinde incelenmesi*, İstanbul Bilim Üniversitesi, Yüksek lisans tezi, İstanbul.
195. Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
196. Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
197. Özçetin, N. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin ingilizce dersine ilişkin olarak algıladıkları araçsallığın ve gelecek zaman perspektiflerinin ingilizce ders başarısı ve tutumları üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
198. Nacar, E., Açak, M., Karahüseyinoğlu, M. F. (2011). Hentbolcuların sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından araştırılması. *NWSA: Sports Sciences*, 6(1), 1-12.
199. Chattopadhyay, A.S., Chattopadhyay, T. (2014). *Statistical Methods for Astronomical Data Analysis*. New York: Springer Science+Business Media.
200. Franco-Lopez, J.E., (2014). *First-year undergraduate students self-knowledge, time perspective, and meaning in life: a model for student development*, Doktora Tezi, Dowling College, New York.
201. Phan, L.H. (2009b) Strategic, passionate, but academic: Am I allowed in my writing? *Journal of English for Academic Purposes*, 8(2), 134-146.

202. Adelabu, D. H. (2007). Time perspective and school membership as correlates to academic achievement among African American adolescents. *Adolescence-San Diego*, 42(167), 525.
203. Milfont, T. L., Gouveia, V.V. (2006). Time perspective and values: An exploratory study of their relations to environmental attitudes. *Journal of Environmental Psychology*, 26(1), 72-82.
204. Hoogstra, M. A., Schanz, H. (2008). How (un) certain is the future in forestry? A comparative assessment of uncertainty in the forest and agricultural sector. *Forest science*, 54(3), 316-327.
205. Apostolidis, T., Fieulaine, N., Soulé, F. (2006). Future time perspective as predictor of cannabis use: Exploring the role of substance perception among French adolescents. *Addictive behaviors*, 31(12), 2339-2343.
206. MacKillop, J., Anderson, E.J., Castelda, B.A., Mattson, R.E., Donovan, P.J. (2006). Divergent validity of measures of cognitive distortions, impulsivity, and time perspective in pathological gambling. *Journal of Gambling Studies*, 22(3), 339-354.
207. Trommsdorff, G. (1983). Future orientation and socialization. *International Journal of Psychology*, 18, 381-406.
208. Trommsdorff, G., Lamm, H., & Schmidt, R. W. (1979). A longitudinal study of adolescents' future orientation (time perspective). *Journal of Youth and Adolescence*, 8, 131-147.
209. Bowles, T. (1999). Focusing on time orientation to explain adolescent self-concept and academic achievement: Part II. Testing a model. *Journal of Applied Health Behavior*, 1, 1-8.
210. McCabe, K., & Barnett, D. (2000). First comes work, then comes marriage: Future orientation among African American young adolescents. *Family Relations*, 49,63-70.
211. Lamm, H., Schmidt, R. W., & Trommsdorff, G. (1976). Sex and social class as determinants of future orientation (time perspective) in adolescents. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34,317-326.
212. De Volder, M. L., & Lens, W. (1982). Academic achievement and future time perspective as a cognitive-motivational concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42, 566-571.
213. Lennings, C. L., Burns, A. M., & Cooney, G. (1998). The profiles of time perspective and personality: Developmental considerations. *Journal of Psychology*, 132,629-641.

EKLER

Ek 1. Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM

Bu araştırma Dumlupınar Üniversitesi B.E.S.Y.O Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr. Çetin ÖZDİLEK ve Arş. Grv. Nihal AKOĞUZ YAZICI tarafından yürütülmektedir. Araştırma öğrencilerin zaman yönelimleri açısından sorsal başarı seviyelerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Formda kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir ve katılımcılara ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacak, sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Katılım sırasında ankette yer alan sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı rahatsız olduğu takdirde cevaplama işlemi yarıda bırakılabilir. Görüşleriniz bu araştırma için çok önemlidir. Bu nedenle lütfen değerlendirmenizi gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtacak şekilde dürüstçe ve titizlikle yapınız.

Araştırma hakkında daha fazla bilgi edinmek ya da sorularınız için Nihal AKOĞUZ YAZICI (akoguz.nihal@gmail.com) adresinden iletişim kurabilirsiniz.

"Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Algıları İle Sportif Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması" başlıklı çalışma bana sözlü olarak da açıklandı. Çalışma ile ilgili tüm sorularına tatmin edici cevaplar aldım. Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda bırakabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçla kullanılmasını kabul ediyorum ().

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER ☺

SOSYO DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Sevgili arkadaşlar size uygun seçeneğin yanına 'X' işareti koyarak ve boşlukları doldurarak cevap veriniz. Vereceğiniz cevapların doğru ve samimi olması yapacağımız araştırmaya temel dayanarak oluşturacağı için katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Arş.Grv. Nihal AKOĞUZ YAZICI
RTE Üniversitesi

1. Cinsiyetiniz?
Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız?
17-20 () 21-24 () 25-28 () 29 yaş ve üzeri ()
3. Medeni Haliniz?
Evlü () Bekar () Boşanmış/Dul ()
4. Bölümünüz Nedir?
Öğretmenlik () Yöneticilik () Antrenörlük () Rekreasyon ()
5. Büyüdüğünüz yer neresidir?
Kırsal () Kent ()
6. Kaç Kardeşiniz?
1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 ve üzeri ()
7. Babanızın Eğitim Düzeyi Nedir?
İlköğretim () Lise () Yüksekokul veya Üniversite () Yüksek lisans () Doktora ()
8. Annenizin Eğitim Düzeyi Nedir?
İlköğretim () Lise () Yüksekokul veya Üniversite () Yüksek lisans () Doktora ()
9. Eğitim aldığınız üniversite hangisidir?
Erzincan Ün. () Atatürk Ün. () Dumlupınar Ün. () Uşak Ün. ()
Erciyes Ün. () Karadeniz Teknik Ün. ()
10. Yaptığınız sporda seviyeniz nedir?
Amatör () Profesyonel () Millî ()Diğer ise yazınız. ()
11. Spor yaptığınız branşınız nedir? Yazınız
12. Kaç yıldır spor yapıyorsunuz?
1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri ()
13. Ailenizde sporcu var mı?
Evet () Hayır ()
14. Günde kaç saat boş vaktiniz oluyor?
Hiç olmuyor () 1-2 saat () 3-4 saat () 5-6 saat () 7 saat ve daha fazla ()
15. Aylık geliriniz kaç tl'dir?
0-300 () 301-600 () 601-900 () 901-1200 () 1201-daha fazla ()
16. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumunu işaretleyiniz
Spor lisesi () Anadolu lisesi-Fen lisesi () Meslek lisesi ()
Süper lise () Düz lise () Özel lise ()
17. Ortaöğretim mezuniyet dereceniz
4.00-5.00/80-100 () 3.00-4.00/60-80 () 2.00-3.00/40-60 ()
18. Alkol kullanıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
19. Cevabınız 'evet' ise;
Gecmişimi unutmak için () kederden () mutlu anlarımla kutlamak için ()
Arkadaşlarımın zoruyla () sebepsiz ()
20. Sigara kullanıyor musunuz?
Evet () Hayır ()

Ek 1'in devamı

ZIMBARDO ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİ (Türkiye Versiyonu)

Yıl: _____

Her maddeyi okuyunuz ve "bu benim için ne kadar geçerli?" sorusunu yanıtlayınız. Ölçek üzerinde uygun kutucuğu işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi atlamayarak maddelerin tümünü işaretleyiniz.

(1) Benim için hiç doğru değil (2) Benim için doğru değil (3) Kararsızım (4) Benim için Doğru (5) Benim için çok doğru

	1	2	3	4	5
1. Kişinin, arkadaşlarıyla eğlenmek üzere biraraya gelmesinin, yaşamdaki en keyifli olaylardan birisi olduğuna inanıyorum.					
2. Tanıdık çocukluk manzaraları, sesleri ve kokuları bir sürü harika anıyı geri getirir.					
3. Kader, yaşamımdaki pekçok şeyi belirler.					
4. Yaşamda neleri farklı yapmalıydım diye sık sık düşünürüm.					
5. Kararlarım, çoğunlukla etrafımdaki insanlardan ve olaylardan etkilenir.					
6. Bir günün, o günün sabahında planlanması gerektiğine inanırım.					
7. Geçmişim hakkında düşünmek beni mutlu eder.					
8. İçimden geldiği gibi davranırım.					
9. Eğer işler zamanında hallolmazsa, bunu dert etmem.					
10. Birşeyi başarmak istediğim zaman, hedefler koyar ve o hedeflere ulaşmanın yollarını belirlerim.					
11. Geçmişime baktığımda hatırlanacak iyi şeylerin kötü şeylerden daha fazla olduğunu görüyorum.					
12. Sevdiğim bir müziği dinlerken zamanın farkına varmam.					
13. Yarına hazır olmas gereken işleri ve gerekli diğer şeyleri yapmak, bu gece eğlenmekten önce gelir.					
14. Herşey olacağına varacağı için benim ne yaptığım pek de önemli değildir.					
15. Eskiden yaşamın nasıl olduğuna ilişkin öykülere bayılırım.					
16. Eski acı deneyimler kafamda durmadan tekrarlanır durur.					
17. Yaşamımı olabildiğince dolu dolu ve günü güne yaşamaya çalışırım.					
18. Randevularıma geç kalmaktan rahatsız olurum.					
19. Mümkün olsaydı her günümü sanki son günümümüş gibi yaşardım.					
20. Geçirdiğim iyi zamanların mutlu anıları hemen aklıma gelir.					
21. Dostlarıma ve yetkililere karşı olan sorumluluklarımı zamanında yerine getiririm.					
22. Geçmişte, rededilmeye ve kullanılmaya ilişkin payıma düşeni aldım.					
23. Kararlarımı, o an kafama estiği gibi alırım.					
24. Planlamaktansa, her günü olduğu gibi yaşarım.					
25. Geçmişim, düşünmek istemediğim hoş olmayan hatıralarla dolu.					
26. Yaşamıma heyecan katmak çok önemlidir.					
27. Geçmişte, bugün silebilmeyi istediğim hatalar yaptım.					
28. Yaptığın işten keyif almanın, işin zamanında bitirilmesinden daha önemli olduğunu düşünüyorum.					

Ek 1'in devamı

(1)Benim için hiç doğru değil (2)Benim için doğru değil (3)Kararsızım (4)Benim için Doğru (5) Benim için çok uygun

	1	2	3	4	5
29. Çocukluğuma özlem duyarım.					
30. Bir karar vermeden önce, artılarla eksileri tartarım.					
31. Risk almak yaşamımı sıkıcı olmaktan kurtarır.					
32. Yaşamın nereye gittiğine odaklanmaktansa, yaşam yolculuğunun kendisinin tadını çıkarmak benim için daha önemlidir.					
33. Olaylar nadiren beklediğim gibi gerçekleşir.					
34. Gençliğimin tatsız görüntülerini unutmak, benim için çok zordur.					
35. Eğer amaçlara, sonuçlara ya da ürünlere odaklanmak zorunda kalırsam, yaptığım işin sürecinden ve akışından keyif alamam.					
36. Bugününden keyif alırken bile, kendimi benzer geçmiş deneyimlerimle karşılaştırmalar yaparken bulurum.					
37. Herşey o kadar çok değişiyor ki, gelecek için gerçekten bir plan yapılamaz.					
38. Yaşamım, benim dışındaki şeyler tarafından kontrol ediliyor.					
39. Nasıl olsa elimden birşey gelmeyeceği için, gelecek hakkında kaygılanmanın alemi yok.					
40. İstikrarlı şekilde ilerleyerek, işleri zamanında bitiririm.					
41. Aile üyeleri eskiden yaşamın nasıl olduğundan bahsettiklerinde sıkılırım.					
42. Yaşamıma heyecan katmak için risk alırım.					
43. Yapılacak işler listesi hazırlarım.					
44. Aklımın sesinden çok, kalbimin sesini dinlerim.					
45. Yapılması gereken işler varsa, beni yolumdan ayıracak şeylere karşı koyabilirim.					
46. Anın heyecanıyla sürüklenir giderim.					
47. Yaşam bugün çok karmaşık; geçmişin basit yaşamını tercih ederdim.					
48. Davranışlarını tahmin edebildiğim arkadaşlardan çok, anlık ve içten geldiği gibi davranan arkadaşları tercih ederim.					
49. Aile geleneklerini ve düzenli olarak tekrarlanan aile toplantılarını severim.					
50. Geçmişte başıma gelen kötü şeyler hakkında düşünürüm.					
51. Eğer ilerlememe yardım edecekse, zor ve ilgimi çekmeyen işleri yapmaya devam ederim.					
52. Kazandığımı, yarının güvenliği için saklamaktansa bugünün keyfi için harcamak daha iyidir.					
53. Genellikle şans, sıkı çalışmaktan daha çok kazandırır.					
54. Yaşamımda hep kaçırdığım güzellikleri düşünürüm.					
55. Yakın ilişkilerimin tutkulu olmasını isterim.					
56. Her zaman çalışmalarımı tamamlamaya yetecek zamanım olacaktır.					

Ek 2: Etik Kurul Raporu

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Dumlupınar, Erzincan, Atatürk, Uşak, Erciyes, Karadeniz Teknik Üniversitelerinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilere uygulanacak olan *"Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Algıları İle Sportif Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması"* adlı araştırma kapsamında yapılacak uygulamalar sırasında çalışmaya katılan kişiler olumsuz herhangi bir durumla karşılaşmayacak ve/veya etkilenmeyecektir.13.04.2015

Yürütücü: Doç.Dr. Çetin ÖZDİLEK

Ek 2'nin devamı

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

TARİH : 14.04.2015
YER : DPÜ
KATILIMCILAR : Etik Kurul Başkanı Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
 Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. İskender IŞIK
 Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. Muammer GAVAS
 Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. Anıl İÇA
 Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. M. Kemal DEMİRCİ
 Etik Kurulu Üyesi Doç. Dr. Mustafa AYDIN
 Etik Kurulu Üyesi Doç. Dr. Levent MERCİN
 Etik Kurulu Üyesi Doç. Dr. Mehmet ACET
 Etik Kurulu Üyesi Yrd. Doç. Dr. Bircan SAVRAN

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
PROJE ONAY FORMU

Projenin Adı	Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Zaman Algıları İle Sportif Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması
Projenin Niteliği	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki üniversite öğrencilerinin zaman algıları ile başarıları düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırıp inceleyebilme.
Proje Araştırmacıları	Nihal AKOĞUZ YAZICI
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü B/Blok Ofis No:113 53200- Çayeli/RİZE (507)4915292 nihal.akoguz@erdogan.edu.tr
Araştırmacının Amacı	Bu projede amaç; Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin zamana yönelik farklılaşan bakış açılarını değerlendirmek ve bu farklılaşmanın sportif başarı düzeyleri üzerindeki etkisini araştırmaktır.
Araştırmanın Gerekeşi	1. Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin zaman yönelimlerdeki farklılıkların(geçmiş/olumsuz, geçmiş/olumlu, şimdi/hazcı, şimdi/kaderci, gelecek) tespit edilip başarılarını arttıracak tedbirlerin alınmasına yardımcı olacağı umulmaktadır.

Ek 2'nin devamı

	Elde edilen veriler istatistiksel olarak SPSS istatistik paket programı kullanılarak yorumlanacaktır.
--	---

Dumlupınar Üniversitesi.....Fakültesi öğretim
 üyelerindenadlı projesi değerlendirilmiştir.

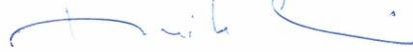
Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

Proje etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje etik açısından uygun bulunmamıştır.

Uygun bulunmıyorsa nedeni:

İMZALAR

Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. İskender IŞIK
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Muammer GAVAS
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Anıl İÇA
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. M. Kemal DEMİRCİ
Etik Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Mustafa AYDIN
Etik Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Mehmet ACET
Etik Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Levent MERCİN
Etik Kurulu Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Bircan SAVRAN
Etik Kurulu Üyesi

Ek 3. İntihal Raporu

08.06.2016

Similarity Report

SPOR EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN

ZAM...

By: Nihal AKOĞUZ YAZICI

As of: June 8, 2016 10:22:15 AM EEST
24,045 words - 234 matches - 70 sources

Similarity Index

22%

Mode: Similarity Report ▼

paper text:

iv T.C DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SPOR EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN ALGILARI İLE SPORDAKİ BAŞARI DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI Nihal AKOĞUZ YAZICI Beden Eğitimi ve Spor Programı DOKTORA TEZİ KÜTAHYA 2016 v ÖZET Akoğuz Yazıcı, N. Sporculann Zaman Algılan ile Spordaki Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin

Araştırılması, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Kütahya.

13

2016. Bu çalışma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinin zaman algılan ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmanın örneklemini, 2015 yılında Türkiye'deki bazı üniversitelerde (Erzincan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) eğitim öğretim gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (Zimbardo ve Boyd, 1999) kullanılmıştır. Elde edilen veriler katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için frekans (f) ve yüzde

(%), verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Shapiro-Wilk testi

64

ve hipotezleri test etmek için

Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, ve korelasyon testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda

63

zaman algı boyutları ile cinsiyet, bölüm, gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Geçmiş-olumlu dışındaki zaman algı boyutları ile sınıf düzeyi arasında ve Geçmiş-olumsuz dışındaki zaman algı boyutları ile

Ek 4.Araştırma İzni

Toronto, Aralık 18, 2014

Sayın Nihal Akoğuz,

Sizinle daha önce yaptığımız yazışmalara dayanarak araştırmanızda kullanılmak üzere ZTPI'nin Türkçe versiyonunu ilişikte yolluyorum.

ZTPI'nin ticari amaç dışında, özellikle akademik araştırma nedeniyle kullanımlarında herhangi bir ücret talep edilmemesi konusunda ortak bir karar alındı. Hem zaman perspektifi konusu ile ilgili olarak (genelde) hem de (özelde) Zimbardo Zaman Perspektifi Envanterinin kullanımını takip etmek amacıyla envanteri kullanmak için yapılan tüm başvurularda, hangi araştırma için kullanılacağını soruyoruz (bkz. TimeOrientation.com) . Ayrıca araştırma yayınlandıktan sonra yayın kunyesinin ve/veya makalenin bir kopyasının gruba gönderilmesini rica ediyoruz. Böylelikle hem uluslararası gelişmeleri takip edip tek elden bilgi verebiliyoruz, hem de aramıza katılan araştırmacılarla iletişimizi ve etkileşimimizi artırmış oluyoruz.

Benim üzerinde geçerlik güvenilirlik çalışmalarını yaptığım bu envanterin makalesi henüz yayınlanmadı. EFA ve CFA'ler hem benim çalışmamda iyi çıktı, hem de su anda uluslararası equivalence çalışmalarında da geçerli ve güvenilir sonuç verdi. Ben çalışmalara ilk 2002 yılında başladım, ancak asıl çalışma 2004-2005 öğretim yılında yaklaşık 2500 öğrenci ile gerçekleştirildi. Dolayısıyla bu envanterin TC'de sadece üniversite gençliği için geçerliliğinden söz edilebilir. Bir diğer çalışmada lise öğrencileri ile ilgili 750 data topladık, ancak onun sonuçları bize bir alt olacağı Türkiye için yeniden geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koydu. Su anda diğer yetişkin yaş grupları için de yavaş yavaş veri toplanmaya devam ediyor.

Ana geçerlik güvenilirlik makalesi yayınlanmadan halihazırdaki envanteri kullanarak bir başka araştırma için data toplayanlar da var, onların data toplama süresi 1,5 yıla yayıldığından makalenin yayınlanmasını beklerken su hali ile envanteri kullanmaktalar. Başka öğretim üyeleri ise makalenin yayınlanmasını beklemeyi tercih ettiklerini belirttiler.

Bu bilgiler ışığında alacağınız karara göre daha ayrıntılı haberleşebiliriz. Dilediğiniz konuda yardımcı olmaya çalışırım.

Saygılarımla,

Altınay Kışlalı Erginbilgiç

Makale yayınlanana kadar atıfta bulunmak isteyenler için:

Kışlalı Erginbilgiç, A (in preparation). The Reliability and Validity of Zimbardo Time Perspective Inventory Scores in Turkish University Students.

Ek 5. SPSS Çıktıları

GENEL ÖZELLİKLER

Tablo 1:Cinsiyet ve Medeni Duruma Göre Katılımcıların Dağılımı

		Medeni Durum			Total	
		Evli	Bekar	Dul		
Cinsiyet	Kadın	Count	8	355	2	365
		% within Cinsiyet	2.2%	97.3%	.5%	100.0%
		% within Medeni Durum	29.6%	30.3%	8.7%	29.9%
		% of Total	.7%	29.0%	.2%	29.9%
	Erkek	Count	19	819	21	859
		% within Cinsiyet	2.2%	95.3%	2.5%	100.0%
		% within Medeni Durum	70.4%	69.7%	91.3%	70.1%
		% of Total	1.6%	66.9%	1.7%	70.1%
Total	Count	27	1174	23	1224	
	% within Cinsiyet	2.2%	95.9%	1.9%	100.0%	
	% within Medeni Durum	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	2.2%	95.9%	1.9%	100.0%	

Tablo 2: Cinsiyet ve Bölüme Göre Katılımcıların Dağılımı

		Bölüm				Total	
		Öğretmenlik	Yöneticilik	Antrenörlük	Rekreasyon		
Cinsiyet	Kadın	Count	130	94	99	42	365
		% within Cinsiyet	35.6%	25.8%	27.1%	11.5%	100.0%
		% within Bölüm	29.5%	28.7%	32.9%	27.5%	29.8%
		% of Total	10.6%	7.7%	8.1%	3.4%	29.8%
	Erkek	Count	311	235	202	111	859
		% within Cinsiyet	36.2%	27.3%	23.5%	12.9%	100.0%
		% within Bölüm	70.5%	71.3%	67.1%	72.5%	70.2%
		% of Total	25.4%	19.1%	16.5%	9.1%	70.2%
Total	Count	441	329	301	153	1224	
	% within Cinsiyet	36.1%	26.8%	24.6%	12.5%	100.0%	
	% within Bölüm	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	36.1%	26.8%	24.6%	12.5%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 3: Cinsiyet ve Sınıfa Göre Katılımcıların Dağılımı

		Sınıf				Total	
		1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf		
Cinsiyet	Kadın	Count	68	113	124	60	365
		% within Cinsiyet	18.6%	31.0%	34.0%	16.4%	100.0%
		% within Sınıf	24.0%	32.4%	33.1%	27.6%	29.8%
		% of Total	5.6%	9.2%	10.1%	4.9%	29.8%
	Erkek	Count	215	236	251	157	859
		% within Cinsiyet	25.0%	27.5%	29.2%	18.3%	100.0%
		% within Sınıf	76.0%	67.6%	66.9%	72.4%	70.2%
% of Total	17.6%	19.3%	20.5%	12.8%	70.2%		
Total	Count	283	349	375	217	1224	
	% within Cinsiyet	23.1%	28.5%	30.6%	17.7%	100.0%	
	% within Sınıf	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	23.1%	28.5%	30.6%	17.7%	100.0%	

Tablo 4: Bölüm ve Sınıfa Göre Katılımcıların Dağılımı

		Sınıf				Total	
		1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf		
Bölüm	Öğretmenlik	Count	124	116	115	86	441
		% within Bölüm	28.1%	26.3%	26.1%	19.5%	100.0%
		% within Sınıf	43.8%	33.2%	30.7%	39.6%	36.1%
		% of Total	10.1%	9.5%	9.4%	7.0%	36.1%
	Yöneticilik	Count	96	107	84	41	328
		% within Bölüm	29.3%	32.6%	25.6%	12.5%	100.0%
		% within Sınıf	33.9%	30.7%	22.5%	18.9%	26.8%
		% of Total	7.8%	8.7%	6.9%	3.4%	26.8%
	Antrenörlük	Count	37	87	119	58	301
		% within Bölüm	12.3%	28.9%	39.5%	19.3%	100.0%
		% within Sınıf	13.1%	24.9%	31.8%	26.7%	24.6%
		% of Total	3.0%	7.1%	9.7%	4.7%	24.6%
Rekreasyon	Count	26	39	57	32	154	
	% within Bölüm	17.0%	25.5%	36.6%	20.9%	100.0%	
	% within Sınıf	9.2%	11.2%	15.0%	14.7%	12.5%	
	% of Total	2.1%	3.2%	4.6%	2.6%	12.5%	
Total	Count	283	349	375	217	1224	
	% within Bölüm	23.1%	28.5%	30.6%	17.7%	100.0%	
	% within Sınıf	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	23.1%	28.5%	30.6%	17.7%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 5: Cinsiyet ve Büyüdüğü Yere Göre Katılımcıların Dağılımı

		Büyüdüğü Yer		Total	
		Kırsal	Kent		
Cinsiyet	Kadın	Count	81	284	365
		% within Cinsiyet	22.4%	77.6%	100.0%
		% within Büyüdüğü Yer	27.1%	30.5%	29.6%
		% of Total	6.6%	23.0%	29.6%
	Erkek	Count	218	641	859
		% within Cinsiyet	25.4%	74.6%	100.0%
		% within Büyüdüğü Yer	72.9%	69.5%	70.4%
		% of Total	17.9%	52.5%	70.4%
Total	Count	299	925	1224	
	% within Cinsiyet	24.5%	75.5%	100.0%	
	% within Büyüdüğü Yer	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	24.5%	75.5%	100.0%	

Tablo 6: Cinsiyet ve Kardeş Sayısına Göre Katılımcıların Dağılımı

		Kardeş Sayısı				Total	
		1	2	3	4		
Cinsiyet	Kadın	Count	24	88	108	145	365
		% within Cinsiyet	6.6%	24.2%	29.7%	39.6%	100.0%
		% within Kardeş Sayısı	35.8%	25.8%	30.7%	31.3%	29.8%
		% of Total	2.0%	7.2%	8.9%	11.8%	29.8%
	Erkek	Count	43	253	244	319	859
		% within Cinsiyet	5.0%	29.6%	28.5%	36.9%	100.0%
		% within Kardeş Sayısı	64.2%	74.2%	69.3%	68.7%	70.2%
		% of Total	3.5%	20.7%	20.0%	25.9%	70.2%
Total	Count	67	341	352	464	1224	
	% within Cinsiyet	5.5%	28.0%	28.9%	37.7%	100.0%	
	% within Kardeş Sayısı	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	5.5%	28.0%	28.9%	37.7%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 7: Cinsiyet ve Babanın Eğitim Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımı

		Babanın Eğitim Düzeyi				Total	
		İlköğretim	Lise	Yüksekokul veya Üniversite	Yükseklisans		
Cinsiyet	Kadın	Count	183	130	49	3	365
		% within Cinsiyet	49.7%	35.9%	13.5%	.8%	100.0%
		% within Babanın Eğitim Düzeyi	31.2%	29.6%	27.8%	12.5%	29.8%
		% of Total	14.8%	10.7%	4.0%	.2%	29.8%
	Erkek	Count	397	314	127	21	859
		% within Cinsiyet	46.5%	36.2%	14.9%	2.5%	100.0%
		% within Babanın Eğitim Düzeyi	68.8%	70.4%	72.2%	87.5%	70.2%
		% of Total	32.6%	25.4%	10.4%	1.7%	70.2%
Total	Count	577	447	176	24	1224	
	% within Cinsiyet	47.5%	36.1%	14.5%	2.0%	100.0%	
	% within Babanın Eğitim Düzeyi	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	47.5%	36.1%	14.5%	2.0%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 8: Cinsiyet ve Annenin Eğitim Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımı

		Anne Eğitim Düzeyi				Total	
		İlköğretim	Lise	Yüksekokul veya Üniversite	Yüksek lisans		
Cinsiyet	Kadın	Count	249	97	17	2	365
		% within Cinsiyet	67.8%	26.9%	4.7%	.6%	100.0%
		% within Anne Eğitim Düzeyi	29.5%	32.8%	27.4%	18.2%	30.1%
		% of Total	20.4%	8.1%	1.4%	.2%	30.1%
	Erkek	Count	606	199	45	9	859
		% within Cinsiyet	69.7%	23.8%	5.4%	1.1%	100.0%
		% within Anne Eğitim Düzeyi	70.5%	67.2%	72.6%	81.8%	69.9%
		% of Total	48.7%	16.6%	3.8%	.8%	69.9%
Total	Count	855	296	62	11	1224	
	% within Cinsiyet	69.1%	24.7%	5.2%	.9%	100.0%	
	% within Anne Eğitim Düzeyi	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	69.1%	24.7%	5.2%	.9%	100.0%	

Tablo 9: Cinsiyet ve Eğitim Aldığı Üniversiteye Göre Katılımcıların Dağılımı

		Eğitim Aldığı Üniversite				Total	
		Erzincan Üniv.	Atatürk Üniv.	Dumlupınar Üniv.	KTÜ		
Cinsiyet	Kadın	Count	13	98	95	159	365
		% within Cinsiyet	3.6%	26.8%	26.0%	43.6%	100.0%
		% within Eğitim Aldığı Üniversite	17.3%	30.4%	25.8%	34.7%	29.8%
		% of Total	1.1%	8.0%	7.8%	13.0%	29.8%
	Erkek	Count	62	224	273	300	859
		% within Cinsiyet	7.2%	26.1%	31.8%	34.8%	100.0%
		% within Eğitim Aldığı Üniversite	82.7%	69.6%	74.2%	65.3%	70.2%
		% of Total	5.1%	18.3%	22.3%	24.4%	70.2%
Total	Count	75	322	368	459	1224	
	% within Cinsiyet	6.1%	26.3%	30.1%	37.4%	100.0%	
	% within Eğitim Aldığı Üniversite	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	6.1%	26.3%	30.1%	37.4%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 10: Cinsiyet ve Sporculuk Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımı

		Sporculuk Düzeyi				Total	
		Amatör	Profesyonel	Milli	Diğer		
Cinsiyet	Kadın	Count	253	78	26	8	365
		% within Cinsiyet	68.6%	21.8%	7.3%	2.2%	100.0%
		% within Sporculuk Düzeyi	29.3%	32.9%	22.2%	44.4%	29.6%
		% of Total	20.3%	6.5%	2.2%	.7%	29.6%
	Erkek	Count	599	159	91	10	859
		% within Cinsiyet	69.4%	18.7%	10.7%	1.2%	100.0%
		% within Sporculuk Düzeyi	70.7%	67.1%	77.8%	55.6%	70.4%
		% of Total	48.9%	13.2%	7.5%	.8%	70.4%
Total	Count	852	237	117	18	1224	
	% within Cinsiyet	69.2%	19.6%	9.7%	1.5%	100.0%	
	% within Sporculuk Düzeyi	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	69.2%	19.6%	9.7%	1.5%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 11: Cinsiyet ve Spor Dalına Göre Katılımcıların Dağılımı

		Spor Dalı																												Total										
		Atletizm	Badminton	Basketbol	Biatlon	Boks	Buz Hokeyi	Buz Pateni	Cimnastik	Curting	Dağcılık	Doğal Sporlar	Eskrim	Futbol	Futbol	Gürleşme	Halıhokey	Henley	Hokkey	Judo	Kano	Karate	Kayak	Kickboks	Koerisi	Masa Tenisi	Muayede	Okçuluk	Rafting		Sarıncılık	Snowboard	Taekwondo	Voleybol	Vücut Geliştirme	Wushu	Yamaç Paraşütü	Yüzme		
Cinsiyet	Count	48	2	40	35	32	0	2	2	2	2	4	0	3	0	2	24	0	1	44	0	2	5	4	14	1	9	2	2	3	1	0	2	7	62	0	0	0	8	365
	% with in Cinsiyet	13.2%	.5%	11.0%	9.6%	8.8%	0.0%	.5%	.5%	.5%	.5%	1.1%	0.0%	.8%	0.0%	.5%	6.6%	0.0%	.3%	12.1%	0.0%	.5%	1.4%	1.1%	3.8%	.3%	2.5%	.5%	.5%	.8%	.3%	0.0%	.5%	1.9%	17.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.2%	100.0%
	% with in Spor Dalı	40.0%	100.0%	46.0%	56.5%	26.2%	0.0%	9.1%	18.2%	33.3%	33.3%	57.1%	0.0%	30.0%	0.0%	13.3%	7.7%	0.0%	25.0%	47.3%	0.0%	40.0%	55.6%	26.7%	45.2%	6.3%	39.1%	16.7%	50.0%	50.0%	33.3%	0.0%	50.0%	50.0%	50.0%	0.0%	0.0%	0.0%	40.0%	29.8%
	% of Total	3.9%	.2%	3.3%	2.9%	2.6%	0.0%	.2%	.2%	.2%	.2%	.3%	0.0%	.2%	0.0%	.2%	2.0%	0.0%	.1%	3.6%	0.0%	.2%	.4%	.3%	1.1%	.1%	.7%	.2%	.2%	.2%	.1%	0.0%	.2%	.6%	5.1%	0.0%	0.0%	0.0%	.7%	29.8%
Erkek	Count	72	0	47	27	90	1	20	9	4	4	3	2	7	2	13	288	48	3	49	1	3	4	11	17	15	14	10	2	3	2	1	2	7	62	2	1	1	12	859
	% with in Cinsiyet	8.4%	0.0%	5.5%	3.1%	10.5%	.1%	2.3%	1.0%	.5%	.5%	.3%	.2%	.8%	.2%	1.5%	33.5%	5.6%	.3%	5.7%	.1%	.3%	.5%	1.3%	2.0%	1.7%	1.6%	1.2%	.2%	.3%	.2%	.1%	.2%	.8%	7.2%	.2%	.1%	.1%	1.4%	100.0%
	% with in Spor Dalı	60.0%	0.0%	54.0%	43.5%	73.8%	100.0%	90.9%	81.8%	66.7%	66.7%	42.9%	100.0%	70.0%	100.0%	86.7%	92.3%	100.0%	75.0%	52.7%	100.0%	60.4%	44.3%	73.8%	54.8%	93.8%	60.9%	83.3%	50.0%	66.7%	100.0%	50.0%	50.0%	50.0%	100.0%	100.0%	100.0%	60.0%	70.2%	
	% of Total	5.9%	0.0%	3.8%	2.2%	7.4%	.1%	1.6%	.7%	.3%	.3%	.2%	.2%	.6%	.2%	1.1%	23.5%	3.9%	.2%	4.0%	.1%	.2%	.3%	.9%	1.4%	1.2%	1.1%	.8%	.2%	.2%	.2%	.1%	.2%	.6%	5.1%	.2%	.1%	.1%	1.0%	70.2%

Ek 5'in devamı

<i>Count</i>	120	2	87	62	122	1	22	11	6	6	7	2	10	2	15	312	48	4	93	1	5	9	15	31	16	23	12	4	6	3	1	4	14	124	2	1	1	20	122	
<i>% within Cinsiyet</i>	9.8%	.2%	7.1%	5.1%	10.0%	.1%	1.8%	.9%	.5%	.5%	.6%	.2%	.8%	.2%	1.2%	25.5%	3.9%	.3%	7.6%	.1%	.4%	.7%	1.2%	2.5%	1.3%	1.9%	1.0%	.3%	.5%	.2%	.1%	.3%	1.1%	10.1%	.2%	.1%	.1%	1.6%	100.0%	
<i>Total % within Spor Dalı</i>	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
<i>% of Total</i>	9.8%	.2%	7.1%	5.1%	10.0%	.1%	1.8%	.9%	.5%	.5%	.6%	.2%	.8%	.2%	1.2%	25.5%	3.9%	.3%	7.6%	.1%	.4%	.7%	1.2%	2.5%	1.3%	1.9%	1.0%	.3%	.5%	.2%	.1%	.3%	1.1%	10.1%	.2%	.1%	.1%	1.6%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 12: Cinsiyet ve Spor Yapma Yılına Göre Katılımcıların Dağılımı

		Spor Yapma Yılı				Total	
		1 - 5	6 - 10	11 - 15	16 - 20		
Cinsiyet	Kadın	Count	157	158	41	10	364
		% within Cinsiyet	42.7%	43.0%	11.5%	2.8%	100.0%
		% within Spor Yapma Yılı	43.1%	28.6%	15.9%	17.5%	29.6%
		% of Total	12.7%	12.7%	3.4%	.8%	29.6%
	Erkek	Count	206	388	217	47	858
		% within Cinsiyet	23.8%	45.2%	25.5%	5.5%	100.0%
		% within Spor Yapma Yılı	56.9%	71.4%	84.1%	82.5%	70.4%
		% of Total	16.7%	31.8%	18.0%	3.9%	70.4%
Total	Count	363	546	258	57	1224	
	% within Cinsiyet	29.4%	44.5%	21.4%	4.7%	100.0%	
	% within Spor Yapma Yılı	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	29.4%	44.5%	21.4%	4.7%	100.0%	

Tablo 13: Cinsiyet ve Ailedeki Sporcu Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı

		Ailede Sporcu Varmı		Total	
		Evet	Hayır		
Cinsiyet	Kadın	Count	156	207	363
		% within Cinsiyet	43.0%	57.0%	100.0%
		% within Ailede Sporcu Varmı	33.1%	27.7%	29.8%
		% of Total	12.8%	17.0%	29.8%
	Erkek	Count	316	545	861
		% within Cinsiyet	36.9%	63.1%	100.0%
		% within Ailede Sporcu Varmı	66.9%	72.3%	70.2%
		% of Total	25.9%	44.3%	70.2%
Total	Count	472	752	1224	
	% within Cinsiyet	38.7%	61.3%	100.0%	
	% within Ailede Sporcu Varmı	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	38.7%	61.3%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 14: Cinsiyet ve Boş Zamana Göre Katılımcıların Dağılımı

		Boş Zaman					Total	
		Hiç olmuyor	1 - 2 saat	3 - 4 saat	5 - 6 saat	7 saat ve üzeri		
Cinsiyet	Kadın	Count	38	88	138	73	27	364
		% within Cinsiyet	10.4%	24.2%	37.9%	20.1%	7.4%	100.0%
		% within Boş Zaman	38.4%	37.6%	28.8%	28.2%	18.0%	29.8%
		% of Total	3.1%	7.2%	11.3%	6.0%	2.2%	29.8%
	Erkek	Count	61	146	344	186	123	860
		% within Cinsiyet	7.1%	17.0%	39.9%	21.7%	14.3%	100.0%
		% within Boş Zaman	61.6%	62.4%	71.3%	71.8%	82.0%	70.2%
		% of Total	5.0%	11.9%	28.0%	15.2%	10.1%	70.2%
Total	Count	99	234	482	259	150	1224	
	% within Cinsiyet	8.1%	19.1%	39.3%	21.2%	12.3%	100.0%	
	% within Boş Zaman	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	8.1%	19.1%	39.3%	21.2%	12.3%	100.0%	

Tablo 15: Cinsiyet ve Gelir Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımı

		Gelir Düzeyi					Total	
		0 - 1000	1001 - 2000	2001 - 3000	3001 - 4000	4000 üzeri		
Cinsiyet	Kadın	Count	79	140	90	32	23	364
		% within Cinsiyet	21.8%	38.1%	24.9%	8.8%	6.4%	100.0%
		% within Gelir Düzeyi	29.8%	29.3%	31.0%	31.7%	27.1%	29.9%
		% of Total	6.5%	11.4%	7.4%	2.6%	1.9%	29.9%
	Erkek	Count	186	338	205	69	62	860
		% within Cinsiyet	21.9%	39.2%	23.5%	8.1%	7.3%	100.0%
		% within Gelir Düzeyi	70.2%	70.7%	69.0%	68.3%	72.9%	70.1%
		% of Total	15.3%	27.5%	16.5%	5.7%	5.1%	70.1%
Total	Count	265	478	295	101	85	1224	
	% within Cinsiyet	21.9%	38.9%	23.9%	8.3%	7.0%	100.0%	
	% within Gelir Düzeyi	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	21.9%	38.9%	23.9%	8.3%	7.0%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 16: Cinsiyet ve Burs Alma Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı

		Burs Alma Durumu					Total	
		Almıyorum	Millilik bursu	KYK bursu	Özel burs	Diğer burslar		
Cinsiyet	Kadın	Count	184	25	119	17	16	361
		% within Cinsiyet	51.0%	6.9%	33.0%	4.7%	4.4%	100.0%
		% within Burs Alma Durumu	28.4%	25.0%	31.7%	37.0%	32.7%	29.6%
		% of Total	15.1%	2.1%	9.8%	1.4%	1.3%	29.6%
	Erkek	Count	470	75	256	29	33	863
		% within Cinsiyet	54.1%	8.8%	29.9%	3.4%	3.9%	100.0%
		% within Burs Alma Durumu	71.6%	75.0%	68.3%	63.0%	67.3%	70.4%
		% of Total	38.1%	6.2%	21.0%	2.4%	2.7%	70.4%
Total	Count	654	100	375	46	49	1224	
	% within Cinsiyet	53.2%	8.2%	30.8%	3.8%	4.0%	100.0%	
	% within Burs Alma Durumu	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	53.2%	8.2%	30.8%	3.8%	4.0%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 17: Cinsiyet ve Burs Miktarına Göre Katılımcıların Dağılımı

			Burs miktar														Total		
			100	150	200	250	300	350	400	450	500	600	800	900	1000	1500		2000	
Cinsiyet	Kadın	Count	4	1	1	3	131	0	3	0	0	1	1	21	3	0	0	169	
		% within Cinsiyet	2.4%	.6%	.6%	1.8%	77.5%	0.0%	1.8%	0.0%	0.0%	.6%	.6%	12.4%	1.8%	0.0%	0.0%	100.0%	
		% within Burs miktar	30.8%	33.3%	20.0%	60.0%	32.6%	0.0%	60.0%	0.0%	0.0%	33.3%	33.3%	23.9%	20.0%	0.0%	0.0%	30.6%	
		% of Total	.7%	.2%	.2%	.5%	23.7%	0.0%	.5%	0.0%	0.0%	.2%	.2%	3.8%	.5%	0.0%	0.0%	30.6%	
	Erkek	Count																	
		% within Cinsiyet	2.3%	.5%	1.0%	.5%	70.8%	.5%	.5%	.5%	1.0%	.5%	.5%	17.5%	3.1%	.3%	.3%	100.0%	
		% within Burs miktar	69.2%	66.7%	80.0%	40.0%	67.4%	100.0%	40.0%	100.0%	100.0%	66.7%	66.7%	76.1%	80.0%	100.0%	100.0%	69.4%	
		% of Total	1.6%	.4%	.7%	.4%	49.1%	.4%	.4%	.4%	.7%	.4%	.4%	12.1%	2.2%	.2%	.2%	69.4%	
Total	Count	13	3	5	5	402	2	5	2	4	3	3	88	15	1	1	552		
	% within Cinsiyet	2.4%	.5%	.9%	.9%	72.8%	.4%	.9%	.4%	.7%	.5%	.5%	15.9%	2.7%	.2%	.2%	100.0%		
	% within Burs miktar	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%		
	% of Total	2.4%	.5%	.9%	.9%	72.8%	.4%	.9%	.4%	.7%	.5%	.5%	15.9%	2.7%	.2%	.2%	100.0%		

Ek 5'in devamı

Tablo 18: Cinsiyet ve Lise Türüne Göre Katılımcıların Dağılımı

		Lise Türü						Total	
		Spor Lisesi	Anadolu / Fen Lisesi	Meslek Lisesi	Süper Lise	Düz Lise	Özel Lise		
Cinsiyet	Kadın	Count	38	44	73	6	198	6	365
		% within Cinsiyet	10.4%	12.1%	20.0%	1.6%	54.2%	1.6%	100.0%
		% within Lise Alanı	27.7%	28.8%	26.7%	35.3%	32.3%	20.7%	29.9%
		% of Total	3.1%	3.6%	6.0%	.5%	16.2%	.5%	29.9%
	Erkek	Count	99	109	200	11	417	23	859
		% within Cinsiyet	11.6%	12.7%	23.3%	1.3%	48.4%	2.7%	100.0%
		% within Lise Alanı	72.3%	71.2%	73.3%	64.7%	67.7%	79.3%	70.1%
		% of Total	8.1%	8.9%	16.4%	.9%	34.0%	1.9%	70.1%
Total	Count	137	153	273	17	615	29	1224	
	% within Cinsiyet	11.2%	12.5%	22.3%	1.4%	50.2%	2.4%	100.0%	
	% within Lise Alanı	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	11.2%	12.5%	22.3%	1.4%	50.2%	2.4%	100.0%	

Tablo 19: Cinsiyet ve Lise Mezuniyet Notuna Göre Katılımcıların Dağılımı

		Lise Mezuniyet Notu			Total	
		4.00 - 5.00 / 80 - 100	3.00 - 4.00 / 60 - 80	2.00 - 3.00 / 40 - 60		
Cinsiyet	Kadın	Count	106	213	44	363
		% within Cinsiyet	29.8%	57.9%	12.4%	100.0%
		% within AOP	35.9%	28.5%	23.8%	29.6%
		% of Total	8.8%	17.1%	3.7%	29.6%
	Erkek	Count	189	531	141	861
		% within Cinsiyet	22.3%	61.0%	16.7%	100.0%
		% within AOP	64.1%	71.5%	76.2%	70.4%
		% of Total	15.7%	42.9%	11.7%	70.4%
Total	Count	295	744	185	1224	
	% within Cinsiyet	24.5%	60.1%	15.4%	100.0%	
	% within AOP	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	24.5%	60.1%	15.4%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 20: Cinsiyet ve Alkol Kullanma Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı

		Alkol Kullanma		Total	
		Evet	Hayır		
Cinsiyet	Kadın	Count	44	320	364
		% within Cinsiyet	12.1%	87.9%	100.0%
		% within Alkol Kullanma	16.1%	33.7%	29.8%
		% of Total	3.6%	26.2%	29.8%
	Erkek	Count	229	631	860
		% within Cinsiyet	26.7%	73.3%	100.0%
		% within Alkol Kullanma	83.9%	66.3%	70.2%
		% of Total	18.7%	51.5%	70.2%
Total	Count	273	951	1224	
	% within Cinsiyet	22.3%	77.7%	100.0%	
	% within Alkol Kullanma	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	22.3%	77.7%	100.0%	

Tablo 21: Cinsiyet ve Alkol Kullanma Sebebine Göre Katılımcıların Dağılımı

		Evet ise					Total	
		Geçmişini unutmak	Keder	Mutlu anlarını hatırlamak	Arkadaş ısrarı	Sebepsiz		
Cinsiyet	Kadın	Count	4	5	18	1	17	45
		% within Cinsiyet	8.9%	11.1%	40.0%	2.2%	37.8%	100.0%
		% within Evet ise	15.4%	16.1%	19.8%	11.1%	14.4%	16.4%
		% of Total	1.5%	1.8%	6.5%	.4%	6.2%	16.4%
	Erkek	Count	22	26	73	8	101	230
		% within Cinsiyet	9.6%	11.3%	31.7%	3.5%	43.9%	100.0%
		% within Evet ise	84.6%	83.9%	80.2%	88.9%	85.6%	83.6%
		% of Total	8.0%	9.5%	26.5%	2.9%	36.7%	83.6%
Total	Count	26	31	91	9	118	275	
	% within Cinsiyet	9.5%	11.3%	33.1%	3.3%	42.9%	100.0%	
	% within Evet ise	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	9.5%	11.3%	33.1%	3.3%	42.9%	100.0%	

Ek 5'in devamı

Tablo 22: Cinsiyet ve Sigara Kullanma Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı

		Sigara Kullanma		Total	
		Evet	Hayır		
Cinsiyet	Kadın	Count	70	293	363
		% within Cinsiyet	19.3%	80.7%	100.0%
		% within Sigara Kullanma	19.4%	34.1%	29.8%
		% of Total	5.7%	24.0%	29.8%
	Erkek	Count	291	570	861
		% within Cinsiyet	34.0%	66.0%	100.0%
		% within Sigara Kullanma	80.6%	65.9%	70.2%
		% of Total	23.9%	46.4%	70.2%
Total	Count	361	863	1224	
	% within Cinsiyet	29.6%	70.4%	100.0%	
	% within Sigara Kullanma	100.0%	100.0%	100.0%	
	% of Total	29.6%	70.4%	100.0%	

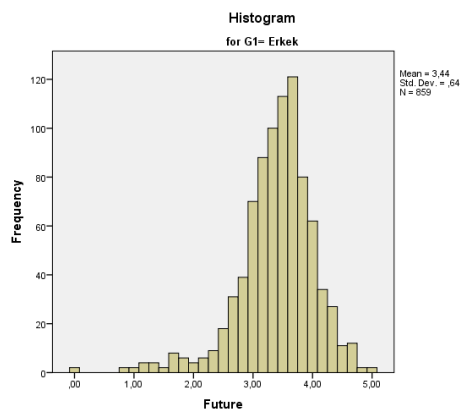
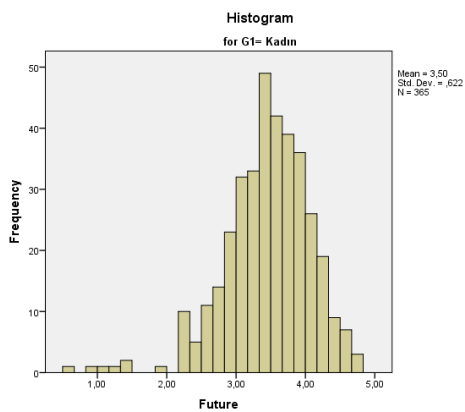
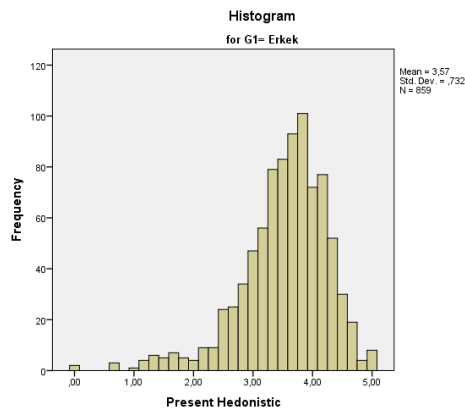
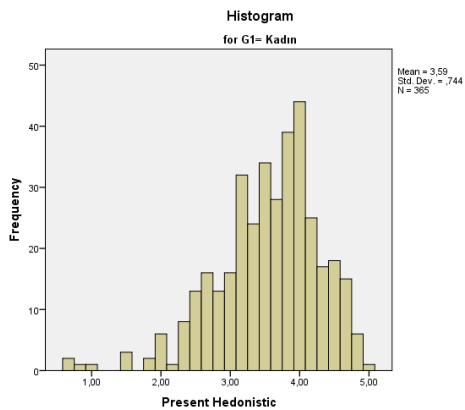
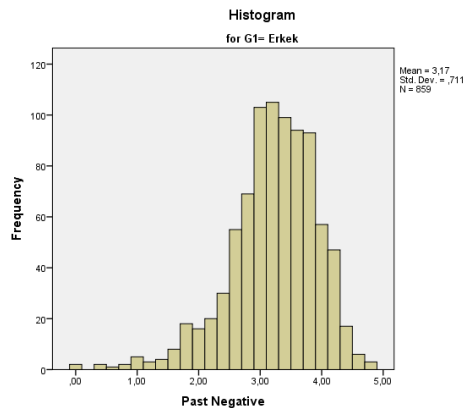
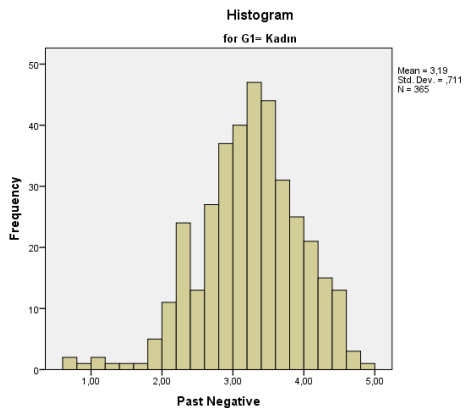
NORMALLİK TESTLERİ

Tests of Normality

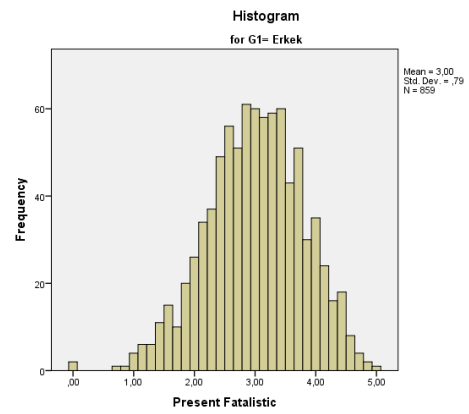
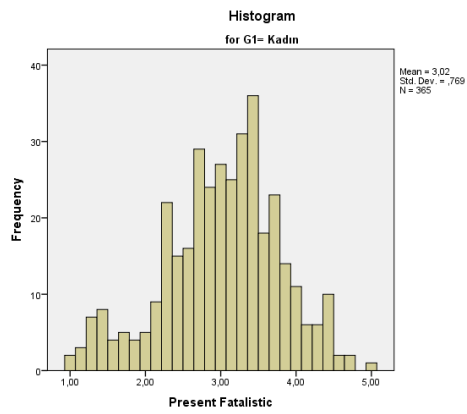
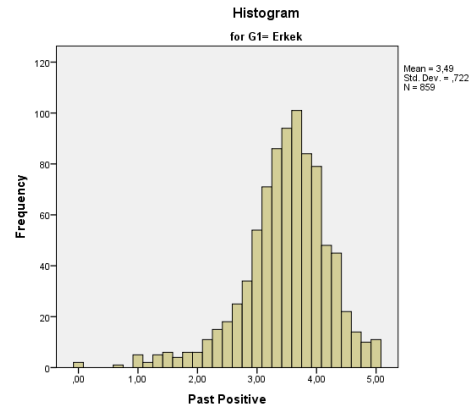
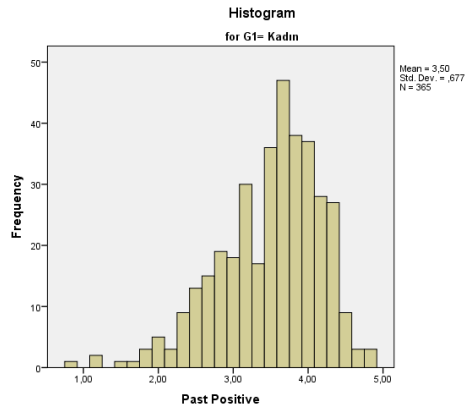
	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Geçmiş-olumsuz	Kadın	.053	365	.014	.983	365	.000
	Erkek	.080	859	.000	.960	859	.000
Şimdi-hazcı	Kadın	.086	365	.000	.958	365	.000
	Erkek	.093	859	.000	.936	859	.000
Gelecek	Kadın	.080	365	.000	.956	365	.000
	Erkek	.094	859	.000	.933	859	.000
Geçmiş-olumlu	Kadın	.127	365	.000	.957	365	.000
	Erkek	.108	859	.000	.949	859	.000
Şimdi-kaderci	Kadın	.072	365	.000	.983	365	.000
	Erkek	.050	859	.000	.992	859	.000

a. Lilliefors Significance Correction

Ek 5'in devamı

Ek 5'in devamı

Ek 5'in devamı

HİPOTEZ TESTLERİ

Cinsiyete göre Zaman Algı alt boyutları (Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu ve Şimdi-kaderci) puanları

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Geçmiş-olumsuz	Kadın	365	3.1901	.71107	.03722	3.1169	3.2633	.70	4.80
	Erkek	859	3.1681	.71148	.02428	3.1205	3.2157	.00	4.80
	Total	1224	3.1747	.71114	.02033	3.1348	3.2146	.00	4.80
Şimdi-hazcı	Kadın	365	3.5890	.74389	.03894	3.5125	3.6656	.67	5.00
	Erkek	859	3.5729	.73249	.02499	3.5238	3.6219	.00	5.00
	Total	1224	3.5777	.73564	.02103	3.5364	3.6189	.00	5.00
Gelecek	Kadın	365	3.4957	.62162	.03254	3.4317	3.5596	.58	4.83
	Erkek	859	3.4427	.64048	.02185	3.3998	3.4856	.00	5.00
	Total	1224	3.4585	.63512	.01815	3.4229	3.4941	.00	5.00
Geçmiş-olumlu	Kadın	365	3.4959	.67750	.03546	3.4262	3.5656	.83	4.83
	Erkek	859	3.4851	.72246	.02465	3.4367	3.5334	.00	5.00
	Total	1224	3.4883	.70909	.02027	3.4485	3.5281	.00	5.00
Şimdi-kaderci	Kadın	365	3.0235	.76888	.04024	2.9443	3.1026	1.00	5.00
	Erkek	859	3.0003	.78978	.02695	2.9474	3.0532	.00	5.00
	Total	1224	3.0072	.78337	.02239	2.9633	3.0512	.00	5.00

Ranks

	Cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Geçmiş-olumsuz	Kadın	365	612.05	223397.00
	Erkek	859	612.69	526303.00
	Total	1224		
Şimdi-hazcı	Kadın	365	617.60	225423.50
	Erkek	859	610.33	524276.50
	Total	1224		
Gelecek	Kadın	365	632.95	231027.00
	Erkek	859	603.81	518673.00
	Total	1224		
Geçmiş-olumlu	Kadın	365	619.68	226182.00
	Erkek	859	609.45	523518.00
	Total	1224		
Şimdi-kaderci	Kadın	365	622.87	227348.00
	Erkek	859	608.09	522352.00
	Total	1224		

Ek 5'in devamı

Test Statistics^a

	Geçmiş-olumsuz	Şimdi-hazcı	Gelecek	Geçmiş-olumlu	Şimdi-kaderci
Mann-Whitney U	156602.000	154906.500	149303.000	154148.000	152982.000
Wilcoxon W	223397.000	524276.500	518673.000	523518.000	522352.000
Z	-.029	-.329	-1.321	-.465	-.670
Asymp. Sig. (2-tailed)	.977	.742	.187	.642	.503

a. Grouping Variable: Cinsiyet

Sınıfa göre Zaman Algı alt boyutları (Geçmiş-olumsuz. Şimdi-hazcı. Gelecek. Geçmiş-olumlu ve Şimdi-kaderci) puanları

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Geçmiş-olumsuz	1224	3.1747	.71114	.00	4.80
Şimdi-hazcı	1224	3.5777	.73564	.00	5.00
Gelecek	1224	3.4585	.63512	.00	5.00
Geçmiş-olumlu	1224	3.4883	.70909	.00	5.00
Şimdi-kaderci	1224	3.0072	.78337	.00	5.00
Sınıf	1224	2.43	1.031	1	4

Ranks

	Sınıf	N	Mean Rank
Geçmiş-olumsuz	1. Sınıf	283	584.01
	2. Sınıf	349	586.24
	3. Sınıf	375	653.03
	4. Sınıf	217	621.85
	Total	1224	
Şimdi-hazcı	1. Sınıf	283	630.17
	2. Sınıf	349	558.87
	3. Sınıf	375	638.63
	4. Sınıf	217	630.56
	Total	1224	
Gelecek	1. Sınıf	283	624.18
	2. Sınıf	349	571.64
	3. Sınıf	375	618.67
	4. Sınıf	217	652.33
	Total	1224	
Geçmiş-olumlu	1. Sınıf	283	616.81
	2. Sınıf	349	589.20
	3. Sınıf	375	614.70
	4. Sınıf	217	640.56
	Total	1224	
Şimdi-kaderci	1. Sınıf	283	538.78
	2. Sınıf	349	610.00
	3. Sınıf	375	668.97
	4. Sınıf	217	615.09
	Total	1224	

Ek 5'in devamı

Test Statistics^{a,b}

	Geçmiş-olumsuz	Şimdi-hazcı	Gelecek	Geçmiş-olumlu	Şimdi-kaderci
Chi-Square	8.865	11.375	7.859	2.960	21.977
df	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.031	.010	.049	.398	.000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Sınıf

Bölüme göre Zaman Algı alt boyutları (Geçmiş-olumsuz. Şimdi-hazcı. Gelecek. Geçmiş-olumlu ve Şimdi-kaderci) puanları

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Geçmiş-olumsuz	1224	3.1747	.71114	.00	4.80
Şimdi-hazcı	1224	3.5777	.73564	.00	5.00
Gelecek	1224	3.4585	.63512	.00	5.00
Geçmiş-olumlu	1224	3.4883	.70909	.00	5.00
Şimdi-kaderci	1224	3.0072	.78337	.00	5.00
Bölüm	1223	2.14	1.044	1	4

Ranks

	Bölüm	N	Mean Rank
Geçmiş-olumsuz	Öğretmenlik	441	613.13
	Yöneticilik	328	596.16
	Antrenörlük	301	618.92
	Rekreasyon	153	629.09
	Total	1223	
Şimdi-hazcı	Öğretmenlik	441	582.27
	Yöneticilik	328	643.27
	Antrenörlük	301	611.52
	Rekreasyon	153	631.58
	Total	1223	
Gelecek	Öğretmenlik	441	620.06
	Yöneticilik	328	606.52
	Antrenörlük	301	617.42
	Rekreasyon	153	589.86
	Total	1223	
Geçmiş-olumlu	Öğretmenlik	441	601.48
	Yöneticilik	328	638.18
	Antrenörlük	301	612.18
	Rekreasyon	153	585.84
	Total	1223	
Şimdi-kaderci	Öğretmenlik	441	609.16
	Yöneticilik	328	581.02
	Antrenörlük	301	622.64
	Rekreasyon	153	665.68
	Total	1223	

Ek 5'in devamı

Test Statistics^{a,b}

	Geçmiş-olumsuz	Şimdi-hazcı	Gelecek	Geçmiş-olumlu	Şimdi-kaderci
Chi-Square	1.141	6.176	.983	3.054	6.381
df	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.767	.103	.805	.383	.094

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Bölüm

Eğitim aldığı üniversiteye göre Zaman Algı alt boyutları (Geçmiş-olumsuz. Şimdi-hazcı. Gelecek. Geçmiş-olumlu ve Şimdi-kaderci) puanları

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Geçmiş-olumsuz	1224	3.1747	.71114	.00	4.80
Şimdi-hazcı	1224	3.5777	.73564	.00	5.00
Gelecek	1224	3.4585	.63512	.00	5.00
Geçmiş-olumlu	1224	3.4883	.70909	.00	5.00
Şimdi-kaderci	1224	3.0072	.78337	.00	5.00
Eğitim Aldığı Üniversite	1223	2.99	.940	1	4

Ranks

	Eğitim Aldığı Üniversite	N	Mean Rank
Geçmiş-olumsuz	Erzincan Üniv.	75	513.70
	Atatürk Üniv.	322	611.29
	Dumlupınar Üniv.	368	624.08
	Karadeniz Teknik Üniv	458	618.89
	Total	1223	
Şimdi-hazcı	Erzincan Üniv.	75	685.06
	Atatürk Üniv.	322	534.07
	Dumlupınar Üniv.	368	605.91
	Karadeniz Teknik Üniv	458	659.72
	Total	1223	
Gelecek	Erzincan Üniv.	75	701.92
	Atatürk Üniv.	322	529.31
	Dumlupınar Üniv.	368	603.23
	Karadeniz Teknik Üniv	458	662.45
	Total	1223	
Geçmiş-olumlu	Erzincan Üniv.	75	739.89
	Atatürk Üniv.	322	510.22
	Dumlupınar Üniv.	368	603.24
	Karadeniz Teknik Üniv	458	669.65
	Total	1223	
Şimdi-kaderci	Erzincan Üniv.	75	414.81
	Atatürk Üniv.	322	678.06
	Dumlupınar Üniv.	368	608.78
	Karadeniz Teknik Üniv	458	600.43
	Total	1223	

Ek 5'in devamı

Test Statistics^{a,b}

	Geçmiş-olumsuz	Şimdi-hazcı	Gelecek	Geçmiş-olumlu	Şimdi-kaderci
Chi-Square	6.430	27.400	32.158	49.334	35.279
df	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.092	.000	.000	.000	.000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Eğitim Aldığı Üniversite

Gelir düzeyine göre Zaman Algı alt boyutları (Geçmiş-olumsuz, Şimdi-hazcı, Gelecek, Geçmiş-olumlu ve Şimdi-kaderci) puanları

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Geçmiş-olumsuz	1224	3.1747	.71114	.00	4.80
Şimdi-hazcı	1224	3.5777	.73564	.00	5.00
Gelecek	1224	3.4585	.63512	.00	5.00
Geçmiş-olumlu	1224	3.4883	.70909	.00	5.00
Şimdi-kaderci	1224	3.0072	.78337	.00	5.00
Gelir Düzeyi	1212	2.40	1.125	1	5

Ranks

	Gelir Düzeyi	N	Mean Rank
Geçmiş-olumsuz	0 - 1000	265	568.44
	1001 - 2000	471	615.37
	2001 - 3000	290	617.21
	3001 - 4000	101	603.91
	4000 üzeri	85	642.54
	Total	1212	
Şimdi-hazcı	0 - 1000	265	591.29
	1001 - 2000	471	601.02
	2001 - 3000	290	624.02
	3001 - 4000	101	625.50
	4000 üzeri	85	601.94
	Total	1212	
Gelecek	0 - 1000	265	584.63
	1001 - 2000	471	625.35
	2001 - 3000	290	595.39
	3001 - 4000	101	606.07
	4000 üzeri	85	608.67
	Total	1212	
Geçmiş-olumlu	0 - 1000	265	597.77
	1001 - 2000	471	610.84
	2001 - 3000	290	617.20
	3001 - 4000	101	588.61
	4000 üzeri	85	594.41
	Total	1212	

Ek 5'in devamı

Şimdi-kaderci	0 - 1000	265	571.89
	1001 - 2000	471	611.44
	2001 - 3000	290	603.49
	3001 - 4000	101	664.27
	4000 üzeri	85	628.66
	Total	1212	

Test Statistics^{a,b}

	Geçmiş-olumsuz	Şimdi-hazcı	Gelecek	Geçmiş-olumlu	Şimdi-kaderci
Chi-Square	4.624	1.657	2.702	.879	5.817
df	4	4	4	4	4
Asymp. Sig.	.328	.799	.609	.928	.213

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Gelir Düzeyi

Sporadaki Başarı Düzeyine Göre Korelasyon Sonuçları

Correlations

		Amatör Geçmiş-olumsuz	Amatör Şimdi-hazcı	Amatör Gelecek	Amatör Geçmiş-olumlu	Amatör Şimdi-kaderci
Amatör Geçmiş-olumsuz	Pearson Correlation	1	.502**	.381**	.331**	.546**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000
	N	836	836	836	836	836
Amatör Şimdi-hazcı	Pearson Correlation	.502**	1	.609**	.596**	.393**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000
	N	836	836	836	836	836
Amatör Gelecek	Pearson Correlation	.381**	.609**	1	.578**	.162**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000
	N	836	836	836	836	836
Amatör Geçmiş-olumlu	Pearson Correlation	.331**	.596**	.578**	1	.182**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000
	N	836	836	836	836	836
Amatör Şimdi-kaderci	Pearson Correlation	.546**	.393**	.162**	.182**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	
	N	836	836	836	836	836

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ek 5'in devamı

Correlations

		Profesyonel Geçmiş-olumsuz	Profesyonel Şimdi-hazcı	Profesyonel Gelecek	Profesyonel Geçmiş-olumlu	Profesyonel Şimdi-kaderci
Profesyonel Geçmiş-olumsuz	Pearson Correlation	1	.489**	.402**	.404**	.638**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000
	N	237	237	237	237	237
Profesyonel Şimdi-hazcı	Pearson Correlation	.489**	1	.678**	.621**	.431**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000
	N	237	237	237	237	237
Profesyonel Gelecek	Pearson Correlation	.402**	.678**	1	.591**	.243**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000
	N	237	237	237	237	237
Profesyonel Geçmiş-olumlu	Pearson Correlation	.404**	.621**	.591**	1	.323**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000
	N	237	237	237	237	237
Profesyonel Şimdi-kaderci	Pearson Correlation	.638**	.431**	.243**	.323**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	
	N	237	237	237	237	237

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		Milli Geçmiş-olumsuz	Milli Şimdi-hazcı	Milli Gelecek	Milli Geçmiş-olumlu	Milli Şimdi-kaderci
Milli Geçmiş-olumsuz	Pearson Correlation	1	.760**	.676**	.628**	.760**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000
	N	117	117	117	117	117
Milli Şimdi-hazcı	Pearson Correlation	.760**	1	.780**	.769**	.649**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000
	N	117	117	117	117	117
Milli Gelecek	Pearson Correlation	.676**	.780**	1	.799**	.476**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000
	N	117	117	117	117	117

Ek 5'in devamı

Milli olumlu	Geçmiş-	Pearson Correlation	.628**	.769**	.799**	1	.562**
		Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000
		N	117	117	117	117	117
Milli kaderci	Şimdi-	Pearson Correlation	.760**	.649**	.476**	.562**	1
		Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	
		N	117	117	117	117	117

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		Diger Geçmiş-olumsuz	Diger Şimdi-hazcı	Diger Gelecek	Diger Geçmiş-olumlu	Diger Şimdi-kaderci	
Diger olumsuz	Geçmiş-	Pearson Correlation	1	.252	.433*	.075	.441**
		Sig. (2-tailed)		.150	.011	.672	.009
		N	34	34	34	34	34
Diger Şimdi-hazcı	Şimdi-	Pearson Correlation	.252	1	.286	.626**	.467**
		Sig. (2-tailed)	.150		.101	.000	.005
		N	34	34	34	34	34
Diger Gelecek	Gelecek	Pearson Correlation	.433*	.286	1	.398*	.006
		Sig. (2-tailed)	.011	.101		.020	.974
		N	34	34	34	34	34
Diger olumlu	Geçmiş-	Pearson Correlation	.075	.626**	.398*	1	.089
		Sig. (2-tailed)	.672	.000	.020		.616
		N	34	34	34	34	34
Diger kaderci	Şimdi-	Pearson Correlation	.441**	.467**	.006	.089	1
		Sig. (2-tailed)	.009	.005	.974	.616	
		N	34	34	34	34	34

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ek 5'in devamı

1 Spordaki Başarı Düzeyine Göre Kendall's tau_b Sonuçları

		Diger Şimdi-hazcı	Diger Geçmiş-olumlu	Diger Şimdi-kaderci	Amatör Şimdi-hazcı	Amatör Gelecek	Amatör Geçmiş-olumlu	Amatör Şimdi-kaderci	Profesyonel Şimdi-hazcı	Profesyonel Gelecek	Profesyonel Geçmiş-olumlu	Profesyonel Şimdi-kaderci	Milli Geçmiş-olumsu z	Milli Şimdi-hazcı	Milli Gelecek	Milli Geçmiş-olumlu	Milli Şimdi-kaderci		
Kendall's tau_b	Diger Geçmiş-olumsu z	Correlation Coefficient	.294 [*]		.372 ^{**}					.254 [*]	.295 [*]								
		Sig. (2-tailed)	.018		.003					.040	.018								
		N	34		34					34	34								
	Diger Şimdi-hazcı	Correlation Coefficient		.297 [*]	.308 [*]								.337 ^{**}						
		Sig. (2-tailed)		.019	.013								.007						
		N		34	34								34						
	Diger Gelecek	Correlation Coefficient		.361 ^{**}															
		Sig. (2-tailed)		.004															
		N		34															
	Diger Şimdi-kaderci	Correlation Coefficient					.249 [*]						.363 ^{**}						
		Sig. (2-tailed)					.046						.004						
		N					34						34						
	Amatör Geçmiş-olumsu z	Correlation Coefficient				.306 ^{**}	.187 ^{**}	.166 ^{**}	.368 ^{**}					-.135 [*]					
		Sig. (2-tailed)				.000	.000	.000	.000					.039					
		N				836	836	836	836					117					

Ek 5'in devamı

Amatör Şimdi- hazcı	Correlation Coefficient					.361**	.364**	.218**										
	Sig. (2- tailed)					.000	.000	.000										
	N					836	836	836										
Amatör Gelecek	Correlation Coefficient						.353**											
	Sig. (2- tailed)						.000											
	N						836											
Amatör Geçmiş- olumlu	Correlation Coefficient							.065**										
	Sig. (2- tailed)							.008										
	N							836										
Amatör Şimdi- kaderci	Correlation Coefficient								-.099*									-.175**
	Sig. (2- tailed)								.029									.007
	N								237									117
Profesyonel Geçmiş- olumsuz	Correlation Coefficient								.316**	.218**	.250**	.483**						-.144*
	Sig. (2- tailed)								.000	.000	.000	.000						.027
	N								237	237	237	237						117
Profesyonel Şimdi- hazcı	Correlation Coefficient									.450**	.424**	.264**						
	Sig. (2- tailed)									.000	.000	.000						
	N									237	237	237						
Profesyonel Gelecek	Correlation Coefficient										.409**	.116*						
	Sig. (2- tailed)										.000	.011						
	N										237	237						
Profesyonel Geçmiş- olumlu	Correlation Coefficient											.159**						
	Sig. (2- tailed)											.001						
	N											237						

Ek 6. 24 Ülkede Eşzamanlı Yapılan Zzpe Ölçek Çalışması

Article

A Global Look at Time: A 24-Country Study of the Equivalence of the Zimbardo Time Perspective Inventory

SAGE Open
January-March 2014: 1–12
© The Author(s) 2014
DOI: 10.1177/2158244013515686
sgo.sagepub.com
SAGE

Anna Sircova¹, Fons J. R. van de Vijver^{2,3,4}, Evgeny Osin⁵, Taciano L. Milfont⁶, Nicolas Fieulaine⁷, Altınay Kislali-Erginbilgic⁸, Philip G. Zimbardo⁹, & 54 members of the International Time Perspective Research Project (presented in alphabetical order by country):

Slimane Djarallah¹⁰, Mohamed Seghir Chorfi¹¹, Umbelina do Rego Leite¹², Hui Lin¹³, Houchao Lv¹⁴, Tomislav Bunjevac¹⁵, Tena Tomaš¹⁵, Jasmina Punek¹⁵, Anica Vrlec¹⁵, Jelena Matic¹⁵, Marko Bokulić¹⁵, Martina Klicperová-Baker¹⁶, Jaroslav Košťál¹⁶, Riin Seema¹⁷, Arno Baltin¹⁷, Themistoklis Apostolidis¹⁸, Daphne Pediaditakis¹⁹, Fay Griva²⁰, Fotios Anagnostopoulos²⁰, Nurit Carmi²¹, Marina Goroshit²¹, Martina Peri²², Yumi Shimojima²³, Koichi Sato²⁴, Keita Ochi²⁵, Antanas Kairys²⁶, Audrone Liniauskaite²⁷, Víctor Corral-Verdugo²⁸, Aneta Przepiorka²⁹, Agata Blachnio²⁹, Victor E. C. Ortuño³⁰, Vítor Gamboa³¹, Olga Mitina³², Nadezhda Semyenova³², Valentina Gerasimova³³, Tatiana Rawski (Nepryakho)³⁴, Ekaterina Kuleshova³⁵, Natalia Polskaya³⁶, Nikolaj Tulinov³⁷, Isabella Romanko³⁸, Yulia Semina³⁹, Ekaterina Nikitina⁴⁰, Vera Yasnaya^{5,41}, Irina Davydova⁴², Elsa Utyasheva⁴², Irina Emel'yanova⁴¹, Regina Ershova⁴³, Jasmina Nedeljkovic⁴⁴, Juan Francisco Díaz Morales⁴⁵, Maria Grazia Carelli¹, Britt Wiberg¹, Ilona Boniwell⁴⁶, P. Alex Linley⁴⁷, and John Nathan Boyd⁴⁸

Abstract

In this article, we assess the structural equivalence of the Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI) across 26 samples from 24 countries ($N = 12,200$). The ZTPI is proven to be a valid and reliable index of individual differences in time perspective across five temporal categories: Past Negative, Past Positive, Present Fatalistic, Present Hedonistic, and Future. We obtained evidence for invariance of 36 items (out of 56) and also the five-factor structure of ZTPI across 23 countries. The short ZTPI scales are reliable for country-level analysis, whereas we recommend the use of the full scales for individual-level analysis. The short version of ZTPI will further promote integration of research in the time perspective domain in relation to many different psycho-social processes.

Keywords

Zimbardo Time Perspective Inventory, ZTPI, time perspective, equivalence, cross-cultural research

¹Umeå University, Sweden

²Tilburg University, the Netherlands

³North-West University, South Africa

⁴University of Queensland, Australia

⁵National Research University Higher School of Economics, Moscow, Russia

⁶Victoria University of Wellington, New Zealand

⁷University of Lyon, France

⁸Istanbul, Turkey

⁹Stanford University, USA

¹⁰Université of Batna, Algeria

¹¹Université Ferhat Abbas –Setif, Algeria

¹²Universidade de Rio Verde, Brasil

¹³Peking University, China

¹⁴Southwest University, China

¹⁵University of Zagreb, Croatia

¹⁶Institute of Psychology, Academy of Sciences of the Czech Republic

¹⁷Tallinn University, Estonia

¹⁸Université de Provence, France

¹⁹Ruprecht-Karls-University of Heidelberg, Germany

²⁰Panteion University of Social and Political Sciences, Greece

²¹Tel-Hai College, Israel

²²Salesiana University, Rome, Italy

²³Kyōrin University, Japan

²⁴Gunma University, Japan

²⁵Hosei University, Japan

²⁶Vilnius University, Lithuania

²⁷Klaipėda University, Lithuania

²⁸Universidad de Sonora, Hermosillo, Mexico

²⁹The John Paul II Catholic University in Lublin, Poland

³⁰Universidade de Coimbra, Portugal

³¹Universidade do Algarve, Portugal

³²Moscow State University, Russia

³³Kaluga State University of Education, Russia

³⁴Tver State University, Russia

³⁵A.I. Gertsen Russian State University of Education, Russia

³⁶Saratov State University, Russia

³⁷Balabanovo branch of Moscow State University of Humanities, Russia

³⁸St.Petersburg State University, Russia

³⁹Moscow State Regional University, Russia

⁴⁰Sociology of Education Center, Russian Academy of Education

⁴¹Moscow State University of Psychology and Education, Russia

⁴²Russian State University of Humanities, Russia

⁴³Kolomna State Institute of Education, Russia

⁴⁴Faculty of Law and Business Studies Novi Sad, Serbia

⁴⁵Universidad Complutense de Madrid, Spain

⁴⁶University of East London, UK

⁴⁷Centre for Applied Positive Psychology, UK

⁴⁸Google Inc., USA

Corresponding Author:

Anna Sircova, Skyttegade 14, 2 th, 2200, Copenhagen, Denmark.

Email: a.sircova@psychology.com

Introduction

Much of human activity is time bound, both chronologically and psychologically. The subjective perception of time, in the form of perceived duration, synchrony, pace of life, and more, as well as our temporal perspectives are deeply ingrained. McGrath and Tschan (2004) distinguished four processes in temporal aspects of everyday life: *time use*, *pace of life*, *time perception*, and *time orientation*. Time use refers to an individual's distribution of time over daily activities such as working, eating, leisure time, travel time, and personal care. Pace of life refers to the speed of doing everyday activities. Time perception is about how humans judge the passage of time and is often studied within individuals by their estimations of duration of specific temporal intervals, and feelings about the passage of time in general. Finally, time orientation refers to how people compare the present to the future (hopes and fears).

If these psychological aspects are tightly linked to human activity, it is not surprising that time sense should reveal major cross-cultural differences (Frank, 1939; Kluckhohn & Strodtbeck, 1961; Levine, 1997; Luhmann, 2002; Poole, 2000). Previous cross-cultural studies have addressed different aspects of McGrath and Tschan's (2004) classification of psychological time processes. Hall (1989), utilizing his anthropological experience, dichotomized cultural time orientations into monochronic and polychronic. He argues that cultures with monochronic time orientation tend to prefer to do one thing at a time, rely on schedules and segmentation. However, people with polychronic time orientation tend to do several things at once, and they stress the completion of transactions rather than adherence to preset schedules. Hall (1989) asserted that Westerners are likely to be monochronic, while Latin American and Mediterranean people are more polychronic oriented.

Brislin and Kim (2003) have suggested a closely related dichotomy of clock and event time. Clock-time cultures, like the United States, adhere to schedules and punctuality, whereas event-time cultures, like Latin America, go more with the natural flow of social events. Hofstede (2001) who studied work-related values in 40 countries, found a long-term versus short-term orientation factor in the Chinese Values Survey administered to university students in 22 countries (Chinese Culture Connection, 1987). Countries with a strong short-term orientation (most Western countries) foster values involving future-oriented rewards, in particular perseverance and thrift, whereas countries with a long-term orientation (such as China and Taiwan) foster respect for tradition, preservation of "face," and fulfilling social obligations. Long-term orientation shows significant correlations with other national characteristics, notably the current economic growth. Recently, Hofstede, Hofstede, and Minkov (2010) proposed a new version of this index of long-term

versus short-term orientation, based on a subset of the World Values Survey items, and evidenced a relation between the score calculated for 93 countries with school results and economic growth (Hofstede & Minkov, 2010).

Another large cross-cultural study is the GLOBE project. This 62-country study focusing on leadership and organizational behavior also collected data on future orientation, described as "the degree to which a collectivity encourages and rewards future-oriented behaviours such as planning and delaying gratification" (Ashkanasy, Gupta, Mayfield, & Trevor-Roberts, 2004, p. 282). Societies with a stronger future orientation, such as Singapore, Austria, and Canada, tend to be less hierarchical, more humane, and individualistic. Another study conducted by Trompenaars and Hampden-Turner (1998) examined time horizon in 42 countries. Time horizon refers to the length of the planning horizon and the length of time a person uses to think about the past or future. Confucian cultures scored higher on long-term planning, whereas Western cultures scored higher on short-term planning.

Three other cross-cultural studies on time should be mentioned. One focused on the pace of life in 31 countries using behavioral observations (Levine & Norenzayan, 1999). Pace of life was significantly faster in colder climates, economically developed countries and in individualistic cultures. A second study by Luszczynska, Gutiérrez-Doña, and Schwarzer (2005) measured Consideration of Future Consequences (Strathman, Gleicher, Boninger, & Edwards 1994) in Americans, Turkish, and Polish high school students. Greater consideration of future consequences was associated with high general self-efficacy in all countries. The third study (Milfont & Gapski, 2010) has integrated a number of culture-level data of time orientations from 73 countries, yielding two factors related to future and long-term orientation. Only the future-oriented factor was associated to the countries' national wealth and level of human development.

Time orientation has been the topic of several major cross-cultural studies; however, an integration of their findings is impossible due to the absence of an underlying general theoretical basis and a lack of methodological convergence across these studies. In our view, this is due to both substantive and methodological reasons. Shortcomings include a lack of a global view on parts of the domain of psychological time and an absence of widely employed instruments with well-established psychometric properties for the time concepts studied. In addition, almost no cross-cultural studies have conducted equivalence analyses; thus, some reported cross-cultural differences in time orientation might have been influenced by measurement anomalies, such as inadequate item content for some countries.

Why is equivalence analysis so important in this kind of cross-cultural research? When comparing groups on a measured construct, such as time perspective, an assumption is made that the instrument measures the same psychological

Ek 6'nın devamı

Sircova et al.

3

construct in all groups. This assumption is verified by equivalence testing. Equivalence refers to the measurement invariance of the measured construct across groups. If this equivalence assumption holds, the group comparisons are valid and differences/similarities between groups can be meaningfully interpreted. If this equivalence assumption does not hold, comparisons and interpretations are not fully meaningful (Milfont & Fischer, 2010; van de Vijver & Leung, 1997). Establishing measurement invariance is thus a prerequisite for meaningful comparisons across groups, and four main levels of equivalence can be distinguished: functional, structural, metric, and full score or scalar equivalence (Fontaine, 2005).

In the present article, we aim to address these shortcomings by examining the extent to which the Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI; Zimbardo & Boyd, 1999), an instrument that uses the most comprehensive conception of time perspective (McGrath & Tschan, 2004) and that validly and reliably assesses time perspective in a Western context, also captures dimensions of time perspective in a diverse set of other cultures.

The ZTPI

In recent years, research on the psychological dimension of time that can be identified as "time perspective" has increased considerably. Time perspective corresponds to an individual's view on his or her past and future at a given time (Frank, 1939; Lewin, 1942). Time perspective links past, present, and future (Hoornaert, 1973), or in Zimbardo and Boyd's (1999) words: "Between the abstract, psychological constructions of prior past and anticipated future events lies the concrete, empirically centered representation of the present" (p. 1271). In addition, these researchers conceive of time perspective as the ways in which individuals partition the flow of their personal experiences into time zones or temporal categories (see also Zimbardo & Boyd, 2008).

Usually, such temporal categories have been identified as past, present, and future. However, they can vary in their salience or in the extent of utilization so that some of these time frames are overused, while others are underused by individuals, social groups, nations, and cultures. Such biased time perspectives function automatically and non-consciously, and may be influenced by many factors, including education and upbringing, social class, religion, geography, economic and political stability–instability, as well as family, social, and cultural structures. Time perspective is critical when it comes to goal setting and decision making: the actor may be too distracted by the immediate situation (present orientation), immersed in memories (past orientation), or preoccupied with future gains and losses (future orientation).

The development of ZTPI (Zimbardo & Boyd, 1999) was based on theoretical analyses, in-depth interviews, focus groups, factor analyses, feedback from participants, and has refined the three major time zones of past, present, and future by empirically confirmed factors that decompose the past into a focus on positive or negative memories, while the present decomposes into a focus on hedonism versus fatalism. As a result, the ZTPI measures five temporal orientations: Past Positive (PP), Past Negative (PN), Present Hedonistic (PH), Present Fatalistic (PF), and Future (F).

The PP dimension represents pleasurable, usually sentimental and nostalgic views of one's past, while emphasizing the maintenance of relationships with family and friends. In contrast, the PN dimension reflects a focus on personal experiences that were aversive, noxious, traumatic, or filled with regret. Those high on PH live in the moment, enjoy high intensity activities, sensation seeking, and act with minimal concern for the consequences of their behavior. The PF dimension reflects helpless and hopeless attitude toward the future and one's life that seems fated and not under personal control. The F factor represents an attitude of goal setting and working for these goals at the expense of present enjoyment and delaying gratification, while always considering the consequences of one's own actions and decisions.

Various studies have addressed the psychometric properties of the ZTPI in particular cultural contexts, and the scales reveal adequate internal consistencies (in the range of .63 to .84). Adequate psychometric properties were found in more than 20 countries: Algeria (Djarallah & Seghir Chorfi, 2009), Brazil (Leite & Pasquali, 2008; Milfont, Andrade, Belo, & Pessoa, 2008), Czech Republic (Lukavská, Klicperová-Baker, Lukavský, & Zimbardo, 2011), Estonia (Seema & Sircova, 2013), France (Apostolidis & Fieulaine, 2004), Greece (Anagnostopoulos & Griva, 2012), Israel (Carmi & Goroshit, 2014), Japan (Shimajima, Sato, & Ochi, 2012), Latvia (Kolesovs, 2009), Lithuania (Liniauskaitė & Kairys, 2009), Mexico (Corral-Verdugo, Fraijo-Sing, & Pinheiro, 2006), the Netherlands (van Beek, & Kamphuis, 2012), Philippines (Cebuano language; Agsoy, Cacanog, Chiong, & Ocenar, 2010), Poland (Przepiorka, 2011), Portugal (Ortuño, & Gamboa, 2009), Romania (Gavreliuc, Mitu, & Gavreliuc, 2012), Russia (Sircova, Sokolova, & Mitina, 2008), Serbia (Kostic & Nedeljkovic, 2013), South Africa (Dissel & Potgieter, 2007), Spain (Diaz-Morales, 2006), Sweden (Carelli, Wiberg, & Wiberg, 2011), and Ukraine (Senyk, 2012).

The predictive, convergent, and discriminant validity of the instrument has also been demonstrated across a number of studies. The nomological network of each scale and reference to specific studies is given in the website: www.TheTimeParadox.com. To illustrate, PN is positively associated with various mental health problems (Laghi, Baiocco,

Ek 6'nın devamı

D'Alessio, & Gurrieri, 2009; Sircova et al., 2008; van Beek, Berghuis, Kerkhof, & Beekman, 2011; Zimbardo & Boyd, 1999) and negatively associated with life satisfaction (Boniwell, Osin, Linley, & Ivanchenko, 2010; Shipp, Edwards, & Lambert, 2009) and positive relations with others (Holman & Zimbardo, 2009; Sircova & Mitina, 2008). PP is positively correlated with mental health and self-esteem (Zimbardo & Boyd, 1999), health responsibility, nutrition, and spiritual growth (Hamilton, Kives, Micevski, & Grace, 2003). Higher scores on PF are positively associated with aggression, anxiety, and depression (Zimbardo & Boyd, 1999); suicidal ideation (van Beek et al., 2011); physical activity (Hamilton et al., 2003); use of tobacco/alcohol/drug (Daugherty & Brase, 2010), and procrastination (Ferrari & Diaz-Morales, 2007). Individuals with high scores on PH also tend to have high scores on novelty and sensation seeking (Zimbardo & Boyd, 1999), substance use (Fieulaine & Martinez, 2011), curiosity and exploration (Kashdan, Rose, & Fincham, 2004) and satisfaction with life (Boniwell et al., 2010). Future time perspective is positively correlated with conscientiousness, preference for consistency, a consideration of future consequences measure, and self-report hours spent studying per week (Zimbardo & Boyd, 1999); healthy life style (Daugherty & Brase, 2010); long-term adjustment following a highly stressful event (Holman & Silver, 2005); and pro-environmental attitudes and behaviors (Milfont & Gouveia, 2006).

In sum, from studies conducted in different countries, PN and PF orientations repeatedly appeared as negatively associated with psychological well-being and behaviors, whereas PP and F orientations appeared to be positively associated in many cases. PH appeared as having associations, simultaneously related to risky behaviors and to more satisfactory relations and greater psychological well-being. Recently, Boniwell and Zimbardo (2004) investigated temporal profiles based on the interrelations between the five dimensions of the model. These authors proposed that the more functional profile is a balanced time perspective with low scores on dysfunctional orientations, high scores on the functional ones, and a moderate score on the remaining present-hedonistic orientation. Three studies subsequently demonstrated that balanced time perspective profiles are closely related to subjective well-being and satisfaction with life (Boniwell et al., 2010; Drake, Duncan, Sutherland, Abernethy, & Henry, 2008; Sircova & Mitina, 2008). Finally, clinical investigations demonstrated that this balanced time perspective model is effective for diagnosis and interventions (van Beek et al., 2011; Zimbardo, Sword, & Sword, 2012).

Many researchers now incorporate the ZTPI into their studies; however, only a few studies adopted a comparative approach. Some studies performed comparisons of time

perspective as measured by the ZTPI between countries (Russia and United Kingdom; Boniwell et al., 2010) or ethno-linguistic samples (Kolesovs, 2009), with no or limited tests for structural equivalence. A study by White, Valk, and Dialmy (2011) tested for structural equivalence of the ZTPI measure between three countries (Estonia, Morocco, and United States) using principal components analysis within each country sample compared with factors extracted from a pooled matrix through Tucker coefficients of congruence. They concluded that the ZTPI showed somewhat comparable, but not completely identical factors across the three countries. An attempt to summarize the available findings using ZTPI in different countries (Brazil, France, Italy, South Africa, Spain, Russia, and the United States) was presented by Sircova et al. (2007). Thus, the possibility to meaningfully compare findings with other studies becomes of critical importance.

The Current Investigation

The current study assesses the structural equivalence of the ZTPI in 24 countries by investigating the invariance of its five-factor structure. Applying exploratory factor analyses, followed by target rotations and confirmatory factor analyses, we examined if the five time perspective dimensions first established in the United States also emerge in other cultures, and therefore if we can utilize this measure of time perspective as suitable for meaningful cross-cultural comparisons on these dimensions. To evaluate scalar equivalence of the specific scales, we have also performed Differential Item Functioning (DIF) procedures.

Method

Participants and Procedure

The final sample included 26 samples from 24 countries with a total of 12,200 participants (Table 1).¹ The data were collected by members of the International Research Network on Time Perspective between 2003 and 2007, and for the United States the original 1999 data were included.

The sample sizes varied from 180 (United Kingdom) to 1,269 (Russia) participants. The average age of respondents was 26.9 years ($SD = 12.3$), with 39.9% being male. The majority of the samples comprised undergraduate students from humanities. They were recruited from local universities during normal class hours or by randomized sampling on campus. The general population was reached using a snowball approach or web-based surveys (Germany sample and part of the Russian sample). Czech data were gathered on a fully representative sample (Klicperová-Baker & Košťál, 2004). Samples of workers were from a technology

Ek 6'nın devamı

Sircova et al.

5

Table 1. Description of Country Samples.

Country	Number of participants			M age	SD age	Adaptation procedure
	Male	Female	Total			
Algeria	190	244	434	24.1	5.3	t-b-t + BC
Brazil-1	108	155	263	25.3	12.0	BC
Brazil-2	274	250	528	19.8	1.8	t-b-t
China-1	138	217	356	24.7	6.3	t-b-t
China-2	216	693	924	25.0	3.6	t-b-t
Croatia	150	205	357	20.3	2.5	t-b-t
Czech Republic	506	528	1,034	43.2	17.5	BC
Estonia	682	209	891	23.3	6.1	t-b-t
France	126	293	419	21.9	3.5	t-b-t
Germany	47	147	215	27.6	8.3	BC
Greece-1	111	226	337	20.9	5.0	t-b-t
Greece-2	65	150	215	21.5	6.6	t-b-t
Israel	92	216	334	24.2	3.9	t-b-t
Italy	54	89	143	24.1	6.8	t-b-t
Japan	157	276	433	20.2	1.5	t-b-t
Lithuania	115	311	438	25.5	7.8	t-b-t
Mexico	139	154	293	31.9	13.4	BC
New Zealand	92	231	329	19.0	2.6	—
Poland	87	113	200	19.9	1.5	t-b-t
Portugal	108	217	342	23.0	8.0	t-b-t
Republic of Serbia	115	286	401	22.1	3.4	t-b-t
Russia	464	794	1,269	29.2	15.7	t-b-t + BC
Spain	289	471	763	40.1	14.5	t-b-t
Sweden	138	187	325	39.2	16.9	t-b-t
Turkey	221	251	475	21.3	1.5	BC
United Kingdom	33	144	180	24.0	9.3	—
United States	210	348	565	20.9	6.1	—
Total sample ^a	4,819	7,250	12,200	26.9	12.3	

Note. t-b-t: translation-back-translation method; BC = bilingual committee approach; t-b-t + BC = translation-back-translation combined with a bilingual committee approach.

^aThe final sample used in the article excluded Brazil-1 sample, and 131 respondents failed to indicate their gender.

factory (both white-collar and blue-collar, in China-1 sample), from a communications company (in China-2 sample), and from a governmental institution (part of the Portugal sample).

Measure

The ZTPI (Zimbardo & Boyd, 1999) contains 56 items tapping the five time perspectives dimensions discussed. Participants were asked to indicate the extent to which each of the statements are characteristic or true of them on a 5-point Likert-type scale ranging from 1 (*very untrue*) to 5 (*very true*).

Language and Culture Adaptations

Data providers were asked to assure quality of their translation. The type of the quality check was left for their choice and in every case included one of the following (see Table 1): translation-back-translation method (Brislin, 1986), bilingual committee approach (van de Vijver & Leung, 1997), or translation-back-translation combined with a bilingual committee approach (Harkness, van de Vijver, & Mohler, 2003).

Results

Descriptive Statistics

We performed data quality check on the instrument level by evaluating the number of missing values and comparing reliability coefficients (Cronbach's α). Our sample contained 8.06% cases with some missing data (7.14% had three or less items missing). Item correlation matrices were produced for each sample using pairwise deletion. Regression-based imputation on the dataset of each country was used to calculate total scale scores for individual responses with missing data. Overall, Cronbach's alphas for three scales (PN, PH, and F) were above .7 with mean values of .79, .77, and .74, respectively, and for the other two scales (PP and PF) the mean coefficients were .68 (see Table 2).

Construct Equivalence

An exploratory factor analysis was performed upon the aggregated correlation matrix ($N = 12,200$). The correlation matrix for each sample was Fisher-transformed, and the aggregated correlation matrix was obtained as inverse Fisher-transformed weighted sum of those matrices (weights were based on the square root of the size of each sample). The obtained factor structure matched the original very closely. The scree plot indicated three or five factors. Minimum average partial test indicated five factors (O'Connor, 2000; Velicer, 1976). Given our theoretical and statistical rationale, five factors with eigenvalues above 1.5 were extracted, explaining 32% of the total variance. Only two items (25 and 52) had factor loadings not corresponding to the proposed location.

To measure the similarity of the factor analytic solutions across samples, and thus examine construct equivalence, exploratory factor analyses with subsequent Procrustes rotation were undertaken in which the factors from each country were compared with the factors in the pooled solution (Table 2). The factor congruence coefficients (Tucker's phi) were higher than .90 for most of the factors, indicating factorial similarity in most cases (van de Vijver & Leung, 1997).

Ek 6'nin devamı

6

SAGE Open

Table 2. Internal Consistency Coefficients (Cronbach's α) and Proportionality Coefficients After Procrustes Rotation.

Country	n	Internal consistency coefficients					% of explained variance	Proportionality coefficient per factor								
		PN	PH	F	PP	PF		PN	PH	F	PP	PF				
Algeria	434	.81	.79	.83	.82	.76	.71	.68	.74	.73	34.56	.83	.89	.90	.86	.84
Brazil-2	528	.79	.80	.79	.80	.71	.65	.64	.70	.68	33.41	.97	.95	.94	.93	.94
China-1	356	.74	.74	.64	.64	.63	.56	.60	.62	.62	29.92	.86	.68	.67	.83	.72
China-2	924	.79	.81	.68	.69	.71	.66	.67	.78	.78	34.25	.82	.90	.83	.89	.70
Croatia	357	.84	.86	.76	.77	.82	.74	.73	.71	.72	38.17	.97	.96	.97	.94	.92
Czech Rep.	1,034	.82	.84	.84	.85	.74	.66	.70	.76	.75	39.48	.94	.94	.90	.92	.93
Estonia	891	.82	.84	.80	.81	.78	.73	.73	.69	.70	36.08	.96	.98	.95	.95	.93
France	419	.72	.74	.78	.79	.76	.64	.61	.69	.68	32.87	.94	.97	.96	.93	.81
Germany	215	.78	.81	.82	.82	.76	.75	.74	.65	.66	36.66	.92	.93	.92	.91	.88
Greece-1	337	.79	.82	.85	.85	.83	.73	.72	.69	.70	37.91	.97	.96	.96	.93	.92
Greece-2	215	.82	.84	.86	.86	.76	.75	.76	.63	.64	38.20	.95	.96	.94	.92	.68
Israel	334	.82	.84	.80	.80	.76	.73	.72	.71	.72	36.03	.92	.95	.88	.89	.80
Italy	143	.80	.82	.68	.70	.68	.61	.61	.74	.72	35.41	.89	.88	.82	.88	.54
Japan	433	.74	.76	.72	.72	.74	.73	.69	.63	.63	33.07	.93	.92	.90	.92	.82
Lithuania	438	.78	.80	.76	.77	.77	.67	.66	.71	.72	33.69	.96	.95	.96	.91	.93
Mexico	293	.74	.76	.72	.73	.70	.56	.58	.72	.70	36.11	.82	.87	.72	.77	.71
New Zealand	329	.79	.81	.80	.80	.78	.78	.75	.64	.64	36.55	.96	.96	.95	.93	.93
Poland	200	.84	.84	.76	.77	.70	.67	.62	.61	.64	34.02	.94	.96	.95	.8	.82
Portugal	342	.79	.81	.79	.80	.72	.64	.61	.70	.71	35.34	.94	.95	.94	.88	.92
Russia	1,269	.82	.84	.77	.78	.70	.71	.71	.65	.66	33.51	.98	.96	.97	.94	.95
Serbia	401	.76	.77	.78	.78	.77	.69	.68	.68	.71	34.58	.96	.97	.92	.91	.87
Spain	763	.76	.77	.79	.80	.74	.65	.65	.61	.63	33.43	.91	.98	.96	.96	.89
Sweden	325	.83	.85	.81	.82	.73	.75	.74	.66	.66	37.07	.95	.94	.95	.94	.79
Turkey	475	.80	.81	.75	.76	.72	.62	.60	.66	.65	32.34	.96	.94	.92	.89	.85
United Kingdom	180	.79	.82	.75	.76	.76	.77	.75	.68	.69	36.30	.95	.93	.90	.88	.90
United States	565	.77	.79	.76	.76	.73	.72	.70	.71	.71	32.36	.98	.97	.98	.96	.93
M α		.79	.81	.77	.78	.74	.69	.68	.68	.69						

Note. Values in bold indicate the revised keying. In the original keying, Item 25 pertains to Past Positive and Item 52 to Present Fatalistic. In the revised keying, Item 25 pertains to Past Negative and Item 52 to Present Hedonistic. PN = Past Negative; PH = Present Hedonistic; F = Future; PP = Past Positive; PF = Present Fatalistic.

The average proportionality coefficients across all 26 samples were .93 for PH, .93 for PN, .91 for F, .90 for PP, and .84 for PF. The proportion of explained variance ranged from 29.92% (China-1) to 39.48% (Czech Republic), with an average of 35.05%.

It can be concluded that structural equivalence was rather well supported for the first factors. However, notably PF yielded values in various countries that left considerable room for improvement; some PF items showed relatively high secondary loadings (e.g., Items 33 and 47 had secondary loadings on PN). Additional analyses of the misfit did not yield a clear patterning (such as moving these items to other factors); hence, there were multiple reasons for the lower values of the proportionality coefficient, and these lower values were not associated with specific clusters of countries or salient sub-clusters of items not covered in the five-factor model. It can be concluded

that the cross-cultural differences of the PF have to be interpreted with great caution.

Scalar Equivalence

We assessed item bias (DIF) using ANOVA approach (van de Vijver & Leung, 1997) to evaluate if direct comparison of ZTPI scores is possible across the cultural groups. Effect sizes (partial eta-squared) for the country factor were calculated for each item and used as a DIF indicator (similar to Cohen's d). Items and countries contributing to the most bias were iteratively removed. The resulting unbiased set included 36 items and 23 country samples.² Three samples with more than two instances of bias were removed: China-2, Japan, and Greece-2. Thus, data from 23 countries (Japan was excluded) were deemed suitable for country-level analyses, and at most had a single biased item per scale.

Ek 6'nin devamı

Sircova et al.

7

Table 3. Loading and Explained Variance in Exploratory Factor Analysis of the Aggregated Solution and Unbiased 36 Zimbardo Time Perspective Inventory Items ($n = 10,775$).

Item	F1	F2	F3	F4	F5
2. Familiar childhood sights, sounds, smells often bring back a flood of wonderful memories.	.01	.08	.61	.07	.03
4. I often think of what I should have done differently in my life.	.63	.01	.11	-.03	.06
7. It gives me pleasure to think about my past.	-.08	.06	.68	-.01	-.06
8. I do things impulsively.	.02	.55	.01	-.20	.12
9. If things don't get done on time, I don't worry about it.	.13	-.21	.02	.30	-.21
10. When I want to achieve something, I set goals and consider specific means for reaching those goals.	-.04	.11	.09	.60	-.23
11. On balance, there is much more good to recall than bad in my past.	-.36	.08	.60	.06	-.07
12. When listening to my favorite music, I often lose all track of time.	.09	.39	.16	-.03	.07
17. I try to live my life as fully as possible, one day at a time.	-.22	.47	.10	.22	.12
19. Ideally, I would live each day as if it were my last.	.01	.45	.08	.11	.08
20. Happy memories of good times spring readily to mind.	-.03	.21	.62	.14	.06
21. I meet my obligations to friends and authorities on time.	-.09	-.04	.11	.60	.07
23. I make decisions on the spur of the moment.	.01	.49	-.04	-.19	.27
24. I take each day as it is rather than try to plan it out.	.10	-.29	.03	.26	.52
25. The past has too many unpleasant memories that I prefer not to think about.	.52	-.04	.43	-.12	-.19
27. I've made mistakes in the past that I wish I could undo.	.61	.07	.02	-.03	.01
29. I get nostalgic about my childhood.	.28	.04	.56	-.05	.06
30. Before making a decision, I weigh the costs against the benefits.	.08	-.04	.09	.51	-.14
31. Taking risks keeps my life from becoming boring.	.05	.72	-.04	-.01	-.14
33. Things rarely work out as I expected.	.38	.02	-.03	-.13	.40
34. It's hard for me to forget unpleasant images of my youth.	.67	.06	-.20	.07	.10
35. It takes joy out of the process and flow of my activities, if I have to think about goals, outcomes, and products.	.22	.12	-.02	-.13	.42
36. Even when I am enjoying the present, I am drawn back to comparisons with similar past experiences.	.55	.04	.15	.04	.18
37. You can't really plan for the future because things change so much.	.09	.12	.02	-.03	.68
38. My life path is controlled by forces I cannot influence.	.24	.03	.01	.04	.58
40. I complete projects on time by making steady progress.	-.11	-.05	.04	.68	.00
42. I take risks to put excitement in my life.	.04	.75	-.06	-.03	-.14
44. I often follow my heart more than my head.	.08	.44	.10	-.11	.21
45. I am able to resist temptations when I know that there is work to be done.	-.09	-.12	.00	.62	.05
47. Life today is too complicated; I would prefer the simpler life of the past.	.32	-.11	.16	-.01	.38
49. I like family rituals and traditions that are regularly repeated.	.08	-.04	.45	.20	.05
50. I think about the bad things that have happened to me in the past.	.73	.03	-.12	.02	.06
51. I keep working at difficult, uninteresting tasks if they will help me get ahead.	.15	.05	.00	.47	-.08
52. Spending what I earn on pleasures today is better than saving for tomorrow's security.	-.01	.38	-.06	-.24	.19
54. I think about the good things that I have missed out on in my life.	.67	.03	.06	-.04	.12
55. I like my close relationships to be passionate.	.09	.38	.18	.11	-.06
Eigenvalue	3.52	2.96	2.53	2.54	2.03
Proportion of the total variance explained	.10	.08	.07	.07	.06

Note. F1 = Past Negative, F2 = Present Hedonistic, F3 = Past Positive, F4 = Future, F5 = Present Fatalistic. Values in bold indicate the placement of the items in the factors. Values in italic for Items 24, 25, 33, and 52 indicate the originally proposed placement. The China-2, Japan, and Greece-2 samples are excluded.

Cross-Cultural Psychometric Properties of the Short Version of the ZTPI

To investigate the 36-item structure across the 23 countries, we factor analyzed the resulting set. Five factors were extracted, explaining 37.74% of the variance (Table 3). The loading pattern corresponded to that of the full ZTPI version,

with the exception of two items. Mean alpha coefficients were .77 for PN (7 items), .69 for PH (10 items), .66 for PP (6 items), .64 for F (7 items), and .60 for PF (6 items).

To test four alternative models, we used confirmatory factor analysis (LISREL 8.80) taking the pooled covariance matrix (based on the whole sample, weighted by the square root of the sample size) as the input, and considering only the

Ek 6'nin devamı

8

SAGE Open

Table 4. Intercorrelations Between the Zimbardo Time Perspective Inventory Latent Factors Based on Confirmatory Factor Analysis.

Factor	Number of items	1	2	3	4	5
1. Past Negative	7	1.00				
2. Present Hedonistic	10	.11	1.00			
3. Future	6	-.06	-.17	1.00		
4. Past Positive	7	-.20	.18	.26	1.00	
5. Present Fatalistic	6	.58	.30	-.34	-.01*	1.00

Note. Only the 36 unbiased items were used in the analysis using a 23-country sample ($n = 10,765$). All correlations are significantly different from 0, except for the starred correlation.

36 unbiased items. Model 1 tested the original five-factor structure, Model 2 tested moving items 25 and 52 to the other related factor, Model 3 tested the same structure, but moving items 24 and 33, and Model 4 tested the same structure but shifting these four items. Models with comparative fit index (CFI), root mean square error of approximation (RMSEA), and standardized root mean square residual (SRMR) having values close to .95, .06, and .08 or better indicate acceptable fit (Hu & Bentler, 1999).

It should be noted that these criteria are mainly based on experiences with fit measures in smaller samples. Some fit statistics, notably the χ^2 measures, are sensitive for sample size. In large samples, it is not uncommon to apply more relaxed fit criteria. Given these considerations, the first three models had an acceptable fit to the data: Model 1, $\chi^2(N = 10765, 584) = 23943.54, p < .001$; RMSEA = .061, 90% confidence interval [CI] = [.060, .062]; SRMR = .067; CFI = .84. Model 2, $\chi^2(N = 10765, 584) = 21122.67, p < .001$; RMSEA = .057, 90% CI = [.056, .058]; SRMR = .061; CFI = .85. Model 3, $\chi^2(N = 10765, 584) = 23629.75, p < .001$; RMSEA = .061, 90% CI = [.060, .061]; SRMR = .067; CFI = .84. However, the modified structure (Model 4) provided overall better fit to the data: $\chi^2(N = 10765, 584) = 20692.27, p < .001$; RMSEA = .057, 90% CI = [.056, .057]; SRMR = .062; CFI = .86. Given these results, we kept the four items in their new positions.

All factor loadings were significant ($p < .05$), and the weakest standardized path was .28 from both Item 9 to F and Item 55 to PH. All intercorrelations (Table 4) were significant ($p < .05$) and followed the same direction originally reported by Zimbardo and Boyd (1999, Table 3), except for the only non-significant correlation between PP and PF.

Discussion

Our study represents a significant contribution to cross-cultural research and to time studies by providing a comprehensive model of time perspective and a suitably reliable, valid measurement instrument for making meaningful psycho-social

comparisons. Most studies have focused on the cross-cultural variations of the time dimension of cultures, splitting between contrasted profiles across cultures. This focus and the many claims to consider differences in time orientations, perceptions, or perspectives led to a wide variety of approaches that did not yield an integrative theory or a relevant measure to assess these variations systematically. At the same time, research on the psychological dimension of time that can be identified as "time perspective" has increased considerably both within nations and also across cultures in recent years. Despite this recent increase in research on time perspective, there has been more confusion than enlightenment created by varying, non-comparable definitions of terms, along with a myriad of assessment devices, both verbal and pictorial, some with no acceptable psychometrics,

The ZTPI has proven to be a standardized, easily administered measure for assessing relatively stable individual differences across five time perspective domains (PN, PP, PF, PH, and F). This inventory is being used by a diverse set of researchers in many countries who are uncovering a new body of links to attitudes, values, and behaviors. For a full presentation of its development, a range of variables related to each factor and ideas about changing biased time perspectives into balanced ones, see Zimbardo and Boyd (2008). In the present study, we extended the utility of the ZTPI by establishing that these five factors of time perspective can be empirically identified across diverse cultural samples, and further that their meaning is fully or partially invariant across countries. We subjected our measure of time perspective to invariance tests across the set of data from 24 nations with a large total sample of more than 12,000 respondents.

Our results suggest that five temporal orientations as measured by ZTPI are invariant across many countries with diverse cultural traditions and across several dozen different language adaptations. The considerable item reduction on the basis of the exploratory factor and DIF analyses did not affect the global factor structure. The emergent 36-item ZTPI is sufficiently reliable for country-level analysis, whereas for the individual-level analysis the use of full scales is recommended.

Despite strong empirical evidence that support the five-factor model across cultures and the measurement invariance of the ZTPI, we have to mention some limitations. First, the participants from the individual studies used were from convenience samples, thus being very heterogeneous in composition, with many more females than males. The individual studies also varied considerably in sample size (ranging from around 100 individuals to more than 1,000). In addition, given the wide range of research teams involved, there has been considerable variability in the data collection methods they used (e.g., paper-and-pencil vs. web-based). Moreover, some statistics (proportionality coefficients and model fit) were low in some analyses. Future research should seek alternative methods of data collection organization that could allow *a priori* decisions about representativeness, sample

Ek 6'nın devamı

Sircova et al.

9

sizes, respondent characteristics, standardized procedures, and also sets of comparable variables and measures predicted to be correlated with time perspectives. To do so properly would likely require a substantial research grant to fund such an ambitious endeavor.

Notwithstanding these limitations, our results strongly suggest that five temporal orientations are invariant across many countries with diverse cultural traditions. Although the original scale was developed in the United States on English-speaking respondents, we now show for the first time the invariance of the ZTPI across several dozen different language adaptations. Therefore, we can now strongly recommend these ZTPI versions as the "gold standard" for further research on time perspective, as well as its utility in cross-cultural comparisons. We can also recommend its inclusion in cross-national studies of well-being, psychological health, and economic decision making at individual and national levels.

Our study confirms the relevance of the theoretical model of time perspective proposed by Zimbardo and Boyd (1999), and suggests that this construct can be considered as a relevant dimension when analyzing cultural variations. Beyond comparisons between country-level scores, future research should relate time perspective to other indicators such as economic development, well-being, and social functioning. At the current time of economic crises in many countries, those with insecure economic situations tend to move away from a focus on the future of saving and investing toward a more pragmatic routine, living each day as it comes (Fieulaine, Apostolidis, & Olivetto, 2006). Time perspective might thus change during economic crises as the future becomes unpredictable and uncertain, and people cannot afford to plan for the long term and thus come to prefer an orientation toward the present (Muzdybaev, 2000). In addition, recent dramatic storms and droughts around the world make evident that global climate change is upon us, creating natural disaster-induced traumas for many citizens.

The 36-item ZTPI opens the way to more integrative and cumulative research on issues of economic and political instability as well as natural threats by providing a validated cross-cultural measure. Research on these topics would especially benefit from a more integrative approach that the revised ZTPI can now address. For example, a new time-based therapy for treating post-traumatic stress disorder has been proven to be effective for many different types of traumas, by exchanging narratives of being stuck in the past with ones of creating a hopeful future and a selected present hedonism of enjoying family, friends, work, and fun (Zimbardo et al., 2012). Using the cross-culturally validated version of the ZTPI, researcher will be able to more effectively test whether this new time-based therapy can be effective across cultural milieus. Similarly, we would expect that central to establishing a solid future orientation is a sense of trust in one's predictions of outcomes of given current behaviors. With instability in one's family, children cannot trust that parents will deliver on their promises, so it is wiser to accept

lesser short-term certain gains than plan on bigger elusive future ones. Future research will also be able to more systematically examine this prediction.

Individuals' time perspectives are not only antecedent of society's sustainability and growth, but also consequences, and research is needed to clarify how this construct, largely considered as a personality variable, interacts with cultural contexts (see Zimbardo & Boyd, 2008). It is our hope that our study will lead researchers to pay more attention to time perspective as a critical construct linking attitudes, values, and behaviors in cross-cultural research.

Authors' Note

Portions of this article were presented at the XXth Congress of the International Association of Cross-Cultural Psychology; the 27th International Congress of Applied Psychology, Melbourne, Australia, July 2010; and the 11th European Conference on Psychological Assessment.

Declaration of Conflicting Interests

The author(s) declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Funding

The author(s) disclosed receipt of the following financial support for the research, authorship, and/or publication of this article: Anna Sircova has received a 1-year scholarship from Swedish Institute (academic year 2009/2010) to work on this study.

Notes

1. A total of 27 samples were initially included, but a Brazil sample (Brazil-1) was later excluded from the analyses due to low reliability coefficients.
2. Effect sizes for the differential item functioning analysis are available upon request.

References

- Agsoy, E. J. R., Cacanog, A. Q., Chiong, K. O., & Ocnaar, P. A. A. (2010). *A validation study of the Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI) using a Cebuano-speaking sample* (Unpublished bachelor thesis). Department of Psychology, University of San Carlos, Philippines.
- Anagnostopoulos, F., & Griva, F. (2012). Exploring time perspective in Greek young adults: Validation of the Zimbardo Time Perspective Inventory and relationships with mental health indicators. *Social Indicators Research, 106*, 41-59. doi:10.1007/s11205-011-9792-y
- Apostolidis, T., & Fieulaine, N. (2004). Validation française de l'échelle de temporalité [French validation of the time perspective inventory]. *Revue européenne de psychologie appliquée, 54*, 207-217. doi:10.1016/j.crap.2004.03.001
- Ashkanasy, N., Gupta, V., Mayfield, M., & Trevor-Roberts, E. (2004). Future orientation. In R. House, P. Hanges, M. Javidan, P. Dorfman, & W. Gupta (Eds.), *Culture, leadership, and organizations: The GLOBE study of 62 societies* (pp. 282-342). Thousand Oaks, CA: SAGE.

Ek 6'nın devamı

- Boniwell, I., Osin, E., Linley, P. A., & Ivanchenko, G. (2010). A question of balance: Examining relationships between time perspective and measures of well-being in the British and Russian student samples. *Journal of Positive Psychology, 5*, 24-40. doi:10.1080/17439760903271181
- Boniwell, I., & Zimbardo, P. (2004). Balancing time perspective in pursuit of optimal functioning. In P. A. Linley & S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice* (pp. 165-178). Hoboken, NJ: Wiley.
- Brislin, R. W. (1986). The wording and translation of research instruments. In W. J. Lonner & J. W. Berry (Eds.), *Field methods in cross-cultural research* (pp. 137-164). Beverly Hills, CA: SAGE.
- Brislin, R. W., & Kim, E. S. (2003). Cultural diversity in people's understanding and use of time. *Applied Psychology: An International Review, 52*, 363-382. doi:10.1111/1464-0597.00140
- Carelli, M. G., Wiberg, B., & Wiberg, M. (2011). Development and construct validation of the Swedish Zimbardo Time Perspective Inventory. *European Journal of Psychological Assessment, 27*, 220-227. doi:10.1027/1015-5759/a000076
- Carmi, N., & Goroshit, M. (2014). תחיבה: דורבמיו לש זמנה תביטקסטרפ. [Zimbardo's Time Perspective Inventory: Testing the Hebrew version]. *Megamot—Journal of Behavioral Science, 49* (3).
- Chinese Culture Connection. (1987). Chinese values and the search for culture-free dimensions of culture. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 18*, 143-164. doi:10.1177/0022002187018002002
- Corral-Verdugo, V., Fraijo-Sing, B., & Pinheiro, J. Q. (2006). Sustainable behavior and time perspective: Present, past, and future orientations and their relationship with water conservation behavior. *Interamerican Journal of Psychology, 40*, 139-147.
- Daugherty, J. R., & Brase, G. L. (2010). Taking time to be healthy: Predicting health behaviors with delay discounting and time perspective. *Personality and Individual Differences, 48*, 202-207.
- Diaz-Morales, J. F. (2006). *Estructura factorial y fiabilidad del Inventario de Perspectiva Temporal de Zimbardo* [Factorial structure and reliability of Zimbardo Time Perspective Inventory]. *Psicothema, 18*, 565-571.
- Dissel, J., & Potgieter, J. C. (2007). *Validation of a scale to measure time perspective in an African context* (Unpublished master's thesis). North-West University, South Africa.
- Djarallah, S., & Seghir Chorfi, S. (2009). *وَدْرَابِيزْ قَدْمَايْ قَدْمَايْ قَدْمَايْ* [Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI) Arabic version]. *Arabic Journal of Psychological Science, 23*, 53-65.
- Drake, L., Duncan, E., Sutherland, F., Abernethy, C., & Henry, C. (2008). Time perspective and correlates of well-being. *Time & Society, 17*, 47-61. doi:10.1177/0961463X07086304
- Ferrari, & Diaz-Morales, J. (2007). Procrastination: Different time orientations reflect different motives. *Journal of Research in Personality, 41*, 707-714. doi:10.1016/j.jrp.2006.06.006
- Fieulaine, N., Apostolidis, T., & Olivetto, F. (2006). Précarité et troubles psychologiques: L'effet médiateur de la perspective temporelle [Socioeconomic deprivation and psychological distress: The mediating effect of time perspective]. *Les Cahiers Internationaux de Psychologie Sociale, 72*, 51-64.
- Fieulaine, N., & Martinez, F. (2011). About the fuels of self-regulation: Time perspective and desire for control in adolescents substance use. *The Psychology of Self-Regulation, 102*-121.
- Fontaine, J. R. J. (2005). Equivalence. In K. Kempf-Leonard (Ed.), *Encyclopedia of social measurement* (Vol. 1, pp. 803-813). San Diego, CA: Academic Press. doi:10.1016/B0-12-369398-5/00116-X
- Frank, L. K. (1939). Time perspectives. *Journal of Social Philosophy, 4*, 293-312.
- Gavreliuc, A., Mitu, E., & Gavreliuc, D. (2012). *Time perspective in relation with social axioms for Romanian young cohort. Validation of the Romanian ZTPI*. Manuscript in preparation.
- Hall, E. T. (1989). *Beyond culture*. New York, NY: Anchor Books Editions.
- Hamilton, J., Kives, K., Micevski, V., & Grace, S. (2003). Time perspective and health promoting behavior in a cardiac rehabilitation population. *Behavioral Medicine, 28*, 132-139.
- Harkness, J. A., van de Vijver, F. J. R., & Mohler, P. (2003). *Cross-cultural survey methods*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and organizations: Software of the mind* (3rd ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Hofstede, G., & Minkov, M. (2010). Long- versus short-term orientation: New perspectives. *Asia Pacific Business Review, 16*, 4, 493-504. doi:10.1080/13602381003637609
- Holman, E. A., & Silver, R. C. (2005). Future-oriented thinking and adjustment in a nationwide longitudinal study following the September 11th terrorist attacks. *Motivation and Emotion, 29*, 389-410. doi:10.1007/s11031-006-9018-9
- Holman, E. A., & Zimbardo, P. G. (2009). The social language of time: The time perspective-social network connection. *Basic and Applied Social Psychology, 31*, 136-147. doi:10.1080/01973530902880415
- Hoornaert, J. (1973). Time perspective: Theoretical and methodological considerations. *Psychologica Belgica, 13*, 265-294.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling, 6*, 1-55. doi:10.1080/10705519909540118
- Kashdan, T. B., Rose, P., & Fincham, F. D. (2004). Curiosity and exploration: Facilitating positive subjective experiences and personal growth opportunities. *Journal of Personality Assessment, 82*, 291-305.
- Klicperová-Baker, M., & Košťál, J. (2004). *Zimbardo Time Perspective Inventory: Results of a representative sample of the Czech Republic*. Unpublished manuscript.
- Kluckhohn, F. R., & Strodtbeck, F. L. (1961). *Variations in value orientations*. Evanston, IL: Row, Peterson.
- Kolesovs, A. (2009). Factorial validity of the Latvian and Russian versions of the Zimbardo Time Perspective Inventory in Latvia. *Baltic Journal of Psychology, 10*, (1-2), 55-64.
- Laghi, F., Baiocco, R., D'Alessio, M., & Gurrieri, G. (2009). Suicidal ideation and time perspective in high school students. *European Psychiatry, 24*, 41-46.
- Leite, U. R., & Pasquali, L. (2008). Estudo de validação do Inventário de Perspectiva de Tempo do Zimbardo [Zimbardo

Ek 6'nın devamı

Sircova et al.

11

- time perspective inventory validation study]. *Avaliação Psicológica*, 7, 301-320.
- Levine, R. (1997). *A geography of time*. New York, NY: Basic Books.
- Levine, R., & Norenzayan, A. (1999). The pace of life in 31 countries. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 178-205. doi:10.1177/0022022199030002003
- Lewin, K. (1942). Time perspective and morale. In G. Watson (Ed.), *Civilian morale* (pp. 48-69). Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Liniauskaitė, A., & Kairys, A. (2009). The Lithuanian version of the Zimbardo time perspective inventory. *Psichologija*, 40, 66-87.
- Luhmann, N. (2002). *Theories of distinction: Redefining the descriptions of modernity*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Lukavská, K., Klicperová-Baker, M., Lukavský, J., & Zimbardo, P. G. (2011). ZTPI—Zimbardův dotazník časové perspektivy [Zimbardo Time Perspective Inventory]. *Československá psychologie*, 55, 356-373.
- Luszczynska, A., Gutiérrez-Doña, B., & Schwarzer, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40, 80-89. doi:10.1080/00207590440000041
- McGrath, J. E., & Tschan, F. (2004). *Temporal matters in social psychology: Examining the role of time in the lives of groups and individuals*. Washington, DC: American Psychological Association. doi:10.1037/10659-000
- Milfont, T. L., Andrade, P. R., Belo, R. P., & Pessoa, V. S. (2008). Testing Zimbardo time perspective inventory in a Brazilian sample. *Interamerican Journal of Psychology*, 42, 49-58.
- Milfont, T. L., & Fischer, R. (2010). Testing measurement invariance across groups: Applications in cross-cultural research. *International Journal of Psychological Research*, 3, 112-131.
- Milfont, T. L., & Gapski, E. (2010, July). *Cross-cultural differences in time orientations: Integrating culture-level data*. Paper presented at the 20th Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology, Melbourne, Australia.
- Milfont, T. L., & Gouvêa, V. V. (2006). Time perspective and values: An exploratory study of their relations to environmental attitudes. *Journal of Environmental Psychology*, 26, 72-82. doi:10.1016/j.jenvp.2006.03.001
- Muzdybaev, K. (2000). Переживание времени в период кризисов. [Experience of time in the period of crisis]. *Psikhologicheskii Zhurnal*, 21(4), 5-21.
- Kostic, A., & Nedeljkovic, J. (2013). *Studije vremenskih perspektiva u Srbiji* [Studies of Time Perspectives in Serbia]. Niš: Punta.
- O'Connor, B. P. (2000). SPSS and SAS programs for determining the number of components using parallel analysis and Velicer's MAP test. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 32, 396-402. doi:10.3758/BF03200807
- Ortuño, V., & Gamboa, V. (2009). Estrutura factorial do Zimbardo Time Perspective Inventory—ZTPI numa amostra de estudantes universitários portugueses [Factorial structure of Zimbardo Time Perspective Inventory—ZTPI in a sample of Portuguese university students]. *Avances en Psicología Latinoamericana*, 27, 21-32.
- Poole, B. S. (2000). On time: Contributions from the social sciences. *Financial Services Review*, 9, 375-387. doi:10.1016/S1057-0810(01)00076-2
- Przepiorka, A. (2011). *The determinants of realizing entrepreneurial goals* (Unpublished doctoral thesis). The John Paul II Catholic University of Lublin, Poland.
- Seema, R., & Sircova, A. (2013). Mindfulness—a time perspective? Estonian study. *Baltic Journal of Psychology*, 14, 1-2.
- Senyk, O. (2012). Адаптація опитувальника часової перспективи особистості Ф. Зімбардо (ZTPI) [The Ukrainian adaptation of Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI)]. *Соціальна психологія*, 85, 153-168.
- Shimajima, Y., Sato, K., & Ochi, K. (2012). Factor structure of the Japanese version of the Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI). *The Japanese Journal of Personality*, 21, 74-83.
- Shipp, A. J., Edwards, J. R., & Lambert, L. S. (2009). Conceptualization and measurement of temporal focus: The subjective experience of the past, present, and future. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 110, 1-22.
- Sircova, A., & Mitina, O. V. (2008). Возрастная динамика временных ориентаций личности [Developmental dynamics of time orientations]. *Voprosi Psikhologii*, 2, 41-54.
- Sircova, A., Mitina, O. V., Boyd, J., Davydova, I. S., Zimbardo, P. G., Nepryaho, T. L., . . . Yasnaya, V. A. (2007). Феномен временной перспективы в разных культурах (по материалам исследований с помощью методики ZTPI) [The phenomenon of time perspective across different cultures: Review of researches using ZTPI scale]. *International Journal of Cultural-Historical Psychology*, 4, 19-31.
- Sircova, A., Sokolova, E. T., & Mitina, O. V. (2008). Адаптация опросника временной перспективы личности Ф. Зимбардо [Adaptation of Zimbardo time perspective inventory]. *Psikhologicheskii Zhurnal*, 29, 101-109.
- Strathman, A., Gleicher, F., Boninger, D. S., & Edwards, C. S. (1994). The consideration of future consequences: Weighing immediate and distant outcomes of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 742-752. doi:10.1037/0022-3514.66.4.742.
- Trompenaars, F., & Hampden-Turner, C. (1998). *Riding the waves of culture: Understanding diversity in global business* (2nd ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- van Beek, W., Berghuis, H., Kerkhof, A. J. F. M., & Beekman, A. T. F. (2011). Time perspective, personality and psychopathology: Zimbardo's time perspective inventory in psychiatry. *Time & Society*, 20, 364-374. doi:10.1177/0961463X10373960
- van Beek, W., & Kamphuis, J. H. (2012). *Validation of the Dutch ZTPI: Time perspective in a clinical and a non-clinical sample*. Manuscript in preparation.
- van de Vijver, F. J. R., & Leung, K. (1997). *Methods and data analysis for cross-cultural research*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Velicer, W. F. (1976). Determining the number of components from the matrix of partial correlations. *Psychometrika*, 41, 321-327. doi:10.1007/BF0229355
- White, L. T., Valk, R., & Dialmy, A. (2011). What is the meaning of "on time"? The sociocultural nature of standards of punctuality. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42, 482-493. doi:10.1177/0022022110362746
- Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 1271-1288. doi:10.1037/0022-3514.77.6.1271

Ek 6'nın devamı

Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (2008). *The time paradox: The new psychology of time that will change your life*. New York, NY: Free Press.

Zimbardo, P. G., Sword, R., & Sword, R. (2012). *The time cure: Overcoming PTSD with the new psychology of time perspective therapy*. San Francisco, CA: Wiley.

Author Biographies

Anna Sircova, PhD, a freelance researcher and photographer currently based in Copenhagen, Denmark. She is a founder and former leader of Russian Association of Psychology Students, a founder of *International Research Network on Time Perspective* and a founder and creative director of *Alternative Copenhagen*. Her research interests are within psychological time, tolerance for ambiguity, creativity, complex systems and social simulations. Her current aim is to implement service design thinking in creating usable science and develop a sustainable business model for hospices.

Fons van de Vijver, PhD, holds a chair in cross-cultural psychology at Tilburg University, the Netherlands, an extraordinary chair at North-West University, South Africa, and the University of Queensland, Australia. He has published over 380 publications and is one of the most frequently cited cross-cultural psychologists in Europe. He is the former editor of the *Journal of Cross-Cultural Psychology* and is now President of the *European Association of Psychological Assessment*.

Evgeny Osin received his PhD from Lomonosov Moscow State University in 2007. He is currently Associate Professor at the Psychology department of National Research University Higher School of Economics in Moscow, Russia, and a Senior Research Fellow of the Positive Psychology and Life Quality research lab there.

Taciano L. Milfont is a senior lecturer and fellow of the Centre for Applied Cross-Cultural Research at the School of Psychology, Victoria University of Wellington, New Zealand. He earned his BA and MSc from Brazilian universities and his PhD from the University of Auckland. His recent work has focused on a cross-cultural approach to environmental issues, inter-temporal decision-making, and development of a functional theory of values.

Nicolas Fieulaine is Associate Professor of Social Psychology at the University of Lyon, France. His research interests deal with the social roots and psychological implications of time perspective,

mainly in the fields of inequalities related to health, political participation and access to rights. He is also interested in applying psychology to social issues through action-research and field experiments.

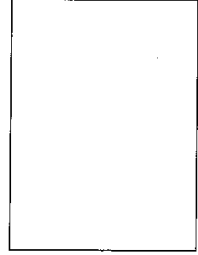
Altınay Kislali-Erginbilgic, resigned from academia in 2009 from Yeditepe University, Turkey. She received her MA, on Human Resource Development at The George Washington University, her EdD from Ankara University and was a Post-Doctorate Researcher at the Center for the Study of Learning, at TGWU. Her research areas focused on leadership and ego development, time perspective, and trans-generational transmission of trauma.

Philip G. Zimbardo, Ph.D., has been teaching psychology for over 50 years, and has published more than 50 books and 400 journal, professional and media articles. He is the senior leader of an international research team creating innovative research across dozens of nations, as well as organizing major conferences on the Psychology of Time Perspective.

The International Research Network on Time Perspective grow on the grounds of the Time Perspective and Well-Being seminar started out in 2005 in Moscow, Russia by Anna Sircova and was hosted by the Library of Psychological Literature in Foreign Languages in the name of V.V. Luchkov. In 2006, the seminar group invited Prof. Philip G. Zimbardo to give a lecture at Moscow State University. After several personal discussions with Prof. Zimbardo it was decided to initiate an international research network aiming at a cross-cultural project collecting data assessed by the Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI) from a variety of countries, which was coordinated by Anna Sircova and Nicolas Fieulaine. In 2007 Wessel van Beek launched the Network's website <http://www.timeorientation.com/index.php/research/members>

The first face to face meeting of the International Research Network on Time Perspective was held during the XXIXth International Congress of Psychology in Berlin, Germany in 2008. Meeting was co-organized by Nicolas Fieulaine and Taciano L. Milfont and hosted by Altınay Kislali-Erginbilgic, where the International Time Perspective Research Project was launched. The first results of the Project are presented in the current article. In 2012 participants from 42 countries attended the 1st International Conference on Time Perspective that was held in Coimbra, Portugal organized by Victor E. C. Ortuño and the Institute for Cognitive Psychology, Vocational and Social Development. The next Conference is being planned for 2014 in Poland by Maciej Stolarski and his team. Do join us for a chat about how we perceive time and how it makes an impact on our lives!

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Soyadı, Adı	AKOĞUZ YAZICI, Nihal
Uyruğu	Türk
Doğum tarihi	15.09.1985
Medeni hal	Evli
Telefon	05074915292
e-posta	nihal.akoguz@erdogan.edu.tr

İş deneyimi, yıl	Çalıştığı Kurum	Görev
2012.....	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

Eğitim derecesi	Okul/program	Mezuniyet yılı
Milli Piyango Anadolu Lisesi	Anadolu Lisesi	2004
Atatürk Üniversitesi BESYO	BESYO/ Öğretmenlik	2008
Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Lisans Programı	2012
Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı	2016

Yabancı Dil	ÜDS: 66.25
--------------------	------------